ACCADEMIA DI MEDICINA ★ DI TORINO

APPARATUS MEDICAMINUM TAM SIMPLICIUM QUAM PRÆPARATORUM ET COMPOSITORUM IN PRAXEOS ADJUMENTUM CONSIDERATUS.

VOLUMEN SECUNDUM.

AUCTORE

JO: ANDREA MURRAY D.

EQUITE ORD. R. DE WASA

CONSILIARIO R. BRIT. AULÆ PROFESSORE MEDIC. ET BOTAN. ORD. IN ACAD. R. GOTTING PRÆFECTO HORTI R. BOTAN. SOCIETATUM SCIENTIARUM GOTTING. STOCKHOLM. UPSAL. GOTGENB. LUND. FLORENT. LUGDUN. DIVION. AUREL ET BATAVO-FLESING. MEDICARUM PARIS. NANC. ET HAUN. AC OECONOMICARUM BERN. CELL. GEORGOPH. ET PARIS. MEMBRO.

VENETIIS

TYPIS SEBASTIANI VALLE

MDCCXCV.

SUPERIORUM PERMISSU.

E IV 17

ORDO XV.

ROTACEÆ

ANAGALLIS.

Linn. *Syſt. veg. p.* 165. *Gen. plant. pag.* 83.

Pharm. ANAGALLIDIS *Herba.*

202. *ANagallis Arvenſis*; foliis indiviſis, caule procumbente Linn. *Spec. pl. p.* 211. Anagallis phœniceo flore C. B. Ἀναγαλλὶς Dioſc. Conſ. Car. Ludov. Bruch *Diſſ. de Anagallide*, *Argentor.* 1768. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 88. Curtis *Fl. Lond. Faſc.* I. Regnault *Botan.* Le Mouron mâle & femelle. Planta annua temperatioris Europæ, in arvis & & hortis crebra.

Ignari pharmacopolæ huic Alſinem mediam L. ſubſtituunt, ut & novi ſingulari mihi obvio exemplo. Uſu plerumque modo Anagallidis varietas flore miniato venit, omiſſis reliquis duabus, flore vel cœruleo vel albo inſtructis. *Codex Pariſienſis* tamen & rubram & cœruleam admittit. Male vero in officinis herbam una cum floribus quin capſulis ſervatam cernimus, quippe quum herbæ in univerſum ante floris exortum efficaciores exiſtant.

Herba) recens ſuccoſa inodora eſt. Guſtata oleraceum initio ſaporem præ ſe fert, poſtea amarum cum acrimoniæ ſenſu. Succus poſt expreſſionem condenſatus ſimili modo linguam afficit (Lewis *Hiſtory of the Mat. med. p.* 50.), uti

& infuſum aquoſum ſiccæ plantæ, ſive liquidum ſit, ſive in extracti formam ſpiſſatum, quod modo amarius acriuſque; nec differt hiſce momentis, niſi gradu mitiori, tinctura vel extractum ſpiritu vini factum (Bruch *Diſſ. cit. p.* 13. *ſqq.* Cifr. & Schraderi *Diſſ. de Anagallide*, *Hal.* 1760.). Alia ſcrutinia chemica alibi (*Diſſ. citt.*) quæras.

Dicta tamen non ſinunt herbam omni vi medica orbam pronunciare, ſed reſolvendi et aperiendi poteſtate aliqua imbutam ſignificant. Plurimæ quoque illi adſcriptæ virtutes ad hanc ſpectant, dum contra viſcerum obſtructiones, ad menſes revocandos, in hydrope rel. laudatur. --- Nec alio modo auxilium præſtitiſſe in melancholia potiſſimum, &, quæ ex hac haud raro oritur, mania arbitror, quod multorum plauſum tulit, Quercetani (apud Ettmüllerum *Ed.* Mang. *Oper. Tom. I. p.* 586. *Tom.* 3. *p.* 387. *p.* 862, ipſo illo ſubſcribente), Hartmanni (*Prax. chimiatr. in Oper. omn. Ed.* Iohren. *p.* 16.), Williſii (*de anim. brutor. cap.* 12. *p.* 294. *Ed. Genev.*), Fr. Hoffmanni patris (*Clav. pharm. Schröd.* L. 4. *S. I.* §. 38., item Ejusd. *meth. med. p.* 290. 291.), Bierlingii (*Theſ. theor. pract. p.* 38. & 1041.), Maroldi (*Pract. med. p.* 93.), Rolfincii (*Med. conſultatoria p.* 151.), Michaelis (*Oper. p.* 740.) aliorumque ætate hiſce vicinorum, ex quorum potiſſimum ſcriptis ſine dubio in recentiores de materie medica libros laudes in mania tranſmanarunt. Ubivis autem breviter, nec tam ample ut rei pondus requirit, hæc vis memoratur. Quoad exhibendi formam arridet merito ob ſimplicitatem maxime Quercetani conſilium, qui, præmiſſo vomitorio, decocto ſolo aqua facto uſus fuit; alii eſſentiam præcipue adhibuerunt vel ſimplicem vel ex ſucco herbæ inſpiſſato & tinctura Hyperici ſoluto paratam; aliis ſtirps, inſigni aliorum farragine commixta, placuit. Aquæ Anagallidis, quam crebro pro vehiculo adbibuit Rolficinus, qui credulus fidat? Nec genio ſæculi noſtri congruit, ex pannis linteis ſanguine aſinino imbutis & aquæ Anagall. (Hoffm. *meth. med. p.* 291. cui aquæ quidam, qui in ſanguinem hunc curationis præcipuum meritum deferunt, alia liquida ſubſtituunt. Vid. Ettmüll. *l. c. T.* 3. *p.* 387.) immiſſis, donec aqua tingatur, dein epotanda, ſalutem maniacis promittere; etſi ſerius Cl. Boennecken (*Biga Caſum*, *Werth.* 1744.) loco aquæ pannos dictos decocto herbæ immiſerit, ſicque eo ingeſto binos ægros ſanatos deſcribat. Nimis liberaliter a variis auctoribus ſpecifici contra maniam titulum tulit, quin imo virtus ad deliria in febribus extenſa (Gabelchover *Cent.* 6. *curat.* 13. *p.* 46.), quum de coſtantia adeo virtutis in unica illa mentalium morborum ſpecie merito dubitetur, quæ ab humore atrabilario oritur. Garidelus (*Hiſt. des plantes d'Aix p.* 32.) itaque in noſocomio maniacis deſtinato fruſtra

ſtra

ſtra ſeſe numeroſis experimentis eam præcepiſſe dolet. Nihilque pariter levaminis ex decocto copioſius poto fœmina maniaca obtinuit (Gumperz not. ad Löſeckii *Arzneym. Ed.* 3. *p.* 329.

Sed jam dicendum de vi ejus enervandi virus rabioſorum animalium, quæ & in hominibus & brutis explorata narratur. De hac quidem ſilet Dioſcorides (*Mat. med. Lib.* 2. *c.* 209.), ſed morſis à viperis prodeſſe indicat, ut inde in alterum morſus genus transferendi uſum videatur anſa eſſe capta. Meminerunt ejus Bock (*Kreutterbuch Straſsb.* 1572. *fol.* 126.), Tabernaemontanus (*Krauterb. Baſil.* 1731. *p.* 1093.), Ioach. Camerarius jun. (*Hort. med. & phil. p.* 14.), Maroldus, vetuſtiorum auctorum plures, ſed majori iterum brevitate, quam pro rabiei caninæ atrocia par eſt. Alius mox ſuccum vel aquam herbæ morſos epotare, & hiſce eluere vulnus jubet; alius herbam ovo butyro frixo inditam commendat; alius pulverem rel. Inter coævos noſtros reſuſcitavit hanc laudem iterum ex propiis, ut refert, & aliena quorumdam ſibi amicorum medicorum experientia Cl. Ravenſtein (*in Samm. ſeltener Begebenheiten in d. Natur.* 1755 *p.* 419. *ſq.*) & dein iterum interprete Cl. Bruch (*Diſſ. cit. App. n.* 2.), qui & ipſe collectas varias aliunde hiſtorias novas exponit. In vico Pirmaſens ditionis Hanovienſis ante 50 vel plures annos vir exſtitit, qui per longum tempus ipſe demorſis pulverem herbæ optimo ſucceſſu exhibuiſſe, celansque qualis eſſet vendendo illum undique in vicinia lucrum inſigne feciſſe, fertur, donec venator quidam comperta re arcanum undique promulgaret (*l. c. p.* 26.). Singulari experimento villici cujuſdam prope Bipontum degentis capra una a lupo rabido morſa hoc pulvere ſervata eſt, altera vero pariter morſa, cui autem ſtudio herbam non dederat, hydrophoba periit (*l. c. p.* 27.). Huc & pertinet teſtimonium magiſtratus Monaſterienſis in Alſatia ſuperiori de variis hominibus a lupo rabido ſauciatis, ſed hoc uno remedio ſervatis, quum alii negligentes illud miſerie interierint. Ut ne vero deſiderentur medicorum nuperiorum narrationes uberiores, citandus Cl. Kaempfius eſt, qui in grandæva virgine, jam aquam horrente, manifeſtum furoris decrementum inde contigiſſe recenſet, & aliis in caſibus numeroſis omnes, ante hydrophobiam Anagallide uſos, contra dirum periculum tutos manſiſſe (*l. c. App. n.* 1.). Nominandus quoque iterum Cl. Ravenſtein, qui ſeorſum mentionem fecit viginti circiter hominum a cane vere rabido vel commorſorum vel ſpumante ſaliva conſpurcatorum, quibus vero, inde a ſecundo die poſt, exhibito pulvere ſuccurrerit (*l. c. App. n.* 2.). Et hi quidem hominibus vulneratis vel alio modo infectis pulveris herbæ drachmam dimidiam ad ſcrupulos quatuor vel in aqua Anagallidis deſtillata, vel ejuſdem de-

coćto, vel infuſo Theæ vel aqua ſimplici bis per diem exhibuerunt. Unde in pluribus alvus ſoluta, in aliis ſudor præter conſuetudinem fœtidus erupit. Pecoribus pro ratione magnitudinis majus pondus herbæ in lacte, juſculo, cum ovis vel quolibet alio vehiculo datum. Miror, quod in univerſum vulnerum nulla alia cura ſit habita, quam quod, ſollerter antea aqua elota, quotidie ſemel pulvere eodem conſperſa fuerint, & ſueto dein modo conſolidata (*Diſſ. cit. p.* 27. 28.): quum apertum diu ſervare vulnus & effluvium ejus alere inter primaria alias auxilia merito referatur, quin unicum hodie (V. infra *Cantharides*) cenſeatur, ut eadem via, qua ingreſſum virus eſt, quam commodiſſime eliminetur. Detergendi ejus ſive purgandi vulnera & ulcera potentia jam quidem antiquitus notata, ſed hic non cum ſimplici vulnere, ſed venenato res agitur. Veneni tamen portionem lotione auferri, aliam ſtirpe ſicca inſperſa imbibi, & hac ipſa affluxum humorum proritari, reliquam vero per excretoria varia loca ejici, Cl. Bruchius ſibi perſuadet. Nec unice, ante rabiem, oblatam juviſſe indicant, ſed ea jam ſeſe manifeſtante, modo defuerit major ejus gradus, qui hydrophobia ſeſe declarat (*l. c. p.* 41. *ſq.*). --- Verum conqueſti alii de Anagallidis in hoc morbo inertia. Ita jam Io. Bauhinus (*Hiſtorie von etlichen Wölfen um Mümpelgard u. Belfort*, in Hall. *Bibl. pract. T.* 2. *p.* 297.). Viviſci a Cl. Roulet ſubminiſtrata mortis faucibus eripere non valuit fœminam (Hall. *Hiſt. ſtirp. helv. n.* 625.). Maſſiliis duo ejuſdem inertiæ exempla exſtiterunt, quamvis alia contra atrox hocce malum laudata remedia jungerentur (Raymond in *med. Obſerv. and Inqu. Vol.* 5. *App. p.* 2. *ſqq.*). Nec ulla conſignatarum obſervationum ſatisfacit Cl. Tiſſot (*Avis au peuple p.* 713.), cui contra hæc illi adjudicata efficacia valde dubia videtur. Utinam nec mihi dubitandi ullus locus ſupereſſet. Quicquid ſit, contigit tamen huic ſtirpi, quod aliis famoſis remediis antilyſſis, ut principium quorundam mandato præſto eam habere pro caſu neceſſitatis præciperetur, ſubjuncta ſimul medelæ norma; idque factum eſt in ducatu Moguntino, jam a. 1747 (*Maynz. wöchentliche Anzeigen* ejuſdem anni), principatu Bambergenſi (Haſeneſt *med. Richter P.* 3. *p.* 2. *ſqq.* Bruch *Diſſ. cit. App. n.* 4.) a. 1746, Bipontino (Bruch *l. c. p.* 36.) & in ducatu quoque Gothano, Bavarienſi, Megapolitano (*Schleſokon. Nachr.* 1773. *p.* 239.

Non attinet, reliquas virtutes, quas inter Veteres, præcipue Dioſcorides (*l. c.*), & Plinius (*Hiſt. Natur Lib.* 25. *cap.* 13.) fere omnino ex illo, commemorant, multis enumerare, quibus complures alias ſeriores medici ingenii potius ludibrio quam experientia, ut videtur, ducti addiderunt;

quor-

quorſum laus in arthritide & calculo, in epilepſia, in ipſa adeo peſte, in odontalgia, ſi ſuccus naribus infunditur, hæmorrhagiis, in phthiſi rel. pertinet. Multo minus fas eſt, ſuperſtitioſa & fabuloſa varia, quæ in ignominiam ſtirpis cedunt, tangere. Horum omnium præconiorum inſtar promi eſt Zornius (*Botan. med. p.* 63.); nec ſane pauca pro ſcopo collegerunt Cl. Bruch, & breviori commentatione Cl. Schrader (*locc. citt.*).

Ad Dioſcoridis de efficacia ſucci Anagallidis cum melle in ulcuſculis & hebetudine oculorum effatum, item narrationem de felici aquæ ejus in ſuffuſione ſucceſſu, (qui vix credibilis) quem multis procuraſſe Lutetiæ fœmina memoratur (Io. Bauh. *Hiſt. pl. Tom.* 3. *P.* 2. *p.* 370.), attentos nos iterum reddit Perſarum hodiernus, contra incipientem cataractam equorum, uſus, quorum oculo goſſypium ſucco ejuſdem madefactum extrinſecus applicant. (Sam. Ge. Gmelin's *Reiſe durch Ruſsland, Tom.* 3. *p.* 349.)

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata) *Ph. W. p.* 6. Iners.

Oleum coctum) *loc. cit. p.* 122. Ex herba recente conquaſſata & oleo olivarum. In colica flatulenta infantum illitum abdomini vel clyſmate applicatum laudarunt, ſed non alio jure, quam quod oleum ſolum ſibi vindicat.

Eſſentia) *Ph. Brand. p.* 85. Eſt illa ſimplex ſpiritu vini facta, poſt Bierlingium & Hoffmannum (*Clav. pharm. Schröder. l. c.*) a Büchnero in *Pharmacopœa* dicta, impenſius laudata.

LYSIMACHIA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 164. *Gen. pl. p.* 83.

Pharm. NUMMULARIÆ *Herba*.

203. *LYSIMACHIA NUMMULARIA*, foliis ſubcordatis, floribus ſolitariis, caule repente Linn. *Spec. pl. p.* 211. Nummularia major lutea C. B. Icon: *Fl. Dan. p.* 493. Regnault *Botan.* La Nummulaire. Pl. perennis in pratis & nemoribus udis vulgaris.

Herba) ſaporis ſubacris & nonnihil adſtringentis cum acidi aliqua nota. In deſuetudinem, nec immerito, abiit, ita ut ex multis ſeriorum medicaminum indicibus exulet. Ad purganda conſolidandaque vulnera & ulcera inſigni valere vi olim creditum, quin ea, ut Nic. Agerius (in Ryffii *reform. Deutſch. Apoth. p.* 187.) illi extus, vel interne in potu, adhibi-

 hibi-

hibitæ reliqua omnia vulneraria poſtponeret. Pari fiducia in hæmorrhagiis internis eam complexi ſunt, in hæmoptyſi, hæmorrhagia uteri, aliis, (V. Gabelchov. *Cent.* 1. *Curat.* & *Obſ. med.* 50.) & alvi profluviis (Boerh. *Hiſt pl. Hort. L. B. Rom. p.* 285.). Ita hæmorrhagia vehemens & crebrius revertens pilulis legitur coercita, quarum baſis fuit extractum de Nummularia (Schulzius *Mat. med. p.* 403.). Phthiſi adeo par exiſtimatus ſuccus ejus in juſculo cum melle vel ſolus vel in connubio ſucci Bellidis (Waldſchmidt *Caſ.* 20. *in Oper. p.* 155.). Miror præterea inſignem Boerhaavii de imbecilli hac planta laudem, inter tot alios morbos, in ſcorbuto, in quo Cochleariæ cum acetoſa mixtæ ſupparem pronunciavit, niſi querela de male ejus mente ab editore intellecta hic iterum redeat.

GENTIANA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 221. *Gen. pl. p.* 126.

Pharm. GENTIANÆ RUBRÆ *Radix*.

204. *GENTIANA LUTEA*; corollis quinquefidis rotatis verticillatis, calycibus ſpathaceis Linn. *Sp. pl. p.* 329. Gentiana major lutea C. B. Icon: Miller's *Figures Tab.* 139. *fig.* 2. Pl. perennis, in montanis & ſubalpinis Helveticis, Apenninis, Pyrenaicis, Auſtriacis creſcens, ubi latos tractus occupat. In hortis ægre cicuratur, ſubinde tamen mihi in horto botanico Gottingenſi floruit.

In Norvegia (ubi G. luteam non invenit ill. Œder, in Wallers & Tellemarken autem creſcere copioſe auctor eſt Linneus in *Fl. Svec. p.* 227.) ſubſtituitur ruri & in urbibus radix *Gentianæ purpureæ*; corollis quinquefidis campaniformibus verticillatis, calycibus ſubſpathaceis. Linn. *Sp. pl. p.* 329, depictæ in *Fl. Dan. Tab.* 50. luteæque in locum ſurrogari quoque in Germania fas eſt credere (Hall. *hiſt. ſt. helv. p.* 539.). Nam & hæc amaritie inſigni inſtruitur, quæ, præter dicendas ſpecies, multas alias, *G. aſclepiadeam* (Clus. *rarior. pl. hiſt. p.* 313.) *campeſtrem* (Linn. *Fl. ſvec. n.* 230.), *Pneumonanthen*: (Hall. *ſt helv. n.* 641.) *cruciatam* (*l. c. n.* 643.), *Amarellam* (Linn. *Mat. med. p.* 76.) nobilitavit.

Radix) noſtræ aliquot pedes longa, cylindrica, annulata, rugoſa, cortice obſcure bruno veſtita, interne flava, compagis, dum ſicca eſt, ſpongioſæ. Siccatam virulenti aliquid ſpargere, æmulum odoris Delphinii Aconiti folio (Delph. elatum L.) affirmat ill. Ab Haller (Præfatio eius in *Pharm. Helv. p.* 9.) hinc ſibi ſuſpectam eſſe, nec abſonum

pla-

plane videri, illi effectum noxium tribuere, de quo in Anglia conqueſti ſunt, quamque tribuerunt Thoræ admiſtæ. Etenim ante aliquot annos apud Anglos radix quædam pro iſta Gentianæ habita in hominibus aphoniam, convulſiones, paralyſes, cœcitatem, quin mortem creavit, in canibus autem ſpumam in ore, vomitiones vehementes, convulſiones, artuum debilitatem excitavit. Integra tamen, veræ Gentianæ radicibus interſperſa, diſtingui potuit colore ſuo extus griſeo bruno, vel & albido, ſapore acri pungente (Brocklesby *in Phil. Tranſ. n.* 486. *p.* 240. *ſqq.*), item rugis ſubtilioribus & propioribus, imo mucilaginoſa deſcribitur (Lewis *Mat. med. p.* 292.). Unde vix probabile veræ Gentianæ radicem fuiſſe. Armenta decerpere recuſant folia (Haller), an ob amaritiem? prout alia amara, ut Trifolium fibrinum certe ad Linnei experimentum, Abſynthium, Eupatorium cannabinum, Galen boves declinant (Linn. *Pan. Svec.* in *Amoen. ac. Vol.* 2. *n.* 25.), Nec niſi corporibus imbecillis vomitu infuſum ejus vinoſum moleſtum fuit (Löſecke *Arzneyin p.* 181. *not.* 21.).

Præſtantiſſima inter amara, ut vix aliud, quam Quaſſia, cum ea comparari poſſit, minuſque reliquis pleriſque, quin ipſo Centaurio minori, nauſeoſa, vel calida (Whytt *on nerv. Diſ.* 335.). Tam aqua quam vini ſpiritus elicit amaras partes, copioſius tamen hic, quam illa (Lewis *l. c.*), ut quonam menſtruo radix efficacior ſit, inde cognoſcatur. Infuſum, hujus ut aliorum amarorum e vegetabilium cenſu, mentationem carnis cum pane & aqua in vitris retardavit, ſicque antiſepticam vim ſuam declaravit (Pringle *Diſ. of the army App. p.* 66.). Ita & extractum aquam ſolutum a putredine carnem bovillam per binos menſes munivit (*Eſſai ſur la putrefaction p.* 313. *ſp. p.* 324. *ſq.*).

Non ultra ſeſquiſæculum circiter ante Chriſtum natum Gentianæ notitia a quibuſdam extenditur, quam primum Gentio, regi Illyriæ, unde & nomen, tribuunt.

Omnium conſenſu radix ventriculi & inteſtinorum debilitati ſubvenit; quæ conſuetum poſt devictas febres ſolet malum eſſe, & in morbis nervoſis itidem tantum non ſemper obvium. Pituitam tenacem, ventriculum obducentem ſolvit, bilis inertiæ ſubvenit, acidum primarum viarum frangit, fibris earundem tonum reſtituit, unde & alacrior fit ciborum digeſtio, nec flatuum mora conceditur. Fuit vir per quindecim annos doloroſo ventriculi ſenſu affectus, hujus radicis autem ad drachmas duas per diem uſu ſanatus, inde enim alvus aperta, appetitus auctus, & dolor paucis diebus ſiluit, recrudeſcens mitiori gradu mox novo præbio ſublatus (Whytt's *Works. p.* 654.). Tanto melius fertur & efficacior ſub miſcela aromatis grati & menſtruo vinoſo vel ſpiri-

ri-

rituoſo ſoluta; Elixirii ſtomachici ill. A Roſenſtein (V. infra præparata) vel Tincturæ ill. Whyttii exemplo.

Eodem jure, quo alia amara, in arthritide proficit, ſive hæc ex labe viſcerum chylificationis primam originem trahat, ſive labes iſta poſtliminio, enata jam arthritide, accedat. Primariam contra podagram vocavit Boerhaavius (*Hort. L. B. p.* 288.). Intrat ideo *Pulverem Antiarthriticum Ducis Portlandiæ*, de quo ſupra (*Appar. Med. Vol. I.*) expoſui. Tinctura quoque Whyttii arthriticis quadraginta vel quinquaginta annis minoribus plus ſolaminis præſtitit, quam alia (Whytt *l. c. p.* 653.). --- Ob cognationem arthritidis cum calculo non miraberis, & huic cum fructu Gentianam fuiſſe oppoſitam (Linn. *Amoen. ac. Vol.* 2. *p.* 159. 161.).

Inter febrifuga quoque, inſtar aliorum amarorum, nituit, magis vero ante detectum corticem Peruvianum, quam poſt. Succo ejus bis vel ter tertianas illico tutoque ſanavit C. Geſnerus (*Epiſt. Lib.* 2. *p.* 63.). Ruſticis alpinis & montanis in Alvernia ſæpiſſime radix contra febres ſucceſſit (Chomel *Pl. uſuelles T.* 2. *p.* 137.). Quin fuit, qui Chinchinæ æquiparare, imo conſtantiorem virtute pronunciare Gentianam, vel per ſe datam vel in connubio nucis vomicæ, haud dubitavit (Ludovici in *Pharm. modern. Ed.* Wed. *p.* 201. *ſq.*). Commiſta & fuit feliciſſime cortice Fraxini, ſale Abſynthii & Caryophyllis (Lentilli *Eteodrom. p.* 326.). Nocuiſſe tamen aliquando calida ſua natura compertum (Senac *de recond. febr. nat. p.* 185.). Alibi defuit effectus conſtantia (Tralles *Carlsbad p.* 110.). Aſt non diffitendum, cortici Peruviano nuptam ſæpe iis conducere eximie, quorum ventriculus debilis ſolum corticem ferre nequit, & viſcera obſtructionibus laborant.

Quid in hiſce referandis generatim valeat, non eſt, ut multis demonſtrem, quum conſentiens experientia hanc amarorum vim jam dudum extra dubium poſuerit. Scilicet obſtructionum cauſa maxime vulgaris in vaſorum laxitate latet quam roborandi ſua potentia tollit. Scrophulæ hujus etiam loci ſunt, quibus grana decem extracti quotidie data puellam liberarunt (Plenck *Mat. chir. p.* 276.). --- Vermibus vero vix alio auxilio, quam tonum neceſſarium inteſtinis impertiendo, adverſam arbitror.

Spongioſa natura eam fonticulis ac fiſtulis dilatandis idoneam facit; abſorpto enim liquido intumeſcit, irritat & ſuppurationem auget. Ulcera inſuper ſordida purgat & gangrænæ limites ponit, putredinem ſubigendo.

Ob amaritiem nec in pulvere nec ſola in infuſo vel decocto commode ab ægris capitur, ſed variæ præparationi ſubjecta.

PRÆ-

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum). *Pharmacopœa Wurt.* p. 90. & *Anglicanæ* aqua illud parant; *Danica* p. 173. autem & *Svecica* p. 110 inſuſum ſpirituoſum una cum aquoſo inſpiſſando, qua encheireſi omnino efficacius. Forma pilulari vel & ſolutum vino ſive aqua aromatica creberrime præcipitur, ad ſcrupulum unum vel ſeſquialterum.

Eſſentia). *Ph. W.* p. 81. Spiritu vini ſit. A guttis quinquaginta ad octoginta capitur.

Anglorum officinæ in varias ſuas formulas radicem recipiunt, V. C.

Infuſum amarum ſimplex) *Ph. Lond.* p. 61.

Infuſum amarum) *Ph. Edinb.* p. 56. quo nitidius compa- ret Infuſum amarum *Ph. Edinb. noviſſ.* p. 57.

Infuſum amarum purgans) *Ph. Lond.* p. 62., cum quo fere compoſitione & vi convenit Infuſum amarum cum Senna *Ph. Ed.* p. 57.

Vinum amarum) *Ph. Lond.* p. 65. item *Ph. Edinb. noviſſ.* p. 65.

Tinctura amara) *Ph. L.* p. 68.

Elixir ſtomachicum) *Ph. Ed.* p. 48. a quo recentior formula in *Ph. Ed. noviſſ.* p. 71. eo unice differt, quod Serpentariæ virginianæ Canella alba ſubrogata fuit.

Elixir ſtomachicum Roſenſteinii (*Hus-och Reſeapothek* p. 97.) ℞. Cort. aurant. rec. drach. vj, contuſ. in mortario marmor. in maſſam pultiformem add. Extr. Gent. rubr. unc. ß. M. Digere cum vini Portugall. lib. j. Colat. D. cochleare unum in vino vel aqua Cinamomi. Vere eximium in ventriculo roborando abſentibus ſordibus.

Tinctura ſtomachica Whyttii). (*On. nerv. Diſ.* in Ei. *Works* p. 635. *ſqq.*). ℞. Cort. Peruv. pulv. unc. IV. Rad. Gent. Cort. Aurant. *ana* unc. jß, Miſt. infund. Spiritus vini Gall. lib. IV. in balneo arenæ per dies ſex & cola. Subinde cuilibet tincturæ libræ una vel plures unciæ Spiritus Lavendulæ compoſiti admiſcentur, tam palati cauſa quam ut melius feratur. Dictæ tincturæ cochleare unum cum aquæ cochlearibus quatuor vel ſex mane & veſperi pereximium levamen præbet, quibus ſub debilitate nervoſa ventriculus languet & flatibus diſtenditur. Sed uſu per duos vel tres menſes protracto opus eſt, & poſt intervalla iterum ad illum redeundum. Non nimium eſſe præconium ill. auctoris, ipſe expertus ſum. --- Virtutem ejus in arthritide ſupra jam attigi, cujus inſultu præſente augeatur pondus Gentianæ & corticum Aurantiorum, & ſi ventriculus torpet & flatibus infeſtatur, Nux moſchata vel Zingi-

giber admiſceatur. Convenit & tum duo cochlearia tincturæ bis de die ingerere (Whytt *l. c. p.* 653.).

Pharm. Centaurii Minoris *Herba* vel *Summitates.*

205. *GENTIANA CENTAURIUM*; corollis quinquefidis inſundibuliformibus, caule dichotomo, piſtillo ſimplici Linn. *Syſt. veg. p.* 222. Centaurium minus C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 617. Regnault *Botan.* la petite Centaurée. Pl. annua in locis montoſis apricis Europæ creſcens. Fruſtra in horto botanico ſerere illam aliquoties tentavi. Recipitur in officinas varietas procerior rubro flore inſtructa.

Præſtat me judice, uti Herba, quam ſummitatibus, ſicuti vulgo fit, quoniam corollæ hiſce inſidentes omnino fere inſipidæ (Lewis *M. m. p.* 198.) ſunt. Iſta vero valde amara cum ingrato ſapore, odoris autem expers. Spiritus vini unice partes amaras eruit, aqua autem ſimul mucilaginoſas; unde prioris generis extractum magis amarum, ſed quantitate parcius.

Proxime natura accedit ad Gentianam priorem, præferenda tamen illi eatenus, quod indigena plerarumque regionum ſtirps eſt. Non cedit illi virtute antiſeptica (Pringle *Diſ. Append. p.* 66.) --- Purgare alvum antiquitus (Dioſcorides *Lib.* 3. *cap.* 9. Galenus *de ſimpl. facult. Lib.* 7. *n.* 12.) notatum; adſtipulante ſeriori quorundam experientia. Strenue id agere ad drachmas duas in aquæ unciis octo ad medietatem cocto traditur (Prævotius *Op. poſth. p.* 482). Quod tamen non in omnibus ex decocto contigit, licet in quibuſdam alvum moverit leniter, in aliis emeſin excitaverit (Wedel *Diſſ. de Cent. min. p.* 30.). Aperit & alvum eſſentia cum ſpiritu cochleariæ parata, ad guttas ſexaginta vel ultra propinata, etiam extractum etſi paullo languidius (Fr. Hoffm. *Diſſ. purgantia minus cognita*, in *Opuſc. med. p.* 414.). In recenti herba vel extracto ex tali manifeſta fuit hæc efficacia (Schulz *Mat. med. p.* 140.). Alius ad majorem herbæ quantitatem unice eam reſtringit (C. Hoffm. *med. officin. p.* 194.), ſub qua lege quælibet fortiora amara illam præſtare deprehenſum (Alſton's *Lectures on the M. m. Vol.* 2. *p.* 104.). Aſt Dodonæus (*Pempt. p.* 336.) iterum, crebram ſuam experientiam citans, eandem de ſtirpe noſtra negat.

De robore autem, quod ſtomacho impertit, quotidianis periculis conſtat, dum Gentianæ rubræ in modum propinatur. Nec minus olim in febribus intermittentibus inclyta, unde Herba febrifuga apud Germanos dicta, & a quibusdam, qui virium in diſpeſcendis medicamentis rationem habent,

cum

cum aliis amaris febriſugorum capite comprehenſa (e. g. Wedel *Syll. M. m. p.* 37. Chomel *Uſuelles Tom.* 2. *p.* 137.) Ipſi quartanæ caſu ſingulari non veritus eſt opponere Slevogtius (*Progr. de Cent. min. p.* 5.) illam, ſummo cum levamine, nec ſine ſpe integræ curationis, niſi aliam medicationem addere aegri impatientia juſſiſſet. Verum nec hic empirice procedendum, animadverſum enim ſummum ſæpe inde excitari æſtum, ipſique febri igniculos addi, gravi auctore (Senac *de febr. p.* 184.); ut adeo nonniſi conditiones ſupra (*pag.* 16.) dictæ eam admittant. Etiam hic copula cum cortice Peruviano (Chomel *l. c.* Senac *l. c.*) confert.

Multos pariter tenuit omni tempore ejus in arthritide efficacia, de qua & obſtructiones viſcerum reſerando valet, e velim conſerantur *Vol.* 1. & nuperrime *p.* 15 a me prolata. --- Tantu vero aperiendo & hydropem natum diſpulerit (*Eph. N. C. Cent.* 10. *Obſ.* 24. *App.* Slevogt. *Progr. cit. p.* 3.).

Contra furfures & cruſtoſam ſcabiem capitis impenſe extollitur brodium ex piſis cum hac herba coctum pro lotione, qua ſimul pediculi necantur (Sim. Paulli *quadrip. bot. Cl.* 3. *p.* 271.). Chirurgi vero in ulceribus ſordidis non ſpernunt. Ulcus ſinuoſum & fiſtuloſum pro incurabili relictum herba inſtar cataplaſmatis externe applicata emollivit, abſterſit & conſolidavit (Wedel *Diſſ. de Cent. min. p.* 29.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata) *Ph. W. p.* 6. Iners vulgo exiſtimatur. Sed & ſapidam & olidam, quin linguam ſtimulantem invenit cel. Spielmann (*M. m. p.* 206.), hinc non indignam uſu habet.

Extractum) *Pharm. omn.* Ingratius iſto ex Gentiana rubra. Vulgare eſt aquoſum. *Ph. Dan. p.* 172. utitur menſtruo ſemiſpirituoſo. Hoc præparationis genus præ reliquis arridet.

Eſſentia) *Ph. W. p.* 79. Spiritu vini fit.

Sal). Incineratione herbæ producitur. Adhærere huic quædam veſtigia acidi, Gmelinus (*Comm. Petrop. T. V. p.* 287.) innuit. Sal Abſinthii æmulatur.

Syrupus) *Ph. W. p.* 206. a Quercetano inventore magni habitus.

PRI-

PRIMULA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 162. *Gen. pl. p.* 80.

Pharm. α, PRIMULÆ VERIS β, PARALYSEOS *Flores*, *Radix*, *Herba*.

206. *PRIMULA VERIS*; foliis dentatis rugoſis Linn. *Sp. pl. p.* 204. Var. α, *officinalis*. Verbaſculum pratenſe odoratum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 433. Regnault *Botan.* la Primeverre. Pl. perennis, in pratis ubivis obvia, verno tempore florens, ſed non inter primas. Probe diſtingui debet a Varietate β, *elatiori* Linn. depicta in *Fl. Dan. Tab.* 434, quam pro ſingulari ſpecie Hallerus, Scopoli, aliique agnoſcunt. In *Var.* α, quæ unice in officinis recipi debet, partes omnes paullo minores, ſed calyx amplior & tubum corollæ magis tegens, limbus corollæ concavus, croceus laciniis ſaturatiori linea notatis, radix Aniſum ſpirans. In *Var.* β autem ſtatura omnium partium major, calyx anguſtior & brevior, limbus corollæ planus, pallide luteus, radix inodora. Mixtim ſæpe utraque creſcit. Non in omnibus tamen officinis Paralyſis & Primula veris ſynonyma reputantur, ſed in *Ph. Lond.* diſtinguitur inter utramque, ita ut varietatem β elatiorem, Primulam, vocet; α, ſive officinalem autem, Paralyſin.

Raro hodie, imo Prim. officinalis, a medicis præcipitur, certe in Anglia & Germania, unde & omittunt eam *noviſſima Ph. Edinburgenſis* & indices multi ſuppellectilis medicæ. *Ph. Svecica* (*p.* 38.) *noviſſ.* autem adhuc eandem cenſet, & ſcio conſervam florum in Svecia adhuc a quibuſdam in pretio haberi. Non inficior tamen, nulla certa efficaciæ exempla mihi obveniſſe.

Florum) nomine corollæ unice cum affixis ſtaminibus intelliguntur. Odor illis ineſt fragrans gratuſque, & ſapor amaricans. Aquam & ſpirituoſa menſtrua tingunt colore grate flavo & odore ſaporeque ſuo imbuunt. Hinc & fermentatione cum ſaccharo & malis citreis ſapidum vinum inde paratur (Brauner *om ſkötſeln af Boskap. jämte Svenska Viner. p.* 7. & Wargs *Hielpreda p.* 497) Reficere, dolores lenire, ſomnum gignere exiſtimantur (Boerh. *pl. hort. L. B. p.* 281. Linn. *Mat. med. p.* 57.); ob fragrantiam ſine dubio, quæ in fortiter olentibus in univerſum ſenſorium commune mox refocillat, mox majori halituum copia obnubilat. Aqua, deſtillata ex tota planta, fronti illita, dolores capitis tollere fertur (Matthiol. *in* Dioſc. *p.* 802.). Idem affirmatur de ſucco ex foliis & floribus expreſſo cum lacte hauſto in cephalalgia inve-

veterata (Ray *Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 1082.). Sic & ſtirpem ſpaſmos hyſtericos, hemicraniam & vertiginem in fœminis tarditate menſtruorum laborantibus tollere (Chomel *Uſuell. T.* 2. *p.* 21.): --- Dubito, an verior ſit adſcripta, quæ nomen dedit, contra paralyſin facultas, idque non ſolum partialem linguæ vel balbutiem (Chomel. *l. c.*), ſed etiam latioris ambitus, hemiplegiam, quæ in homine herba Primulæ veris, ſpiritu vini cocta, diſſipata dicitur (Barthol. in *Eph. N. C. Dec.* 1. *Ann.* 2. *Obſ.* 2. *p.* 4.).

In infuſo aquoſo commode flores dantur.

Nec Herba) omni fragrantia deſtituitur. Hinc mixtim aliquot caſibus cum floribus propinata offenditur. Ob oleraceam tamen naturam apud Anglos ad acetaria placentaſque ſumta (Ray *l. c.*), & apud Belgas pariter ad haſce (Boerh. *l. c.*).

Radix) odore Aniſi & ſapore adſtringente prodit aliquid virium. Pulvis ejuſdem naribus attractus ſternutationem excitat (Floyer *Pharmacobaſanos p.* 169.). Acetum vero radice imprægnatum naribuſque exceptum odontalgiam ſedare mirifice lego (Boerh. *l. c.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Deſtill.) *Ph. W. p.* 7.
Conſerva) *l. c. p.* 39.
Syrupus) *l. c. p.* 216. Coloris grate lutei.

CYCLAMEN.

Linn. *Syſt. veg. p.* 163. *Gen. pl. p.* 82.

Pharm. CYCLAMINIS s. ARTHANITÆ *Radix.*

207. *CYCLAMEN EUROPÆUM;* corolla retroflexa Linn. *Sp. pl. p.* 207. Cyclamen C. B. comprehendens multas Varietates, pro diverſitate figuræ foliorum & radicis, tum & ejus magnitudinis, inter ſe diſcrepantes, Κυκλαμινος Dioſc. Arthanita Arab. Icon: Miller's *Figures T.* 115. Regnault *Botan.* le Cyclamen. *Hort. Rom. T.* 2. *Tab.* 63. Folia cordata, denticulata, radicalia, bina. Pl. perennis in locis umbroſis & ſiccis Auſtriæ, Carniolæ, Helvetiæ alibique in Europa auſtrali creſcens.

Radix) rotunda & aliquantum compreſſa eſt, deorſum fibras demittens. Sub epidermide obſcure bruna continet ſuccoſam cutem, quæ lineam craſſa eſt, intra quam caro alba. Guſtata recens initio inſipida, dein ſubacris ſentitur, & linguam quaſi obtundit (Alſton's *M. m. T.* 1. *p.* 426.). Quidam

dam tamen recentem valde acrem deſcribunt (Hermanni *Cynoſ. M. m. T.* 1. *p.* 112. Geoffroy *Mat. med. Traité T.* 6. *p.* 186.), ſicca vero nihil acrimoniæ prodit (*Aa. citt.*); ut tamen, ſi vera, quæ de vehementia effectus narrantur, latens virus continere illam oporteat.

Obſoleta hodie, omni ævo ſuſpecta fuit. Abortum ciere Dioſcorides (*M. m. L.* 2. *c.* 193.) monet. Violentia, qua alvum movet, haud ſine inflammatione faucium & primarum viarum (C. Hoffm. *Offic. p.* 31.), a plerisque reprehenditur. Lente tamen operari animadverſum. Succus abdomini illitus pariter alvum ſollicitat, ut vel ſic adhibitus abortum fecerit (Dioſc.). Præterea a Veteribus præcipue reſolvens virtus radicis notatur, in ſtrumis aliiſque duris tumoribus & induratione lienis externo uſu conſpicua; & interne contra icterum & aſthma (Galen. *de ſimpl. facult. L.* 7. *p.* 852. *ed.* Ricc.). Addunt detergentem ſub variis cutis affectionibus (Dioſc. Galen.).

Doſin non attinet multis definire, quum radix jam neglecta jaceat. Olim magis recenti indultum, mellitis plerumque mitigatæ. Drachma una ſiccæ in pulvere & uncia dimidia in decocto aſſignatur (Herm. *l. c.*). Tutius cenſetur extractum ſpiritu vini vel aceto paratum a ſcrupulo uno ad grana triginta.

Mirum circa Aſtracatum comedi (Sohoberus in Müller's *Sammlungen Ruſſischer Geſch. T.* 7. *pag.* 88.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Unguentum de Arthanita) *Ph. W. p.* 240. Succum quidem radicis Cyclaminis vel, hac deficiente, Bryoniæ continet, ſed tot alia draſtica ſimul, Cucumerem aſininum, Colocynthidem, Scammonium, Aloën, Euphorbium rel., ut effectus non unice ad Cyclamen referri poſſit. Abdomini illitum infarcta viſcera reſerat, expellit fæces, vermes, collectam in hydrope aquam, item menſtrua provocat. Quoniam vero cutem rubefacit, parcius inungatur. — Concinnior formula ad ſubducendam alvum eſt Fallopii (*Purg. c.* 66.), Cyclamen viride (*recens*) cum cerato roſaceo miſceri jubens.

Emplaſtrum diabotanum Blondelli) *Ph. W. p.* 12. cetena alia recipit.

MENYANTES.

Linn. *Syſt. veget. p.* 164. *Gen. pl. p.* 82.

Pharm. TRIFOLII FIBRINI vulgo, PALUDOSI Ph. Lond. *Herba.*

208. *MENYANTHES TRIFOLIATA*; foliis ternatis Linn. *Sp. pl. p.* 208. Trifolium paluſtre C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 541. Regnault *Botanique*, la Meniante ou le Trefle d'eau. Pl. perennis locorum paludoſorum & lacuſtrium.

Herba) inſigniter amara, nonnihil fœtens. A pecoribus (Schreb. *Samml, T.* 3. *p.* 57.) tamen non repudiata, quin ovium tabidarum remedium (Robiſon in Raii *Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 1099.). In Lapponia & Weſtrobothnia ſub penuria fœni radicibus pecora ſaginantur (Linn. *Fl. Lapp. p.* 50.). Annonæ autem charitas ipſos homines ibidem ex iis parva farinæ copia commixtis panem etſi ingratum conficere coegit. Ruſticis in Weſtrogothia folia Humuli loco ſunt ad acorem cereviſiæ arcendum (*l. c.*). Amaritiem herba communicat tam cum aqua quam cum ſpirituoſis. Ob hanc ipſam ubivis in pretio eſt, multaſque cum aliis ſimilis naturæ remediis communes vires exſerit, quarum quaſdam experientia ſingulari nixas enumerabo, vitando tamen nimietatem laudum, in quam Io. Francus (*Trifol. fibr. Hiſtoria, Franç.* 1701, 8.) & Willius (*Act. Hafa. Vol.* 3. *n.* 75.) inciderunt, quum in variis eorum caſibus manifeſtum ſit, non unice hancce ſtirpem curationis meritum tuliſſe.

In quibusdam pulvis doſi ſcrupulorum duorum vel trium alvum laxat, haud ſine torminibus; ſunt qui inde vomitum experiuntur (Willius *l. c. p.* 193.). Roborando ventriculum tam ejus varia vitia topica tollit, quam remotiora ex hujus labe pullulantia — Nec reliquis amaris nuper memoratis in attenuanda tenacitate humorum & infarctibus reſerandis cedit.

In ſcorbuto efficax herba etiam tum, quum in ulcera erupit, quo fine cocta cum cereviſia & largiſſime hauſta, ulcera vero decocto aquoſo lota foliisque ejus vel recentibus vel aqua maceratis obtecta (Will. *l. c. p.* 124.). Variis caſibus ſuffecit infuſum ſimplex vel eſſentia, Cochleariæque præferenda ob robur, quod ventriculo impertit, ſicque hydropicam diatheſin ſimul inductam diſpulit (Sim. Paulli *Quadrip. bot. p.* 173. *ſq.* Tilling *Miſc. N. curioſ. Dec.* 2. *Ann.* 2. *Obſ.* 74. *p.* 175.). In Anglia ſuccus ejus expreſſus domeſticum eſt apud ruſticos in exanthematibus fœdis ſcorbuticis, quibus verno tempore corripiuntur (Buchan *Dom. Med. Verſ. Germ. p.* 600.).

Hæmorrhagias uteri ejuſdem cauſæ extractum compeſcuit (Guldbrand *Diſſ. de ſanguifluxu uterino Ed. 2. p. 92.*).

Arthritidis quoque in cereviſia cocta remedium deprædicatur, foliaque aqua decocta calideque loco affecto applicata ægris ſolatio fuerunt (Sim. Schulz in *Miſc. N. Curioſ. Ann. 4. 5. Obſ. 123. p. 133.*). Cum ſero lactis in ſe ipſo herbam expertum eſſe Boerhaavium lego (Hall. *fl. Helv. n. 633.*), nec, ut colligere eſt ex propriis ejus encomiis, infeliciter.

Silentio prætereo vim febriſugam. — Verminantibus autem pueris profuiſſe certiori fide pronunciatur (Willius *l. c. p. 130.*) pulveris ſcrupulus dimidius vel integer quotidie jejuno ventriculo cum decocto herbæ vel cereviſiæ tenui datus, ſic pergendo ad dies duodecim vel quindecim, unde primis diebus tormina quidem excitata eaque dira ſine vermium excretione, qui autem ſubſequis diebus copioſe ſine torminibus ſeceſſerunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum), aquoſum *vulgo*; ſemiſpirituoſum *Ph. Dan. p. 172.* Efficax & frequentis commodique uſus.

Eſſentia). *Ph. W. p. 87.* Fit ſpiritus abſtracti nova infuſione. Rarius hodie præcipitur.

ORDO XVI.

SEPIARIÆ.

IASMINUM.

Linn. *Syſt. veg. p. 54. Gen. pl. p. 9.*

Pharm. IASMINI *Flores.*

209. *IASMINUM OFFICINALE*; foliis oppoſitis pinnatis foliolis diſtinctis *Syſt. l. c.* Iasminum vulgatius flore albo C. B. Icon: Besler. *Hort. Eyſt. Aeſt. 2. Ord. 11. fol. 2.* Frutex Indiæ orientalis; in hybernaculis apud nos cultus.

Commendat illum tam elegans candor (Florum), quam potiſſimum eorundem odor, qui toti generi ineſt, præcipue au-

autem Iaſmino grandifloro L. ſuaviſſimus, ſpecificus, a quo & aliæ ſtirpes nomen mutuantur. Sapor illorum nonnihil amarus. Odorifera pars volatilis valde eſt, nec facile figi ſese patitur. Ita deſtillatione neque aqua neque ſpiritus fragrans eruitur. Spiritus tamen vini oleo Iaſmini mixtus agitando vitrum olidam partem abſorbet, ſed facile iterum dimittit, vitro licet obſerato (Duhamel *Arbres T.* 1. *p.* 310. 311.).

Iam dudum uſus eorum medicus eviluit, ut & in multis de medicaminibus libris plane omittantur. Adſcripta tamen illis emolliendi, reſolvendi, item partum ſecundinas & fœtum mortuum pellendi vis (V. Zorn. *Botanol. p.* 363. & Boerh. *Hort. L. B. p.* 294.). Unice fere hodie pro.

Oleo infuſo colliguntur, quod in Italia copioſe paratur. Operoſior hodieque neglecta via eſt, qua flores recentes ſtratis alternis cum amygdalis dulcibus excorticatis & nonnihil ſiccatis in commodum vas collocantur, ſuperimpoſito pondere, poſtero die flores ab amygdalis ſegregantur, hisque alii recentes ſubſtituuntur, quod, quo frequentius iteratur, eo melius, tandem oleum fragrans ex amygdalis expreſſione elicitur (Zwelf. *Animadv. in Ph. aug. p.* 452.). Commodius & uſitatum unice hodie artificium eſt alterum (quod & jam Zwelferus *l. c.* memoravit), quo goſſypium oleo nucleorum Been madidum floresque Iaſmini cribro ex ſetis equinis facto per alterna ſtrata immittuntur, donec cribrum repletum fuerit, poſtea probe tegendum, dein poſt quodlibet nychthemerum ſepoſitis prioribus nova florum quantitas per vices additur; goſſypio ſic fragrantia odoris probe imbuto, exprimitur oleum, in vitro bene clauſo ſervandum (Du Hamel *l. c.*). Hocce oleum extus membris paralyticis vel contractis vel ſpaſmo correptis, illitum, quibuſdam placuit. Vix vero jamjam alii fini, quam pro odoramentis, inſervit, unde & capillis infundi ſolet. — *Ex Philadephi coronarii* Linn. floribus ſimile oleum obtineri, ill. A Linné (*Mat. med. p.* 37. *not.*) auctor eſt. Sed ſimplex infuſio cum inſolatione mihi non ſucceſſit, etenim loco fragrantis olei, quod ſperavi, fœtidum ex oleo olivarum emerſit.

O L E A.

Linn. *Syſt. veg. p.* 55. *Gen. pl. p.* 10.

Pharm. OLIVARUM *Fructus.*

210. *OLEA EUROPÆA;* foliis lanceolatis Linn. *Sp. pl. p.* 11 Olea ſativa C. B. זית Hebræorum. Ελαια Græcorum. Conf. Du Hamel *Traité des arbres T.* 2. *p.* 57. *Tab.* 14. Icon: Regnault *Botan.* l'Olivier. Arbor in Paleſtina, Africa, in Europa auſtrali, Galliæ Provincia & Languedocia, Hiſpa-

 nia,

nia, Italia, ſponte creſcens. In noſtris hybernaculis per hiemem ſervata, æſtate quidem, ut in horto botanico Gottingenſi, flores, non vero fructus, fert.

Omni ætate ob pulchritudinem & perpetuum virorem frondis, fructusque inſignem utilitatem, honorata. Plurimus ejus uſus in ſcenopegiis Iſraelitarum fuit, & inter primaria beneficia in Palæſtina habita (V. ill. Io. Geſneri *Diſſ. Phytogr. ſacr. gener. P. 5. p. 23.*). Hujus quoque præſtantia capti ethnici Minervæ dicarunt.

Fructus ſ. Oliva), quæ præcipua arboris pars, drupa eſt vel magis vel minus oblonga, utrinque rotundata, conſtans ex carne fungoſa, dum recens eſt, amaro auſtera, intra quam nux anguſtior aſpera craſſa valdeque dura nucleo albo dulci. Forma, magnitudine, colore multis modis differt, unde Varietatum copia inſignis notatur: fructu maximo (Olivæ Hiſpanicæ C. B. Olive d'Eſpagne): fructu oblongo minori (Olivæ minores Genuenſes & ex Provincia C. B.); fructu oblongo atrovirente; fructu albo; fructu minori & rotundiori (Aglandau); fructu majori carne craſſa (Olivæ regiæ Cæſalp. Olivier royal); fructu maximo ſubrotundo (Ampoulan); fructu minori rotundo, rubro nigricante, fructu minori odorato (Olive de Luques) rel. De hiſce omnibus legatur C. Bauhini *Pin. p. 472.*, Cupani *Hort. catholicus Neapol.* 1696: Magnolii *Botan. Monſpel. p. 189.*; Tournef. *Inſt. rei herb. p. 599. ſqq*; item *Giornali d'Italia T. 10. p. 366.* ubi ſpecies ſic dictæ 32. ex Michelio ſignificantur. Noſſe eas intereſt, quoniam quædam pro condiendo fructu, aliæ olei cauſa, aliæ iterum ob fructuum abundantiorem meſſem prærogativam ſibi vindicant. In omnibus autem, ut fructuum tanto uberior proventus fiat, vel ut tanto meliores evadant, cultura accedat neceſſe eſt. Optimos fructus fert arbor plantata ſolo lapidoſo ſicco arido, quod & radices contra putredinem ex aqua ſtagnante & injurias ex hiemali frigore vel æſtivo ardore tuetur (Fournier in Richard de Hauteſierck *Recueil d'Obſervations de Med. T. 1. p. 9.*). Nimia autem ſtercoratione vel ſolo humido oleum tenacius evadit, facileque corrumpitur (*l. cit.* & du Hamel *Traité des arbres T. 2. p. 60.*). Maxime vulgare propagandi eam genus eſt, per ſurculos ex radice vetuſtiorum arborum emergentes, quibus, poſtquam in quincuncem diſpoſiti fuerint, ramuſculi cultarum arborum inſeruntur: hiſce factis nonniſi poſt octo vel decem annos fructus ferunt. Altero quovis anno meſſis liberalior. Plura de cultura legere eſt in *Trattato* di Pietro Vettori (qui antiquus etſi, non ſpernendus tamen auctor) *delle Lodi e della Coltivazione degli Ulivi in Firenze* 1762; Du Hamel *l. c.*; *Giornali d'Italia T. 10. p. 365. ſqq. p. 385. ſqq.* Tempore ſicco copia ſæpe olivarum ante maturitatem

cadit; plane inutilis; nocet quoque valde nebula verſus maturitatem incidens. Plurimum mali inſuper affert inſectum bialare, cujus eruca arrodit olivas ſeque intra illas abdit, aperturam claudens ſuis excrementis, ſicque ſe contra inimicarum ſibi formicarum inſidias muniens (V. *Obſervations & Experiences ſur les moyens de garantir les olives de la Piqûure des Inſectes*, par M. Sieuve, *à Paris* 1769. Mihi modo libellum hunc contractum legere licuit in *Giornali d' Italia cit. n.* 23. 24. 25. 26. Vid. & *Tab.* ad *p.* 205.).

Fructus conditi. Pro conditura eliguntur olivæ carnoſæ magis & volumine majores, quæ tamen parciorem olei quantitatem quam aliæ exiliores minuſque ſapidæ ſubminiſtrant (Fournier *l. c. p.* 8.). Decerpuntur in prius dictum finem virides nondumque maturæ, quæ ipſæ ingratam amaritiem habent. Hac ut exuantur & ſapore ſalino aromatico imprægnentur, varia artificia excogitata ſunt, quæ omnia hic enumerare non attinet. Vix unquam olivæ cruciatim ad nucem uſque diſciſſæ (quo aroma ſalque tanto melius penetret), & aromaticis ſtirpibus, e. gr. Fœniculo, Anetho, ſemine Coriandri &c. ſaleque per ſtrata varia diſpoſitis, & aquæ prius calidæ, dein frigidæ, tum aromaticæ & ſalſæ infuſione præparatæ, tranſmittuntur. Nec malleo ligneo antea aliquantiſper contuſæ ad exteros perveniunt; ſed integræ, quæ amaritiem ſuam vel maceratione protracta, in aqua, repetitis vicibus affuſa & decantata, vel maceratione in lixivio ex calce viva & cineribus perdidere, & dein, ſi lixivium hocce adhibitum fuerit, probe aqua pluries per aliquot dies mutata lotæ, tandem in utroque caſu ſale aromatibuſque cum ipſis olivis per ſtrata collocatis & aqua infuſis conditæ fuere. Hiſpanos embammati aliquid aceti addere probabile. Variæ aliæ artes in patria arboris hac in re exercentur, ubi & olivis matureſcentibus vel vere maturis aromate varie conditis veſcuntur (Du Hamel.). In univerſum autem illæ acetarii genus conſtituunt ventriculo roborando proficuum, nec palato ingratum. Hinc & embammatibus admiſcentur.

Olei) vero cauſa præcipue oliveta inſtruuntur. Bonitas ejus tam a ſolo, quam ſpecie fructuum eorumque juſta maturitate, tum & expreſſionis ratione ipſa, dependet. Optimum oleum ſuppeditat Olea ſupra Aglandau dicta. Maturitatis gradus colore cognoſcitur, qui non in omni ſpecie idem, niger, vel ſaturate ruber (colorem *roſſo vinato* requirit cl. Sieuve in verſione Ital.), etiam compage molliori, necnon tempore definito. Amarum emergit oleum ex fructibus immaturis, acre autem mucidum & unguinoſum ex nimis maturis, expreſſum. In Gallo-Provincia vitium exſpectando juſto diutius plerumque committitur (Sieuve).

Decerpuntur tempore olivitatis manibus, vel quod vero pejus, concutiendo arborem delapſæ olivæ colliguntur. Quo citius poſt collectionem exprimitur oleum, tanto præſtantius evadit. Mora longiori relictæ & coacervatæ fermentationem facile ſubeunt, quæ lucri cupidini quidem favet, largiorem olei copiam ſuppeditando, ſed vilius oleum reddit (Fournier *l. c. p.* 9.). Hinc & noviſſime cl. Bowles (*Introducion a la Hiſtoria natural y a la Geografia fiſica de Eſpanna p.* 432. *ſq.*) ex putridis fructibus in Hiſpania exprimi conqueſtus eſt. Vulgaris oleariorum methodus eliciendi oleum illa eſt, quod olivæ una cum nucibus incluſis ope molæ in pulpam conquaſſatæ fiſcinis ſive ſaccis ex junco paratis indantur, horumque plures ſupra ſe invicem poſiti torculari ſubjiciantur. Machinarum fabricam depingendam curavit ill. Du Hamel (*l. c. Tab. ad p.* 72.) & magnam earundem varietatem cl. Rozier (V. in *Obſervations ſur la phyſique &c. Tom.* 8. *p.* 417. *ſqq. Vues economiques ſur les Moulins & Preſſoirs a l'huile d'Olives connus en France ou en Italie, Tab.* 1. 7.), qui noviſſime ſtudio deditaque opera in optimam earundem pro temporis & impenſarum parſimonia, & olei bonitate conſtructionem inquiſivit. Primum, quod in labrum defluit, puriſſimum eſt, *Oleum virgineum* vocant, & acetariis uſuique medico convenientiſſimum eſt, diuque ſervari ſeſe patitur; quod ſubſequente cochleæ contorſione elicitur, donec nihil amplius exundet, paullo vilioris pretii eſt. Quæ intra fiſcinas reſtat maſſa (marc des Olives) manu in alium ſitum redigitur & aqua fervente humectatur; ſacculis ſic apte diſpoſitis nova preſſione aqua multo oleo ſcatens defluit, quod, poſtquam ſuperficiem aquæ in vaſe ſuppoſito petierit, trulla ſeparatur. Quidam ne tum quidem acquieſcunt, ſed novæ preſſioni maſſam ſuperſtitem vel ſtatim vel poſt prægreſſam fermentationem ſubmittunt, & ope aquæ fervidæ novam quantitatem olei eliciunt, quod vero nonniſi pro lampadibus vel ſaponibus commodum eſt (Du Hamel). Furni uſui aptioris fabricam excogitavit cl. Venel (*ſur l'uſage de la Houille p.* 346. *ſq. Tab.* 6.), quo aqua coquitur ad expreſſionem olei hujus ſecundarii neceſſaria, carbone foſſili calefacienda. Quodlibet horum oleorum amurcam ſive ſedimentum deponit ſtatione, unde poſt aliquot dierum moram in alia vaſa pars limpida transferri debet repetitis adeo, ſi opus, vicibus (Du Hamel). Jam antiquitus conſtitit, optimum oleum ex carne olivarum erui. Cato (*Scriptores rei ruſticæ cap.* 66. *Ed. Geſn. p.* 70.) *nucleis*, ſcite iniquit, *ad oleum ne utatur, nam ſi utetur, male ſapiet*, & Columella (*cap.* 50. *Ed. cit. p.* 816.) *ne nucleus, qui ſaporem olei vitiat, confringatur*. Ita & diſcrimen obtinet inter oleum, quod teſta nucis, & illud quod nucleus ipſe ſuppeditat. Scilicet pri-

mum ex carne ſubtile & dulce eſt, grate odorum, coloris cedrini; alterum ex teſta non limpidum, acre, ingrate olens; tertium ex nucleo tenax, obſcuri coloris, fortiſque odoris. Plurimi igitur intereſt, expreſſionem ita dirigere, ut quodlibet olei genus ſeorſum colligatur. Qua arte id fiat, edocuit cl. Sieuve (*Giornale d' Italia T.* 10 *n.* 26 & icon ad *p.* 205.) deſcribendo & depingendo peculiarem machinam in hunc finem fabrefactam. Eo vero fabrica ejus redit, ut fructuum carnem a nucibus ſeparet & ex hac primum oleum exprimat. Hocce prælum præterea id commodi affert, quod olei quantitas ſexta parte augeatur, & purius, blandius minusque rancori obnoxium oleum acquiratur. Sub tanto conſenſu mirum eſt cl. Venel (*ſur la Houille p.* 368.) non negare ſolum præſtantiam olei ex carne fructuum expreſſo, ſed præferre adeo alterum ex nucleis, ob liquidiorem, quam illi tribuit, naturam. Ut in ſua integritate conſervetur oleum, opportet uti ampullis vitreis arcto collo inſtructis, bene obturatis & loco frigido repoſitis. Dolendum, cl. Sieuve inſtar arcani abdidiſſe præparationem ſpongiæ, quam pro longiori conſervatione in vaſis fundum collocat. Traſmiſſio vero largioris copiæ olei doliis quernis fit. Non videtur ubivis recepta encheireſis eſſe ad ſeparandas aquoſas & mucilaginoſas partes & ad rancorem arcendum, tantillum ſalis communis addere, quod una cum partibus iſtis recenſitis fundum petit, (quam tamen deſcribit cl. Lewis in *M. m. p.* 415.).

Mala arte oleo Raparum vel Lini dulcedinem & albedinem olei olivarum conciliare quidam, hujuſque nomine illa olea vendere, conati ſunt, eadem in vaſis plumbeis planis per aliquod tempus digerendo, ex commendatione adeo Degneri (*Breslaver Sammlungen Verſ.* 31. *p.* 208. *ſqq.*). Solutam hac ratione plumbi partem extra dubium eſt; hinc iſta ab uſu interno abeſſe omnino debent, nec pro lampadibus in arctis conclavibus ſatis tuta, licet in œconomia alias vario fine, & in medicina pro unguentis emplaſtriſque variis, quæ ſaturnina alias recipiunt, ferri poſſint. (Conf. Reaumur in *Mem. de l' ac. d. ſc. de Paris* 1746. *p.* 495. Neumann in *Miſcell. Berol. T.* 4. *p.* 321. *ſqq.*).

Oleum igitur olivarum genuinum, vendi ſolitum, ſubflavum eſt, pellucidum, non nimis unguinoſum, ſaporis blandi, odoris vix ullius. Ætate ranceſcit eoque citius loco calido repoſitum, & pro ratione rancoris acre fit. Frigore coit, opacum fit & albeſcit inde a gr. 38 therm. Fahrenh. (Muſchenbroeck *Phil. nat. T.* 2. *p.* 616.). Quod nonniſi circa punctum congelationis aquæ cogitur, rancidum eſt. Aere libero nihil ponderis ſui diſſipat, nec in balneo arenæ quidem per quindecim dies infra punctum ebullitionis aquæ

retentum (Bergii *Mat. med.* T. 1. p. 12. 13.). Operæ pretium non eſt hic omnes notas, quas cum oleis unguinoſis communes habet, recenſere.

In œconomia multiplicis eſt utilitatis. Pabulum conſuetum lampadibus apud ditiores præbet flammaque lucida ardet, tantillum modo fuliginis ſpargente, nec nidoroſa, niſi dum ſtupa exſtinguitur. Aptiſſimum igitur litteratorum lucernis nec oculis pulmonibuſque adeo infeſtum, ut alia olea expreſſa uſitata. Ad iſtas vero lampades non conducit, quæ hieme libero aere ſuſpenduntur, quoniam frigore cogitur. Ex hoc & Soda optimæ notæ ſapo paratur, de quo infra ſub capite Salicorniæ. Oleum hocce carnes illi, intra fictilia ampla luto probe clauſa, immerſas diu contra putredinem tuetur (V. Rozier in *Obſervations ſur la phyſique &c. a.* 1771. *Sept.* p. 75.). Butyri loco uti illo multis religionis opinio injungit, unde & monachi tam crebro herniis infeſtantur. Sed & inter meridionales gentes vulgare eſt, illud butyro ſubſtituere. Septentrionalibus pro Lactuca ſimilibusque acetariis vulgare additamentum exiſtit. Taceo uſum ejuſdem illiti ad machinarum motus facilitandos & reliquos uſus œconomicos.

Ob pinguedinoſam naturam in corpore noſtro acres ſtimulos involvit, fibras vaſaque ſubricat, emollit, ſtricta nimis relaxat, ſtagnatione ſanguinis tumida maturat. Quum oleo amygdalarum gratia proxime accedat, ideo & poſt hoc omnium frequentiſſime per os ingeritur. Deprædicanda omnino egregia ejus facultas eſt, venenum acre enervandi, eroſa inteſtina obducendi, tuſſim a ſtimulo acri vel ſpaſmo mitigandi, ſtranguriam doloreſque nephriticos pacandi, ſpaſmos, a quibus dolores uteri poſt partum colicique ſæpe oriuntur, item illos, qui poſt operationes graviores chirurgicas tot mala creant, reſolvendi, inteſtina in hernia vel ileo conſtricta relaxandi, alvum nimis ſtrictam reſerandi. Largiori copia, ut alia pinguia, facile emeſin creat. Raro, niſi veneno cauſtico deglutito, ſolum ingeritur, ſed vitello ovorum ſive gummi arabico ſubactum vel ſalino in ſaponem mixtum, vel ſaccharo in electuarii ſpeciem redactum. Extrinſecus admotum ſimiles generaliter dictis virtutes præſtat, quare & crebro partibus inungitur variaque forma applicatur, & vulgare clyſmatum additamentum eſſe ſolet, prout ad dolores a calculo veſicæ lotii mitigandos inſectio ejus multum confert. Claudendo poros ſæpe nocet, in morbis præcipue qui miaſma pro cauſa habent.

Sed inſiſtendum quibuſdam ſeorſum diutius. --- Non probo Italorum frequentem olei in febribus variis inflammatoriis quin putridis & bilioſis (Panzani *Ragionamento ſull' uſo interno degli olj nelle febbri gravi* 1775.) uſum, qui non po-

poteſt non debilitare ventriculum, nauſeam vel vomitum gignere & rancore, quem calore facile concipit, augere febrem bilemque corrumpere. Nihilominus commendatur impenſe a Gallo (Fournier in Richard de H. *Obſerv. l. c. p.* 69.) iis in febribus (putridas & malignas vocat), in quibus lingua ægri cum interno ore ſicca, craſſa, aſpera & nigricans eſt, unde aquoſis liquidis obſtaculum ponitur, quo minus penetrent, quod vero emolliente & relaxante vi olei tolli credit, ut & peccanti materiæ liberiorem exitum primæ viæ concedant, & liquidum pro diluendo ſanguine neceſſarium recipi queant; in hiſce quoque ideo illi placet, quoniam alvum blande laxet.

Tanquam anthelminticum coſiderare jubet nos communis oleoſorum in inſectis vermibuſque necandis potentia, quam Redi aliorumque experimenta confirmant, quæ non immerito inde derivatur, quod oleum, quo ſubmerſa fuerunt vel oblinita hæc animalia, eorum ſpiracula obturet. Contra vermes inteſtinorum pariter valere olea varia ore ſumta conſtitit, quæ inter licet tenaciora, quæ aere ſiccantur nec frigore coguntur, ut oleum Nucum (V. *Appar. med.* T. 1. p. 39.) vel Lini efficaciora appareant, tamen nec olivarum oleum ſpe excidere medentes ſinit. Conducit vero non ſolum ideo, quod vermes necet, ſed quod teneſmos doloreſque inteſtinorum & ſpaſticas conſtrictiones compeſcat. Inſtar arcani olim in Gallia fuit ſuccus Granatorum oleo olivarum commixtus, quod vero revelavit Foreſtus (*Oper. Lib.* 21. *Obſ.* 27. *p.* 350.) illius cochlear unum, hujus cochlear dimidium adoleſcenti cuidam exhibendo. Oleum commune, (quo nomine Ol. oliv. intelligo) cum vino a mulieribus Gallis verminantibus exhiberi, Riverius (*Prax. med. Lib.* 10. *p.* 504.) narrat. Succeſſit & cl. Wall. (*Phil. Tranſ. Vol.* 50. *P.* 2. *p.* 839.) oleum cum ſpiritu volatili aromatico, ut tanto melius ſeſe cum humoribus primarum viarum commiſceret, ſubactum, & bis de die captum. Requiritur autem olei larga copia pro qualibet doſi (Hoffm. *Suppl. ad Med. ſyſt. de infant. morb. c.* 10. *de vermibus p.* 83.); variiſque alii, ut aromaticis amaris, oleis eſſentialibus, utiliter jungitur, nec commoda purgantia per intervalla ſubminiſtranda negligi debent (Wall *l. c. p.* 841.).

Non novum inventum eſt, in hydrope illud inungere, ſed ſuperioribus annis priſtinam modo famam recuperavit ſollertiaque majori in uſum tractum; qua in re tam ad frictionem quam ad olei ipſius efficaciam reſpiciatur. In hydrope anaſarca frictionem primum cum oleo moderatam & mollem, in progreſſu autem ſiccam & intentiorem, dein per lintea aſperiora ſuaſit: Aëtius (*Serm.* 10. *c.* 28. *p.* 244.) Salem addi juſſit Galenus (*de compoſ. med. p. loc. Lib.* 9. *cap.* 3.

3. *p.* 943. *Ed.* Ricc.). Velleri inductam amurcam hydropicis imponi voluit Dioſcorides (*M. m. L.* 1. *c.* 134.). Frictionem ter quaterque quotidie cum oleo & quibusdam calefacientibus adminiſtrandam commendat Celſus (*de medic. L.* 3. *c.* 21. *p.* 164. *Ed.* Kraus.), ſed quod memorabile, a ventre abſtineri præcipit. Recentior contra ætas inunctionem olei aſciti nominatim deſtinavit, ſupra abdomen exercendam illam curans. Ita ſanata legitur fœmina, cujus abdomini oleum coctum ranarum inunctum (Foreſt. *Opp. Lib.* 19. *Obſ.* 35. *Schol. p.* 253.). Poſtquam vero cl. Oliver M. D. tria aſcitis feliciter hac encheireſi curati exempla recenſuiſſet (*Phil. Tranſ. Vol.* 49. *P.* 1. *p.* 46.): multi alii medici avide eandem imitati ſunt. Aſciticis plurimum conduxiſſe expertus L. B. de Störck (*Ann. med.* 1. *p.* 90.). Duo caſus memorabiles ample deſcribit cl. Medicus (*Beobacht. a. d. Arzneyw. p.* 569. *ſqq.*). Nec in Gallia rara vel infelix fuit ejuſdem applicatio (V. Gardane *Gazette de Santé* 1773. & 74. *p.* 29. 254. 267. 279.). Profuit vero ſub enormi ex collecta lympha intumeſcentia totius corporis (Oliver *l. c. p.* 47. Medicus *l. c.*), etiam in ætate provectis (Fœminæ ſeptuagenariæ meminit Olivier), in inveterato adeo aſcite, prout eo, qui cachexiam quindecim annorum ſub ſymptomatibus variis icteri & hydropis ingruentem excepit (Oliver), quando paracenteſis aliaque auxilia multa fruſtra antea tentata. Caſu ſingulari miſcela hujus olei cum ſpiritu ſalis ammoniaci profecit, quum oleum ſolum fruſtra per octiduum adhiberetur (Deſgeraud in *Journal. de Medecine T.* 43. *p.* 128.). Encheireſis ea eſt, quod abdomen ægri mane & veſperi, vel ter de die per quadrantem vel dimidium horæ, vel eandem integram manu oleo olivarum madida perfricetur, quod ipſum per aliquot hebdomades, vel menſem iteretur. Sic poſt aliquot dies ſeceſſus lotii copioſus inſequitur, & alvus pro voto ſolvitur corpuſque ſub redeunte virium integritate detumeſcit. Rediit quoque oleo applicato in fœminis quibuſdam menſtruorum fluxus antea ſuppreſſus (Oliver, Gardane). Superſtes diutius pedum tumor ſimili eorundem tractatione diſparuit (Medicus). Frictionis in univerſum in hydrope inſignis efficacia, qua nimirum tenax liquidum atteritur, ſtagnans movetur, & reſorptioni aptius redditur, tumoreſque hydropici diſpelluntur. Blanda vero molliſque olei natura prohibet, ne hac ipſa cutis lædatur, vel adeo inflammetur ut gangræneſcat, ſinitque illam diutius continuare frequentiuſque repetere. Anne & cum ill. Tiſſoto (*Epiſt. med. pract. p.* 415. *ſq.*) in cenſum trahere juvat impeditam per oleum pororum cutis vim humidum aeris reſorbendi? Vix crederem tantum valere inunctionem ad abdomen unice reſtrictam, arceri vero humiditatem aeris poſ-

ſe,

ſe, ſi in toto corpore perficeretur. --- Aſt non ubivis neque certum neque tutum auxilium. Tribus caſibus exſpectationem cel. Tiſſot (*l. c. p.* 420.) fruſtratum est. Nec profuit integumentis nimium tenſis & tenuibus, reſpirationeque valde difficili (Störck *l. c.*). Caſu quodam auxit tumorem valdopere, aliisque binis motus febriles quodlibet tentamen excitavit (Medicus *l. c. p.* 577.).

Multos tenuit deprædicata hujus olei in enervando morſu viperarum efficacia, quam experimentis alii firmare, alii rurſus refellere ſe poſſe arbitrati ſunt. Non ad recentiora quidem inventa hæcce ipſa referri poteſt, etenim in libro ſub finem ſuperioris ſeculi jam edito (*Medicina curioſa*, primum a. 1688. dein iterum a. 1705. impreſſa) jam memoratur. Sed ſignum quaſi experimentorum capiendorum ſerius dedit vir quidam ſingularis in captandis viperis peritiæ Wilhelmus Oliver, qui primum a. 1734. Windſoræ præſentibus Derhamo multiſque aliis non obtuſi naſi viris, a binis viperis in pollice & brachio morderi ſeſe paſſus, nulla alia medela contra effectus exortos quam oleo olivarum inuncto convaluit (Burton in *Phil. Tranſ. Vol.* 39. *p.* 312.). Idem poſtea præſentibus variis Societatis ſcientiarum Londinenſis membris aliiſque a ſerpente venenato (common Adder) circa articulum pollicis dextræ manus morſum ſubſtinuit, eo effectu, ut tam in loco ſauciato, quam remotis corporis partibus ſolitæ ſequelæ, ut intumeſcentia partis, dolor, languor, reſpiratio difficilis, tumor ventris, vomitiones alvique dejectiones crebræ rel. ſeſe exſererent, nec alio remedio poſt moram unius & quadrantis horæ uti voluit, quam oleo hocce, calide ſuper carbonibus ignitabuli candentibus, a conjuge brachio undique inuncto, idque igni tam prope ac fieri poſſet, quaſi uſtullare vellet membrum. Cordiales quidem hauſtus a præſentibus medicis illi ob debilitatas nimis vires dati, ſed majus longe ſolatium attulit vitrum unum vel alterum olei olivarum epotum; & continuata per plures dies inunctione, quæ & in aliis dolentibus membris adhibita, omnino in ſanitatem rediit. Binarum columbarum ab eadem ſimul vipera commorſarum, quibus nihil applicatum, una intra horam, altera intra ſeſquihoram periit, carne in gangræneam abeunte & ſanguine coagulato nigroque. Cani contra ea & alii columbæ nihil mali poſt inflictum ab alia vipera vulnus, utpote bene perunctis, acceſſit. Taceo experimenta, quæ vir iſte inſtituiſſe in vaccis, equis, canibus, decem adeo horis poſt morſum, ipſe profeſſus eſt (Mortimer *l. c. p.* 313.). Oxonii pariter & ille vulnera duo, & conjux ejus tria ſibi inferri coram teſtibus idoneis non recuſarunt, utrobivis ſucceſſu eodem, ſeduloque ibidem cautum, ne fraus committeretur. Pulli vero gallique juniores, item ca-

tu-

tulus, fruſtra oleo inuncto, poſt unam vel plures horas perierunt (Atwell *l. c. p.* 394.). Dein Plymuthi in alio cœtu doctorum virornm idem experimentum vir ille olei inuncti ope impune tulit, dum columba ſibimet relicta interiret; catulis, felibus & columbis pariter ſervandis iterato a medicis tentamine ſuffecit (Williams *Phil. Tranſ. Vol.* 40. *p.* 26.). Duo hucuſque modo recenſita ſunt hominum, quibus ſucceſſit tentamen, eorundemque Anglorum, exempla. Dreſdæ aliud incidit hominis in digito a vipera commorſi, indeque inſigni brachii tumore doloreque cum virium proſtratione inſigni affecti, ſed calidi olei inunctione & liquore anodyno minerali, irritis aliis, periculo erepti (Abr. Vateri *Diſſ. de antidoto novo adverſus viperarum morſum præſtantiſſimo, Wittem.* 1736. *Programma* ejus, quod in titulo alium caſum felicem allegat, legere mihi non contigit.). Felici etiam eventu inunctio olei Hafniæ narratur tentata a Practico olim experientiſſimo, b. Fabricio, in ruſtico in dorſo pedis morſo, ſed in ſublidium tracta mixtura acetum & Theriacam continens (Flensburg *Diſſ. de oleor. expreſſ. uſu med. Hafa.* 1773. *p.* 45.). Ita & Flensburgo retulit cl. Böſſel, ſe oleo hoc tam ingeſto quam inuncto ſanaſſe hominem a vipera manu & lingua ſauciatum & in collo ſymptomata graviſſima ſentientem (*l. c. ſq.*). In Gallia patrocinium tulit viri non creduli (Claude Pouteau, *Melanges de Chirurgie*, 1760. *p.* 155. *ſqq.*), qui quatuor vipera commorſis eo unice auxilio fuit, quod manum ſauciatam ollæ oleo hocce repletæ immergendam oleoque fovendam, variis mali ominis effectibus jamjam ſe exſerentibus curaret. Ex duabus columbis una a vipera mare necata, oleum etſi applicaret, altera, vipera fœmina commorſa, hujus ope convaluit. — Par quoque eventus diſparitas contigit in experimentis iſtis numeroſis, quæ invitante academia ſcientiarum Pariſienſi (*Memoires de l'ac. R. d. ſc.* 1737. *p.* 183. *ſqq.*) cll. Geoffroy & Hunauld in pullis gallinaceis, canibus, felibus, anſere, meleagride ceperunt. Quibuſdam horum animalium poſt morſum varia temporum a vulnere inflicto diſtantia, oleum illitum, aliis vero non; plurima eorum pars, quæ ſervata ſunt, non peruncta, alia multa peruncta nihilominus interierunt. De ſimili inconſtantia effectus olei in hominibus, ill. A Linné querela eſt, qui aliquoties adhibuiſſe ſeſe oleum affirmat, ſed exitu exſpectationi adverſo (*Amoen. acad. Vol.* 2. *p.* 407.), & mulierem nominatim Colubri Cherſeæ morſu, oleum etſi tam copioſe potaſſet quam inunxiſſet, miſere necatam dolet (*Amoen. cit. Vol.* 6. *p.* 213.). — Conciliare diverſa iſta de effectu olei teſtimonia arduum eſt. Id primum, caſum unum A Linneo allatum ſi excipias, reprehendo, quod ſpecies ſerpentum non fuerit ſignificata.

Vere

Vere venenatos fuiſſe plures, dubitare non ſinunt peritia virorum, qui experimentis adſtiterunt, & effectus mali, qui morſum exceperunt; quis vero veneno infeſtos fuiſſe omnes, qui ſanationem admiſerunt, nos convincet, & quis ejuſdem malignitatis omnes & ſingulos venenatos eſſe ſerio aſſirmabit? ut igitur oleum, quod unius ſpeciei virus enervat, contra aliud venenum nihil valere probabile ſit. Iteratis itaque tentaminibus res videtur digniſſima. Variat præterea in una eademque ſpecie morſus effectus pro profunditate vulneris diverſa, pro parte vel magis vel minus nervoſa, pro iræ, qua ſerpens ſuccenditur, gradu, pro copia ſalivæ venenatæ & per aduncos dentes effuſæ, quæ poſt morſum unum vel alterum inflictum parcior & debilior eſt, pro numero vulnerum illatorum, pro majori vel minori ſanguinis ex plaga effluxu, pro diverſitate inſuper temperiei animalium vel caloris aerei. In tanto experimentorum numero horum momentorum aliquid facile potuit neglectum eſſe. Saltim inſignes fuiſſe olei virtutes in hominibus vitæ periculo ereptis negari nequit. Quod vero hæ non unice oleo olivarum competant, inde palam fit, quod axungia viperina multis, a ſerpentibus commorſis, auxilium attulit (Mead *Opp. Tom.* 2. *p.* 47. *Ed. Gott.*), & oleum ſcorpionum hujus inſecti puncturam innocuam ſimili applicatione reddidit. Hæc omnia involvendi acre virus & ſpaſmos relaxandi poteſtatem habent. Oleum olivarum ideo præferri meretur, quod ubivis proſtat, & adjuvante carbonum calore tanto magis penetrat. Partem virtutis etiam a vi ignis derivarem, quum ulcera aliaque quædam vitia externa admoto carbone feliciter curari recentius compertum, quin adeo ulcus ex morſu hominis irati (Favre *Mem. de l'ac. de Chir. T.* 5. *p.* 821.), & ſocietas ſcientiarum Anglica Oliverum uſtulaſſe quaſi brachium ſuum referat, niſi cl. Pouteau jam a manu ollæ oleo repletæ immiſſa effectum eximium percepiſſet, & alii ſimplici inunctione acquieviſſent. --- Hæc inunctio etiam in puncturis apum, veſparum, aliorumque inſectorum non mediocris præſtantiæ eſt (Fabricius & Böſſel. *ll. citt.*).

Vix rabiei caninæ duplici caſu a cl. Boenniken (*Fränk. Samml. I. B. p.* 490. *ſq.*) curatæ meritum oleo olivarum tribues, ſi, præter interna varia, ſcarificatum emploſtroque veſicatorio obtectum vulnus fuiſſe memineris.

Amurca) ſ. maſſa poſt expreſſionem olei in ſaccis reſidua in glebas pro foco redigitur. Sed & utiliter applicatur in paralyſi & doloribus ex cauſa frigida (rheumatiſmos chronicos intelligo), unde tranſpiratio cutanea vel ſudor abunde pellitur, ita ut, ſi univerſalis ejus applicatio fiat, in ſyncopen ægrum cadere pronum ſit (Fournier *l. c.*). Podagricis

cis & arthriticis recentem calente fotu opitulari, jam notavit Dioſcorides (*M. m. L.* 1. *cap.* 134.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Linimenta, unguenta, emplaſtra, olea infuſa & cocta) pleraque oleum hocce recipiunt.

Oleum philoſophorum) *Ph. W. p.* 131. Paratur oleum olivarum cum lateribus in pulverem redactis deſtillando. Acre ſic per ignem blandum oleum evadit & tenuius & penetrantius. Contra paralyſin, rheumatiſmum, convulſiones, & ulcera ſordida externa adhibetur. Interne quoque quidam etſi rariſſime ad paucas guttas exhibent.

ORDO XVII.

BICORNES.

ARBUTUS.

Linn. *Syſt. veget. p.* 236. *Gen. pl. p.* 220.

Pharm. Uvæ Ursi *Folia.*

211. *Arbutus uva ursi;* caulibus procumbentibus, foliis integerrimis Linn. *Spec. pl. p.* 566. Uva rſi Clus. *rarior. pl. hiſt. p.* 62. Deſcriptam prolixius cernins *Comment.* mea *de Arbuto Uva urſi. Gotting.* 1764. Icon: junioris plantæ, in Linn. *Fl. Lapp. Tab.* 6. *fig.* 3; ſenioris, in Girardi *de Uva urſina novæ animadverſion.*, *Patavii* 1764. recuſ. in cel. Sandifort *Theſ. Diſſ. T.* 2. *Tab.* 8; ramuſculorum abſciſſorum in *Fl. Dan. Tab.* 33. Frutex ſempervirens, humilis, etſi ætate largo ſpatio diffuſus, locis ſterilibus, apricis, ſabuloſis obvius, idque in ſylvis & montibus tam calidioris quam frigidioris Europæ, in Hiſpania, Gallo-provincia, Italia, Corſica (Valle in *Nov. Act. Nat. Cur. Tom.* 4. *App. p.* 212.), Helvetia, Svecia, Lapponia, Norvegia, Islandia (König in *Nov. Act. N. C. Tom.* 4. *p.* 207.), per totam pariter Sibiriam, etſi non copioſe, prope Wolgam autem copioſiſſime. In Germania quidem parcior, lectus tamen pro-

pe.

pe Vindobonam, in Carniola, Styria, in Sileſia ſuperiori, Gryphiæ, in Rugia, ad Haſſiæ inferioris montem Weiſſner, in Alſatiæ monte Breitenau & Sundgovia; &, ut de ditione Hannoverana ſeorſum dicam, in ducatu Cellenſi verſus Schelplau; item in ducatu Bremenſi in itinere inter Nienburgum & Hamburgum, perill. O. A Münchhauſen (*Litt.* ad me datæ eum invenit. In America ad fretum Hudſonis creſcit (Charlevoix in *Hiſt. de la nouv. France T.* 2. *addit. p.* 5.), & in Canada 22. circiter milliaribus trans Quebecum copioſe conſpectus (Akalmio in *Reſa til Norra America P.* 3. *p.* 3. p. 426.). Ut reliquarum bicornium, ita & hujus, propagatio per ſemina valde difficilis, nec minus translatio ob areſcentem mox poſt evulſionem corticem radicis tenellum, & conſervatio in hortis moleſta.

Impoſuit incautis ſimilitudo ejuſdem cum *Vaccinio Vitis idæa* Linn. cujus erroris ne C. Bauhinus (*Pinax p.* 470.) quidem videtur immunis fuiſſe. Sed Uva urſi *folia* gerit ad baſin anguſtiora, craſſiora, ſubtus integra; Vitis idæa autem baſi latiora, tenuiora, ſubtus *punctata*; iſta caules procumbentes, hæc oblique aſſurgentes; iſta corollam ovatam, germini ſubjectam ſtaminibus decem, hæc campanulatam, profundius inciſam; germine ſuperiorem, ſtaminibus octo; iſta baccam farinaceam ſiccam, inſipidam, loculis ſeminibusque plerumque quinque, hæc baccam turgentem ſucco acido loculis quatuor ſeminibusque numeroſis:

An Uva urſi ſit *αρκτου ςαφυλη* Galeni (*de comp. med. ſec. loc. L.* 7. *c.* 4. *p.* 548. *Ed.* Chart.), quæ ab iſto in hæmoptyſi laudata, vel *ἰδαιας ριζη* Dioſcoridis (*Mat. med. L.* 4. *c.* 42. *Ed.* Vergil. *p.* 487.), ob adſtringendi vim in alvi laxitate, muliebri fluxione & hæmorrhagiis ſiſtendis, deprædicata, poſt inquiſitionem etſi ſollicitam (V. *Comment. mea cit. p.* 11.) definire non auſus ſum, dum alii memet minus in determinandis veterum ſtirpibus timidi haud verentur. Non eſſe ſaltim proxime dictam plantam probabile eſt.

Præferri merentur eæ plantæ, quæ locis apricis naſcuntur, reliquis, quæ locis opacis reperiuntur (Girardi *l. c. p.* 457.).

Fama, quæ ante viginti, & quod excedit annos, de ejus in calculo & vitiis aliis viarum lotii efficacia Vindobonæ increbuerat, & me olim ad obſervationes experimentaque impulit, quorum ſummam in *Commentatione* citata expoſui. Præceſſerat opuſculo cl. Gerhard (*Die Barentraube chymiſch-medicíniſch betrachtet, Berlin* 1763. 8.), item cl. Quer alio (*Diſſertacion ſobre la paſſion nephritica, y ſu verdadero ſpecifico la Uva-urſi ò Gayubas, Madrid* 1763. 4.) quod vero non niſi aliquot annos poſt in verſione (*Diſſertation ſur la maladie nephritique, & ſur ſon veritable ſpecifique le Raiſin d'eurs,*

à

à Strasbourg 1768. 8.) legere mihi datum eſt. Eodem anno, qui ego, ſtirpi dicavit ſtudium ſuum cl. Girardi (*de Uva urſina ejuſque & aquæ calcis vi lithontriptica novæ animadverſiones, experimenta, obſervationes, Patavii* 1764.), neutro noſtrum alterius operæ gnaro. Dictis a me antea de ſtirpis hujus virtutibus interſerere multa, recentiori luce cognita, jam vacat.

Folia) guſtata mox ſtipticum ſaporem produnt, poſtea vero grate amarum, ſalivamque copioſe alliciunt. Caules, & horum quidem cortex, adſtringunt longe magis, quam folia, amaritie autem hiſce inferiores ſunt, lignoſa parte fere omnino inſipida Odor foliorum ſiccorum is eſt, qui Glycyrrhizæ radici, vel ejus extracto (Cf. *Comment. mea p.* 21.).

Quid chemia inde eruat, expoſuerunt ill. Gerhard (*l. c.*). Model (*Zweyt. Schreiben wegen der Beſtucheffſchen Nerventinctur, welchem eine phyſ. chym. Unterſ. und Vergleichung der Fieberrinde mit der Uva urſi beygefüt iſt,* 1763. *p.* 17. *ſq.*), egomet (*l. c.*), item Girardi (*l. c.*). Adſtringentem naturam præter ſaporem mihi declaravit ater infuſi vel decocti cum vitriolo martis miſto color, & nigredo ſpathulæ fereæ, qua extractum agitavi. Plus foliis ineſſe gummoſarum partium, in quibus amarities latet, quam reſinæ deprehendi, quæ viridis & inſipida eſt, licet utriuſque arctum conſortium ſit. Unde patet, pro uſu medico aquoſum menſtruum ſpirituoſo eſſe præferendum. Decoctio partes efficaces valentius evolvit, quam infuſio. Maximum pondus earum conſtituit terra, quæ tamen ſtipitibus adhuc majori quantitate ineſt. Pauxillum ſalis alcalini fixi inſuper ſtirpem ingreditur (*Comm. m. p.* 34.). Cl. Modelii (*Zweyt. Schreib. p.* 17. 19. 22. 23.) ſcrutinium præcipue circa foliorum recentium ſuccum ope pauxilli aquæ expreſſum hæſit, quem tam infuſo quam decocto antiſtare efficacia, ex chemicis experimentis colligit. Deſtillatione foliorum ſiccorum ex vaſe retorto luto obducto ſuper forti igne aſcendit aqua acidula, liquor acidus ſubruber empyreuma olens, tum oleum nigrum tenax (Girardi *l. c. p.* 458. Conf. Model *l. c.*).

Tempus locuſque, quo primum hæc ſtirps in calculoſis affectionibus adhibita fuerit, expiſcari vix datur. Cl. Quer (*Verſ. cit. p.* 84.), qui gloriam inventionis patriæ ſuæ Hiſpaniæ adjudicatam cupit, a. 1734. Neapoli ſe jam præcepiſſe illam alioſque ibidem triginta annos antea refert. A. 1743. conſtitit (Linn. *Progr. ad orat. de telluris habitab. incremento* in *Amoen. acad. Vol.* 2. *p.* 407.), plures ante annos Monſpelienſibus medicis in pretio fuiſſe. Maximam vero in ſe inde ab a. 1756. attentionem movit, ex quo ill. De Hæn (*Rat. med. T.* 2. *p.* 160. & ſequentibus *Tomis* varriis,

riis) experimenta ſua in calculoſis capta publici juris faceret.

Quid contra calculum valeat, experimentis etiam extra corpus humanum tentare operæ pretium eſt viſum. Equidem ſimpliciſſima forma uſus, decocto tam frigido, quam calido, ejus caloris gradus, qui corpori animali ineſt, calculos urinarios cruſtoſos pariter ac murales dictos (h. e. ex variis moleculis glutini junctis conflatos) per ſufficens tempus immerſi, ſed etiamſi quidam horum friabiliores inde evaſerint, hanc mutationem juſtius aquæ quam ipſi ſtirpi adſcribendam putavi, fultus peculiaribus ſuper hac re a me inſtitutis experimentis (*Comment. m. p.* 54. *ſqq.*). Cl. Girardi rurſus liquori acido ſupra dicto calculos varii generis urinarios immittens, emollitionem, aeris exploſionem, ponderis diſpendium, tanquam indicia ſolvendi poteſtatis indubia conſideravit. Nec hæc vis liquoris, lotii, ſalivæ vel bilis miſcela, debilitata (*l. c. p.* 461.), ita nec connubio vini vel ſuccis vegetabilium, certe haud paucis. Spiritus vero vini eandem inertem reddidit, & adjecta ova, piſces, saccharum vel mel (*l. c. p.* 464. *ſq.*), manifeſte eam minuerunt. Injectum in lotii veſicam liquorem aqua dilutum varia animalia ſatis probe tulerunt, per os vero infuſus vomitum creavit, ventriculum contraxit & inflammavit (*l. c. p.* 462. *ſq.*). Miror, quod cl. Girardi ex hiſce experimentis Uvæ urſi vim lithontripticam veram evinci exiſtimet, quum potius novo teſtimonio ſint, hac virtute valere acida, certe multis in caſibus, ad quorum cenſum liquor ejus exploratus pertinet. Miror quoque, quod non iſto liquido uſus fuerit in ægris ſuis, quum tantum illi tribuat, ſed foliis modo in pulverem redactis vel decoctis.

Pleraque felicis in calculo succeſſus documenta ad illum in renibus hærentem pertinent; quo ſpectant teſtimonium ab editore formularum cl. Barbeirac (*p.* 163. *Lugd.* 1751.), plures ill. De Haen (*Rat. med. T.* 2. *p.* 170. *T.* 3. *p.* 177.) caſus, duæ a me recenſitæ hiſtoriæ (*Comm. m. p.* 41. 45.) b. Werlhofii, cll. Taube & Pallas narrationes, quarum etiam (*l. c.*) jam memini, tria a cl. Quer (*l. c. p.* 84. *ſqq*) notata exempla, tertium a cl. Scovolo (apud Girardi *l. c. p.* 473.) & aliquot a cl. Girardi (*Obſ.* 2. 4. 6.) item tria a cl. Buchoz (*Traité des plantes de la Lorraine T.* 6. *p.* 389. *ſq*) iterumque a cl. Geſnero (*Samml. v. Beob. Vol.* 3. *p.* 243.), memoriæ prodita. Profuit vero Uva urſi & iſtorum multis, in quibus de præſentia calculi in veſica urinaria vel ſignis ſuis (Girardi *l. c. Obſ.* 4.) vel catheteris exploratione (Haen *Rat. med. T.* 3. *p.* 143. 147. 150. & *Tom.* 5. *p.* 145.) conſtitit. Imo retentio urinę, quæ in diem decimum octavum jam duraverat & ex calculo urethræ impacto originem traxerat, ir-

ritis reliquis omnibus, Uva urſi ſublata fuit ab ill. Bergio (*Litt. m. Novembr. a.* 1778. exaratæ). Eventus idem in calculo; ſive infanti bienni (Haen *l. c. T.* 6. *p.* 177.), ſive ſenibus decrepitis (*T.* 4. *p.* 253. Buchoz *l. c. p.* 391.), exhiberetur. Nec vetuſtas mali inanem eam reddidit, quin in octogenario (Haen *l. c.*) per quadraginta annos duraverat, tamenque levatum. Quibuſdam promtum auxilium conciliavit, aliis vero opus fuit per multos menſes in uſu pergere (*l. c. Tom.* 2. *p.* 164.), ſunt quos perfecte omnino ſanitati reſtituit (*l. c. T.* 2. *p.* 171. *T.* 3. *p.* 176. *T.* 4. *p.* 253. 265.). Nempe dolores inde miteſcere cœperunt, vel conticuerunt omnino, dyſuria vel ſtranguria moleſta vel iſchuria ceſſavit, cruor vel parcius vel rarius cum lotio ſeceſſit, item puriformis materia, donec omnino ſupprimeretur, ſtupor cruris vel pondus latentis calculi diſparuit, multum ſabuli cum lotio prodiit, vel etiam lapilli veri ejecti. Hique ſubinde haud exigui, e. g. calculus Phaſeoli magnitudinis (Girardi *Obſ.* 2.) & aliis tam magnus, ut per urethram ſine chirurgi auxilio protrudi non poſſet (Buchoz *l. c. p.* 390.), Qui contra calculum renum uſi ſunt iſta, glabriores poſtea lapillos excreverunt (Roſenſtein in *Huſoch Reſeapot p.* 62.). Aliis levamen modo malorum attulit (Haen *l. c. T.* 4. *p.* 256. *T.* 5. *p.* 145.). In connubio acidularum contra recrudeſcentes eorum inſultus præſervavit cl. Alix *Obſerv. chir. Faſc.* 4. *p.* 31.). In nonnullis, ſymptomatibus licet omnibus ſublatis, calculus tamen cathetere adhuc tangi potuit (*T.* 3. *p.* 151.). Mucus ille in calculoſorum lotio vulgaris poſt rite adhibitam ſtirpem manare in quibuſdam deſiit (quorſum exempla perfecte ſanatorum & aliud *T.* 3. *p.* 146.), in aliis parcius fluxit, in aliis rurſus, devictis licet reliquis incommodis, prout ante perſtitit (ut in ægris meis). Facilis quoque eorum, qui ſanati videbantur, omiſſa medela, vel malo vitæ genere, in priſtinum malum relapſus fuit (*l. c. T.* 2. *p.* 164. 166. *T.* 3. *p.* 144. *T.* 4. *p.* 254. Caſus duo a me in *Comment.* narrati. Girardi *l. c. Obſ.* 3. 6.).

Abſit autem ut omnibus adjumento eſſet De Haen. (*l. c. T.* 10. *p.* 277.). Quidam per novem adeo menſes fruſtra illam ingeſſerunt (*l. c. T.* 6. *p.* 197. Conf. *T.* 4. *p.* 254.). Tum nominatim nihil virium præſtat, quando vel a calculo, vel a pure vel ab urina ſæpe diutiuſque retenta inſignis lotii viarum degeneratio (*l. c. T.* 9. *p.* 257.) ſuborta. Pluries tamen & tum opem fert, quando a calculo in urinariis & vicinis, ut ſcroto, pene, perinato exulcerationes productæ fuerunt, vel & pus ex ſuperioribus cum lotio ſeceſſit (*l. c. T.* 2. *p.* 163. 166. Girardi *Obſ.* 5.). Nec venereum inquinamentum impedimento eſt, modo mercurius prudenter interpoletur (De Haen *l. c. T.* 3. *p.* 178. Cfr. Girardi *l. c. Obſ.* 3. 6.).

Eſſi-

Efficax igitur omnino in calculo Uva urſi cenſenda remedium. Vere tamen ſolvere illum, non perſuadeor. Huic opinioni nec, quantum capio, extra corpus humanum inſtituta experimenta favent, nec phænomena in ægris, quibus offertur, obvia. Nimis promte ſæpe effectus inſequitur, quam ut emolliri, deliqueſcere vel dilabi calculus inde poſſet: nimiſque cito ſæpe redeunt mala priſtina neglecto uſu, quam ut in novum coaleſcere poſſet; vere ſubinde ſuperfuiſſe, ſymptomatibus etſi ſilentibus, catheter declaravit. Nec, me judice, a calculo quidam liberatus omnino dicendus eſt, in cujus lotio mucoſum iſtud, albumini ovi haud abſimile, hæret, quod, in charta bibula ſiccatum, mihi ſabulum ſubtiliſſimum album, ſplendeſcens, quaſi ex meris cryſtallis conſtaret, erogavit, ut prima calculi ſtamina conſtituere probabile mihi videatur. Hic vero mucus ſæpe poſt alia mala devicta ſuperfuit. Magni tamen Uva urſi facienda, quoniam cruciatus reliquaque incommoda tollendo vitam tolerabilem negotiiſque aptam reddit, lotium præterea, ſabulum & lapillos in majorem calculum concreturos pellit, tum & roborando renes diatheſin ad calculum ſufflaminat. Adſtringentium efficacia in calculo pellendo (Cfr. Heucheri *Diſſ. de calculo per adſtringentia pellendo Witteb.* 1711.) jam dudum conſtitit: ſed in noſtra ſtirpe amaritiei quoque reſpectum eſſe habendum autumo, quæ aliis exemplis in malo affini, arthritide, tot ægris ſolatio fuit, & peculiarem inſuper opem vi ſua balſamica exulceratione jam nata pollicetur. An vis ejus unice a ſenſilitate & irritabilitate lotii partium per tempus imminuta dependet? Ita ſenſit cl. Gerhard (*v. d. Bärentraube*). Hinc & cl. Biſſet (*med. Eſſays p.* 157.) exiſtimat convenire in dyſuria ſymptomatica ex irritatione a calculo orta, ad inflammationem diſſipandam & irritabilem vim veſicæ minuendam. Multa quidem contraria ſunt huic explicationi, licet non abſonum credere arbitrer, quod prout non quivis ſtimulus a quovis nervo ſentitur, ita nec ſingulorum nervorum ſenſus ab eadem obtundente vi infringatur.

Verum & in variis lotii viarum vitiis, in quibus nulla manifeſta calculi ſuſpicio, efficaciam ſuam declaravit: Hujus generis ſunt exulcerationes harum partium (De Haen *l. c. T.* 4. *p.* 253.); item dyſuria & ſtranguria ex prægreſſo maligno morbo (*l. c. T.* 4. *p.* 261.), dyſuria in ſene (b. Vogel in *Comment. m.*) & in aliis ex hæmorrhoidibus enata (Girardi *Obſ.* 1. 3.); mictus cruentus ex vitio collum veſicæ occupante cum mictu valde doloroſo & purulento (Scovolo *Caſ.* 1.); mingendi ſtimulus moleſtiſſimus cum lotio mucoſo (*l. c. Caſ.* 2.); catarrhus veſicæ, in quem caſu ſingulari mucoſa in pectore collectio tranſiit, decocto autem ſtirpis & Glycyrrhizæ ſub nitri miſcela ſublatus (Roux *Journ. de Med.*

T. 43. *p.* 126.); paralyſis denique veſicæ apud ſenem, quæ ſupra tres menſes ad lotium evocandum catheteris applicationem requiſivit, intra paucas hebdomades planta noſtra ſanata (Plenck *Mat. chir. p.* 276.) --- In fluore albo graviori caſu ſingulari (*Comment. mea p.* 59.) profecit; quod in memoriam iterum revocat ſimilis ab alio (cl. Bicker *Mat. med. p.* 98.) ſignificatus ſucceſſus. --- Tentamen vero in phthiſi purulenta, ad quod invitare facile poterat uſus in ulceribus renum, ſucceſſu caruit (Haſenöhrl. *Hiſt. febr. petech. Obſ.* 10. *p.* 69.).

Utinam vero reliquæ hucusque dictæ laudes ubivis perſonarent, nec aliorum vel de inertia vel de ſiniſtro effectu querelis turbarentur. Minus tutam Uvam urſi pronunciavit Sauvages (*Noſol. meth. T.* 3. *P.* 2. *p.* 200.). Nihil virium declaraſſe vel ante vel poſt ſectionem in calculoſis dolet ill. Acrel (*chir. Handalagens förkårt. p.* 53.) exemplis peculiaribus quoque allatis (Ejusd. *chir. Händelſer. Ed.* 2. *p.* 370. 372.). Unico modo verbo indicant medici Londinenſes ſodalitio juncti, complures eorum fruſtra iſtam præcepiſſe (*Præf.* ad *med. Obſervations and Inquir. Vol.* 3. *p.* 5.). In mictu cruento chronico cum teneſmo & dyſuria gravi, qui veſicæ ulcus cauſam habuit, ſummum Werlhofium caſu ſingulari deſtituit (*Comm. m. p.* 39.). Nullum pariter lenimen conciliavit homini incontinentia urinæ cum ulcere veſicæ abſque calculi vel ſabuli indiciis laboranti, ſed moleſtias potius exaſperavit (Fothergill in *med. Obſerv. T. cit. p.* 144.). Ita affirmat cl. Lewis (*Mat. med. p.* 622.) omnibus caſibus, qui ſibi in Anglia in notitiam venere, multa incommoda creaſſe ſine ullo apparente levamine. Quod mirum ſane, quum ill. De Haen necnon cl. Quer (*l. c. p.* 77.) expreſſe moneant, ex protracto medelæ uſu nullum malum effectum contigiſſe. Si manifeſta inflammatio in hiſce malis ſeſe adſociat, ut non raro accidit, & ego arcendos ab uſu ægros cenſeo: utrum autem vere adfuerit in caſibus allatis, non dixerim. Illuſtrem Ab Haller ſtranguria & dyſuria per plures annos laborantem non niſi brevi tempore ſolabatur (*Comm. nov. Soc. ſc. Gott. T.* 7. *p.* 6.). Exiguam modo vim diureticam infuſo aquoſo ineſſe, notat cl. Alexander (*Exp. Eſſays p.* 151.). Alius vero in connubio tantummodo aliorum emolumenti aliquid inde redundare arbitratur (Haverm. *Bemerk. T.* 2. *p.* 80.).

In pulvere folia Uvæ urſi exhibere conſuetiſſimum eſt, a granis quindecim (Sauvages) ad ſcrupulum unum vel duo (De Haen), ad drachmam unam uſque (Quer), quod rarius, ſemel, bis vel ter vel quater de die. Querio (*l. c. p.* 80.) placuit amplior doſis, nam minoribus alvum ſolutam ſicque ægrum defatigatum obſervavit. Quibuſdam diſplicet,

ni-

nimium amarities, vinci vero poteſt capto mox hauſtu aquæ frigidæ, unde in ſaporem grate dulcem mutatur, vel mitigari addito tantillo ſaccharo (Quer). Minus faſtidii excitat infuſum, ſcilicet ex foliorum drachma una & aquæ cyathis duobus vel tribus (Sauvages), vel ex drachmis duabus foliorum & libra una aquæ ferventis. Decoctum tamen, quo & uſi Haenius & Querius fuerunt, efficacius eſſe, ex ſuperioribus de analyſi chemica dictis, apparet. Jubet vero Sauvageſius (*l. c.*) jacturam abraſi muci reſarcire juſculo emolliente poſt quodlibet præbium. Lenimen licet ſæpe ſubito & intra paucos dies contingat, pergere tamen in uſu per plures hebdomades vel menſes convenit. Doloris vehementia ſubinde ſub uſu hujus remedii paregorica vel & injectionem olei Lini per urethram requiſivit. Congrua & fuit miſcela Uvæ urſi cum Virga aurea (cl. Taube *Comm. m. p.* 40.).

Pauca modo exempla lego, quod præter folia aliæ plantæ partes in forum medicum tranſierint. Non folia vero tantum, ſed & *Baccas* & *Radices* ſtirpis ob vim adſtringentem Hermannus (*Cynoſ. Mat. med. contin.* 2. *p.* 224.) commendat. Contra calculum baccæ maturæ in pulverem redactæ, a ſcrupulo dimidio ad drachmam dimidiam datæ, & radix a quodam Chriſtiano in decocto fine eodem ſucceſſit (Quer *l. c. p.* 79.).

Addere pauca juvat de Uvæ urſi in œconomia præſtantia. Baccæ etſi fatui ſaporis, non ab avibus ſolis, ſed etiam a Ruſſis & jacutis avide comeduntur (Gmelin *Fl. Sibir. T.* 4. *p.* 118.). Coctione cum aqua largiuntur ſyrupum, qui vulgari ſyrupo ſubſtitui poteſt (*Vet. Acad. Handl.* 1774. *p.* 257.). --- Folia cum ramulis jam dudum Svecis ad ſubigenda & denſanda coria, quæ efficacia ſtirpibus bicornibus communis eſt, inſervierunt (Linn. *Fl. Lapp. p.* 124. & *Fl. Svec. p.* 138.), ita & Ruſſis, qui prope urbem Toropez ſtirpem ad induranda coria tenuiora, ut vitulina, adhibent; corio enim bovino non ſufficit (Gmelin ex relatione cl. Güldenſtaedt). Prope urbem Caſan ex pellibus præparandis ſaccos conſuunt, in quos immittunt ſcopo coriario fruticulum, comminutum (Georgi *Reiſe T.* 2. *p.* 816. Conf. Pallas *Reiſe T.* 1. *p.* 11.). --- In arte tinctoria non ſpernendā ob griſeum colorem, quem alumine cocta laneis mercibus ſuppeditat, & nigrum vitrioli ope (Linn. *Oländska Reſa p.* 10. *Wäſtgöta Reſa p.* 110. *K. Vet. Acad. Handl.* 1753. *p.* 123. *ſqq.*). --- Nicotianæ fumo hauriendo admiſta folia odorem ſaporemque gratiorem ſuppeditant ad prævium Americanorum ſeptentrionalium tentamen (Linn. in *Vet. Acad. Handl.* 1743. *p.* 392. *ſqq.*). --- Coccus adhuc memorandus eſt, purpureo ſuo colore eximius, caulibus radici proximis inſidens, in Svecia Cocco Polonico duplo major (Linn. in *Vet. Ac. Handl.*

 1759.

1759. *p.* 29.), prope Cellam autem exiguus & numero parcus (Taube in *Naturk. von Zelle* 1. *B. p.* 75.).

VACCINIUM.

Linn. *Syſt. veget. p.* 300. *Gen. pl. p.* 191.

Pharm. VITIS IDÆÆ *Baccæ*, *Folia*.

212. *VACCINIUM VITIS IDEA*; racemis terminalibus nutantibus, foliis obovatis revolutis integerrimis ſubtus punctatis Linn. *Sp. pl. p.* 500. Vitis idæa foliis ſubrotundis non crenatis, baccis rubris C. B. Icon: *Fl. Dan. T.* 40. Fruticulus ſempervirens, creſcens in ſylvis ſterilioribus Sveciæ, Helvetiæ, Hercyniæ, Auſtriæ, aliarumque Europæ regionum. Intelligitur Varietas vulgatior baccis rubris.

Characteres, quibus hæc ſtirps ab Uva urſi dignoſcitur, mox indicavi (*p.* 49.). Nondum quidem recepta in officinas eſt, meretur vero præ multis aliis.

Baccæ) ejus ſubgloboſæ ſunt, glabræ umbilico, quadrifido. Succo grate acido ut aliæ congeneres ſpecies ſcatent, intra parenchyma molle, quod epidermide nonnihil auſtero obvolvitur. Eximie refrigerant, ſitim ſedant, putredinem refrænant & refocillant. Mirum tam ab Helvetis (Hall. *Hiſt. ſtirp. helv. n.* 1022.), quam in Auſtria (Cranz. *Mat. med. Ed.* 2. *T.* 1. *p.* 59.) negligi ſalutarem æque ac gratum huncce fructum, quo tamen boreales gentes valdopere delectantur. Raro in Svecia crudæ baccæ eduntur, ſed condiuntur plerumque variis modis (Warg's *Hielpreda i Hushällningen Ed.* 4. *p.* 335.), quorum optimus eſt, eaſdem ſyrupo ſacchari fervido in connubio corticum Citri conciſorum & fruſtulorum aliquot Cinamomi immerſas coquere, donec baccæ pellucidæ fiant (*l. c. p.* 483.). Sic inſtar acetarii pro carnibus vel piſcibus aſſatis, vel inter bellaria, menſis imponuntur. Longe magis hæ palato placent, quam quæ ex Hercynia vicina, ſine ſacchari vel alius rei additamento per ſe coctæ, nobis afferuntur, tam auſteræ, ut vix ſaccharo inſperſo mitigentur. Rob jucundum & in febribus quoque proficuum ſolito more ex iis paratur. Potulentorum variorum materiem præterea commodam erogant. Laudatur præprimis in uſum ægrorum aqua infuſione baccarum per tres menſes intra cadum parata, pro lubitu dein ſaccharo commiſcenda, quam ubivis præſto in pharmacopoliis haberi pro ſiti fallenda febrientium & viribus refocillandis juſſit ill. A Roſenſtein (*Barnsjukd. p.* 122.). Saccharo abſque aromatibus conditæ, vel Rob ex baccis paratum, potionibus vulgaribus in acutis febribus non inepte admiſcentur. Sani delectantur magis potione

tione ex baccis, aqua cum ſaccharo cocto perfuſis, & Cinamomo Cardamomiſque intra ſacculum in vaſe ſuſpenſum impraegnatis; poſt moram aliquot hebdomadum in ampullas liquidum hocce gratum tranſmittitur (Warg's *Hielpreda* p. 500.) Similem potum & cum melle Sveci parant (*l. c. p.* 499.). In Sibiria fermentatione baccarum contuſarum cum decocto Secalis comminuti potulentum gratum acidum, leviter inebrians, producitur (Georgi *Reiſen. T.* 1. *p.* 208.).

Folia). Adſtringit herba potenter, ut & inter coriarias locum habeat. In calculo pellendo æmulari Uvam urſi, caſu Halæ cognitum, dum ex confuſione ſpecierum illius loco uſurparentur. Quin exiſtit qui hæc folia illi præſtare virtute aſſeveravit (*Ex Gazette ſalutaire* Haenius in *Rat. med. T.* 10. *p.* 275.).

Pharm. OXYCOCCOS *Baccæ.*

213. *VACCINIUM OXYCOCCOS*; foliis integerrimis revolutis ovatis, caulibus repentibus filiformibus nodis. Linn. *Spec. pl. p.* 500. Vitis idæa paluſtris C. B. Icon. *Fl. Dan. T.* 80. Pl. perennis locis turfaceis inter Stagnum paluſtre creſcens.

Baccæ) rubræ magnitudine fere Oxyacanthæ; globoſæ, læves, umbilico prominente quadrifido, pulpa molli ſuccum rubrum inſigniter acidum includente. Frigore molleſcunt.

Borealibus gentibus non ſpretus fructus, licet exteris nec medico ſcopo nec œconomico inſerviat. Utut acidus ſit, copioſe tamen illum ingerere non verentur Ruſſi. Congelatæ baccæ ab iſtis Petropoli venduntur. Quando regelarunt, aquam iſtis ſuperaffundunt & ita per hiemem ſervant. Hæc ipſa aqua colore vini Burgundici imbuta in potum illis cedit (Gorter *Fl. Ingr. p.* 59.). Conditæ ſaccharo in Svecia infunduntur aqua ebulliente, vel Rob e rum aqua ſolvitur in uſum febrientium pro potu (Roſenſtein *Bfkd. p.* 258.) Saporis tum & coloris gratia cum vi temperante jungitur Hinc

PRÆPARATUM

Mel Oxycocci) *Ph. Svec. p.* 126. ex ſucco baccarum & melle pari pondere leni calore miſtis, jucundum & efficax nuper medicamen conſtituit.

Pharm. MYRTILLORUM *Baccæ.*

214. *VACCINIUM MYRTILLUS*; pedunculis unifloris, foliis ſerratis ovatis deciduis, caule angulato Linn. *Spec. pl.*

p. 498. Vitis idæa foliis oblongis crenatis fructu nigricante C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 463. Cramer *Förſtweſ. Tab.* 49. 1. 2. Fruticulus copioſe creſcens in ericetis & ſylvis. De Varietate vulgari igitur ſermo unice eſt; non de rara iſta; bacca alba (Gmelin *Fl. Sibir. Tom.* 3. *p.* 137.).

Baccæ) profunde cœrulæ, globoſæ, piſi majoris magnitudine, umbilico duplici concentrico notatæ, ſuccum purpureum acido-dulcem ſimulque auſterum intra carnem mollem vehentes. Crudæ æſtate copioſe ingeruntur. Ex nimio eſu tamen tormina, ventris inflationes aliaque mala (Confr. *Eph. N. C. Dec.* 2. *Ann.* 1. *Obſ.* 137. Scopoli *Fl. Carn. Ed.* 1. *p.* 274.) propullulant. Coctæ quoque & ſaccharo mitigatæ cum pane triticeo toſto calide eduntur, vel, poſtquam refrixerint, inſtar acetarii hinc inde. Contra ſcorbutum valere acor ſperare ſinit, alitque ſpem exemplum, quod legitur, ſcorbuti oris in fœmina continuato harum baccarum per plures dies eſu, profligati (Bſcherer in *Eph. N. C. Dec.* 3. *Ann.* 2. *Obſ.* 222. *p.* 346.). --- Cauponum haud rara fraus eſt, vina alba hiſce baccis purpureo colore tingendi ſuccoque eorum quantitatem augendi. De uſu tinctorio unum hic verbum ſufficit.

Adſtringere haſce baccas præter ſaporem experimentum cum ſucco declarat, qui ſub miſcela vitrioli martis nigreſcit. *Siccatæ* vero plus hac ipſa in re valent, ut & ad ſiſtenda alvi profluvia commendatas in pulvere vel decocto cernas. Alvi obſtructionem lethalem adeo queruntur (*Breslèver Verſ.* 1722. *Oct.*). Gargariſmis etiam adduntur, ut alia ſimilia adſtringentia.

PRÆPARATUM.

Syrupus Myrtillorum) *Ph. W. p.* 215. Ex ſucco & ſaccharo. Refrigerat paulliſper, & leniter adſtringendo alvi profluvia hæmorrhagiaſque, efficacioribus additus, coercere juvat.

LEDUM.

Linn. *Syſt. veg. p.* 337. *Gen. pl. p.* 218.

Pharm. Rorismarini Sylvestris *Herba.*

215. *LEDUM PALUSTRE;* Linn. *Spec. pl. p.* 561. Ciſtus Ledon, foliis roriſmarini ferrugineis C. B. Roſmarinum ſylveſtre Camer. *Epit. p.* 546. Conf. Linnei & Weſtring *Diſſ. de Ledo paluſtri, Upſal.* 1775. Fruticulus plurimam partem borealis paludum ceſpitoſarum & ſylvaticarum.

In

In Svecia vulgaris, excepta Scania auſtrali, item in Sibiria uſque ad Kamſchadaliam, in Dania quoque & Norvegia, necnon hinc inde in Germania creſcit.

Vix extra Sveciam in praxin medicam translata hæc planta eſt. Germani pharmacopolæ ejus loco ſubinde folia Andromedæ Polifoliæ L. (*Fl. Dan. Tab.* 54.) ſervant, ſeducti forſitan nomine hujus: Ledum paluſtre noſtras, arbuti flore Raii *Synopſ.* 111. 472. & ſoli communione. Sed folia Roriſmarini ſylv. latiora ad apicem uſque, ſubtus veſtita lana ferruginea, graveolentia; Polifoliæ autem anguſtiora, acuminata, ſubtus glauca, inodora, ut de florum reliquarumque partium diſcrepantia nihil dicam.

Herba) verno tempore odoris non ingrati, fere ſuavis, adoleſcens ſpirat odorem gravem nidoroſum ſubaromaticum, undique ex loco natali ſeſe diſpergentem, & olfacientibus cephalalgia facile moleſtum. Sapor ſubamarus & ſubadſtringens. Deſtillatione prodit aqua odoris fere aquæ Roſarum. Extractum aquoſnm primum dulcem, mox amarum, denique ſtipticum ſaporem imprimit. Eſſentia pariter ac extractum reſinoſum valde amara & ſtiptica ſunt. Teterrimi vero odoris & conſiſtentiæ piceæ eſt oleum empyreumaticum. Spiritus per deſcenſum cum ſpiritu tartari ſapore convenit, odorem autem olei empyreumatici æmulatur (Weſtring *l. c. p.* 8.). --- Reſpuunt plantam bruta, præterquam capræ.

Antequam Humulo ad condiendam cereviſiam in Svecia uterentur, hujus herba illius in locum apud pauperiores ſurrogata eſt, qui mos & ſerius apud Dalecarlos obtinuit, uti olim in Saxonia e. c. circa Wittebergam & Schmidebergam (Tabernaemont. *Kräuterb* *Ed.* Zwing *p.* 1480. Rupp. *Fl. Ien. Ed.* Hall. *p.* 127.). Verum temulentia effræna & dira cephalalgia abſtinere ab eo quemlibet jubet. (Linn. *Fl. Lapp. p.* 121. & Rupp. *l. c.*). Decocti lotione pediculis boves & ſues liberantur (Linn. *l. c.* & Ejusd. *Fl. Svec. p.* 136.) vel proxime dicta animalia herba recente in haras projecta (Ej sd. *Oeländſka reſa p.* 60.) Veſtes contra tineas appoſita tuetur (Tabernaemontanus). Necat cimices lectularios inter lintea & culcitras in lectos repoſita, vel dum infuſo ejus fortiori lecti lavantur; quo eodem fine ut ſpiritus Ledi per deſcenſum paratus parietibus lectisque inſpergatur, noviter commendatum (Weſtring *l. c. p.* 12). Allicit apes in alvearia eadem perfricta, & hiſce ubertatem materiei, ex qua mel ceramque colligunt, præbet (Hagſtröm in *Diſſ. cit.*). Oleo hujus & corticis Betulæ albæ olim creditur corium Ruſſicum (Juchte) odorem ſuum ſpecificum debere, ſed teſtis autoptes gravis nuper declaravit, Ledum omitti (Pallas *Reiſen T.* 1. *p.* 46. *T.* 2. *p.* 189.).

Non minoris vero cenſenda eſt utilitas ejus medica. In

tuſſi

tuſſi convulſiva haud pauci eandem in Svecia comprobarunt. Weſtrogothos hoc malum ſubigere infuſo, narravit jam dudum ill. A Linné (*Fl. Svec. p.* 136.). Non contemnendam virtutem, ſed aliis tamen uſitatis inferiorem præſtitit cl. Haartman (in Bergii *Förſök til. gangbara Sjukdomars utrönande förar* 1755. *p.* 25.) Aliis quibuſdam medicis patriis tamen ſuffecit infuſum in connubio emeticorum (Calmariæ cl. Wahlbom in *Provincial med. berättelſer ſaſom en Fortſättning*; in Dalia cl. Blom. in *Medicinalverkets tilſtand p.* 12; Loviſæ cl. Colliander *l. c. p.* 436.). Quin proficua fuit in varioloſa epidemia una cum tuſſi convulſiva ſeſe efferente (Ioncopiæ cl. Wahlin in *Prov. med. berättelſ. Fortſ. p.* 157.). Attamen non niſi pauperioribus exhibita, idque in infuſo vel ſaturato vel magis diluto, vel ſolo vel cum lacte ſive ſero lactis mixto. Ad ipſum miaſma, a quo dependet prima hujus tuſſis origo, deſtruendum facere videtur, quod ſi ſtimulo ſuo varia jam inſignia pulmonum vitia creaverit, non mirum Ledum viribus caſſum eſſe; ut igitur ad initia tuſſis potiſſimum herbam reſtrictam cupiam.

Anginæ quoque exſtat medela, in Hungaria, ut videtur, primum explorata. Teſtis virtutis indicatur medicus quidam Hungarus (Roſenſt. *Bskd. p.* 242.) & iterum cel. Scopoli. Cel. Iacquin autem euporiſton eſſe apud incolas montium Carpathicorum in angina inflammatiora ſignificaſſe traditur (Weſtring *Diſſ. cit. p.* 15.). Differt ab illa natura ſua iſta angina, quam ill. A Linné ſtrangulatoriam vocat, epidemica & contagioſa, multiſque funeſta, in qua glandulæ jugulares repente intumuere cum febre lenta & dolore colli intenſo. In hocce promtum auxilium gargariſmata & cataplaſmata ex infuſo Ledi præſtitere (*l. c.*).

Honorifica itidem herbæ in curatione tineæ capitis & ſcabiei, dum lotionis inſtar adhibetur, mentio fit (*l. c.*). Caſu ſingulari infuſum ſaturatum epotum & externe pro lotione applicatum exanthemata leproſa plurimam partem diſſipavit & ſanavit: verum inter optimam ſpem ægrota hectice periit (Odhelius in *K. Vet. Acad. Handl.* 1774. *p.* 266.).

PYROLA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 340. *Gen. plant. pag.* 221.

Pharm. PYROLÆ *Herba*.

216. *PYROLA ROTUNDIFOLIA*; ſtaminibus adſcendentibus, piſtillo declinato Linn. *Spec. pl. p.* 567. Pyrola rotundi-

difolia major C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 110. Pl. perennis, in dumetis Europæ ſeptentrionalioris & utraque America creſcens.

Elegantis hujus plantæ Herba hodie in re medica obſoleta. Adſtringere cognatio, ſapor, qui ſimul leniter amarus eſt, & niger ex vitriolo martis color docent. Non vero valde hac vi eminet. Odore omni caret. Siſtere alvi dejectiones & hæmorrhagias internas infuſum vel decoctum ingeſtum, & mederi fiſtulis & ulceribus ſub externo vario uſu, auctores de materia medica uno ore indicant. Plures virtutes enumerat Zornius (*Botanol. p.* 550.), quas me piget repetere. Vix attinet ſcire, farraginem, nomine *Vulneraires de Suiſſe* notam, plerumque illam ingredi.

S T Y R A X.

LINN. *Syſt. veget. p.* 340. *Gen. pl. p.* 237.

Pharm. STORAX S. STYRAX.

217. *STYRAX OFFICINALE*; Linn. *Spec. pl. p.* 635. Styrax folio mali cotonei C. B. Icon: Miller's *Figures Tab.* 260. Regnault *Botanique, le Storax*. Arbor in Italia, Gallo-provincia, Luiſiana Americes, Æthiopia, Palæſtina & quibuſdam inſulis Archipelagi creſcens.

Nobilitavit hanc arborem Gummi-Reſina, ſub præfixo nomine pharmaceutico cognita, quæ liquida forma poſt inciſionem corticis trunci ſive ramorum vel vulnerationem corticis a verme (Du Hamel *Traité des arbres Tom.* 2. *p.* 288.) exundat. Copia ejus effluit ex arboribus procerioribus in Gallo Provinciæ ſylvis (de la Chartreuſe de Montrieu Du Ham. *l. c.*), item inciſione promanat in planitie quadam agri Tiburtini montium catena ſeptentrionem verſus cincta (Mazeas, *Journal des Sçavans* 1769. *p.* 105. *Ed. in* 4.). Sed quæ in officinis ſervatur, orientalis originis eſt, transferturque ad nos ex Turcia per Maſſiliam. Diſtinguenda a Storace liquida, de qua jam antea (*Appar. med. T.* 1.) egi, etſi ſunt qui ſpeciem quandam liquidam huic quoque arbori tribuunt. Styrax vero, de quo hic ſermo eſt, creditur eſſe Styrax Hippocratis & reliquorum Veterum. Diſcrimina ſpecierum ab iis ſignificatarum enucleare equidem non audens, quos antiquaria hæc eruditio delectat, ad alium fontem relego (Kirſtenii *Diſſ. de Styrace, Altdorfii* 1736.). Tres vero ejus ſpecies merito hodie diſtinguuntur, quarum

Prima, *Styrax in granis*, quæ eſt lacryma gummireſinoſa, puriſſima, pellucida, piſi minoris magnitudine, albicans vel pallida, odoris ſuaviſſimi & fragrantiſſimi, vix compreſſio-

ſionem digitorum admittens, quin ſtatim deliqueſcat. Hæc vix extra muſea conſpicienda datur (Kirſten *l. c. p.* 18.), prout in muſeo cl. Sebæ fuit. Hanc præciſe ſpeciem eſſe, quam ager Tiburtinus ſuppeditat, Mazeas (*l. c.*) refert.

Secunda, *Styrax præſtantior vulgari*, ad Veterum calamiten vel gabaliten (a Gabala urbe) proxime accedens, tenax, facile liqueſcens, nullis ſordibus inquinatus, ſed ex albis rufis luteis iiſque pinguibus puriſſimis particulis conſtans ad ſpeciem Benzoës ſ. Ammoniaci, variæ magnitudinis & figuræ, odoris jucundiſſimi Opobalſamo ſimilis, ſaporis balſamici & aromatici grati. Veſicis incluſus transfertur, ſed vix unquam ob pretium in officinis obvius (Hirſten *l. c. p.* 19.) Exiſtimo eſſe illam ſpeciem, quæ a myropolis vulgo Styrax in granis vocatur.

Tertia, *Styrax vulgaris*. Eſt maſſa badio rufa, turfæ ſpeciem habens, levis, quæ inter digitos facile conteritur, compreſſione autem in paſtam compingi ſe patitur, conſtans ex gummi reſinoſis partibus, ſcrobe lignea, ſabulo aliiſque quisquiliis, odoris fragrantis grati, inſtar Balſami peruviani, ſaporis aliquantisper amari. Glebis multarum librarum pondere ad nos tranſvehitur, quæ ipſæ preſſionis prægreſſæ notas in ſe ferunt. Igne ardet, combuſta gratum eundem odorem ſpargit, qui Styraci integro ineſt. Fatendum & hujus hiſtoriam adhuc eſſe mancam, nec niſi nova peregrinatorum indagine perficiendam. Aliena iſta an lucri unice cauſa addita, an neceſſitate maſſam inde ſolidam formandi? Non dixerim. Hæc ſpecies ſolet in officinis Styrax calamita vocari, licet a calamita Veterum, ſive nomen veniat ab arundine vel calamo, cui gummi-reſinam indiderunt, ſive ab urbe, differat. Sed hæc fere unica eſt ſpecies in officinis obvia. Artem variam, qua Styrax corrumpi ſolet, Dioſcorides jam Pliniuſque conqueſti ſunt.

Styrax vulgaris aquæ infuſione impertit odoris ſui tantillum, ſaporem leniter balſamicum & colorem aureo-luteum. Deſtillatione hæc odore valde fragrante imbuitur. Vini ſpiritus reſinam facile ſolvit, ſordibus & gummoſa parte relictis. Reſina pura maxime fragrans eſt. Hæc ſi ſola deſtillatur, una cum oleo empyreumatico, ſal, Benzoës floribus non abſimile, dimittit (Lewis *M. m. p.* 506.). Hi flores etiam in conſpectum veniunt, ſi oleum butyraceum aſcendens aqua lavatur & hæc loco frigido collocatur (Neumann's *Chymie Vol.* 2. *P.* 3. *p.* 68.). Extractum ſpirituoſum triplo majus pondus aquoſo conſtituit (Neum. *l. c. p.* 67.).

Veteribus) Dioſcor. *M. m. Lib.* 1. *c.* 79. Galen. *de ſimpl. Lib.* 8.) Styrax eorum familiare remedium in variis morbis fuit, quæ reſolventia deſiderant, præcipue in raucedine, gravedine, tuſſi, aſthmate; item in menſtruorum obſtructione.

ne. Sunt qui ad ipſam phthiſim ulceroſam extenderunt, aliorum balſamicorum exemplo, ſed ſucceſſu eodem ambiguo. Noſtro tempore interne rariſſime uſurpatur niſi in pilulis ſui nominis. Sed ſuffimigiis deſtinatur ad diſſipandos tumores frigidos, ad aerem corrigendum vel ſolum vel mixtum cum aliis grate odoris, & varie compactum; porro ob balſamicam ſuam naturam unguentis emplaſtriſque, quæ conſolidandis vulneribus inſerviant.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Styrax colatus) *Ph. Lond. p.* 23. Styrax vulgaris aqua, donec molleſcat, coctus prælo inter laminas ferreas tepefactas exprimitur, quo artificio inquinamenta remanent, Styrax autem depuratus ab aqua ſeparatur. Sub hac encheireſi non poteſt non diſpendium fieri tam odorarum partium, quas calor diſpergit, quam gummoſarum, quas aqua ſolvit. Præſtat

Styrax depuratus) *Ph. Svec. p.* 181. Styrax, prægreſſa ſolutione in ſpiritu vini rectificato ſpirituſque poſt colationem abſtractione, leniſſimo calore ad juſtam ſoliditatem redigitur.

Maſſa ſ. Bacilli pro fornace) *Ph. W. p.* 113. Poſt Benzoën Styrax maximam ponderis partem ſuffimenti hujus efficit.

Pilulæ de Styrace) *Ph. W. p.* 141. Ex variis reſinoſis, inter quæ & Styrax, Opio, Croco & ſucco Liquiritiæ conſtant. Ab Arabum tempore ad nos pervenerunt. Æmulantur vim pilularum de Cynogloſſo in tuſſi & affectionibus catarrhalibus & ſpaſticis. Sedecim earum grana Opii duo continent; ut igitur grana quatuor, ſex, octo, plura pro doſi ſumantur.

Pilulæ e Styrace) *Ph. Lond. p.* 96. magis ob brevitatem placent præcedentibus; nam Styracem modo, Crocum, Opium continent.

Unguentum de Styrace *Ph. W. p.* 251. Inter alia reſinoſa ceranique oleo nucum Styrax excipitur. Laudatum in vulneribus ligamentorum & membranarum.

Emplaſtrum anglicanum nigrum (*The Lady's black ſticking Plaiſter*). De hac pluribus infra ſub Ichthyocolla.

Pulvis Fumalis) *Ph. W. p.* 153.

Eſſentia Benzoës compoſita (*Ph. W. p.* 78.

Law-

LAWSONIA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 300. *Gen. pl. p.* 191.

ALKANNÆ VERÆ s. ORIENTALIS *Radix.*

218. *LAWSONIA INERMIS*; ramis inermibus Linn. *Spec. pl. p.* 498. Liguſtrum ægyptium Elhanne ſeu Tamarhendi vel Alcanna Avicennæ Alpin. *pl. Aegypt. p.* 44. c. icone. Poutaletsje Rheed. *Hort. mal. T.* 4. *pag.* 117. *Tab.* 57. Arbor Indiæ orientalis, Malabariæ, Zeylonæ, Ægypti.

Cum Lawſonia ſpinoſa L. tam arcte cognata, ut cultura modo differre videatur. Certe natura tinctoria utrique communis (Conf. Rumph. *Herb. Amb. T.* 4. *p.* 44. *Tab.* 17. Haſſelquiſt's *Reſa p.* 464.), ob quam in patria ſtirpis *Folia* præcipue magno in pretio ſunt. Hiſce orientales gentes ungues, manus, capillos, barbam aliaſque corporis partes, item equorum jubam, caudam rel. colore pro miſcela varia flavo, rubro, fulvo tingunt, quæ conſuetudo utut antiqua, (V. Dioſcor de Cypro *Mat. med. L.* 1. *Cap.* 124. Rauwolff *Reyſſ. p.* 58. Alpin. *pl. Aeg. l. c.*) etiamnunc (Forskal *Flor. Aegyptiaco-arab. p. LV.*) ſervatur, ut & mercatoribus hæc folia inſigne lucrum afferant. Paſta ex pulvere aqua macerata in hunc finem plerumque alligatur. Adſtringere notatur iſtum pulverem, & ideo ad ſudores pedum fœtidos tollendos & ulcera oris gingivarum ſiccanda adhiberi (Alpin.). Multas alias virtutes recenſet Rumphius de Lawſoniæ ſpinoſæ foliis, hic reticendas.

Radix). Veram ſ. orientalem ex autopſia deſcribere mihi non datur, ſed ex capite craſſo copioſas laminas ſibi invicem incumbentes emittere, profundiori, quam Alkannæ ſpuriæ radices, rubedine tinctas, comperio (Spielm. *M. m. p.* 375.). Rariſſime intrat officinas, & ſine damno abeſſe poteſt, ſed huic vulgo ſubſtituitur radix Anchuſæ tinctoriæ (V. infra inter Aſperifolias.). Adſtringendi vim illi adſcribunt. Coloris vero præcipue ratio habetur, ad tincturas decocta vel unguenta grata rubedine imbuenda.

SANTALUM.

Linn. *Syſt. veget. p.* 137. *Gen. pl. p.* 191.

Pharm. 1. SANTALI ALBI)
2. - - - - CITRINI) *Lignum.*

219. *SANTALUM ALBUM*; Linn. *Spec. pl. p.* 497, 1. Santalum album C. B. 2. Santalum pallidum C. B. Conf. Sandalum Rumph. *Herb. Amb. Tom.* 2. *p.* 42. *Tab.* 11; item Breynii *Icon. & deſcript. p.* 19. *Tab.* 5. *fig.* 1. Arbor Indiæ orientalis, inſulæ præcipue Timor.

Lignum Album) pallidum citreo-album, odoris ſaporiſque expers eſt. Citrinum coloris eſt flavicantis vel pallide ruſeſcentis, odoris fragrantis ad roſaceum vergentis, ſaporis amaricantis. Utrumque magnis craſſisque fruſtis iisque ponderoſis & ſolidis ad nos transfertur. Duplex iſtud lignorum genus mox ex eadem, mox diverſis arboribus obtinetur (Rumph. *l. c.*). Si utrumque adeſt, citrinum locum internum occupat & albo obvolvitur, vel majori vel minori craſſitie (Garcias *de arom. Verſ.* Clus. *p.* 69. Hermann. *Cynoſ. T.* 1. *p.* 219. Rumph. *l. c.*). Aliquando vero lignum ad intima uſque album eſt, idque frequentiſſime accidit, ita ut vix quinquageſimus truncus citrinus ſit (Garcias.). Nec ulla extus diſcriminis utriuſque nota apparet. Ad radicem & nodos magna citrini ligni pars offenditur. Recens lignum odorem nullum ſpargit, ſed modo ſiccum. Ne vero ex citrino pereat, oportet aliquam albi ligni portionem circa illud relinquere. Color vero citrinus nonniſi in adultioribus arboribus ſeſe manifeſtat (Rumph.). Statio aprica pariter ad ejus productionem haud parum confert (Garcias). In India citrinum cariori pretio venditum fuit, quam in ipſa Europa, unde dubium enatum, an verum ad nos pervenerit (Idem).

Santalum citrinum aqua deſtillatum oleum eſſentiale dimittit, fragrans, ambroſiacum, quod frigore coit in balſami ſpiſſitudinem. Extractum aquoſum amaricans & leviter pungens eſt. Plus extrahit ſpiritus vini, qui erogat extractum debilis odoris, ſed ſaporis ſubacris balſamici (Lewis *M. m. p.* 517.). Reſinoſa pars, iterum ſoluta acohole & inſpiſſata, non ulterius in ſolidam reſinam converti ſe patitur, ſed refert ſpiſſitudine & colore balſamum Peruvianum (Fr. Hoffm. *Obſ. phyſ. chym. p.* 69.).

Recens raſæ arbores viroſum aliquid e cortice maxime & cerebro inimicum ſpirant, unde febris delirioſa; idque

ex

ex Bontii (*Med. Ind. c.* 15. *fol.* 31. *b.*) teſtimonio, qui tamen & aerem nebuloſum aliaſque cauſas ſimul in culpa habet.

Indis odoris cauſa mirifice Santalum placet, dum vel pultem ex ligno aqua factam corpori inungunt, vel ligna accendunt, vel veſtibus & utenſilibus adponunt (Garcias, Rumph.). Chinenſibus vulgare ſuffimentum in honorem deorum eſt (Osbeck's *Reſa p.* 156.).

Græci veteres ejus non meminerunt, ſed Arabes, qui refrigerare illud perperam affirmant, modo ſatis conſtiterit, de eodem ligno ſermonem eſſe. Calidæ potius naturæ eſſe demonſtrat reſina elicita. Analepticum pronunciavit Avicenna (*Opp. de med. cord. Tract.* 2. *p.* 565.); qua in dignitate & eſſentiam habuit Fr. Hoffmannus (*l. c. p.* 70.), ita ut ad vim Ambræ illam extollat.

Noſtra ætas in cenſendis remediis rigoroſior ad Superflua haud immerito Santalum citrinum refert, album autem ad inertia.

Santalum rubrum alius omnino originis eſt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Species Diatrion Sandalon) *Ph. W. p.* 180. Inconcinna ex varia farragine compoſitio, qua vitia hepatis & mala inde dependentia debellare voluit veneranda alias antiquitas.

Unguentum ſandalinum) *l. c. p.* 249. Redit hic iterum Lignorum triga non apto ſatis ſatellitio ſtipata. Certe fruſtra refrigerare illud & corroborare olim exiſtimatum.

Emplaſtrum ſandalinum) pertinet ad Santalum rubrum.

TAMARIX.

Linn. *Syſt. veg. p.* 244. *Gen. pl. p.* 148.

Pharm. TAMARISCI *Cortex, Lignum, Folia.*

220. *TAMARIX GALLICA*; floribus pentandris Linn. *Spec. pl. p.* 387. Tamarix altera, folio tenuiore, ſ. gallica C. B. Μυρίκη Græcorum. Icon: Miller's *Figures Tab.* 262. *fig.* 1. Arbor in Hiſpania, Gallia & Italia creſcens, in noſtris hybernaculis haud rara.

Ab ill. Hallero (*Hiſt. ſt. helv. n.* 948.) virtutes medicæ ad *Tamaricem Germanicam*; floribus decandris Linn. *Sp. pl. l. c.* depictam in Miller's *Figures l. c. fig.* 2., *Fl. Dan. Tab.* 234, & Regnault *Botanique*, le Tamaris, ad utraſque vero a Chomelio (*Uſuelles T.* 1. *p.* 321.) transferuntur.

Cor-

Cortex) præ reliq is partibus claruit, ſed nec hic hodie valde uſitatus. Eſt tenuis, convolutus, veſtitus epidermide fuſca, ſtigmatibus griſeis diſtincta, intrinſecus ſubrufus, ſaporis amaricantis & ſubauſteri. Solutio vitrioli martis ex ejus miſcela nigreſcit. Aperiendi & corroborandi vi non omni deſtitutum eſſe vel hiſce apparet. Veteres in obſtructionibus lienis ſolvendis prærogativam variis ſtirpis partibus aſſignant, quæ ſi de foliorum, ſive radicis, ſive ramulorum decocto (Dioſc. *M. m. c.* 1. 6. *Lib.* 1. *c.* 1. 6. Galen. *de ſimpl. facult. Lib.* 7.) vel ſucco (Plin. *l.* 24 *c.* 9.) admittenda: eandem & competere poculis ex ejusdem ligno fabrefactis (Dioſc. Plin.), quibus potulentum ingeratur, vix ullus credet, etſi utriuſque rei aſſentientes ſeriores quosdam medicos oſtendimus. Validiſſime lienem comminuere obſtructum decoctum ligni aſſerit Fernelius (*meth. med. L.* 5. *c.* 6.); eodemque fine cortex Sennerti (*Pract. cap. de lienis morbis.*) formulas numeroſas cum aliis intrat. Rachiticis infantibus hic etiam ſubinde exhibitus (Ios. Milleri *Bot. offic. p.* 432.). In ictero præterea, hæmoptyſi, alvi profluviis, vitiiſque variis cutis, opem præſtitam varii memorant, ſed non ita, ut abſque iterata experientia fidem mereatur.

Tamaricis Germanicæ aperiendi efficaciam cl. Scopoli (*Fl. Carn. Ed.* 1. *p.* 320.) approbavit.

Cineres Tamariſci combuſti ſal mirabile Glauberi verum erogant (Montet in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris* 1757. *p.* 555. *ſqq.*).

ORDO XVIII.

ASPERIFOLIÆ.

SYMPHYTUM.

Linn. *Syſt. veget.* p. 158.. *Gen. pl.* p. 76.

Pharm. SYMPHYTI s. CONSOLIDÆ MAJORIS *Radix*, *Herba*, *Flores*.

221. SYMPHYTUM OFFICINALE; foliis ovato-lanceolatis decurrentibus Linn. *Spec. plant.* p. 195. Symphytum Conſolida major C. B. Συμφυτον Dioſc. Varietas flore albo ſolet eligi. Icon. *Fl. Dan. Tab.* 664. Rubra depicta in Regnault *Botan.* la grande Conſoude. Pl. perennis, in pratis humidis, ad foſſas, rivos Europæ auſtralioris copioſiſſima.

Radix ramoſa, magna, extus nigra, interne alba, inodora, maſticata mucilaginem copioſam emittit. Atque hæc cauſa eſt, cur adoptata jam a Veterum tempore in medicina ſit. Tanta vero ejus ubertas, ut radix aqua decocta tres circiter partes mucilaginis inſipidæ ex quatuor ponderis ſui partibus eroget: majorem igitur mucilaginis quantitatem, quam Althæa, eamque tenaciorem (Lewis *M. m.* p. 29.). Non tamen hodie tam frequenter uſurpatur, ac meretur, & priſtina laus ſuadet. Reſpectum enim ad virtutem incraſſantem, inviſcantem, emollientem & vulnerariam. Sicque in hæmoptyſi (Dioſc. *M. m. L.* 4. c. 10. Linn. *Fl. Svec.* p. 59.) placuit; pulvis naribus attractus immodicum earundem hæmorrhagiam compeſcuit (Pfann. in *Samml. merkw. Fälle* p. 249.); nihilque repugnat, quo minus, ut alia mucilaginoſa, in diarrhœa & dyſenteria illam proficuam haberes. Dari poteſt vel in pulvere, vel aqua infuſa ſive decocta. In externis vero vitiis, inſtar cataplaſmatis vel mucilaginis, applicata, ultra fidem fuit a multis deprædicata, non ſolum ad vulnera recentia conſolidanda, ſed & ad oſſa fracta (Sim. Paulli *Quadrip.* p. 301. ſq.) conferruminanda, ita ut & ideo apud Anglos hinc inde *Bonſet* (Raii *Hiſt. pl.* p. 505.) audiat, ad

ipſas hernias coercendas (Houſtoun *on ruptures.*), & ad ſanationem pertinaciorum ulcerum. Quod cruciatus podagricos cataplaſma ex pulvere (Tachenius *de morborum princip e p.* 199. vel contuſa radice (Ruland. *Cent.* 2. *empir. cur.* 9.) ſuſtuliſſe narretur, fotui & relaxandi potentiæ unice adſcribendum arbitror. Recens autem cum lotio ægri in pultem cocta, fervideque fere applicata, per 24. horas malum iſchiadicum in viro quodam ſanavit; ſed in parte puſtulæ in impetiginem tranſeuntes, deinque per totum corpus ſcabies fœda, emerſerunt (Rud. Iac. Camerarius in *Miſc. Nat. cur. Dec.* 3. *Ann.* 5. 6. *Obſ.* 16. *p.* 45.).

Mucilagine ſcatent etiam Folia & Flores); hinc conſimilibus uſibus, etſi rarius, inſerviunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Syrupus e Symphyto Fernelii) *Ph. W. p.* 219. Præter radices & folia Symphyti, Tuſſilago, Pimpinella, Roſæ rubræ aliaque quædam adſtringentia intrant. In tabe & pulmonum exulcerationibus, item profluviis ſanguineis & alvinis quibusdam, dignus uſu viſus eſt.

Emplaſtrum ad fracturas & luxationes) *Ph. W. p.* 65. recipit radicem. Sanior chirurgia ejusdem inertiam reprehendit.

Emplaſtrum pro herniosis) *l c.* Idem eſto de hoc judicium, niſi de hernia infantis tenelli ſermo, quam repoſitam, globuloque coercitam, retinere ſuo in ſitu poterit.

BORAGO.

Linn. *Syſt. veg. p.* 159. *Gen. pl. p.* 77.

Pharm. BORAGINIS *Folia*, *Flores.*

222. *BORAGO OFFICINALIS*; foliis omnibus alternis, calycibus patentibus. Linn. *Sp. pl. p.* 197. Bugloſſum latifolium Borrago C. B. Icon: Regnault *Botan.* la Bouracche. *Hort. Roman. T.* 2. *Tab.* 20. 21. Pl. annua, Halepo in calidioris Europæ regiones advena, ubivis jam in hortis colitur, & ſponte ibidem ſeſe diſſeminat.

In ſeria praxi eviluit. Bugloſſum eſſe Veterum, Matthiolus, Dodonæus aliique volunt.

Herba) ſcatet ſucco aquoſo, ſubviſcido, ſaporis herbacei, ſubſalſi. Manifeſtior mucilago radici ineſt. Decoctum foliorum in ſyrupi craſſitiem ſpiſſatum poſt aliquot dierum moram format copiam cryſtallorum nitroſarum (Bouldulc *Mem.*

de l' Ac. des ſc. de Paris 1734. *p.* 101. *ſqq.*) Idem contingit cum ſucco herbæ expreſſo poſt depurationem ſpiſſato. (Marcgraf in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Berlin.* 1747. *p.* 79.). Sicca ſi carbonibus candentibus inſpergitur, ſtrepitu deflagrat (Geoffroy *Matiere med. Traité T.* 5. *p.* 346.). Hiſce notis, humectare, refrigerare leniterque attenuare poſſe ſpiſſos humores, facile creditur, ut igitur, in febribus acutis & inflammatoriis nominatim, ad quorundam conſilium ſuccus expreſſus vel decoctum aliquid auxilii promittat. Sed exſtant efficaciora. Quod utique valet de hypochondriaco malo & malancholia, quorum morborum curatio inſuper raro ſolis reſolventibus abſolvitur, vel iiſdem opus habent.

Flores). Apibus in deliciis ſunt, quibus tanto opportuniores, quum in ſerum uſque autumnum explicentur; hinc in vicinia apiariorum copioſe coluntur. Alius uſus eſt pro acetariis, quibus ornamento potius ſunt, quam grato ſapori, præcipue Varietatis cœruleæ corollæ. Hæ a calyce ſeparatæ a pharmacopolis colliguntur. Reficere eaſdem nervos olim crediderunt, hinc cordiales flores dicti. Sed neque criteria externa, nam debilis recentium odor aufugit ſiccando, & aqua emittunt modo mucilaginem ſubdulcem, nec experientia rem confirmant. Nihilominus olim inter

Flores quatuor cordiales) militarunt, & in Aquam ejuſdem nominis recepti.

PULMONARIA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 158. *Gen. pl. p.* 75.

Pharm. PULMONARIÆ MACULATÆ *Herba*.

223. *PULMONARIA OFFICINALIS*; foliis radicalibus ovato-cordatis ſcabris. Linn. *Spec. pl. p.* 194. Var. α. Symphytum maculoſum ſ. Pulmonaria latifolia C. B. Icon. *Fl. Dan. Tab.* 482. Regnault *Botanique*, la Pulmonaire. Hæc varietas albis punctis notata. Pl. perennis, in locis nemoroſis creſcens, primo vere floret. Alia quoque Varietas ſ. γ Pulmonaria folio non maculoſo C. B. locum habere poteſt (Linn. *Fl. Svec. n.* 163.). Galli (*Cod. medicam.* Geoffroy, Chomel) & recipiunt Pulmonariam anguſtifoliam. L.

Herba). Hodie vix a medicis curatur. Sapor ejus herbaceus, viſcidus. Plurimum cinerum ad ſeptimam ponderis partem ſuppeditat (Gmelin in *Act. Petropol. T.* 5. *p.* 283.). Anglis pro olere in frequenti uſu (Raii *Hiſ. pl. T.* 1. *p.* 489.). Multi inter humectantia, demulcentia, emollientia, quin vulneraria collocant, & aſperitati faucium, hæmoptyſi, imo phthiſi ex ulcere, mederi perſuaſum cupiunt. Nihil

hil vero pollicetur; quam vim aliquam mucilaginoſis communem, quæ in hac ſtirpe infirmior longe eſt, quam in columniferis & variis affinibus familiæ ſuæ.

LITHOSPERMUM.

Linn. *Syſt. veget. p.* 156. *Gen. pl. p.* 74.

Pharm. LITHOSPERMI s. MILII SOLIS *Semen.*

224. *LITHOSPERMUM OFFICINALE*; ſeminibus lævibus, corollis vix calycem ſuperantibus, foliis lanceolatis Linn. *Spec. pl. p.* 189. Lithoſpermum majus erectum C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Grenil. Pl. perennis, ad fluvios item locis glareoſis ſicciſque reperiunda.

Semen) ovatum conſtat ex cruſta albido-cinerea, dura, ſplendente, inſpida, quæ latiori extremo umbilicum habet fuſcum, & nucleo, dum recens eſt, ſubdulci oleoſo. Hic ſemine diutius ſervato ingratum rancorem contrahit. Cruſtas aqua forti, vel aliis acidis infuſas ebulliviſſe notatum (Grew *mixtura corp. p.* 22.); ſed alii non ſucceſſit experimentum cum ſpiritu aceti & ſpiritu vitrioli (Alſton Lect. *on the M. m. T.* 2. *p.* 362.) Ut igitur dubio adhuc locus ſit, an cum abſorbentibus aliis, e. c. lapidibus cancrorum, vi conveniat (Herm. *Cynoſ. M. m. T.* 1. *pag.* 322.). Calculum urinarium frangere ſemen, vetus fabula eſt, a Dioſcoride (*M. m. L.* 3. *c.* 58. Plinio (*Lib.* 27. *c.* 11.), Rhazæ (*ad Manſ.* 3. *c.* 46.) concepta. Lotium movere hiſce quidem credo, & in ſtranguria efficere aliquid poſſe, quum ob nucleum emulſivæ naturæ ſit. Commendabile hic oleum erogat, & emulſionem nec ingratam nec inſalubrem. Ill. Hallero (*Hiſt. ſt. helv. n.* 595.) tota ſtirps videtur narcotica.

ANCHUSA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 156. *Gen. plant. pag.* 74.

Pharm. BUGLOSSI *Radix*, *Herba*, *Flores.*

225. *ANCHUSA OFFICINALIS*; foliis lanceolatis, ſpicis imbricatis ſecundis Linn. *Sp. pl. p.* 191. Bugloſſum anguſtifolium majus C. B. Icon: *Fl. Dan. T.* 572. Regnault *Botan.* la Bugloſſe vivace. Pl. perennis, locis ruderatis & ad agros creſcens.

Hæc cum Anchuſa anguſtifolia L. depicta a Millero in

Figures. Tab. 72. conjungitur ſpecie ab ill. Hallero (*Hiſt. ſt. helv. n.* 599.). Nec dubitat utrique communes vires tribuere.

Exoleta. In omnibus partibus mucilago quædam inſipida ſeſe prodit, in floribus præterea levis amarities. Vires ſolent ad iſtas Boraginis exigi (Chomel *Uſuelles T.* 1. *p.* 134. Geoffroy *M. m. Traité T.* 5. *p.* 390. Alſton's *Lectures Vol.* 2. *p.* 92. rel.). Nec male docente ſapore, cognatione, ſtrepitu item Foliorum) in carbones projectorum (Geoffroy). Herba tenella olera primo vere ingreditur in Uplandia (Linn. *Fl. Svec. n.* 161.). An Veterum Bugloſſum ſit idem cum noſtro, non liquet. Certe noſtrum Euphroſyni nomine (Plinius *Hiſt. med. Lib.* 25. *c.* 8.) indignum eſt. Nihil enim ad exhilarandum animum facit, licet diu.

Flores ad quatuor cordiales) relati fuerint.

Parm. ALKANNÆ vulgo, ANCHUSÆ Ph. Ed. *Radix.*

226. *ANCHUSA TINCTORIA;* tomentoſa, foliis lanceolatis obtuſis, ſtaminibus corolla levioribus. Linn. *Sp. pl. p.* 192. Anchuſa monſpeliaca I. B. *Hiſt. pl. T.* 3. *p.* 584. Icon; Regnault *Botanique*, l'Orcanette. Pl. perennis in Gallo-Provincia creſcens.

Diſtinguenda ab Alkanna orientali ex Lawſonia inermi L.

Radix) fere cylindrica, calamum ſcriptorium craſſa cortice ſaturate purpureo, intra quem fabrica ſublignea albida. Inodora, inſipida, ſubdulcis, non adſtringens, etſi plerique hoc aſſerunt (Alſton *M. m. T.* 1. *p.* 365.). Cortici ſoli pigmentum iſtud ineſt, quod caloris ope tingit ſpiritum vini, olea, axungias, ceram, colore profunde attamen grate rubro, aquam autem colore debiliter modo bruno. Extractum tam ſpirituoſum, quam aquoſum, amaricans. Fraude ſubinde Bugloſſi radix ſubſtituitur, decocto ligni Braſiliani imbuta, quo acquirit rubedinem. Paſta Alkannæ radicis oſſa in pullo intumuerunt (Guettard in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris* 1746. *p.* 102.). Aperire, coagulatum ſanguinem diſſipare, ſiſtere diarrhœas, ulcera inveterata exſiccare olim quidem exiſtimatum (Boerh. *Hort. L. B. T.* 1. *p.* 273.), ſed deficiente experientiæ fulcro. Unde nonniſi pro oleoſis variis tingendis hodie in officinis aſſervatur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Unguentum rubrum potabile) *Ph. W. p.* 249. Ex radicibus hiſce vino rubro maceratis & butyro non ſalito recente coctis. Ad diſcutiendum ſanguinem ex contuſione interne

ne ſtagnantem & coeuntem & ad hæmoptyſin coercendam olim in pretio, ad unciam vehiculo calido ſumtum, Unguentum rubrum ad labia oris) *l. c.*

CYNOCLOSSUM.

Linn. *Syſt. veget. p.* 159. *Gen. pl. p.* 75.

Pharm. CYNOGLSSÆ *Radix*, *Herba*.

227. *CYNOGLOSSUM OFFICINALE*; ſtaminibus corolla brevioribus, foliis lato-lanceolatis tomentoſis ſeſſilibus Linn. *Sp. pl. p.* 192. Cynogloſſum majus vulgare C. B. Icon: Regnault *Botan.* la Cynogloſſe. Intelligitur Varietas flore rubro. Pl. biennis, in ruderatis & ad vias obvia.

Odor totius ſtirpis recentis fœtens, murino haud abſimilis, & color herbæ florumque luridus ſuſpectam illam reddit. Pecora quoque intactam relinquunt, capris ſolis forte exemtis (Linn. *Fl. Svec. n.* 162.). Pediculos autem pellit (Raii *Hiſt. pl. p.* 490.). Stirps, radice remota, deſtillata aquam exhibet valde nauſeoſam odoris narcotici (Schreckii *Diſſ. de Cynogloſſo p.* 19.). Vere etiam anodyna, quin, majori copia ingeſta, narcotica eſt habita (Boerh. *Hort. L. B. T.* 1. *p.* 275. Ex foliis loco tenellorum Symphyti foliorum coctis libereque ingeſtis in familia vomitus cum aliis malis, dein ſtupor & ſomnus inſequuti, uno mortuo (Moriſon *Hiſt. Oxon. T.* 3. *p.* 450.) Funeſtorum effectuum ex interno uſu & meminit Blair (in Hall. *hiſt. ſt. helv. n.* 587.). Parce, ſi unquam hodie præterquam in pilulis ſui nominis, uſurpatur.

Radix) grandis, ramoſa, ſuccoſa, externe bruna vel nigricans, interne albida. In udis locis obvia, gravem virolum odorem ſpirat, in ſiccioribus inodora fere (Herm. *Cynoſ. T.* 1. *p.* 178.). Perit & odor ſiccando eam; nec in extracto, ſive aqua ſive ſpiritu vini facto, ſeſe figi patitur odora pars. Hiſce jam dubia evadit medica ejus, ea qua ſolet lege, uſurpatæ efficacia, certe metus deleterii effectus infringitur. Vereor igitur, ne non ſatis fida ſint, quæ de uſu ejus in tuſſi, hæmorrhagiis, alvii profluvis rel. a multis enumerantur, & quæ congeſſit Schreckius (*l. c.*). Addo radicem contra scrophulas & ſtrumas, tam in decocto epot , quam inſtar catapiaſmatis applicatam, celebri medico ſucceſiſſe (Raii *Hiſt. l. c.*). Extractum dyſentericis ad corrigendam acrem corruptelam nuperius haud ſine fructu ingeſtum (Scopoli *Fl. Carn. Ed.* 1. *p.* 440.).

Folia) ob ſimiles virtutes celebrata. Succus herbæ prævia coctione in ſyrupum redactus egregiam opem in catarrhoſis

affectibus & tuſſi tulit (Full. *pharm. ext. p.* 401.). In infuſo theæformis cum aliis herbis eadem præſtantia ſeſe exſeruit (Scopoli *l. c.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pilulæ de Cynogloſſa) *Ph. W. p.* 183. Continent Opii extractum, ſemina Hyoſcyami, reſinoſa & aromatica varia, radicem denique & ſuccum Cynogloſſi. Ex Tralliani (*Lib.* 5. *c.* 1. *de Tuſſi Ed.* Andern. *p.* 248.) temporibus ad noſtra pervenit, inconcinnæ etſi compoſitionis, efficaces tamen & inter opiata conſuetioris uſus. Facile patet ex hiſce vim Cynogloſſi propriam decerni non poſſe. Qua forma a Wurtenbergenſibus ſiſtitur, maſſæ quælibet drachma Opii grana octo & totidem ſeminum Hyoſcyami comprehendit. Præſtat igitur vires Opii in coercendis ſpaſticis affectionibus & profluviis, item ſomno alliciendo doloreque ſedando. Nominatim ad tuſſim mitigandam (Tralles *de Op. Sect.* 3. *p.* 123.) valet, ex catarrhali labe aſperam arteriam vellicante natam. Maſſa hac, cum nitro verſus noctem, data, olim optimo patrum nocturnam quietem, crebis pectoris a tuſſi concuſſionibus diu turbatam, tiro medicus feliciter reſtitui. In aſthmate ſpaſmodico inducias ad minimum procurat (Trall. *l. c. p.* 161.). Grana bina ad quinque vulgaris doſis eſſe ſolet.

Pilulæ de Cynogloſſo cum Caſtoreo) *Ph. W. p.* 138. Sunt illæ nuperrime deſcriptæ, ſed Croco & Caſtoreo miſtæ, ut paullo majori doſi exhiberi queant. In Pilulis de Cynogloſſo) *Ph. Dan. p.* 210. hoc ſemper connubium locum habet, imminuta & Opii & ſeminum Hyoſcyami quantitate, ita ut ſingula drachma pilularis maſſæ illius grana quatuor modo, horum grana duo ſibi vindicet.

CORDIA.

Linn. *Syſt. veget. p.* 191. *Gen. pl. p.* 110.

Pharm. SEBESTEN.

228. *CORDIA MYXA*; foliis ovatis ſupra glabris, corymbis lateralibus, calycibus decemſtriatis Linn. *Sp. pl. p.* 273. Sebeſtena ſylveſtris C. B. item domeſtica Ejud. Sebeſtena domeſtica Commel. *Hort. Amſtel. Tom.* 1. *p.* 139. *Tab.* 72. ubi abſque fructu depicta. Quem vero, etſi ruditer, una delineavit Alpin *pl. Ægypt. p.* 30. & 31, Sebeſten officinarum Dillen. *Hort. Elth. p.* 340. *Tab.* 255. cujus *figuris* 1-5. dextrorſum

ſum collocatis floris partes ſiſtuntur. Arbor Ægypti & Malabariæ.

Fructus) unice, etſi rariſſime, apud nos hodie in uſu; hinc vermibus plerumque arroſus offenditur. Drupa eſt, referens prunum exiguum, oblongo-rotunda, utrinque acuta, nigricans, rugoſa, viſcoſa, ſubdulcis includens nucem ſubtriquetram compreſſam utrinque emarginatam. Dioſcoridis & Galeni operibus non inſertus hicce fructus exſtat, ſed memorarunt eum Ægineta, Aetius & Actuarius (C. B. *Pin. p.* 446.).

Viſcida hujus natura nomen Myxæ apud Plinium alioſque illi peperit. Poſtponendus Juiubæ fructui dulcedine, certe vetuſtus in officinis ſervatus, ſuperat vero illum viſciditate, quæ tanta eſt, ut Ægyptii olim inde viſcum pararint, aucupiis idoneum, fructum contuſum & lotum, quoad aqua ſuperflua, abſumeretur, coquendo (Alpin. *l. c. p.* 29.). Præcipuus ibidem & alibi uſus fuit in morbis variis pectoris, raucedine, tuſſi, reſpirationis difficultate, etiam inflammatoriis; porro in lotii viarum ardore valuit, quæ omnia rationi quoque conſentanea. Ventrem pariter ſubducere, recentem quidem magis, aridum autem minus, Veteres obſervarunt, confirmante & experientia Matthioni (*in Dioſcor. p.* 218.), qui drachmis decem vel duodecim pulpæ eandem vim ac Caſſiæ tribuit.

ORDO XIX.

VERTICILLATÆ.

TEUCRIUM.

Linn. *Syſt. veg. p.* 438. *Gen. pl. p.* 287.

Pharm. Mari Veri vulgo s. Mari Syriaci Angl.
Herba s. Summitates.

229. TEUCRIUM MARUM: foliis integerrimis ovatis acutis petiolatis, ſubtus tomentoſis, floribus racemoſis ſecundis Linn. *Syſt. veg. p.* 439. Marum Cortuſi Io. Bauh. *Hiſt. T.* 3. *p.* 242. Cfr. Schreberi *verticill. unilab. n.* 28.

α, & Linn. *Diſſ. de Maro reſp.* Dahlgren *p.* 7. Icon: Rivin. *monop. irreg. T.* 23. item Regnault *Botanique*, ſed perperam ſub nomine Nepetæ Catariæ ſ. Herbe au chat. Fruticulus creſcens in Valentia & inſula Pomoonia ſ. Porteros ſubter Gallo-provincia ſita, in Græcia, Creta, Ægypto, Syria. Commode in frigidariis per hiemem ſervatur, ut tamen & tepidarii fotum probe ferat.

An in Veterum notitiam venerit, & quo nomine Marum inſigniverint, nolo diſquirere. Sufficit impenſam a Wedelio (*Diſſ. de Maro reſp.* Hermanno 1703.) ſterili huic rei operam indicaſſe.

Singulari cupidine in hanc ſtirpem, ut Catariam & Valerianam, feles trahuntur, lambendo illam, decerpendo, comedendo, quin ſi Cortuſo, Patavino quondam Profeſſori Botanices, fidendum, ea devorata ſemine undique illam conſpurcando (Io. Bauh. *l. c.*) &, ſi digiti iſta obliti felibus offeruntur, hiſce affricant nares, caput, imo dorſum, in voluptatis, quam ex halitibus percipiunt, teſtimonium (Münchh. *Hauſvater T.* 1. *p.* 415.).

Folia) recentia cum tenellis ramulis contrita ſimili fere modo, ut ſal volatile olfactum grato ſuo & camphoraceo fere aromate nares vellicant, in ſternutationem uſque, & per momentum temporis animum eximie erigunt. Guſtata autem amaritiem cum acrimoniæ & caloris ſenſu produnt. Nec multum harum virium ſiccatione perditur. Odora herbæ pars aquoſo quoque latice per infuſionem excipi ſeſe patitur, ſapore autem tantum imbecilli eundem imbuit. Spiritus vini plurimum utriuſque generis partium extrahit. Deſtillatione cum aqua largitur oleum æthereum pungens, volatile, valde fragrans, reſidua parte amara (Lewis *M. m. p.* 372.). Penetrabili ſuo odore & ſapore, imo & vi, comparari cum oleo Cochleariæ poteſt (Fr. Hoffm. *Obſ. phyſ. chym. p.* 19.).

Mireris merito, quod ſub hiſce præſtantiæ ejus indiciis tam raro hodie adhibeatur. Interim nolim Polychreſtum cum Wedelio (*l. c.*) vocari, quo nomine deſpectam potius reddidit nobilem ſtirpem, vires licet numeroſas ample, ſed ex ratiocinio unice, recenſuerit. Et ex hoc fonte præcipue promanaſſe arbitror pleraſque laudes de ea in libris de medicamentis obvias. Herba in pulvere naribus excepta & ſternutationem ciet & copioſam pituitam allicit. Sed præprimis ad ſingularem ejus efficaciam, nervoſum ſyſtema languidum & debile reficiendi, attendendum eſt. Unde inter cephalica excellere notavit Hermannus (*Cynoſ. Mat. med. T.* 2. *p.* 349.) ob quam vim & magni illam facit Boerhaavius (*Hiſt. pl. hort. L. B. p.* 262.), nec veritus ill. Linneus eſt, eam ſummum analepticum declarare (*Diſſ. cit. p.* 13.). Promtum vero auxilium præſtat, nec, etiam ſi febre præſente, nocet,

cet, quare eximio alias analeptico. Cinnamomo, ut quod nimium calefacit corpus, præferas. Dolendum tamen, quod ſolamen, quod affert, æque plerumque fugax ſit, ac promtum, ut itaque opinione citius, effectus diſpareat (*l. c. p.* 18.). Poſt hanc virtutem memorabilis ſeſe reddit ejus, in humorum frigido lentore ſolvendo ſudore menſtruiſque pellendis, præſtantia. Hæcce de iſta prædicare, non plura, ſinunt peculiares hiſtoriæ, quarum varias ill. Linneo debemus. Ita, eo narrante, ſenex morbo ſubitaneo tam atrociter correptus, ut de vita deſperarent, utpote & loquela & motus potentia orbus ſtertore reſpirationem exerceret, Mari ope vitæ jacturæ evaſit, quod & poſt ſeſquiannum, quum inſultu apoplexiæ non abſimili aſſiceretur, ſaluti illi fuit. In Theologo autem, quem aſthma, ſuffocationem minans, ex pectoris hydrope anxerat, devicit hocce periculum & nocturnam quietem reſtituit. Simili fere in caſu juriſconſulto adiumento fuit. Reſuſcitavit & in alio, qui inter varia alia chronica mala tuſſi vehemente laboravit, cujus ſputa ſubito ſub dejectione virium ſuppreſſa ſuffocationis metum inculcarunt, exſcreationem tuſſimque ipſam paullo poſt compeſcuit. In phthiſico ſudoribus nocturnis jam emaciato Marum, mixtum cum conſerva Cereſolii, tam ad ſudores continendos, quam ad ſcreatum facilitandum, valuit. Alium ex pectore poſt hæmoptyſin laborantem, fato, ut videtur, proximum, in vitam revocavit. Menſtrua ſuppreſſa herba martialibus nupta reſeravit (Linn. *Diſſ. cit. p.* 16-18.). Litteris vero ad me datis vir illuſtris perſcripſit, ſe eadem medela b. Roſenſteinio, diriſſima & pertinaciſſima tuſſi cum difficillima reſpiratione in ultimo morbo conflictato, levamen attuliſſe exoptatiſſimum. Addo caſum (cl. Bergii *Mat. med. pag.* 504.) fœminæ, quæ ex ictu capitis contra lapidem apoplecticæ inſtar cecidit, in tertiam hebdomadem adminiſtratis variis idoneis, ſublethargicæ, ſed Maro adhibito in integrum reſtitutæ. In paralyſi autem poſt prægreſſam apoplexiam iners fuit (Idem).

Pulvis ejusdem a ſcrupulo uno ad dimidiam drachmam ſupraque dari poteſt. Commodum menſtruum vinum præbet.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Eſſentia Cephalica (*Ph. W. p.* 79. Farrago aromatum, inter quæ & Marum, menſtruis ſpirituoſis jam per ſe valde compoſitis infuſorum.

Extractum Marocoſtinum) *Ph. W. p.* 92. auctore Raimundo Mindererero, qui deſcripſit illud primum in *Aloedario marocoſtino* ſuo a. 1616. Ampla pariter formula, ex Aloe ſuccis variis ſoluta, Extracto Rhei, Croco, Myrtha, G. am-

ammoniaco, demum Maro vero & Coſto maritata. Utriuſque uſus obſolevit.

Pulvis Sternutatorius) *Ph. Lond. p.* 89. Ex foliis Aſari, Majoranæ, Mari & floribus Lavendulæ.

Theriacam) quoque ingredi, vix operæ pretium eſt indicare.

Pharm. POLII CRETICI *Herba*, *s. Summitates* Lond.

230. *TEUCRIUM CRETICUM*; foliis lanceolato-linearibus integerrimis, floribus racemoſis ternis Linn. *Syſt. veg.* 439. Roſmarinus ſtœchadis folio Alpin. *exot. p.* 103. *T.* 102. mala. Conf. Teucrium hyſſopifolium Schreb. *verticill. unilab. n.* 11. Fruticulus Ægypti & Palæſtinæ. Linnei ſpecies etiam T. brevifolium Schreb *l. c. n.* 10., Creticam plantam, ſub ſe comprehendit.

Odor Herbæ moderate aromaticus, ſapor ingrate amarus. Hodie non, præterquam in Theriaca, adhibetur. Inter aperientia & corroborantia locus illi aſſignatur.

Ubi hæc deficit, ſubſtituitur.

Pharm. POLII MONTANI *Herba* s. *Summitates* Lond.

231. Hoc nomine autem non ubivis una eademque ſtirps venit.

Galli (*Cod. med. p.* 123.) intelligunt *Teucrium Polium*; ſpicis ſubrotundis, foliis oblongis obtuſis crenatis tomentoſis ſeſſilibus caule proſtrato Linn. *Sp. pl. p.* 792. *α.* Polium montanum luteum C. B. Teucrium aureum Schreb. *vertic. unil. n.* 42. qui ſuffrutex in Gallia auſtrali, Hiſpania, Syria creſcit.

Germanni, *Teucrium montanum*; corymbis terminalibus glabris, foliis petiolatis ellipticis margine revolutis ſubtus tomentoſis, caule procumbente Schreb. *l. c. n.* 57. quod & T. ſupinum & montanum Linn. includit. Suffrutex Europæ calidioris, aprici ſabuloſis creſcens.

Angli, *Teucrium capitatum*; capitulis pedunculatis, foliis lanceolatis crenatis tomentoſis, caule erecto Linn. *Spec. pl. p.* 792. Polium maritimum erectum monſpeliacum C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Thim blanc des Montagnes. Teucrium Belion Schreb. *l. c. n.* 49. etſi & alia efficacia Teucria ſubinde in uſum tracta (Lewis *M. m. p.* 463.). In Europæ calidioris & Mauritaniæ maritimis.

In *Pharmacopœa Lond. p.* 15. ſuppar utrique Polio, Cretico & montano, virtus tribuitur. Eſt tamen qui Creticum efficacius exiſtimat (Miller. *bot. offic. p.* 353.). *Pharm. Edinburgenſis* Polium montanum unice requirit. Sed inter tot

alia

alia efficaciora utrumque abeſſe poteſt. Pertinet huc remedium, ex Terebinthina Veneta & Polio contra podagram, olim inter Italos uſitatum (V. *Appar. Med. T. I. pag.* 13.). Mithridatio Polium montanum Germani addunt.

Pharm. Scordii *Herba*,

232. *TEUCRIUM SCORDIUM*; foliis oblongis ſeſſilibus dentato ſerratis, floribus geminis axillaribus pedunculatis, caule diffuſo Linn. *Syſt. veg. p.*400. Schreb. *vertic. unil. n.* 29. Scordium C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 592. Regnault *Botanique*, le Scordium. Planta perennis, creſcens in uliginoſis Europæ.

Herba) Allium ſpirat cum levi aromate, ſaporem vero intenſe amarum habet. Longiori mora perdit odorem ſuum ſimulque ingratior ejus ſapor fit. Utrumque aquæ & ſpiritui vini impertit infuſione. Spirituoſum extractum etſi parcius aquoſo, tamen amarum magis & efficacius (Neumann *Chym. Vol.* 2. *P.* 4. *p.* 195. Carth. *Mat. med. T.* 1. *p.* 519.). Olei ætherei exiguum modo vehit, illudque per aquam, quæ deſtillando aſcendit, diſperſum, a quo odor aliaceus dependet (Neum. *l. c.*). Hic idem in vaccarum adeo lac ſeſe transfert (Linn. *Fl. Svec. n.* 513.).

Calidæ eſt naturæ, ventriculo robur reſtituit, putredinem efficaciter coercet, obſtructiones viſcerum reſerat, ſudorem movet. Et hæc quidem experientia ſæpe repetita docet.

Verum & alexipharmaci titulo herbam uno fere ore auctores condecorarunt, dignam hocce tam vi antiſpetica qnam ſudorifera cenſentes. In prioris virtutis teſtimonium non moror fabuloſam antiquam narrationem, quod in prælio interemtorum cadavera, quæ in Scordium inciderint, tardius longe, quam reliqua computruerint (Galen. *de antidot. Lib.* 6. *cap.* 12.), tanto minus quum adhuc dubium valde, an Veterum Scordium cum noſtro idem ſit. Inter alios contagioſos malignoſque morbos ad ipſam peſtem efficaciam ejus extenderunt. Sed nullibi fere in hiſce malignis morbis herbam ſolam adminiſtratam offendo, ſed in connubio multorum aliorum ſub variæ præparationis forma (V. e. g. Diemerbroek *Tract. de peſte*), in Electuario Diaſcordii aliiſque infra recenſendis formulis, ut ſaltem plerumque, ſi qua dictorum fides, meritum curationis inter plura diviſum maneat. Sanioris vero medicinæ luce novimus, quantum noxæ ex calidis illis & ſudoriferis, in hiſce morborum generibus, tantum non ſemper redundet. In peſte tamen ad ſuſtentandas vel erigendas vires & ſubſequam corruptelam humorum avertendam non infimi loci, prout alia ſtimulantia & antiſeptica, Scordium eſt. Ita decocto ejuſdem cum tantillo terræ

Le-

Lemnios mixto, comitatus legati Busbeck (*Lettres par* De Foy *T.* 1. *p.* 198.) primo peſtis ſtadio in Turcia per iter correptus, ſudoribus largis ex uſu inſequutis, mortis periculum eluctatus eſt. Conf. Chenot *de peſte p.* 132.).

Porro contra lumbricos commendatur, & veſtibus laneis appoſita haſce adverſus tineas blattaſque tueri notatur (River. *Obſerv. med. Cent.* 1. *n.* 16.), quas vero ſimiles laudes de herba Hyperici a Riverio non eſpectaſſem. Hydropem anaſarca diſpulit & menſtruum fluxum reſtituit (Kleinknecht *de Scordio p.* 69. Hall.) Si aſthmaticis opem ferat, non tamen phthiſicis ex ulcere pulmonum concedi debet, qua in re abuſus in Helvetia factus (Hall. *hiſt. ſtirp. helv. n.* 288.) Infuſum aqua Scordium plerumque datur.

Sed memorandus eſt uſus ejus externus in grangræna eximius, quam & vi antiſeptica & ſtimulo in vicinia loci affecti impertito coercet, in quem finem alia ad augendum effectum addi ſolent. Pro fomento inſervit decoctum vel infuſum herbæ, vino vel aceto mixtum, adjecto quoque ſale. Cataplaſma quoque ex herba recens conquaſſata & aceto ſaleque mixta parari poteſt (Tourneſ. *Plant. de Paris T.* 2. *p.* 301. Conf. *Chirurgia* Heiſteri & Platneri). Ulcerum curationem vel ſolus pulvis inſperſus abſolvit (Reuſneri *Obſ. in* Welſch. *Syll. curat. p.* 72.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Scordii) *Ph. W. p.* 6. Spirat recens herbæ odorem, ſed in officinis iners plerumque eſt.

Eſſentia) *l. c. p.* 84. Eſt hæc ſimplex. Vis ſpiritus vini prævalet. Alexipharmaca & ſudorifera prædicatur ad guttas ſexaginta.

Eſſentia Scordii compoſita ſ. Diaſcordium liquidum Maur. Hoffm.) *l. cit.* Conſtat ex radicibus multis calidis, Croco, Myrrha rel., inter quæ & Scordium & Opium, ſpiritu vini e baccis Juniperi abſtracto maceratis. Exagitat igitur ſanguinem, & ſudorem inter vires anodynas Opii inſigniter movet. Uncia una ejus grana circiter duo Opii continet. Redit huc iterum ambigua alexipharmaci laus.

Eſſentia Alexipharmaca Stahlii) *l. c. p.* 74. cfr. *Appar. med. T.* 1. *p.* 295. Cui fini deſtinaverit auctor, titulus indicat. Nocuiſſe vero innumeris exemplis in febribus hanc eſſentiam, ut reliquas in univerſum, augendo febrem & diatheſin inflammatoriam vel putridam, & excitaſſe purpuram, exanthemata, miliaria vel petechias, certiſſimum eſt, quorum culpæ haud parum in menſtruum ſpirituoſum conjicio.

Eſſentia Alexipharmaca temperata Stahlii) *l. c. p.* 75. Conf. *Appar. med. l. c.*

Ex-

Extractum) *Ph. W. p.* 88. Fit menſtruo ſemiſpirituoſo. Debilius herba.

Syrupus) *l. c. p.* 218. Meretur ſervari.

Electuarium Diaſcordium ſ. Diaſcordium Fracaſtorii) *l. c. p.* 46. Deſcripſerat illud auctor in libro *de contagionibus & morb. contag. Lib.* 3. *Cap.* 7. ad finem. Conſtat ex adſtringentibus, aromaticis, terreis, gummoſis; inter quæ & Scordium cum pauxillo Opii, conſerva Roſarum & melle exceptis. Unciæ ſingulæ inſunt grana circiter duo Opii. Memineris tamen proportionem variare, ſi exſiccari incipit. Drachmæ ejus duæ ad tres pro doſi aſſignatur. Inconcinna hæcce, & ſuperfluis & inanibus multis referta formula omnino opus habuit corectione, quam & Sylvius (*Ph. Brand p.* 58.) & Londinenſes (*Ph. L. p.* 90. 98.) moliti ſunt, ſed non tam ſcite, ut eidem acquieſcere liceat. Maxima ejus abbreviatio occurrit in *Ph. Svec. p.* 88. & ſelectus tantopere a priſtino diſcrepans, ut nomen Fracaſtorii vix ſervari mereatur, licet & Scordium admittat. Morbis malignis & contagioſis, imo ipſi peſti accommodatum voluit auctor, ſed vehiculo acido temperatum. Sydenhami quoque plauſum tulit in ſingultu & diarrhœa febrium, contra quam in clyſmate etiam adhibendum curavit. Tutius vero extra febres datur, & hodie fere unice ad ſiſtenda alvi profluvia nimia poſt evacuationes prægreſſas.

Pharm. CHAMÆDRYOS *Herba*.

233. *TEUCRIUM CHAMÆDRIS*; foliis coneiformi-ovatis inciſis crenatis petiolatis, floribus ternis, caulibus procumbentibus ſubpiloſis Linn. *Syſt. veg. p.* 440. β. Chamædrys minor repens C. B. Conf. Schreb. *vert. unil n.* 21. Icon: *Fl. Dan. p.* 448. Regnault *Botan.* la Germandrée. Pl. perennis, in Galliæ, Italiæ, Helvetiæ, Germaniæ auſtralis locis aſperis montoſis & ad oras viarum creſcens.

Herba) modice amara cum odore ſubaromatico. Cum aqua pariter ac ſpiritu vini efficaciam ſuam communicat, illam vero magis, quam hunc, amaram reddit,

Præſtans ſtirps & incidendi & roborandi vi etiamnum clara. --- In arthride celebrata impenſius. Commendatum eo fine, inter tot alios, qui inde ſanati dicebantur, Carolo V. decoctum ex vino a medicis Genuenſibus, poſt purgans præmiſſum per ſexaginta dies ingerendum (Veſal. *rad. Chin. p.* 111.). Multus in eodem decocto prædicando eſt Solenander (*Conſil. med. Sect.* 5. *p.* 475.), Sennertique (*Oper. Ed. Lugd. T.* 5. & 6. *p.* 568. & 663.) tempore pariter compluribus placuit, variaſque antiquiores formulas antarthriticas, quas adducit (*l. c. p.* 176. & 177.), aliaſque ſuperioris ætatis formu-

mulas intrat; quarum ad normam *Pulvis antharthriticus ducis Porthlandiæ* (*V. Appar. med. T.* 1. *p.* 227.) concinnatus eſt. Fermentationem herbæ cum hydromelle illuſtri olim Svecorum heroi A Torſtenſon inſtar omnium præſcripſit a Guldenklee (*Oper. Ed.* Rivin. *p.* 700.). Quod præparationis quoque genus, ut & fermentationem cum muſto, vel cereviſia, necnon eſſentiam Sennertus (*l. c. p.* 177.) probat.

In febribus intermittentibus tantam olim fidem adſciverat, ut febrifugam dixerint (Cæſalpinus *de plant. p.* 455.). Ægyptii drachmam pulveris per horam ante acceſſionem optimo ſucceſſu ingeſſerunt (Alpin. *med. Ægypt. p.* 316.). Succeſſit & ruſticis Monſpellienſibus pulvis in juſculo captus contra ipſam quartanam (Rivier. *Obſerv. Cent.* 4. *n.* 84.). Quin decoctum ante & poſt paroxyſmum datum tertianam ſanaſſe in his, qui fruſtra cortice Peruviano uſi ſunt, legitur (Seguier *pl. Veron. T.* 1. *p.* 319.). Infuſum ex hac & Centaurio minori cum vino paratum eandem prærogativam demonſtravit (Chomel *Uſuelles V.* 2. *p.* 139.).

Nec in aſthmate & tuſſi inveterata, a pulmonum infarctu oriundis, ſpernenda multorum teſtimonio; qua in re ad Marrubium accedere proxime mihi videtur. Arridet in hiſce vitiis miſcela cum melle in decocto (Chomel *l. c.*). --- Hypocondriacis utiliſſima pronunciatur (Sennert *l. c. p.* 665.), quibus quidem amaritie & reſolvendi virtute ſubinde levamini eſſe poteſt ---. Addo adhuc unice, decocti vim in menſtruorum ſuppreſſione creberrime ab Anglis muliercculis fuiſſe exploratam (Raii *Hiſt. T.* 3. *p.* 527.).

Pharm. CHAMÆPITYOS *Herba.*

234. *TEUCRIUM CHAMÆPITYS*; foliis trifidis linearibus integerrimis, floribus ſeſſilibus lateralibus ſolitariis, caule diffuſo Linn. *Spec. pl. p.* 787. Chamæpitys lutea vulgaris f. folio trifido C. B. Conf. Schreb. *vertic. unil. n.* 4. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 733. Regnault *Botanique*, l'Ivette. Pl. annua, creſcens in agris glareoſis Europæ auſtralis, etiam Germaniæ, variis in regionibus, item in Palæſtina, Africa ſeptentrionali & Virginia.

Recens ſtirps, viſcida ad attactum, odorem habet reſinoſum inſtar Pini, ſaporem amarum. Vires ſuas tam aquæ quam ſpiritui vini erogat, liberalius vero huic. Infuſum aqua factum valde amarum & nauſeoſum. Extractum aquoſum amaro auſterum eſt, ſpirituoſum, ſubdulce & calidum (Lewis *M. m. p.* 209.).

Convenit Herba) maxime efficacia cum iſta Chamædryos. Nominatim & Chamæpityn omni tempore in arthritide magni fecerunt, unde & ab antiquioribus botanicis Iva arthritica

thritica dicta, & nomen olim Pilulis de Yva arthritica Nicolai (Salernitani) dedit. In omnibus articulorum affectionibus præſtantiſſimum declarat Sennertus (*Oper. T.* 5. 6. *p.* 177.). Placuit multis pulverem cum Terebinthina compingere (Claudin. *Conſult.* 19. *p.* 49. *Conſult.* 39. *p.* 93. Sennert *l. c. p.* 568. & 569. Matthiol. *in* Dioſc. *p.* 669.), horumque diuturno uſui indulgere. Pari paſſu cum aliis contra arthritidem idoneis in formulis bene multis (Sennert. *l. c. p.* 176. *ſq.*) ambulat, ut in iſta Ducis Portlandiæ, de qua nuperrime dictum, quum tamen præſtitiſſet eam ſolam præſcribere, ut virtus propria innoteſceret, inque pulvere. Sed redit hic querela ad amara in arthritide generatim, præcipue longo tempore capta, pertinens, non ſua noxa carere. Ita quidem apud nonnullos in Helvetia decoctum Chamæpityos cum ſimilibus roborantibus podagram fugavit, ſed in febres deinde lentas aut aſthma, aut apoplecticos inſultus inciderunt (Io. Geſner in Hall. *Epiſt. Vol.* 5. *p.* 54.).

Commendabilem & ſeſe reddidit infarctus viſcerum aperiendo & icterum diſcutiendo (Fernel. *method. med. L.* 5. *c.* 7. & *c.* 23.). In pulvere & infuſo exhiberi poterit: de coquendo timendum, ne quid virium pereat (Hall. *ſtirp. Helv. n.* 284.). Externe olim ad abſtergenda & conſolidanda ulcera majori in pretio habita, quam hodie.

A I U G A.

Linn. *Syſt. veg. p.* 438. *Gen. pl. p.* 287.

Pharm. CONSOLIDÆ MEDIÆ s. BUGULÆ
Paris. *Herba.*

235. *AIUGA PYRAMIDALIS*; tetragono-pyramidalis villoſa, foliis radicalibus maximis Linn. *Syſt. veg. l. c.* Cfr. Schreb. *vertic. unil. n.* 3. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 185. Pl. biennis, in pratis montanis creſcens.

Præeunte Linneo hanc ſpeciem ſignifico. Hujus loco medicas vires refert Hallerus (*Hiſt. ſt. helv. n.* 282.) ad *Aiugam reptantem* L. glabram, ſtolonibus reptantibus (*Syſt. veg. l. c.*), cujus icon vide in Blackwelliæ opere *Tab.* 64. *fig.* 1. item Regnault *Botanique*, la Bulge; ſed male in proxima effigie omiſſi ſtolones.

Herba) ſubadſtringens cum amaritie levi. Vulneraria igitur ſecundum vulgarem conceptum habita. Nec in ulceribus pulmonum aliisque internis ſpreta a Riverio (*Prax. med. L.* 7. *c.* 7. *T.* 1. *p.* 349.), qui decoctum ejus in juſculo vervecis mire prodeſſe affirmat, aliisque. Hinc & intravit va-

rias aquas vulnerarias, aquam viſceralem Mauchardi. Viribus ad Prunellam accedit. Sufficit ſtirpem obſoleti uſus pro gargariſmate unice in angina ſervare, in qua ipſa & vim ſuam experimentis comprobavit Malovin (in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris.* 1754. *p.* 512.).

THYMUS.

Linn. *Syſt. veget. p.* 252. *Gen. pl. p.* 297.

Pharm. Thymi *Herba.*

236. *THYMUS VULGARIS*; erectus, foliis revolutis ovatis, floribus verticillato ſpicatis Linn. *Spec. pl. p.* 825. Thymus vulgaris, folio tenuiore C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Thim. Fruticulus in locis excelſis ſaxoſis Hiſpaniæ & Galliæ inferioris creberrimus. Hiemen regionum etiam magis ſeptentrionalium probe fert, ubi in uſum culinarium abundanter colitur, &, ut parcatur spatio decorique ſimul conſulatur, areæ eo cinguntur.

Herba) ſaporis calidi, pungentis cum amaritie quadam linguam, odoris fragrantis non admodum grati. Deſtillatione largitur oleum æthereum copioſum. Aqua infuſione ejuſdem odora quidem evadit, ſed ſaporem modo debilem acquirit, converſa, ſi infunditur ſpiritus vini, ratione. Camphoræ ſpeciem continet herba, quæ ſeſe declaravit mox poſt deſtillationem ejus cum aqua, dum oleum ab ea ſepararetur, tam in goſſypio quam orificio vitri, cryſtallis exiguis, dein poſt aliquot dierum moram in fundo vitri cryſtallis, Avellanæ nucis adeo magnitudinis, cubicis, ſaccharo candi ſimilibus. Hæ pleriſque notis convenerunt cum Camphora ex Lauro camphorifera, Thymi odorem præ ſe ferentes (Neumann in *Phil. Tranſactions Vol.* 33. *p.* 321. *ſqq.* recus. in *Miſcell. Berol. T.* 3. *p.* 70. *ſqq.*), quamvis in quibuſdam diſcreparint (Brown in *Phil. Tranſ. l. c. p.* 361. *ſqq.*), non ita tamen, quin juſtus maximeque idoneus in chemicis, ut tot aliis arbiter, ill. Gaubius (*Adverſ. varii argum. p.* 100. 103.) inventoris, Neumanni, judicio de arctiſſima ejus cum vera camphora cognatione ſubſcriberet. Non poteſt igitur hocce concrementum ad ſalia volatilia oleoſa ſolida, quæ in oleis æthereis per multos annos ſervatis ſubinde reperiuntur, referri.

Uſus ejus culinario ſcopo longe frequentior, quam medico. Etenim vulgare ciborum pauperioribus condimentum, præcipue farciminum. Ceterum, ſi ſalutaris vis ſpectetur, multa cum reliquis verticillatis aromaticis ſimilia patrat, de qui-

quibus infra ſub Lavendula, Salvia, Roremarino, ne in repetitiones ingratas incidam, pluribus.

PRÆPARATUM.

Oleum deſtillatum). Ubivis obvium. Tanta copia emergit, ut Spielmanno (*Mat. med. pag.* 300.) unciam ejus unam herbæ libræ octo ſuppeditarint Cartheuſero (*Mat. med. T.* 2. *p.* 115.), autem drachmam unam & ſemiſſem herbæ libra una. Valde acre eſt, coloris vel flavi, vel ſi fortior ignis adhibitus, profunde bruni.

Pharm. SERPYLLI *Herba.*

237. *THYMUS SERPYLLUM*: floribus capitatis, caulibus repentibus, foliis planis obtuſis baſi ciliatis Linn. *Syſt. veg. p.* 452. Serpyllum vulgare minus C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Serpolet. Suffrutex in locis campeſtribus aridis creber.

Sapor Herbæ) aromaticus ſubamarus, odor gratus ad citrinum inclinans, calcando viatores reficiens, gratior adhuc in Varietate, quam Caſparus Bauhinus foliis citri odore diſtinguit, quæ *Thymus citratus* in *Ph. Lond.* audit. Oleum ejus æthereum, blandius longe quam Thymi, parca modo quantitate eruitur. Accepta apibus ſtirps (*Suar pa Fragan om biſkötſeln. Reſp.* 2. Magſtrömii *p.* 128.).

Derelicta hodie a medicis non inefficax ſtirps, ut fere unice extrinſecus ſubinde ad diſcutiendos ſtagnantes humores partesque roborandas, vel in ſacculis vel fomenti inſtar vino cocta applicetur, uti & in balneo ad ciendos menſes adhibeatur. Infuſum potatum ill. A Linné & ore & ſcripto (*Fl. Svec. n.* 535.) contra cephalæam a crapula laudavit.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata) *Ph. W.*

Oleum deſtillatum) *Ph. W.* Rubicundum, fragrans. Ad drachmam dimidiam ex libris triginta recentis herbæ elicitur (Baumé *Pharmacie T.* 2. *p.* 45.). Denti carioſo inditum ejus dolori medetur (Miller *Bot. offic. p.* 411.).

Spiritus) *Ph. W. p.* 198. In paralyſi linguæ ore cum ſucceſſu retinetur.

Aqua benedicta Serpilli) *Ph. W. p.* 10. Eſt aqua vinoſa ex fragrantibus herbis & aromatibus conſtans, unde ad incidendum & excitandum valet abſente febre.

MELISSA.

Linn. *Syſt. veg.* p. 453. *Gen. plant. pag.* 398.

Pharm. MELISSÆ CITRINÆ *Herba.*

238. *MELISSA OFFICINALIS*; racemis axillaribus verticillatis, pedicellis ſimplicibus Linn. *Spec. pl. p.* 827. Meliſſa hortenſis C. B. Icon: Regnault *Botanique*, la Meliſſe. Pl. perennis in montibus auſtralioris Europæ ſponte creſcit; in hortis vero colitur.

An Μελισσόφυλλον ſ. Μελιττᾶινα Dioſcoridis (*Lib.* 3. *c.* 118.) ſit, merito dubitatur, adeo ut Nicander (*Theriac. v.* 554. 555.) nomen ad Marrubium transferat. Qui plura circa ambiguam veterum Græcorum & Latinorum notitiam de noſtra planta noſſe cupiat, adeat Schulzium (*Diſſ. de Meliſſa Hal.* 1739.).

Herba) recens odore Citrum refert, vix exſiccata, ſapor ejus nonnihil acris & aromaticus. Infuſum aquoſum citreum odorem recipit, nec ingrate ſapit. Hinc & Theæ Chinenſi ſubſtituere quibusdam viſum (V. *Hann. Magaz.* 1770. *n.* 71. ex *Relat. Gieſſ.*). Extractum ex eo ſpiſſatum tamen amariuſculum & ſubauſterum. Spiritus vini infuſus plus ſapidi minus odoriferi eruit; pondus extracti inde facti altero minus. Olei ætherei pauxillum modo Herbæ ineſt, nec niſi ex magna copia ſtirpis vel cohobatione aquæ evolvendum. Ita vulgo ſentiunt. Interim ſtirpem, poſtquam jam defloruerit, decerptam ſatis conſpicuam copiam olei largiri traditur, quum præcocius collecta parum eroget (Schulz *l. c. p.* 10.).

Arabes primum ad nervos reficiendi, animum exhilarandi, vires dejectas erigendi virtutem animum adverterunt. Quæ laus a multis recentioris ætatis iteratur ad vertiginem, memoriæ labem, paralyſin, melancholiam, nominatim hypochondtiacam de pulvere foliorum ad drachmam unam ſingulis diebus per menſem usurpato (Fr. Hoffm. *Diſſ. de remed. domeſt.* §. 20.), ad maniam veram de infuſo eorum ſpiritu vini facto (River. *Prax. L.* 1. *cap.* 13. *p.* 92.), palpitationem cordis in conſerva (Foreſt. *Obſerv. Lib.* 28. *n.* 65.) aliaſque ſyſtematis nervoſi affectiones. In aqua probe parata colligi, quicquid ineſt virium, gravis teſtis exſtat (Boerhaav. *Chem. T.* 2. *p.* 67.), qui in melancholicis, hypochondriacis, chloroſi laborantibus, palpitationi cordis obnoxiis, quoties mala hæc a ſpirituum perturbatione magis, quam a materiæ morbificæ mole aggeſta pendeant, hacce vix par aliud remedium agnoſcit.

Men-

Menſtruum fluxum tardantem ciere decoctum, jam dudum mulierculæ noverunt (Simon Paulli *Quadr. bot. p.* 436.), nec hodie, quod ſcio, infuſum hocce fine negligitur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata). Pretium ejus jam prolatum.

Oleum deſtillatum), flavescens, fragrans. Sunt qui in morbis capitis a ſyſtematis nervoſi labe oriundis & nervorum debilitate, illud impenſius laudant (Fr. Hoffm. *Obſ. phys. chym. p.* 19. item Boerh. *l. c.*).

Aqua Meliſſa cum vino) *Ph. W. p.* 20.

Aqua Mel. ſpirituoſa compoſita), *Eau de Carmes l. c.* Efficax ſolidatio variorum aromatum ſpiritus in paralyſi flatulentiſque affectibus drachmæ unius ſupraque doſi; externa etiam applicatione.

Aqua Mel. antihyſterica) *l. c.* Uſus præcipuus, cui deſtinata, ex nomine & adjectis Caſtoreo & Myrrha patet. Præter hæc & Meliſſam aromatica quædam vino digeſta continet.

Syrupus) *Ph. W. p.* 214.

Pharm. Calamitæ vel Cal. Montanæ Edinb. *Herba.*

239. *MELISSA CALAMINTHA*; pedunculis axillaribus dichotomis longitudine foliorum Linn. *Spec. pl. p.* 287. Calamintha vulgaris vel officinarum Germaniæ C. B. Icon: Calamintha Rivin. *irreg. monop. Tab.* 46. Pl. perennis, creſcens in dumetis Helvetiæ, Italiæ, Galliæ, Hiſpaniæ.

Male huic quidam pharmacopolæ Clinopodium vulgare L, vix aromaticum, ſubſtituunt. In Anglia Herba ex *Meliſſa Nepeta* pedunculis axillaribus dichotomis folio longioribus, caule aſcendente hirſuto Linn. *Syſt. veg.* 453, quæ eſt Calamintba Pulegii odore ſ. Nepeta C. B., colligitur, efficaci omnino ſtirpe, ad vires Pulegii accedente, tamque acri, ut veſicas cuti impoſita excitet (Hall. *ſtirp. helv. n.* 240.).

Altera extra Angliam magis expetita blandior quidem, attamen odoris fragrantis, ſi teritur herba, & menthaceum æmulantis, & ſaporis calidi. Non ſpernendæ igitur efficaciæ, ſed ob ſimiles alias ſtirpes ſenſim in deſuetudinem abiit. Vires ejus plerumque ad iſtas Menthæ exigi ſolent.

MELITTIS.

Linn. *Syſt. veg.* p. 455. *Gen. pl.* p. 299.

Pharm. MELISSOPHYLLI *Folia*.

240. *MELITTIS MELISSOPHYLLUM*); Linn. *Syſt. veg. l. c.* Lamium montanum, meliſſæ folio C. B. Meliſſophyllum verum Fuchs. *Hiſt. ſtirp.* p. 497. Icon: Iacqv. *Auſtr. Tab.* 26. Regnault *Botanique*, la Meliſſe batarde, item in Io. Milleri *Illuſtr. Syſt. ſexual.* Pl. perennis dumetorum Germaniæ, Auſtriæ, Helvetiæ, Monſpelii.

Hoc eſſe veterum Græcorum Μελισσόφυλλον, Latinis Apiaſtrum dictum, Fuchſius innuit, quod apibus maxime in deliciis eſſe tradiderunt, adeo ut, ſi eo alvearia perungerentur, iſtæ non aufugerent. Perperam Lamium Plinii nuncupatur a Sam. Fr. König (in *Diſſ. de Lamio Plinii*, *Argent.* 1742. *c. ic.*) quod, nomen rectius ad Lamium maculatum L. applicatur.

Rariſſime uſu venit elegans hæcce ſtirps, ſed paucis tamen hic memoranda venit, ob vires illi hinc inde adſcriptas. Odor Foliorum Lamii, ſed gratior, ſapor ſubamarus. Aqua ex iis deſtillata valde fragrans cum oleo ſupernatante (König *l. c. p.* 7.). Utinam Königius, in analyſi chymica & ex eadem ad vires medicas concludendo multus, plus practicæ experientiæ tribuiſſet. In ſuppreſſione lotii reſeranda (Tourn. *Pl. de Paris T.* 2. *p.* 439. adſtipulante Garidel in *plantes d' Aix p.* 313.) & renum ſabulo & calculis emolliendis (König. *l. c. p.* 17.), item in fluxu menſtruo pellendo (Spielm. *M. m. p.* 653.) valere, notatum. Argentoratenſibus præ reliquis hodie commendabile videtur, idque in infuſo thæeformi.

HYSSOPUS.

Linn. *Syſt. veget.* p. 441. *Gen. pl.* p. 289.

Pharm. HYSSOPI *Folia* vel *Summitates*.

241. *HYSSOPUS OFFICINALIS*; ſpicis ſecundis follis lanceolatis Linn. *Syſt. veg. l. c.* Hyſſopus officinarum ſive ſpicata C. B. Icon: Iacqv. *Auſtriac. T.* 254. Regnault *Botanique*, l'Hyſſope. Pl. ſuffruticoſa, in Auſtriæ ſubalpinis & Sibiria ſponte creſcens, in hortis alibi colitur.

Sapor Foliorum) amaro calidus, odor fragrans. Spiritus vini plus virium extrahit, quam aqua, ſicque impraegnatus extractum exhibet ſubamarum & acre; extractum aquoſum autem amaricans, acerbum & ſubſalſum eſt. Aqua deſtillata fragrantiam herbae recipit, & oleum ſecum abripit ad unciam unam uſque ex libris ſex recentis herbae, teſte Lewis (*M. m. p.* 317.), aliis in proportione diſcrepantibus.

Prae reliquis, quibus herba pollet, virtutibus, incidens & reſolvens omnium animos tenet. Hasce in morbis pectoris frigidis, tuſſi, aſthmate efficaciter exercet, ut vulgare ideo infuſis thaeeformibus additamentum exſtet, modo palato ſapor non diſpliceat, omniſque febris abſit. Ad ventriculum roborandum facit. In Svecia infuſum aquoſum vermibus inteſtinorum infeſtum eſſe conſtitit. Eo quum uteretur contra tuſſim mater, infans ejus aliquot cyathos mane hauſit eo eventu, ut copia inſignis vermium ſecederet (Roſenſtein *Barnsjukd. p.* 338.).

In angina pituitoſa gargariſma ejuſdem confert. Stagnantem ex contuſione ſanguinem fotu applicata herba potenter diſcutit. Nec excluduntur ſugillationes oculorum, quibus herba intra ſacculum aqua (Riolan. *Curat. morb. ocul. p.* 876.) vel & vino decocta (Sim. Paulli *Quadrip. bot. p.* 389.), clauſis palpebris, ſubvenit. Hinc & ill. A Roſenſtein (*Reſeapot. p.* 40.) in ophthalmia poſt applicationem hirundinum foveri tepide aliquoties de die jubet oculum vino Pontack, in quo herba haec decocta fuerit, ſuperimpoſito poſtea ejusmodi ſacculo eodem vino impraegnato.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata). Aromatica.

Oleum deſtillatum). Flavicans initio, dein ſubbrunum, valde acre, odore plantae.

Syrupus) *Ph. W. p.* 212. Recipit Hyſſopum, Capillos Veneris, radices Helenii & Appi. Pectoris vitiis ſupra dictis dicatus. Syrupus *Cod. med. Pariſ. p.* 29. ſimplicitate ſua praeſtat.

LAVENDULA.

Linn. *Syſt. veget. p.* 443. *Gen. pl. p.* 290.

Pharm. LAVENDULAE *Flores.*

242. ***LAVENDULA SPICA***, foliis lanceolatis integris, ſpicis nudis Linn. *Spec. pl. p.* 800. *α*, Lavendula anguſti-folia

lia C. B. Icon: Garidel *Plantes d' Aix Tab.* 60. *Hort. Rom.* *T.* 3. *Tab.* 72. Regnault *Botanique*, la Lavande femelle. Fruticulus, creſcens in Italia, Hiſpania, Languedocia, item Helvetia paſſim. In hortis ad areas ſepiendas & florum cauſa colitur.

Per Flores) autem inteligendi integri verticilli cum bracteis calycibus & corollis nondum expanſis. Verticillorum, quorum flores expanſis, vis inferior. Præter Varietatem α, altera β, latifolia in *Ph. Pariſ. p.* 87. quoque requiritur, quæ planta annua, altera efficacior cenſetur. Sed de priori ſolo hic ſermo eſto. Folia longe debiliora.

Placent flores gratia odoris, ut inter lintea reponantur, materiem juxta Roſas primariam conſtituant odoramentorum ſiccorum & ſuffitibus jucundis addantur. Sapor illis ineſt amaricans, calidus. Virtutes ſuas & in aquam & in ſpiritum vini transſert, copioſius autem in hunc. Aqua deſtillata oleum, fragrantiam florum continens, ſecum rapit, copia non ſemper eadem ad $\frac{1}{60}$ (Lewis *Mat. med. p.* 344.) vel $\frac{1}{64}$ (Cartheus. *M. m. T.* 2. *p.* 149): noniſi $\frac{1}{216}$ autem ill. Spielmannus (*Chem. p.* 214.) elicuit. Vix unquam abſque prævia præparatione per os ingeruntur. Omnes vero in eo convenimus, nervos reficere, ſtimulare & roborare inſigniter, ut in animi deliquiis, paralyſi, tremoribus artuum, vertigine, affinibuſque ſyſtematis nervoſi morbis conducat, reſolvendi pariter efficacia haud mediocri inſtrui & ſudorem pellere. Abſint autem congeſtiones humorum ad caput, plethora, febris, præcipue ſi liquidis ſpirituoſis flores hi excipiuntur, per quæ menſtrua manifeſte ſæpe nocuerunt. Tutius ſacculis vel fomentatione extrinſecus ad ſtagnationes humorum varias diſſipandas imponuntur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata) *Ph. omn.* fragrans, analeptica.

Oleum deſtillatum Lavend. ſ. ſpicæ). *Ph. omn.* Coloris læte flavicantis, acre. Ex Gallo-Provincia copioſe transfertur, ſed ſæpe adulteratur ſpiritu vini vel oleo Terebinthinæ (V. Geoffroy *Mem. de l' Ac. d. ſc. de Paris* 1715. *p.* 321.). Paralyticis membris externe infricatur. Rariſſime externe ad aliquot guttulas uſurpatur.

Spiritus) *Ph. omn.* Eau de Lavande. Simplex cum ſpiritu vini. Vulgatiſſimus spirituum odoratui dicatorum. Crebro ad excitandos deliquio animi proſtratos naribus, temporibus, carpis adhibetur, quo autem fine acetum concentratum longe præferendum, & hocce ſpiritus ſalis ammoniaci cum calce viva paratus. In paralyſi artuum externe inun-

ungitur. Ore retentus balbutiem & linguæ paralyſin levat.

Spiritus Lavendulæ compoſitus) *Ph. Lond. p.* 58. Anglis Palſy-drops. Aromatum aliorum acceſſione, altero fortior. Hujus naturæ plura adhuc continet ſpiritus hic ſecundum *Ph. Edinb. p.* 33. concinnatus. Santalum rubrum coloris cauſa utrobivis additur. Guttæ hujus octo vel decem, ſaccharo inſtillatæ, vel cum pauxillo vini ſ. aquæ Cinanomi ingeſtæ, exime in defectu virium ſubitaneo, animi deliquio & apoplexia ſeroſa, reſocillant Roſenſt. *Apot. p.* 35.).

Acetum) *Ph. W. p.* 1.

Balſamus) *Ph. W. p.* 29. Ex oleo deſtill. Lavend. & Oleo nuciſtæ expreſſo.

Guttæ anglicanæ cephalicæ) *l. c. p.* 99. Deſtillatione ſpiritus volatilis ſerici crudi & olei deſtillati Lavend. ſpiritu vini diluti.

Pulvis ſternutatorius) *Ph. Lond. p.* 89.

Pharm. STŒCHADIS vel STŒCADIS ARABICÆ *Flores.*

243. *LAVENDULA STOECHAS*; foliis lanceolato-linearibus integerrimis, ſpicis comoſis Linn. *Syſt. veg. p.* 443. Stœchas purpurea C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Stœchas. Suffrutex Hiſpaniæ, inferioris Galliæ, Italiæ.

Vtique non ſpernenda planta, cujus & folia, inter digitos trita, camphoraceum odorem ſpargunt.

Flores) vero ſeu potius integræ ſpicæ unice expetuntur, gratum forteque aroma ſpirantes & amaricantis calidique ſaporis. Largiuntur deſtillatione non parum olei fragrantis, quo ſi exuuntur, extractum amariuſculum & ſubadſtringens remanet. Superfluam Stœchadem reddidit Lavendula, unde nec niſi vetuſtate effœti flores in officinis proſtant.

Intrant Theriacham & Mithridatium).

ORIGANUM.

Linn. *Syſt. veg. p.* 452. *Gen. pl. p.* 297.

Pharm. DICTAMNI CRETICI *Folia.*

244. *ORIGANUM DICTAMNUS*; foliis inferioribus tomentoſis ſpicis nutantibus Linn. *Spec. pl. p.* 823. Dictamnus creticus C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Dictame de Crete. Pl. fruteſcens ex Candiæ monte Ida.

Rari hodie uſus, unde vix niſi inertior herba in faſciculos colligata, in quibus ſubinde capitula florentia & caules, in

in officinis ſervatur. Folia) vero integræ virtutis saporis ſunt aromatici & fervidi, odoriſque fragrantis. Olei ex integra libra in ſummum drachma dimidia eruitur, quod ipſum luteo-brunum penetrantis odoris saporiſque eſt (Neumann. *Chym. Vol.* 2. *p.* 282.), aqua, cum quo aſcendit, aromatica. De hac ſtirpe veteres Græci Latinique fabulati ſunt, ea devorata capras sagitta transfixas telum ejicere (Theophr. *Hiſt. l.* 9. *c.* 16. Dioſc. *L.* 3. *c.* 37. Ariſt. 9. *Hiſt.* 6. Virgil. *Æneid. l.* 12. *v.* 412. *T.* 3. *p.* 563. *Ed.* Heyn. Plin. *Lib.* 25. *c.* 8.); repetierunt commentum recentiorum varii inter exempla ſalutaris brutorum in medicamina inſtinctus. Noxius magis eſt error, quod ad partus difficiles accelerandos vel certe dolores ſedandos conducere Veteres crediderint (Theophr. Dioſcor.), qui & ad reſerandos menſes & ſecundinas pellendas adhibuerunt (Hippocr. *de morb. mulierum*, item *de nat. mulierum.*).

In Diaſcordio, Mithridatio, Theriaca) hodie adhuc uſu venit.

Pharm. ORIGANI CRETICI *Herba.*

245. *ORIGANUM CRETICUM*; ſpicis aggregatis longis priſmaticis rectis, bracteis membranaceis calyce duplo longioribus Linn. *Spec. pl. p.* 823. Origanum creticum C. B. Pl. perennis, creſcens in Palæſtina & Europa auſtrali, etiam Baſileæ Helvetiæ.

Spicæ) unice dicto nomine ſervantur, lutei, dum siccæ ſunt, coloris, ſaporis grate aromatici & amaricantis, odoris jucundi, gravis. Qui idem & ineſt oleo deſtillato, saporis ferventis, coloris rubri. Lactucæ condimentum gratum in acetariis eſt. Inter tot alias aromaticas ſtirpes ſimilium virtutum, oblivioni hæc data alioquin non ſpernenda.

PRÆPARATUM.

Oleum) odore ſuo nares valde afficit & errhinam, pituitam liquantem, virtutem exſerit. In odontalgia curanda magni fit a quibuſdam (Hoffm. *Obſ. phyſ. chem. p.* 20.).

Pharm. ORIGANI VULGARIS *Herba.*

246. *ORIGANUM VULGARE*; ſpicis ſubrotundis paniculatis conglomeratis, bracteis calyce longioribus ovatis Linn. *Spec. pl. p.* 824. Origanum ſylveſtre C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 638. *Hort. Rom. T.* 3. *Tab.* 75. Regnault *Botanique* l'Origan ſauvage. Pl. perennis, in montibus petris abruptis & ad margines dumetorum crebra.

Her-

Herba), odore ad Majoranam accedens, ſaporem acrem aromaticum habet. Oleum deſtillatione largitur exigua quantitate ad $\frac{1}{1536}$ (Spielm. *M. m. p.* 286.), idque valde acre odoris ejuſdem ac herba. Acorem a cereviſia avertit illi addita vel in dolio ſuſpenſa (Schwenkf. *ſtirp. Sileſ. p.* 750.). Sub fermentationem ejus autem ſi adjiciatur, inebriantem illam reddit (Linn. *Fl. Svec. n.* 534.). Folia ſiccata & aquæ perfuſa ſuccedaneum Theæ Chinenſis haud ignobile præbent (Linn. *Wäſtgöta Reſa p.* 169.), ſed, me judice juſto calidius. Incidendi efficacia in tuſſi abſque febre & aſthmate explorata. Nec minorem vim præſtitit in menſtruis pellendis. Infuſum aquoſum in utroque caſu confert, in poſteriori quoque pediluvii vel ſemicupii forma applicata. Extrinſecus & in epithematibus ſiccis vel humidis reſolvit diſcutitque, cognatarum ſtirpium in modum. Quum harum vero multæ illi vi antiſtent, obſolevit ſenſim ejuſdem fama.

PRÆPARATUM

Oleum deſtillatum) *Ph. omn.* Goſſypio inſtillatum in cavum dentem dolore correptum immittitur, quem, ut alia ſimilia acria, ſopit. Optimo ſucceſſu in carie oſſium in univerſum coercenda adhiberi lego (Lange *Brunſv. domeſt. p.* 249.).

Pharm. MAIORANÆ *Herba.*

247. *ORIGANUM MAIORANA*; foliis ovatis obtuſis, ſpicis ſubrotundis compactis pubeſcentibus Linn. *Spec. pl. p.* 825. Maiorana vulgaris C. B. Icon; Regnault *Botanique*, la Marjolaine. Pl. annua patriæ hucuſque ignotæ, colitur in omnibus hortis culinaribus, ſatione in vaporario prægreſſa. 'Αμαρακον ſ. Σαμψυχον Veterum eſſe creditur. Summitates & Herba) uſurpantur. Odor fortis, ſapor aromaticus, ſubacris & amaricans. Spiritus vini plus ſapidarum partium infuſione ſibi vindicat, aqua vero odoras potentius abripit (Lewis *M. m. p.* 366.). Aqua deſtillatione emergens, fragrantis odoris. Oleum ſimul evehitur ad $\frac{1}{64}$ partem (Cartheuſer, Spielm. *M. m. p.* 278.).

Pauperibus herba pro condimento ciborum eſt, & in farciminibus vix ſolet omitti. Parcius a medicis pro interno uſu ſubminiſtratur, ut tamen in reſolvenda pituita nares, ventriculum, pulmones cum annexis partibus gravante, nervis vellicandis, ſanguine exagitando, ſudore pellendo haud mediocrem vim poſſidere agnoſcas. Tumores mammarum dolentes, ſcirrhoſos, recens viridis herba per tempus applicata

cata feliciter diſſipavit (Cohauſen in *Comm. Nor. a.* 1742. p. 151.). Sacculis herba ſicca inditur ad ſtaſes externas diſcutiendas & nervos ſtimulandos. Pulvis ejuſdem naribus attractus vel aqua deſtillata vel & oleum dilutum mucum narium ſolvit, & ſternutationem excitat, unde & ſternutatioriis pulveribus crebro admiſcetur. Ægyptii clyſmate ex libra una decocti Maioranæ cum olei laurini unciis tribus quartanam curant, quin ipſe Alpinus (*med. method. p.* 342.) eodem convaluit. Pertinet hoc ſine dubio ad iſta ſubſidia, quæ ſudorem pellendo febrem tollunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata). Fragrantiam ejus laudavi.

Oleum deſtillatum) *Ph. omn.* Color ejus, ſi mitior ignis adhibitus, pallide luteus, ſed ſi fortior ignis vel vetuſtas acceſſerit, rubicundus, ſapor acris, calidus. Ætate in ſal volatile oleoſum ſolidum concreſcit, ex plurium obſervatione (Geoffroy in *Mem. de l' Ac. d. ſc. de Paris* 1721. *p.* 163. Grüger in *Eph. Nat. curioſ. Dec.* 2. *Ann.* 5. *Obſ.* 38. *p.* 70. *Phil. Tranſ. Vol.* 33. *p.* 366.). Sal hoc albidum eſt, odore ac ſapore convenit cnm oleo Majoranæ recenti, etſi compage & colore diſcrepans. Ferro calefacto impoſitum deliqueſcit, recuperans autem formam & compagem, poſtquam refrixerit. Diutius in eodem retentum olei Maioranæ vetuſtioris odorem undique per conclave ſpargit. Spiritu vini ſolvitur, & ſolutio aqua frigida affuſa lacteſcit. Poſt abractionem ſpiritus & evaporationem in ſubſidium adhibitam, reliquum in flores candidos concreſcit (Grüger *l. c.*). Flagrat admota flamma, ſed remanente nigredine quadam. Aere non inſtar Camphoræ conſumitur. Oleum externe unice adhibetur.

Oleum coctum) *Ph. W. p.* 125. Reſolvens nonnihil.

Balſamum) *l. c. p.* 30. Ex oleo Maioranæ deſtillato & oleo nucis moſchatæ expreſſo.

Unguentum ſ. Butirum Maioranæ) *l. c. p.* 244. Ex herba ejus recenti, butyro cocta & oleo deſtill. ejuſdem commixta. --- Prius efficacius in nervis ſtimulandis, flatibus diſcutiendis. In obſtructione narium a muco apud infantes confert extrinſecus naſo alterutrum illinere. Butyrum laudat nominatim hoc fine b. A Roſenſtein (*Barnſ. p.* 26.).

Pulveres ſternutatorii) *Ph. W. p.* 157. *ſq.* numeroſi inter alia multa vel herbam vel oleum Maioranæ recipiunt.

Pulvis ſternutatorius) *Ph. Lond. p.* 98. Vid. Marum.

SATUREIA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 441. *Gen. pl. p.* 288.

Pharm. SATUREIÆ *Herba.*

248. *SATUREIA HORTENSIS*: pedunculis bifloris Linn. *Spec. pl. p.* 795. Satureia hortenſis C. B. Icon: Regnault *Botanique*, la Sariete. Pl. annua, in inferiori Gallia & Italia ſpontanea, in hortis vero ubivi ſata.

Sapor Herbæ) aromaticus, acris & calidus, odor fragrans; in utroque Thymum æmulatur, quo tamen mitior. Aqua infuſione odorem quidem recipit, ſed ſaporis exiguum: quum e contrario in ſpiritum, quicquid ineſt efficaciæ, tranſeat. Pauxillum modo olei ætherei complectitur, illudque acre, calidum, fragrans. Reſiduum poſt ejuſdem deſtillationem extractum offert aquoſum, ſubadſtringens amaricans (Lewis *M. m. p.* 527.).

In culinis accepta ad olera leguminaque varia, ut Phaſeolos, Piſa, Lentes condienda. Thymo in reliquis ſuppar, quo tamen imbecilior.

Herba *Thymi cretici* officin. qui eſt Satureia capitata Linn. *Spec. pl. p.* 795. plane exolevit.

MENTHA.

Linn. *Syſt. veget. p.* 444. *Gen. pl. p.* 291.

Pharm. MENTHÆ CRISPÆ *Folia.*

249. *MENTHA CRISPA*; floribus capitatis, foliis cordatis dentatis undulatis ſeſſilibus, ſtaminibus corollam æquantibus Linn. *Syſt. veg. p.* 444. *Spec. pl. p.* 805. Icon: Mentha criſpa Rivin. *monop. irreg. T.* 50. Pl. perennis, Sibirica, in hortis colitur frequenter.

Efficax genus quoad plures quoque ſpecies, quam officinæ adſciſcunt; quæ omnes ſaporis odoriſque item virium affinitate inſigni uniuntur. Arrident & Menthæ plures eidem inſectorum ſpeciei, ſcilicet apud nos Gottingæ, Chryſomelæ Gottingenſi L., prout curculiones Scropuhlarias plures easque diverſas depaſcuntur.

Apud Græcos nomen Ἡδυοσμος item Μινθη ſæpe obvium eſt, etſi incertum ad quam ſpeciem Menthæ præcipue pertineat, quam vero multis viribus adſcriptis ornant. --- In

Ph.

Ph. Lond. p. 12. *Menthæ vulgaris*, & *Ph. Edinb. noviſſ. p.* 23. *Menthæ ſativæ* nomen occurrit, ſub quo priori *Mentha viridis* Linn. *Sp. pl. p.* 804. ſ. Mentha anguſtifolia ſpicata C. B. intelligitur.

Tritiſſima ſpecies præfixa eſt, etſi recentius plus virium tributum M. Pipertiæ. Odor *criſpæ* eſt fortis, fragrans, non admodum gratus, ſapor calidus aromaticus cum amaritie levi. Siccatione non multum virium perdit. Infuſum aquoſum odorem quidem herbæ ſervat; ſaporis autem parum acquirit: Antecellit illi hac in re ſpirituoſum. Libra una foliorum olei ætherei drachmas circiter tres erogat (Cartheus *M. m. T.* 2. *p.* 122.). Inter tot vires, quas cum aliis aromaticis hujus ordinis communes habet, memorandæ quædam ſeorſum, experientia de hac confirmatæ. Eminet præprimis vi nervina & reſolvente.

In flatibus primarum viarum diſcutiendis plane eximia, unde hypochondriacis hyſtericiſque ructus excitando egregium ſolamen, ut & ructatricem Mentham Martialis (*Epigr. L.* 10. 48.) appellaverit. Mitigat colicos dolores ex hacce cauſa ortos, etiam illos, qui dyſenteriam comitantur. Compeſcit vomitus & diarrhoeam, tum ſcilicet, quando hæc mala abſque formite, in primis viis hærente, ex ſpaſtica diatheſi enaſcuntur, vel illo egeſto vitioſe ob hanc cauſam perdurant. Foliorum pulvis ſaccharo mixtus ad ventriculum roborandum facit (Roſenſt. *Bskd. p.* 265.).

Antiquitus (Dioſcor. *Lib.* 3. *c.* 41. *p.* 189.) jam conſtitit, coire lac denſarique in caſeum non poſſe, ſi illi folia (Menthæ ſativæ) immerguntur; recentius quoque experimentum edocuit, lac, in quo macerata folia Menthæ fuerunt, longe lentius coagulari, quam abſque ejuſmodi connubio (Lewis *M. m. p.* 378.). Lactis præterea affluxum ad mammas minuit, & jam collectum lac diſpellit. Experiuntur hoc in pecoribus adeo ruſtici, dum eadem, meſſe peracta, in agros, in quibus Mentha arvenſis luxuriat, admittunt, quam jacturam faſcino credulum vulgus imputat (Linn. *Fl. Svec. n.* 516.). Nutrices vero poſt ablactionem infantum, Mentha adhibita, ejuſque oleo axillis inuncto, lac alioſum deducunt. Ita & in indurationibus mammarum apud puerperas & nutrices recentibus, confert Mentha vino cocta mammas fovere & cum ſaccharo oleum deſtillatum ejus ex aqua Menthæ ingerere (Linn. *Diſſ. de Menthæ uſu p.* 8.).

Ad menſtrua cienda adhibent crebro fœminæ; hac vi vero adeo excellere memoratur, ut ex Menthæ ſpiritu crebrius ingeſto in uteri hæmorrhagiam ſuborta fuerit proclivitas (*l. c. p.* 9.). --- Seminis vim apud viros Mentha enervari, Ariſtoteles Hippocrate que (*de victus ratione Ed.* Fœſii *p.* 359.) notarunt, de qua re vero adhucdum jure dubitatur.

Et

Et haſce quidem virtutes præſtat interne vel in pulvere ſumta, vel in infuſo vel præparatorum multiplici varietate. Sæpe ſufficit externa ejus applicatio contra dicta mala, in ſacculis ſiccis vel aqua ſive vino coctis, cataplaſmate, epithemate, clyſmate, vel iterum in præparatis variis. In ſugillationibus vel contuſionibus capitis folia vino cocta ex præſtantiſſimis reſolventibus ſunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata) *Ph. omn.* Grato calore os & ventriculum perfundit. Carminativum egregium conſtituit, vel per ſe ad unum vel alterum cochlear ſumta, vel inſtar vehiculi aliorum. Vomitum ſopit (Sydenh. *Oper. p.* 77.), ventriculum roborat. Cohobatam præcipue extollit Boerhaave (*Chem. T.* 2. *Proc.* 16.), etiam in lienteria.

Aqua Menthæ ſpirituoſa) (*Ph. Lond. p.* 57.).

Aqua ſtomachica) *Ph. W. p.* 23. Deſtillatione Menthæ & aromatum aliquot efficaciorum ex vino fortiori.

Oleum deſtillatum) *Ph. omn.* Pallide flavum, ſenſim profunde rubrum, ſaccharo inſtillatum interne uſurpatur. Externe abdomini illinitur. V. & ſupra *p.* 77.

Oleum coctum) *Ph. W. p.* 126.

Spiritus) *l. c. p.* 193. Deſtillando herbam ſpiritu vini.

Conſerva) *Ph. Lond. p.* 24.

Tinctura) *Ph. Ed. p.* 43.

Pharm. Menthæ Piperitæ *Folia.*

250. *MENTHA PIPERITA*; floribus capitatis, foliis ovatis petiolatis, ſtaminibus corolla brevioribus Linn. *Syſt. veg. p.* 444. Mentha ſpicis brevioribus & habitioribus, foliis menthæ fuſcæ ſapore fervido piperis Raii *Synopſ. Ed.* 3. Dillen. *p.* 234. *T.* 10. *f.* 2. Regnault *Botanique*, la Menthe poivrée. Pl. perennis, creſcens in Angliæ locis humidis. Colitur vero absque virium diſpendio in hortis pharmacopolarum.

Facile ab incautis confunditur cum Mentha viridi L. depicta a Regnault *Botanique*, la Menthe a l'Epi, cujus vero folia anguſtiora, ſeſſilia, ſpica longior & exilior, ſapor imbecillior.

Ab Anglis laus plantæ ad alias gentes tranſiit, nec immerito, quum reliquis Menthis efficacior exiſtat. Guſtata, etiamſi ſuccoſa, herba mox aromaticum & camphoraceum ſaporem prodit, & calore primum inſigni replet os fauceſque, poſtea inſequente grato frigoris ſenſu; odor ejus for-

tis non ingrate fragrans. Siccata ſtirps hiſce notis potior, quam ſuccoſa. Attamen in aquæ deſtillatæ præparationem unice, ſaltim in Germania, colitur. Hæc aqua ex ſicca et juſtam maturationem adepta ſtirpe per cohobationem præparata & probe ſervata poſt annum excutit filamenta, item villos candidos pellucentes, nitentes, ſapore, odore, volatilitate ad ignem & fragilitate veræ Camphoræ ſimiles, quam naturam ulterius ſublimatio eorundem confirmavit, quæ cryſtallum erogavit illi ſimillimam (Gaubii *Adverſ. var. argum. pag.* 99. *ſqq.*).

PRÆPARATA.

Aqua deſtillata) *Ph. Brunſv. p.* 181. *Ph. Svec. p.* 70. *Ph. Dan. p.* 123. Aqua Menthæ Pip. Simpl. *Ph. Lond. p.* 53. *Ph. Ed. p.* 28. Licet in catalogis officinar. pharm. Germaniæ, qui præſto mihi ſunt, nullibi præter quam dicto illam offendam: creber tamen ejus ibidem proventus obtinet. Præſtat ad Londinenſium exemplum, illam ex foliis ſiccatis, nec recentibus, ut alii, aquam deſtillare. Hæc, odore ſtirpem æmulans, & ſapore ſimili acri ac calido nec Camphoræ abſimili linguam afficit. Deglutita eundem ſenſum ventriculo adſpergit, ſubſequente refrigerio, quin totum corpus grate refocillat. Præferri igitur hæc aqua alteri ex Mentha criſpa meretur.

Aqua ſpirituoſa *Ph. Lond. p.* 56. Vires ſtirpis in hac parcius collectæ, quam in aqua ſimplici.

Oleum deſtillatum) *Ph. Lond. & Edinb.* Copioſe ineſt herbæ, coloris ex viridi lutei, ætate obſcurioris, ſaporis fervidi, odoriſque fortis, inſtar herbæ. Ad unam vel alteram guttulam igitur modo ferri poteſt.

Pharm. Menthæ Sylvestris *Herba.*

251. *MENTHA SYLVESTRIS*; ſpicis oblongis, foliis oblongis tomentoſis ſerratis ſeſſilibus ſtaminibus corolla longioribus Linn. *Sp. pl. p.* 804. Mentha ſylveſtris folio longiori C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 484. Pl. perennis in aquoſis foſſiſque Europæ calidioris frequens.

Et hujus Herbæ) odor fragrans, ſapor pariter aromaticus. Utraque re ſuperior illi eſt *Mentha aquatica* L, in uſum pauperum ſaltim ſervanda. Vires dictis ſimiles, ſed debiliores, priori adſcribuntur. Rariſſime ultra epithemata uſurpatur.

Pharm. PULEGII *Herba.*

252. *MENTHA PULEGIUM*; floribus verticillatis, foliis ovatis obtuſis ſubcrenatis, caulibus ſubteretibus repentibus, ſtaminibus corolla longioribus Linn. *Spec. pl. p.* 807. Pulegium latifolium C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Pouliot. Pl. perennis in locis udis calidioris Europæ.

Herba) acris, ut & cutem exulceret (Hall. *ſtirp. helv.* 221.), aromatica ſimul & valde fragrans. Oleum vehit urens, odoris ut herbæ, deſtillatione cum aqua item alcohole vini eruendum. In pleriſque vi convenit ſtirps cum Mentha criſpa.

Apud Anglos olim in tuſſi convulſiva claruit. Quo fine ſuccum ejus ad cochleare unum commendavit Boyle, laudante &, qui hoc narrat, ex experientia Hulſe (apud Raii in *Hiſt. pl. T.* 1. 534.). Placuit quoque Boyleo ſyrupus Pulegii vel Hederæ terreſtris oleo vitrioli acidulatus, per vices ad quartam cochlearis partem ſumendus (V. Ejusd. *Works T.* 4. *p.* 475.). Caſu ſingulari levamen ſucco attuliſſe ſeſe narrat Lentilius (*Eteodr. p.* 635.). Inter alia proficua infuſum Pulegii pro potu in hoc morbo ſuadet Sauvages (*Noſol. method. T.* 2. *P.* 2. *p.* 157). Sed magni alius medici (Werlhofii in *Comm. Noric.* 173. *p.* 1733.) expectationi ſuccus, etſi crebro ab eo tentatus, non obſecundavit. Nec hodie amplius ſpecifici nomine contra hanc tuſſim condecoratur. In affinibus quoque malis aliis herba probata, decoctum edulcatum in raucedine (Cheſnav apud Raii.), infuſum theæforme in aſtmate (Chomel *Uſuelles T.* 2. *p.* 32.).

Infuſum autem cum vino albo & chalybe factum certiſſimum & nunquam fallens emmenagogum pronunciatur (Hall. *l. c.*).

PRÆPARATA.

Aqua deſtillata) *Ph. W.* Simplex *Ph. Lond. Edinb.*
Aqua ſpirituoſa) *Ph. Lond. p.* 57.
Oleum deſtillatum) *Ph. W.*

OCIMUM.

Linn. *Syſt. veget. p.* 455. *Gen. pl. p.* 300.

Pharm. Basilici *Herba*.

253. *OCIMUM BASILICUM*; foliis ovatis, glabris, calycibus ciliatis Linn. *Spec. pl. p.* 833. α. Ocimum caryophyllatum majus C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Baſilic. Pl. annua Indiæ orientalis, in hortis noſtris colitur vaporarii fotu adjuta.

Omnes Ocimi ſpecies ſuavem fortemque odorem contritæ ſpargunt, quædam adhuc fortiorem, quam Baſilicum, ut, quæ non minus frequens in hortis, inque foro medico pariter locum habet, *Ocimum minimum*; foliis ovatis integerrimis Linn. *Sp. pl. l. c.* Sapor Herbæ utriuſque moderate aromaticus. Nec vis perit ſiccatione, quæ contra ea odorem gratiorem reddit.

Cibis hodie fere unice pro condimento eſt. Oleum præbent folia copioſum illudque valde fragrans, cujus virtutem cephalico-nervinam prædicat Fr. Hoffmannus (*Obſ. phyſ. chem. p.* 19.). Pulvis naribus attractus mucum prolicit: Quidam eo etiam utuntur Tabaci loco (Chomel. *Uſuell. p.* 2. *p.* 29.). Unde & in quibuſdam pulveribus ſternutatoriis officinarum occurrit. Vis nervina &pellens alios moratur.

NEPETA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 442. *Gen. pl. p.* 289.

Pharm. Nepetæ *Herba*.

254. *NEPETA CATARIA*; floribus ſpicatis, verticillis ſubpedicellatis, foliis petiolatis cordatis dentato-ſerratis Linn. *Spec. pl. p.* 797. Mentha cataria vulgaris & major C. B. Icon; *Flor. Dan. Tab.* 580. Regnault *Botan.* ſub falſo nomine *Le Marum*. Pl. perennis in locis ruderatis creſcens.

Odor Herbæ menthaceus, ſed magis ingratus, aromatico amarus. Oleum continet flavicans, odore herbæ ipſius. Accepta felibus planta, ut vix ſervari ab iis queat. Hinc ad mures ab apiario arcendos conducit faſciculum trabibus ejus alligare (Hagſtöm's *Svar om Biskötſeln.*).

Obſolevit in hodierna praxi medica, plurimi tamen conveniunt in malo hyſterico & ad menſtrua pellenda valere.

Chlo-

Chloroticis ſubvenire legitur (Linn. *Fl. Svec. n.* 514. Conſ. El. *Mat. med. n.* 311.). Infuſum aquoſum vel vinoſum ejuſdem adhibere licet; item pediluvio vel inſeſſui herbam addere conducit.

DRACOCEPHALUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 454. *Gen. pl. p.* 298.

Pharm. MELISSÆ TURCICÆ *Herba.*

255. *DRACOCEPHALUM MOLDAVICA*; floribus verticillatis, bracteis lanceolatis, ſerraturis capillaceis Linn. *Sp. pl. p.* 830. Meliſſa peregrina folio oblongo C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 551. Pl. annua in Moldavia & Ruthenia creſcens.

Herba) trita vulgaris Meliſſæ odorem ſpirat, ſed debiliorem. Viribus & ſuppar credita; imo a Fr. Hoffmanno (*Diſſ. de præſtantia remed. domeſt.* §. 19.). Verum ad exoletas tranſmigravit.

Experimenti cauſa propoſuit ill. a Linné (*M. m. p.* 153.) Meliſſæ Canarienſis *Herbam* ex *Dracocephalo Canarienſi* (*Spec. pl. p.* 829.), quæ fragrantia æmulatur fere Marum, hinc priori longe efficacior videtur. Trahi ſine dubio huc poterit illud Baglivi (*Lib. de fibr. motr.*); „ Multa adhuc latent in herbis ad Citri naturam accedentibus, ut Meliſſa; ſed ſapienti ſat."

BETONICA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 446. *Gen. plant. pag.* 293.

Pharm. BETONICÆ *Folia*, *Flores*.

256. *BETONICA OFFICINALIS*; ſpica interrupta corollæ labii lacinia intermedia emarginata Linn. *Spec. pl. p.* 810. *, Betonica purpurea C. B. *Fl. Dan. p.* 726. Regnault *Botan.* la Betoine. Pl. perennis, creſcens in Europæ ſylvis & collibus apricis.

Veterum Βετονικη an cum noſtra ſtirpe eadem ſit, merito dubitatur. Quod ſi enim deſcriptio Dioſcoridis (*Lib.* 4. *cap.* 1. *p.* 245.), quæ quidem & in alias veticillatas quadrat, non adverſetur, refellit tamen multiplex eorum in tot tamque diverſis morbis de illa præconium, effectusque varii illi adſcripti, quæs quidem ſerior praxis non confirmat. Mitto igi-

tur quadraginta ſeptem illos morbos, quibus ſanandis Antonius Muſa in ſingulari libro (cujus primaria capita vide in Sim. Paulli *Quadr. bot.* p. 241. ſqq.) Betonicam ſuam parem cenſuit, traditurus pauciora de ſtirpe a paucis medicis hodie æſtimata, ſimulque certiora.

Folia) ſapore amaricante ſubſalſo, odore nonnihil aromatico inſtruuntur. Extractum aquoſum eorum amaricans & ſubauſterum eſt, odoreque ſtirpis deſtitutum, ſpirituoſum ſubacre aromaticum. Pulvere naribus attracto ſternutationem movent & mucum proliciunt. Non crederem in vigore nervorum reſtituendo multum virium illis ineſſe, arguentibus id etſi pleriſque auctoribus. Curatius determinat vim illam cephalicam vir celebris (Scopoli *Fl. Carn. Ed.* 1. *p.* 460.), qui nervos mucoſa vel ſeroſa colluvie relaxatos iis refocillari ex ſua experientia notat. Pro argumento, quod Betonica nervorum ſyſtema conſpicuum in modum afficeret, narrationes de temulentia, quæ ſub evulſione radicum in aniculis quibuſdam (Sim. Paulli *l. c. p.* 246.) & operariis (Bartholin. *Hiſt. anat. obſerv. Cent.* 3. *Obſ.* 97. *p.* 193.) contigerit, eſſe poſſent, niſi alii in evellendis & transferendis illis impune occupati fuerint, nec ex folio in naribus retento aliquid moleſtiæ ſenſerit (Alſton's *Lectures on the Mat. med. T.* 2. *p.* 90.). Radices tamen manifeſte differunt natura ab herba, utpote quæ nauſeam vomitumque cient (Raii *Hiſt. pl. T.* 1. *p.* 550.), &, ut ſerius obſervatum (Scopoli *l. c.*), recentes alvum movent. Exſcreationem muci vel puris in pulmonibus collecti adjuvare (Chomel *Uſuell. T.* 2. *p.* 13.) folia, non videtur omni fide carere. Quod vero ad arthritidem ſopiendam, in juſculis, acetariis, potu, balneis tantum faciant (Hildan. *Cent.* 6. *Obſ.* 32. *Oper. p.* 536.), non abſque ulteriori experientia accipi poteſt.

Flores). Integra per hoſce ſpica intelligitur. Communis iſtis cum foliis virtus adſcribitur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata) *Ph. W.* Iners.

Conſerva) *Ph. W.* Superflua.

Syrupus) *Ph. W. p.* 204. Maceratione herbæ recentis in aqua ejuſdem prægreſſa, ſucco expreſſo ſaccharum additur. Exoletus & ſuperfluus.

Emplaſtrum ſ. ceratum de Betonica). *Ph. W. p.* 60. Excipientia ſueta una cum herba bina reſinoſa & Mumiam comprehendunt. Vulneribus capitis olim præcipue dicatum (Cfr. Sim. Paulli *l. c. p.* 245.).

MAR-

MARRUBIUM.

Linn. *Syſt. veg. p.* 449. *Gen. pl. p.* 294.

Pharm. Marrubii (vel addito epitheto) Albi *Folia*.

257. *MARRUBIUM VULGARE*; dentibus calycinis ſetaceis uncinatis Linn. *Spec. pl. p.* 816. Marrubium album vulgare C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Marrube blanc. Pl. perennis, in locis ruderatis & ad vias creſcens.

Πρασιον (Dioſc. *Lib.* 3. *c.* 119. *p.* 223.) veterum Graecorum videtur. Folia) guſtata amaritiem cum levi acrimonia produnt, trita autem odorem moderate fragrantem ſpargunt, moſchi quodammodo æmulum. Extracti aquoſi majus pondus elicitur idque inodori & amari, ſpirituoſi minus, quod vero fragrantiam ſervat cum penetrantiori amaritie. Sanguis, cui decoctum ejus adfuſum, rubicundior & fluidior evadit (Freind *Emmenol. T.* 1. *Oper. p.* 208.). Inde jam partem effectus, quem in corpore humano præſtat, ſubolfacias.

Nempe incidendi & aperiendi inſignis efficacia Marrubio ineſt, cognita Veteribus & noſtro quoque tempore crebro confirmata. Pituitam, pectus gravantem & tuſſim aſtmaque producentem, ſæpe haud ſine juncto infarctu pulmonum, reſolvit & ſcreatu eliminat (Dioſcor. *l. c.* Rhazes *ad Manſor.* 3. *n.* 49.). Profuit in aſthmate, quod ſputa valde craſſa, flavida & valde tenacia comitabantur (Löſecke *Arzneym. p.* 382. *not.*). In aſthmate humido & quovis pulmonum infarctu eſt, qui omnibus reliquis præfert, ſelectu præcipue facto pulveris tenerrimorum ſurculorum apicum, qui potentiores exiſtimantur (Lange *de Brunſv. dom. p.* 302. *ſq.* & iterum in *Miſcell. verit. med. p.* 58.). Quin in deteriori adhuc labe, phthiſi ex ulcere pulmonum, ſuppetias fert. Succus ejus cum melle placuit Alexandro Tralliano (*Lib.* 5. *Ed.* Andern. *p.* 158.) in tuſſi inveterata, & ſi pus in thorace collectum fuerit, qui & varias alias miſcelas commendat. Prius connubium & Celſo (*L.* 3. *cap.* 22. *Ed.* Kraus. *p.* 171.) & Caelio Aureliano (*Morb. chron. L.* 2. *p.* 423. *ſq.*) opportunum viſum. In uno vel altero caſu profuit aliquantum Marrubium in abſceſſu inſigni pulmonum, præcipiente illud ill. Haenio, in ceteris autem minime (*Rat. med. P.* 4. *p.* 252. Cfr. *Index Operis p.* 164, qui adhuc plus huic laudi detrahit.). Similis inconſtantia infuſi aquoſi movet ill. Hallerum (*Hiſt. ſt. helv. n.* 268), qui quidem aliquoties in hiſce

 mor-

morbis ſcreatum eo levatum obſervavit, & in phthiſi ſatis provecta ſemel illud utile invenit, non vero aliis exemplis.

Reſolvit etiam tumidum hepar, quin scirrho vitiatum. Sic evanuit tumor ejus diuturnus durus, contra quælibet alia tentata auxilia rebellis, conſerva florum (quorum calycibus folia ſtirpium vi æmulantibus, ſine dubio efficacia debetur), melle parata ad unciam per quadraginta dies ſumta, ſuperbibita aqua ex ſtirpis foliis & radicibus deſtillata (Zacut. Luſit. *Prax. admir. Lib.* 2. *Obſ.* 48.). In duobus hominibus infuſo vinoſo per plures menſes continuato diſparuit ſcirrhus regionis hepatis, magnitudine nucem æquans (Chomel *Uſuell. T.* 1. *p.* 232.). Icterum pertinacem, reliqua eludentem, ſæpe diſcuſſit (Foreſt. *Oper. Lib.* 19. *Obſ.* 19. *Schol.*), idque in ſucco per ſaccharum in ſyrupum redacto (Foreſt.). Nec feſellit Marrubium, ictero jam in hydropem tranſeunte, multis exemplis, in decoctis vel ſucco cum vino & ſaccharo vel melle miſto, & utrumque morbum ſanavit (Foreſt. *Ob. Lib.* 19. *Obſ.* 40.). Innumeras ſuas experientias citat Borellus (*Hiſt. & Obſerv. Cent.* 4. *n.* 14.), deprædicans infuſum ſummitatum ejus ad menſtrua provocanda & chloroſin virginum tollendam. Ptyaliſmus, qui ex mercurio ante adminiſtrato ultra annum in juvene venerea labe infeſtato perrexerat, infuſo ejus brevi ſublatus (Linn. *Fl. Svec. n.* 531.).

Præter indicatos varios exibendi ſtirpem modos notandum adhuc eſt

PRÆPARATUM.

Extractum), pariter in officinis obvium, licet in catalogis vulgatis omittatur. Utique non ſpernendum, præcipue ſi menſtruo aquoſo ſimulque ſpirituoſo ſecundum *Ph. Dan. p.* 172. paratur.

SALVIA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 64. *Gen. plant. pag.* 17.

Pharm. Salviæ *Folia.*

258. *SALVIA OFFICINALIS*; foliis lanceolato-ovatis integris crenulatis, floribus ſpicatis, calycibus acutis Linn. *Sp. pl. p.* 34. Conf. Etlingeri *Comment. de Salvia p.* 16. α, Salvia major C. B. Salvia latifolia Brunfels. β, Salvia minor aurita & non aurita C. B. Salvia anguſtifolia Clus. Icon:

Re-

Regnault *Botanique*, la petite Sauge. Rarius occurrit flore albo, plerumque cœruleo. Fruticulus in Europa auſtrali ſpontaneus, in hortis noſtris ſub dio commode hoſpitatur.

Utriuſque Varietatis promiſcuus in officinis uſus fit: altera tamen & odoris & ſaporis fortioris quibusdam videtur (V. e. c. Alſton *on the M. m. Vol.* 2. *p.* 217.), conſequenter & virtutis. Quæ locis ſiccis lapidoſis creſcit, efficacior eſt illa, quæ ſolo humido fertili reperitur; hortenſis igitur poſtponenda (Hill *on the Virtues of Sage, Verſ. Germ. p.* 48.).

Ελελισφακον Dioscoridis) (*M. m. Lib.* 3. *cap.* 4.) exiſtimatur eſſe. Subtilius diſtinguens Theophraſtus (*Hiſt. pl. Lib.* 6. *cap.* 2.) per illam vocem Varietatem majorem, per vocem Σφακελ autem Var. minorem denotat. Plura de nomine apud Veteres in Wedelii *Diſſ. de Salvia*, *reſp.* Weisheit *Ien.* 1715. legas.

Flores) nondum expanſi plurimum virtutis videntur ſpondere, ut quorum calyces balſamum valde fragrans ſpirant. An vero hiſce potiſſimum uſi fuerint Veteres, indeque plus ſtirpe hac præſtiterint, quam noſtro tempore fit, ut Hillius (*l. c. p.* 61.) vult, definiri nequit. Jam vero Foliis) unice acquieſcimus. Hæc ſaporis aromatici calidi amaricantis ſubadſtringentis ſunt, odoris fortis non admodum grati. Succoſis ſ. recentibus foliis quum fervidam aquam infunderem, obtinui liquidum ſaporis fere camphoracei non valde amarum, ſed diu a putredine immune; quod vero infuſione ſiccatorum foliorum redundavit, ingrate amarum reperi vix aromaticum, & facile putredinem calido aere concipiens. Infuſum aquoſum miſcela vitrioli martis ſaturata nigredine tingi quidam (Tancred Robinſon in Raii *Hiſt. pl. p.* 510. item Lewis *M. m. p.* 513.) referunt: recentiſſimus autem auctor (Etlinger *l. c. p.* 54.) colorem modo profundiorem inde vidit. Idem infuſum, admixtum ſanguini calenti, floridiſſimum eum reddidit & attenuavit (Schwencke *Hæmatol. p.* 186.). Extracti aquoſi primi dachmæ duæ cum dimidia circiter ex uncia una foliorum eruuntur; extracti ſpirituoſi primi drachma una cum ſexdecim granis (Etlinger *l. c. p.* 51. *ſq.*) ex eadem quantitate. Amaras & adſtringentes partes, quæ ambæ maximum pondus coſtituunt, aqua elicit, ſpiritus vini autem inſuper aromaticas. Aqua deſtillatione tranſiens fragrans eſt, cum qua emergit oleum æthereum, ad drachmam dimidiam vel ſcrupulos duos ex libra (Cartheus. *M. m. T.* 2. *p.* 109.) vel ſcrupulus unus cum granis quatuor ex unciis octo herbæ (Etling. *p.* 53.). Multum cinerum combuſta erogat, ad drachmas decem ex libra. Præter alcali fixum, etiam volatilis notæ inſunt (*l. c. p.* 53.). Antiſeptica vi ſub experimentis cum carne ipſo cortice Peruviani ſuperiora folia ſunt deprehenſa, nam nonniſi qua-

tuor integris diebus elapſis cadaveroſum odorem caro ſub hoc connubio ſparſit (*l. c. p.* 54.), quum cortex fœtorem per 55. horas modo averteret.

Ante uſum lavari bene folia jubeo aqua, fabulas quidem de bufonibus non curans, quibus, per acceptam ſibi ſub ſtirpe hac commorationem, inquinamentum illi venenatum afferri perhibent, vel de inſectis adſidentibus; ſed ob papilloſam ſuperficiem, quæ ſubtus in cavernulas unctuoſas pulverem aliasque quisquilias recipit & ſervat.

Miror, quod in locum Theæ Chinenſis Salviam ſurrogare quidam ſuaſerint (Hunauld *Diſcours ſur les proprietés de la Sauge à Paris* 1698. Stenzel *Diſſ. de Salvia in infuſo adhibenda hujuſque præ Thea Chinenſi præſtantia, Vitem.* 1723.), cui fini vero tam ob ingratiorem ſaporem, quam ob calidam & ſudoriferam naturam longe minus opportuna eſt, ut nec ob hanc febrientibus concedi poſſit. Merito & dubitatur, licet multi (prout Boerhaavius in *Hiſt. pl. hort. L. B. P.* 1. *p.* 235. & iterum Bomare in *Dictionaire d' hiſt. nat. T.* 6. *p.* 645. *Ed.* 4.) affirment, quod Chinenſes & Iaponenſes oblatam ab Europæis Salviam eadem aviditate ac nos veram Theam in infuſo biberent; ſuæque Theæ tantopere præferrent, ut pro ciſta una Salviæ binas vel tres ciſtas Theæ viridis redderent, quod Belgæ præcipue ad littus Gallo-Provinciæ integram fere Salviæ meſſem coementes ſuum in lucrum vertere dicuntur (Bomare). Certe ſilent hac de re itineratores nuperiores.

Efficacia & nomen herbæ dedit (a ſalvando), & cumulum laudum attulit in tremore artuum, paralyſi, obſtructione menſtruorum, fluore albo, arthritide & rheumatiſmo, morbis contagioſis, aphthis, ulceribus aliisque multis morbis, quorum nomina colligere abſque teſtium fide non intereſt Licet tamen inter Hunauldi, Wedelii, Paullini (*ſacra herba ſ. nobilis ſalvia, Vindob.* 1688.) prodiga præconia & tenuem exſuccamque generaliorum virtutum enumerationem media quadam via prodire. Hæ ſtimulandi nervos inſtar aliarum aromaticarum herbarum, roborandi fibras, adſtringendi, diſſipandi ſtagnantes humores & detergendi efficacia videntur contineri. Ulterius vero conſtitit, ad coercendos nocturnos eorum ſudores, quibus ex febribus prægreſſis languidi & debiles ſubinde diffluunt, eximium auxilium attuliſſe infuſum Salviæ vino, vel, niſi hoc ſuffecerit, ſpiritu vini paratum, & hoc proxime dictum quidem ad bina cochlearia bis de die ſumtum, quod nunquam fefelliſſe fertur (Swieten. *Comment. T.* 2. *p.* 370.). Sudores adeo in peſte abſque levamine protruſi vino ſalviato, aut ſaturatiori Salviæ infuſo, addito ſpiritu vini coerciti (Chenot *de peſte p.* 136.). Non ſpirituoſi liquidi vi roborandi deberi hanc ſi-

ſten-

ſtendi ſudorem effectum, inde patet, quod par ſucceſſus ex infuſo aquoſo contigerit (Quarin *method. m. febr. p.* 37.).

Moleſtum quoque lactis ſticillicidium, ſubinde poſt ablactationem infantum perſiſtens haud abſque notabili corporis emaciatione, ſubigi ſe, reliquis ſubſidiis irritis, infuſo forti Salviæ per trihoria ad unciam unam vel alteram dato patitur (Swiet. *Comment. T.* 4. *p.* 645.). Succi Salviæ cochlear cum tanta copia ſucci citrei, quam malum ejus erogat, remixtum & verſus paroxyſmi exortum captum febrem tertianam ſufflaminavit (Kalm's *Reſa T.* 2. *p.* 354.) ſudore, ut exiſtimo, loco paroxyſmi excitato; quod vero ambiguum curationis febrium intermittentium genus conſtituit. Fuerunt tamen antea alii, qui in hiſce febribus Salviæ confiſi ſunt.

Laus in aphthis infantum non nova nec immerita, cui ſignatura foliorum, per contractas venas in papillas efformatorum, favere Wedelio (*l. c. p.* 18.), ad genium iſtius temporis, viſum. Præcaventur hæ decocto foliorum, aqua facto, vel hoc cum pauxillo vini Gallici albi mixto, cui additur poſt colationem tantillum mellis, dum nutrix linteo illi intincto digitum obvolvit, & hocce os, præcipue ubi albæ maculæ occurrunt, perfricat. Jungitur & ſimilis decoctis uſus, quando præſentia aphtharum alia efficaciora deſiderat (Roſenſt. *om Bſkd. p.* 42. *ſq.*).

Ad gingivas relaxatas roborandas, ulcera oris detergenda & ſananda confert, decocto colluere os vel eodem in gargariſmate uti. --- Diſcutit & potenter in ſacculo adhibita vel in fomento, aqua vel vino decocta.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata) *offic.*

Aqua Salviæ compoſita) *Ph. W. p.* 22. Valde calida ob aromatum copiam & ſpirituoſum menſtruum. Superflua, certe apoplecticis, quibus olim deſtinata, noxia.

Conſerva) *Ph. W.* Exoleta.

Oleum deſtillatum). *Ph. W.* Initio viride vel album (Etling. *l. c. p.* 53.), ætate flaveſcens vel brunum, acre & calidum. Temporis mora odorem fere camphoraceum aſſumit (Geoffroy *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris* 1721. *p.* 163.), Rari uſus.

Pharm. Sclareæ vulgo s. Hormini Sativi
Ph. Ed. *Folia.*

259. *SALVIA SCLAREA*; foliis rugoſis cordatis oblongis villoſis ſerratis, bracteis coloratis calyce longioribus concavis acuminatis Linn. *Spec. pl. p.* 38. Horminum Sclarea dictum

ctum C. B. Cfr. Etling. *Comment. de Salvia p.* 34. Icon: Regnault *Botanique*, l'Orvale, ou Toute bonne. Pl. biennis Italiæ, Syriæ.

Superflua, nec in medicina amplius hodie locum habet. Linneus (*M. m. n.* 19.) fortiorem pronunciavit præcedente. Dum recens eſt, ad attactum unctuoſa.

Odor Foliorum) fortis, ſapor amaricans, ſubaromaticus. Pauxillum modo olei deſtillati continent, ſcil. $\frac{1}{512}$. Omiſſis virtutibus in malo hyſterico, colica, ſuppreſſione menſtruorum rel. illis adſignatis, noto tantum cereviſiam vel vinum herba impraegnatum inebriare inſigniter capitisque dolores excitare (Lobel. *Adverſ. p.* 240. Herm. *Cynoſ. Mat. med. T.* 1. *p.* 460.). Qui mos iisdem impraegnandi vina tamen etiamnum ab œnopolis quibusdam fraudulentis, ut vinum ſapore moſchatellino imbuant, exercetur.

ROSMARINUS.

Linn. *Syſt. veg. p.* 64. *Gen. pl. p.* 19.

Pharm. RORISMARINI HORTENSIS *Herba*, ANTHOS *Flores*.

260. *ROSMARINUS OFFICINALIS*; β, Roſmarinus hortenſis anguſtiori folio C. B. Λιβανωτις Dioſc. Icon: Regnault *Botanique*, le Romarin. Frutex in collibus inferioris Galliæ, Hiſpaniæ, Italiæ, Helvetiæ quoque paſſim, item Oriente ſpontaneus. Septentrioni propius in hortis per æſtatem quidem ſub dio viget floretque, per hiemem autem hybernaculorum tutamine indiget.

Herba) odorem fortem fragrantem non omnibus gratum, ſi teritur, & recens & ſicca ſpargit, ſapore autem calido, acri, camphoraceo inſtruitur. Hiſce notis maxime extrema ramorum foliis veſtita calycesque diſtinguuntur; nam corolla demto calyce vix odora vel ſapida (Neum. *Chem. B.* 2. *Th.* 4. *p.* 117.). Unde, quænam partes vi præſtent, colligitur. Folia præ reliquis eliguntur. Aqua ex iis obtinetur extractum amaricans uberius, ſpiritus vini autem elicit etiam odoras calidaſque partes, ſed ſpiſſatus pondus extracti minus præbet. Nec parum terreſtrium partium hiſce ſecluſis remanet, ſcilicet ex uncia una drachmæ tres ſupraque (Neumann.). Olei deſtillati $\frac{1}{96}$ ad $\frac{1}{128}$ cl. Cartheuſer (*M. m. T.* 2. *p.* 106.), cl. Lewis (*M. m. p.* 486.) autem $\frac{1}{200}$ eruit. Flores longe ejus minorem quantitatem erogant. Camphoram, quam ſtirpi ineſſe nonnulli affirmarunt,

in

in conjectura ex analogia ſaporis unice conſiſtere arbitror.

Eſt ſtirps ex potentiſſimis hujus ordinis aromaticis, quæ in nervis ſtimulandis & reficiendis, liquidis tenacibus reſolvendis & ſtagnantibus diſſipandis, ſanguine exagitando, ut in ſudorem degeneret vel in fœminis in menſtrua erumpat, flatibus diſplodendis, putredine coercenda inſignem vim habet. In affectionibus ideo ſyſtematis nervoſi variis, memoriæ labe, vertigine, paralyſi, multum nec injuſte laudatur. Vino decocta & melle dein mixta aſtmatis (pituitoſi ſine dubio) exiſtit eximia medela (Borell. *Hiſt. & Obſ. Cent.* 4. *Obſ.*. 46.). Glandularum colli infarctum apud infantes diſſipat infuſum vel decoctum herbæ ſaccharo edulcatum (Kvechler in *Diſſ. de glandulis colli puerorum tumefactis* p. 47.), approbante & Heiſtero (*Med. pract.* p. 264. & *Chirurg. cap. de ſcirrho*). Diarrhœam chronicam ſub virium jactura tabem minantem vinum ex foliis ſtipavit intra breve tempus (*Welſch. Hecatoſtea* 2. *n.* 51. *p.* 29.).

Herba extrinſecus in ſacculis vel epithematibus applicata ſugillationes diſcutit, ſiccata diſſipat œdemata, in fomento cum vino gangrænam ſiſtit.

Flores Anthos. Deſueverunt uſurpari. Vis eorundem, ut dictum, in calyce latet.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata) *officin.*

Oleum deſtillatum) *officin.* Flavicans vel ſubviride, tenue, fragrans inſigniter, etſi paullo ingratius odore, quam ipſa herba. Ætate odorem fere camphoræ acquirit (Geoffroy *Mem. de l'Ac. d. ſc. d. Paris* 1721. *p.* 163.). Paucis guttulis ingeſtum flatus diſcutit nervosque ſtimulat.

Aqua Reginæ Hungariæ), melius Spiritus roriſmarini). Simplicior eſt in *Ph. Edinb. p.* 33. ubi flores, vel in *Ph. Ed. noviſſ. p.* 100. & *Ph. Lond. p.* 58., ubi ſummitates, item in *Ph. Svec. p.* 176., ubi folia cum floribus requiruntur, & horum aliquod cum ſpiritu vini abſque alia miſcela deſtillatur. Dani (*Ph. p.* 128.) floribus Anthos flores Lavendulæ addunt, & Wurtembergenſes (*Ph. p.* 18.) Salviam & Zingiber. Externe pro odoramento eſt debilium & deliquio animi correptorum, diſcutit etiam & roborat. Qui ſpiritus Monſpeliis ad nos transfertur fragrantior & efficacior eſt reliquis.

Conſerva) *Ph. Lond. p.* 24. *Ph. Ed. p.* 70. Ex floribus. Contuſione horum & ſaccharo addito debilitatur fragrantia & vis inſigniter.

Mel anthoſatum). *Ph. W. p.* 113. Ex floribus vel herba,

aqua

agua & melle maceratis, demum coctis & colatis. Raro hodie ad flatus diſſipandos & tormina uterique dolores mitigandos ingeritur, vel clyſmatibus admiſcetur.

GLECOMA.

Linn. *Siſt. veg. p.* 445. *Gen. pl. p.* 291.

Pharm. HEDERÆ TERRESTRIS *Herba*.

261. *GLECOMA HEDERACEA*: foliis reniformibus crenatis Linn. *Spec. pl. p.* 807. Hedera terreſtris vulgaris C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Lierre terreſtre. Pl. perennis ad ſepes, & in dumetis crebra.

Herba) ſuccoſa amara paullum, cum levi aromate & acrimonia, & odoris, dum fricatur, fortis. Nec ſiccata perdit ſaporem vel odorem ſuum vel vires, ſi contuſa & in placentam redacta ſiccatur beneque ſervatur (Willis *Pharm. rat. Sect.* 1. *c.* 6. *p.* 59.). Alius jacturam odoriferæ partis ſiccando queritur (Carth. *M. m. T.* 2. *p.* 469.). Aqua deſtillata odora. Extractum aquoſum amaritiem mitem habere fertur, ſpirituoſum evidentius acre & aromaticum (Heder. *Diſſ. de Hedera p.* 12. *ſq.*). Contra hæc vir fide dignior (Cartheuſer *loc. cit.*) ſaporem extracti aquoſi primum ſubdulcem & amaricantem, poſtea adeo acrem, ut Piper vel Pimpinellæ radicem æmuletur, deſcribit, extractum autem ſpirituoſum, quod longe minori quantitate elicitur, balſamicum, amaricans.

In Anglia, præcipue ſeptentrionali, olim per 24. horas dolio immiſſa ad cereviſiam clariorem reddendam (Raii *Hiſt. plant. T.* 1. *p.* 567.). Crebro quoque cereviſiam hac ſtirpe imprægnatam, nomine Gill ale, potarunt, ut antiſcorbuticum, aperiens & diureticum (Miller *Botan. offic. p.* 225.) In Germaniæ quibuſdam locis embammatibus incoquitur gratiæ cauſa. Folia loco Mori bombycibus projecta (Juſti *Gött. Polizeynachr.* 1757. *p.* 23.).

Quod aperiendi, detergendi, lotium pellendi vulnerariamque facultatem habeat haud mediocrem, experientia non diffitenda nititur. Olim fiduciam in ulceribus internis (Sim. Paulli *Quadrip. bot. p.* 74.), præcipue pulmonum, contraxit, quam adhuc apud multos ſervat. In tuſſi gravi & pertinaci pulveris drachmam dimidiam vel integram bis de die, in aqua deſtillata vel decocto pectorali ſumendam, impenſe laudat Williſius (*Pharm. rat. Sect.* 1. *c.* 6.). In phthiſi ex hæmoptyſi præ ceteris omnibus commendatum cupit ſyrupum

pum

pum ex Hedera terreſtri copioſe ingeſtum Mortonus (*Phthiſiologia Lib.* 3. *cap.* 5. *Op. T.* 1. *p.* 133.). Quercetano pariter ſyrupus hoc fine placuit, ſed ex ſucco cum ſaccharo Roſarum vel penidio paratus (River. *Prax. P.* 1. *p.* 349.). Decoctum melle, ſi placet, miſcendum multis extollit Etmüllerus (*Oper. T.* 1. Mang. *p.* 639.) in exulcerationibus pulmonum, Lindanum ſocium laudis in empyemate, vomica pulmonum & abſceſſu ex male curata pleuritide citans. Favet horum effatis de efficacia in phthiſi Scardona (*Aphoriſmi de cognoſcendis & curandis morbis Lib.* 2. *p.* 69., Sauvages *Noſol. T.* 3. *P.* 2. *cap. de phthiſi.*) in cenſu remediorum contra phthiſin variam hoc pariter memorat. In Svecia, ubi medicis quibuſdam contra phthiſin ſeſe quoque commendavit, memini cognati cujuſdam, qui pus verum exſpuerat, ſucco ejusdem cum ſero lactis vel lacte mixto, juncta equitatione, potiſſimum curati. Equidem pluries addidi pro phthiſicis ex ulcere aliis herbis in infuſo theæformi, conſerva Roſarum loco ſacchari edulcato, non ſine fructu, ſed in comitatu reliquorum ſubſidiorum.

Calculo renum ſubvenit, non quidem, ut arbitror, peculiari quadam ſolvendi virtute, quam in pulvere, vel aqua ſpirituoſa, exploratam arbitratur Sim. Paulli (*Quadrip. bot. p.* 74.), ſed ea, qua lotium movet. Ad præcavendum igitur calculum valde efficax, quocumque modo ſumta, pronunciatur (Sennerti *Pract. Lib.* 3. *Pars* 7. *Sect.* I. *Oper. T.* 3. *p.* 576.). Aliis infuſum ſpiritu vini paratum ad calculos pellendos placuit (Plater. *Prax. Tom.* 2. *p.* 499. Reuſn. *Obſerv. med. p.* 90. *apud* Welſch.), etiam ſaccharo edulcatum; ſicque aliquando haud abſque dolore arenulæ excretæ (Reuſn. *l. c.*). Unde apparet, non larga nimis manu præbendam eſſe, ne, ut ſolent diuretica efficaciora, labe factatas lotii vias nimis irritet, & lædat. Extra tempus, quo dolor renum affligit, commendabilis eſt cereviſia non lupulata, cui tempore fermentationis folia ſtirpis addita (Mead *Monita & præc. med. p.* 97.).

Succum naribus attractum cephalalgiam vehementiſſimam & inveteratam auferre Raius (*Hiſt. pl. T.* 1. *p.* 567.) profert, auctore ludimagiſtro quodam, fateor teſte non ſatis idoneo, & nimis empirice. Meminiſſe tamen hujus rei juvat ob experientiam gravioris viri (Seguieri, *Plant. Veron. T.* 1. *p.* 306.), qui, etſi nequaquam radicitus malum tolli, minui tamen hac ratione expertus eſt.

Leviores eæque vernales febres intermittentes infuſo meraco recentis herbæ, ſub apyrexia & frigoris ſtadio ubertim hauſto, fugatæ fuerunt (Lautter *Hiſt. bienn. p.* 2.). Miror, quod & primo febris ſtadio in uſum tractum, quum, quic-

quicquid tum potulenti ingeritur, moleſtias creare ſoleat, & paroxyſmum prolongare.

Deſuevit omnino tritam herbam ulceribus ſinuoſis crurum imponere; vel ſucco eadem eluere (Gabelchover *Cent.* 3. *Obſ.* 69.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Conſerva) *Ph. W.* Superfluam declarat ſupra citata Williſii obſervatio.

Aqua deſtillata) *l. c.* Abeſſe poteſt, tanto magis, quum odor facile pereat.

Syrupus) *l. c. p.* 212. Laus in phthiſi ſupra adfuit. Extenditur & haud ſine omni jure ad abſceſſus alios internos, item ad nephritidem calculoſam.

LAMIUM.

Linn. *Syſt. veg. p.* 445. *Gen. pl. p.* 292.

Pharm. LAMII ALBI *Herba*; *Flores.*

262. *LAMIUM ALBUM*; foliis cordatis acuminatis ſerratis petiolatis, verticillis vigintifloris Linn. *Sp. pl. p.* 809. Lamium album non fœtens, folio oblongo C. B. Urtica iners ſive Lamium primum Dodon. *Pempt. p.* 153. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 523. Regnault *Botanique*, L'ortie blanche. Pl. perennis, creberrima ad vias & locis cultis.

In *Pharm. Edinb.* utraque pars deſignatur, in *Londinenſi* unice flores. Spreta in univerſum ſtirps in hodierna praxi; nec ſpondet multa ſenſuum ſcrutinio ſubjecta. Herbæ) odor ſubfœtens, ſapor ſubauſterus. In hæmorrhagia uteri & fluore albo, præcipue in hoc olim laudata. Quidam floribus prærogativam tribuerunt conſervamque ex recentibus pararunt (Dodonæus). Alii infuſo theæformi ex utraque dictarum partium uſi ſunt (Geoffroy *Matiere med. Traité T.* 7. *p.* 168.). Ex recentioribus Galli præcipue de ea honorifice in hiſce malis ſentiunt, ut Chomel (*Pl. Uſuelles T.* 2. *p.* 306.), qui herba floribuſque in juſculo vitulino coctis, vel & ſucco ad uncias ingeſto una cum cataplaſmate abdomini applicato ſæpe auxilium attuliſſe narrat, item Geoffroy (*l. c.*), qui ad quotidianam praxin provocat. Scrophulas etiam infuſo aquoſo frigido foliorum & florum Lamii pro potu vulgari diſpelli viſum (*Mem. de l' Ac. de Paris a.* 1717. *p.* 273.).

LEONURUS.

Linn. *Syſt. veg. p.* 449. *Gen. pl. p.* 295.

Pharm. CARDIACÆ *Herba*.

263. *LEONURUS CARDIACA*; foliis caulinis lanceolatis trilobis. Linn. *Spec. pl. p.* 817. Marrubium Cardiaca dictum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 727. Regnault *Botanique* l'Agripaume ou la Cardiaque. Pl. perennis, in locis ruderatis creſcens.

Herba) omneſque reliquæ ejus partes colorem luridum habent; odor foliorum ſubfœtidus, ſapor amarus. Ad obſoleta pertinet. Quæ de uſu in cardialgia infantum a diſtenſione hypochondriorum, de vi pituitam reſolvendi, lotium & menſtrua provocandi, de efficacia in palpitatione cordis &c. paſſim (Vid. e. c. Raii *Hiſt. pl. T.* 1. *p.* 572. Boerh. *Hiſt. pl. Hort. L. B. P.* 1. *p.* 259.) tradita ſunt, non ita narrantur, ut veræ frugis aliquid inde peti poſſit.

PRUNELLA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 258. *Gen. pl. p.* 301.

Pharm. PRUNELLÆ s. BRUNELLÆ *Herba*.

264. *PRUNELLA VULGARIS*; foliis omnibus ovato-oblongis ſerratis petiolatis. Linn. *Syſt. veg. l. c.* Prunella major folio non diſſecto C. B. Icon: Regnault *Botanique*, la Brunelle. Pl. perennis, in pratis obvia, præcipue humidis.

Herba) parce præſcribitur. Saporis ſubamari leniter auſteri; adſtringit igitur nonnihil. Hinc ex vulgari opinione, quod ſanguinis profluvia & alvi vitioſæ dejectiones adſtringentibus ſiſtantur, hæc quoque a variis inter horum malorum auxilia eſt cooptata. Prudentiores cauſas horum antea vincunt, quam ad roborantia animum advertant. Hodie pro gargariſmis ſervatur in angina, & collutionibus in ulceribus oris, quo fine aqua decoquere illam & melle commiſcere convenit (Cfr. Ettmüll. *Oper. Ed.* Mang. *T.* 1. *p.* 680.).

SCUTELLARIA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 456. *Gen. pl. p.* 301.

Pharm. TERTIANARIÆ *Herba.*

265. *SCUTELLARIA GALERICULATA*; foliis cordato-lanceolatis crenatis, floribus axillaribus Linn. *Spec. pl p.* 835. Lyſimachia cœrulea galericulata ſ. Gratiola cœrulea C. B. Tertianaria I. B. *Hiſt. pl. T.* 3. *P.* 2. *p.* 435 Icon: *Fl. Dan. Tab.* 637. Pl. perennis ad oras ſtagnorum & in foſſis creſcens.

Herba) medicis valde paucis hodie cognita. Spirat Allium, amara. Nomen pharmaceuticum virtutem in febre tertiana reſpicit, de qua & nomine Turnerus Io. Bauhinum (*loc. cit.*) certiorem reddidit. Quum poſt tam longum ſilentium in *Ph. Danica p.* 50. ejus iterum mentio fiat, nec ut opinor, abſque ratione, nolui heic loci deſiderari. Decoctum ejus prædicavit Camerarius in angina (Tourn. *Hiſt. des pl. de Paris T.* 1. *p.* 318.)

ORDO XX.

PERSONATÆ.

ANTIRRHINUM.

Linn. *Syſt. veg. p.* 464. *Gen. pl. p.* 309.

Pharm. LINARIÆ *Herba, Flores.*

266. *ANTIRRHINUM LINARIA*; foliis lanceolatо-linearibus confertis, caule erecto, ſpicis terminalibus ſeſſilibus, floribus imbricatis Linn. *Spec. pl. p.* 858. Linaria vulgaris lutea, flore majore C. B. Icon: Regnault *Botanique*, la grande Linaire. Pl. perennis in locis ruderatis & muris crebra.

Herba) facile diſcernitur ab iſta Euphorbiæ Cypariſſiæ

L.,

L, illi ceteroquin ſtatura, foliorum anguſtia, figura, colore, odore haud parum ſimili, per ſucci lactei defectum.

Suſpecta planta tam ob affinitatem, quam odorem, dum recens eſt, viroſum, qui Ebulum æmulatur, ſaporis ſubamari ingrati. Lacti recenti immerſa ad necandas muſcas in Smolandia adhibetur (Linn. *Fl. Svec. p.* 218. Lotium pellere, ut & inde quondam Urinalis dicta, olim obſervatum, item alvum movere, ad quam vim & Bock (*Kreutterbuch pag.* 115.) Germanico nomine reſpexit. Patet hiſce a natura noſtra non ferri ſtirpem per os ingeſtam. Immiſcentur hinc inde aliquot ejus laudes in hydrope, in ictero, quas hodierna praxis floccipendit. Præcipua autem ejus extrinſecus applicatæ in hæmorrhoidum cœcarum dolentium lenimine & diſſipatione continetur, eaque non ambigua, ſed a multis confirmata (Vid. e. g. Horſt. *Obſ. & Epiſt. med. lib.* 4. *Obſ.* 50. Sim. Paulli *bot. p.* 415. Cheſnau *Obſ. p.* 360.). Et hancce quidem virtutem & flores præſtant, ut utraque plerumque pars una adhibita fuerit, ſcilicet vel cataplaſmatis forma, vel Linaria lacte cocta & fomenti inſtar applicata, additis ſi placet floribus Chamomillæ (Chomel. *Pl. uſuell. T.* 3. *p.* 34. Geoffroy *M. m. T.* 7. *p.* 297.), vel, quod maxime vulgare eſt, in unguento, quod ſimpliciſſimum, parare poteris ex contuſa planta cum butyro vel axungia porcina & camphora miſta, & linteo carpto applicare (Conf. Chomel Geoffroy *l. c.*).

Flores) ejus ad exanthemata chronica curanda valent in connubio florum Verbaſci, dum iſtorum quatuor partes horum una infunduntur aqua, & hoc infuſum, Theæ ſaturatæ inſtar, ad plures cyathos potatur. Sic & evanuit, exanthema, quod per tres annos aliis fruſtra tentatis duraverat (Hamnerin in *Provincial-Doctorernes Berättelſer* 1761. *p.* 7.).

Alias Antirrhini ſpecies, ut *Antirrhium majus*, *Orontium ſpurium*, *Cymbalariam*, quarum paſſim in libris de materia medica mentio fit, ſilentio hic prætereo, quum mihi quidem dubia de effectuum hiſce adſcriptorum veritate obverſentur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Unguentum de Linaria) *Ph. Wurt. p.* 244. Coctione herbæ florumque cum axungia porcina. Prolixior ejus formula in *Ph. Brand. p.* 225. exſtat, ad cujus naturam proprius accedit illa Danorum (*Ph. Dan. p.* 280.), quæ Sempervivum & Hyoſcyamum, præter Linariam, pinguedini addit. Prima decantatiſſimum eſt remedium hæmorrhoidum dolentium, in plumaceolo cum vitello ovorum applicandum. Inventor ejus eſt Io. Wolphius, medicus Ludovici ſenioris, Haſſiæ Lan-

Landrafii, cui iſte pluries rogatus revelare unguentum recuſavit, donec Princeps bovem ſaginatum quotannis illi dare promitteret; unde verſiculum pro dignoſcenda Linaria ab Euphorbia dicta compoſuit „ Eſula lacteſcit, ſine lacte Linaria creſcit „, cui addidit adſidens Io. Rideſelius, Haſſiæ Mareſchallus hereditarius „ Eſula nil nobis, ſed dat Linaria taurum „ (Horſt *l. ſupra c.*).

EUPHRASIA.

Linn. *Syſt. veg.* p. 460. *Gen. pl.* p. 304.

Pharm. EUPHRASIÆ *Herba*.

267. *EUPHRASIA OFFICINALIS*; foliis ovatis lineatis argute dentatis Linn. *Spec. pl.* p. 841. Euphraſia officinarum C. B. Icon: Regnault *Botanique*, l'Eufraiſe. Pl. annua, in pratis & montanis vulgaris.

Herba) inodora, ſed ſubamara & adſtringens, ut & ſolutioni vitrioli martis nigredinem inducat. Olim tanquam oculorum efficax præſidium in variis eorundem morbis, caligine, lippitudine, inflammatione, exulceratione, cataracta aliiſque in medium producta. Unde & nomen ejus in Europæ linguis tantum non omnibus ad hanc virtutem reſpicit. Facem prætuliſſe videtur Gordonus (*Lil. med. Ed. a.* 1305. *Fol.* 146. *a.*), cui externe in aqua deſtillata compoſita, & intrinſecus in ſyrupo arriſit, applaudente paullo poſt Arnoldo de Villa Nova, qui aquam Euphragiæ (*Breviar. Pract.*) item vinum euphragiatum (*Lib. de vinis.*) commendavit, & aliquanto ſerius Sylvatico, poſteaque inſigni medicorum caterva, quorum nomina & ſcriptorum loca ſignificat Zornius (*Botanol. med. p.* 290.). Hæcce ſcire geſtientibus etiam ſatisfacit Francus (*Euphragia herba medicina polychreſta, verum oculorum ſolamen* 1717.). Sunt & inter hoſce, qui pulverem aromate miſtum ingerendum, vel herbam pani incoctam, item ſuccum oculis inſtillandum curarunt. Mireris merito varietatem difficiliorum oculi affectionum, quibus ſtirpem oppoſuerunt, & ludicram ſæpe eandem adhibendi rationem. Plurimi tamen ſubſtiterunt in viſu debili accuendo, ut & Hildanus (*Cent. epiſt. n.* 59.) ejus uſu ſeptuagenarios, ob vigilias & ſtudia viſu orbos, eundem recuperaſſe enunciaverit, & Lanzonus (*Oper. omn. Lauſann.* 1738. *T.* 2. *p.* 394.) viri quadragenarii poſt alia irrite tentata, vini Euphraſiati ope convaleſcentis, meminerit. Hocce vinum nominatim frequenter per longum tempus uſurpatum eſt, quod quidam ſimplici herbæ infuſione cum vino,

no, alii, de conſilio Arnoldi, fermentatione cum muſto pararunt. Male vero in amico quodam Lobelii (*Stirp. adverſ. p.* 210.) ceſſit experimentum, ut qui levi cataphora & lacrymatiunculis tentatus, ex illo per tres menſes poto amborum fere oculorum jacturam feciſſet, fluxionibus prope ſuppreſſus. Nonne idem, quod aliis, viſu caligantibus ſolatium unice attulit, roborando nervos, huic detrimento fuit, vinum ſcilicet? Quidam calidam & ſiccantem herbam ſibi repræſentantes reſtringunt vim ad eam caliginem, quæ frigidam cauſam habet (Sim. Paulli *Quadrip. p.* 325.). Ambiguis iſtis experimentis non fido, nec exiſtimationi, in qua apud Islandos ſuccus expreſſus in dolore vel aliis affectionibus oculorum eſt (Eggert Olafsen *Reiſe durch Island Vol.* 1. *p.* 229.), quæ tamen utpote profecta a plebe indocta nec auctoritatis præjudicio occœcata majoris eſt facienda quam iſta prius enarrata, donec certiora edocear. Aqua ejus deſtillata pro collyriis adhiberi poterit loco aquæ Roſarum vel ſimplicis deſtillatæ, ſi quid lucri ex affectatione in formulis ſperari poſſit.

Ictericis vino decoctam mederi quidam (Bock *Kreutterbuch p.* 107. Hoffmann *in* Schrod. *p.* 412.) recenſent, ſed experientia non confirmata recentius.

PRÆPARATUM

Aqua Euphraſiæ) *offic. German.*

SCROPHULARIA.

Linn. *Syſt. veget. p.* 468. *Gen. pl. p.* 312.

Pharm. Scrophulariæ vulgo s. cum epitheto Vulgaris Ph. Ed. *Radix*, *Folia*.

268. *SCROPHULARIA NODOSA*; foliis cordatis trinervatis, caule obtuſangulo Linn. *Syſt. veg. l. c.* Scrophularia nodoſa fœtida C. B. Icon: Scrophularia Rivin *irreg. mon. Tab.* 107. Planta perennis, in umbroſis ad pagos & ſepes creſcens.

Luridi aſpectus eſt ſtirps, fœtens inſtar foliorum Ebuli vel florum Pæoniæ, ut totum genus curculionibus miſere depaſcitur, ingrate amara. Obſolevit ſenſim uſus ejus medicus. Radicis potior olim laus fuit.

Radix) tuberoſa; conſtans ex nodis aggregatis inæqualibus parce fibroſis; albida, fœtens pariter, ſubacris & amara. Sicca radix & odoris & ſaporis mitioris eſt.

Nodoſa ejus figura videtur medicos primum invitaſſe ad eandem contra scrophulas, ſtrumas, ficus & mariſcos ani, præcipue autem hæmorrhoides tumidas, in auxilium vocandam. Teſtium copiam hujus aliarumque virtutum allegat Zornius (*Botanol p.* 624. Arnoldum De Villa Nova, Cratonem, Solenandrum, Henricum Ab Heers, Mayernium, Etmüllerum alioſque, quibus plures addi poſſunt ex Slevogtii *Diſſertatione* (*De Scrophularia*, *Ien.* 1720.), quæ & ipſa dictis novum pondus adjicere pro fine habuit. Anilem ſuperſtitionem, quod in amuleto in hiſce conferret, prætereo, quum jam nimium videatur, pulveri, electuario, extracto, infuſo, decocto pro interno uſu, vel fotui ſive unguento vario pro externo, fidem tribuere. In hæmorrhoidibus dolentibus & frigidis diſſipandis nominatim Slevogtius (*l. c. p.* 27.) adeo eam prædicat, ut neque certiorem neque celeriorem in aliis remediis effectum deſideret. Si quid heic reſolvendo præſtet, anodyna quoque natura in cenſum vocanda eſt. Translata etiam ejus laus ad ulcera, ad ſcabiem aliaque mala, quæ iteratis experimentis opus habet.

Folia) ſupparia radice viribus habita.

COMPOSITUM.

Emplaſtrum de Scrophularia) *Ph. W. p.* 71. Ex foliis hujus & Digitalis cum pinguibus & reſinoſis & ærugine mixtis. Ulceribus antiquis & ſcrophulis dicatum.

Pharm. SCROPHULARIÆ AQVATICÆ s. BETONICÆ AQVAT. Edinb. *Folia.*

269. *SCROPHULARIA AQUATICA*, foliis cordatis obtuſis petiolatis decurrentibus, caule membranis angulato, racemis terminalibus Linn. *Spec. pl. p.* 864. Scrophularia aquatica major B. C. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 507. *Hort. Rom. T.* 2. *Tab.* 89. Regnault *Botanique*, la Scrophulaire. Pl. biennis in aquoſis frequens.

Priori minus fœtens, ſapore quoque inferior. Folia ejus iiſdem malis oppoſita, etſi rarius. Sed acceſſit alia commendatio, ad odorem ingratum ſaporemque nauſeoſum Sennæ abſque jactura ejuſdem virium corrigendum. Yquetaye vel Liquitayæ nomine Braſilienſibus hoc fine celebrata. Didicerat hanc vim Marchantius a Chrirurgo e Braſilia reduce, qui quidem rem arcanam fecerat, ſed imprudenter inter folia comminuta ſemina reliquerat, ex quibus, terræ mandatis, emerſit dicta Scrophularia, cum qua & indigena ſtirps hacce efficacia congruiſſe dicitur (*Mem. de l'Acad. de ſc. de Paris* 1701. *p.* 275.). Drachma ejus dimidia drachmis dua-

duabus Sennæ admixta hacce acrimonia nervis & cerebro inimica exui monuit Boerhaavius (*Hiſt. pl. hort. L. B. P.* 1. *p.* 316.). Olim & in Pharmacopœa Edinburgenſium pro infuſo Sennæ dimidia vel major pars Scrophulariæ addita; ſed ex ea a. 1756. iterum rejecta. Nec videtur ſtirps per ſe nauſeoſa & fœtida aliam ſimilem corrigere p ſſe.

Vulnerariam præterea depraedicarunt, adeo ut in obſidione Rupellenſi ad finem vulnera ea unice ſanarentur (Chomel *Uſuelles Tom.* 3. *p.* 63.) & Lochnerus (*Eph. N. C. Cent.* 7. & 8. *p.* 145.) atrociſſimum ſuris inflictum vulnus decocto ejus hauſto & ſucco plagæ inſtillato ſanatum memoret, qui & in xenodochio vires vulnerarias exploratas laudat.

AVICENNIA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 484. *Gen. pl. p.* 579.

Pharm. ANACARDIUM ORIENTALE.

270. *AVICENNIA TOMENTOSA*; foliis cordato-ovatis ſubtus tomentoſis Linn. *Gen. pl. l. c. Syſt. veg. l. c.* Bontia germinans Ejuſd. *Spec. pl. p.* 891. Bontia foliis ſubtus tomentoſis Jacq. *ſel. ſtirp. amer. p.* 178. Anacardium C. B. Oepata *Hort. mal. T.* 4. *p.* 95. *Tab.* 45. Arbor creſcens in utraque India.

Linneo judice ex hac arbore deſumitur fructus, qua in re Commelini conjecturam in *Horto Malab.* praeeuntem habet. Verum negat Jacquinus (*l. c.*) ex ea provenire, latere adhuc ſtirpem veram putans.

Anacardii orientalis), cujus figuram expreſſit Garcias ab Horto (*Arom. p.* 120.) nomine venit *Nux* nigra ſplendens, cordatæ figuræ, compreſſa, obtuſa, magnitudine pollicis, pedunculo brevi rugoſo inſidens. Conſtat hæc ex *putamine* celuloſo, in cujus cavernulis latet liquidum oleoſum, melleum, cauſticum, nigrum, quod ſenſim omnino exſiccatur, & *nucleo* albo, ſaporis amygdalarum dulcium, vel Caſtaneæ. Conferri merentur quæ de arbore & fructus diverſitate pro ætate varia memoriæ prodidit Camellus in *Syllabo herb. inſulæ Luzonis p.* 59. adjecto Raii *Hiſt. ſtirp. T.* 3. Colligitur in variis Indiæ regionibus, ut Malabaria, Goa, Malaca, inſula Luzonis &c. Creditur vulgo recentioribus Græcis innotuiſſe primum (V. Garcias Ab Horto *l. c. p.* 120.), ſed in Paullo Ægineta (*Lib.* 7. *c.* 11. in *med. art. princip. p.* 639.) jam occurrit, & Arabibus, ut Avicennæ, Meſui, Serapioni, probe nota fuit hæc nux, & ab illis Balador nuncupata, ex quibus & præparata varia profecta.

Diſcrepat maxime judicium auctorum de ejus natura, aliis edulem adeo vel ſalutiferam, aliis contra ea deleteriam illam pronunciantibus; qui ipſi tamen facile conciliari poſſunt, modo ut in ſeminibus Ricini, intra nucleum & putamen rite diſtinguatur. Nucibus viridibus & ſale conditis Indos uti, olivarum in modum, in cibis referunt Garcias (*l. c.*) & Dacoſta (*Hiſtoria delle Droge medicinali p.* 176.) quod vero de nucleo unice intellectum vult Camelli (*l. c.*), licet, ut & alterum credam, nihil repugnet. Nux viridis etiam coctæ oryzæ appetitus ciendi cauſa admiſcetur, prout & ſicci fructus nucleus eſitatur (Dacoſta). Nucleus &, certe ex Camelli interpretatione, in India ſero lactis maceratus contra aſtma & contra lumbricos ingeritur (Garcias *l. c.*). Omnia igitur in id collimant, nihil maligni nucleo ineſſe, ſed hunc blandum oleum continere. --- Succus contra in putamine reconditus acris eſt, inflammat, exulcerat, ut & cauſtici inſtar Indi eum ad verrucas, lichenes, fungoſas carnes aliaſque excreſcentias delendas illinant, item dentibus carioſis ad eoſdem perdendos inſtillent, necnon ulceribus brutorum ad eadem mundanda (Dacoſta *l. c.*). Non abſonum igitur eſt, ingeſta Anacardia fauces, guttur, ventriculum inurere, febres accendere, quibus adjicitur paralyſin & mentis alienationem inſequi (Matthiol. in Dioſcor. *Lib.* 6. *cap.* 5. *p.* 985. *Ed.* Bauh.). Succo dicto cum calce miſto characteres pannis goſſypinis aliiſque loco atramenti inſcribuntur, nulla lotione delendi (Dacoſta *l. c.*); alii ductibus adhuc madidis eodem fine calcem inſpergunt (Osbecks *Oſtind. Reſa p.* 208. Aliud atramenti ſcriptorii genus paratur ex fructibus immaturis contuſis addito lixivio & aceto (Camelli *p.* 60.). Cultri apici infixa hæc nux, ſi candelæ admovetur, mox flammam capit, ſtrepitus excitat, ſcintillas variorum colorum ſpargit, quibus impoſtores in India credulis imponunt (Dacoſta).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Electuarium ſ. confectio anacardina Meſves.) Zwelff. *Animadverſ. in Pharm. auguſt. p.* 345. Ex Myrobolanis, aromatibus quibusdam, Nigellæ vel Erucæ ſemine, Caſtoreo, Anacardio, varia miſcela in electuarium redactis. Et corporis & animi vires reſtaurare creditum. Exulavit merito ex officinis hodiernis. Quoſdam eo ingeſto evaſiſſe maniacos legitur (Caſp. Hoffm. *de med. offic. Lib.* 2. *p.* 487.).

Mel anacardium Azaravii). Zwelff. *l. c. p.* 56. Obſcure deſcriptum, ſed nihil refert, quum jure expulſum fuerit.

VITEX.

LINN. *Syſt. veget. p.* 473. *Gen. pl. p.* 326.

Pharm. Agni Casti *Semen.*

271. *VITEX AGNUS CASTUS;* foliis digitatis ſerratis, ſpici verticillatis Linn. *Spec. pl. p.* 890. Vitex foliis anguſtioribus cannabis modo diſpoſitis C. B. Αγνος ſ. λυγος Græcorum. Icon: Regnault *Botanique*, l'Agnus caſtus. Varietas folio latiori depicta exſtat in Du Hamel *Traité des arbres T.* 2. *Tab.* 105. Arbor Europæ auſtralis, Siciliæ, Neapolis, necnon Halepi, locis paluſtribus creſcens.

Caſtitati ſervandæ apud Græcos ſacra olim fuit. Eo fine in theſmophoriis, h. e. ſacris Cereris, matronæ caſtitatem cuſtodientes, foliis vel ipſo frutice ad ſtrata uſæ ſunt. (Dioſc. *Lib.* 1. *cap.* 135. Galen. *de ſimpl. Lib.* 6. *p.* 780. *Ed.* Ricc. Plin. *Hiſt. nat. Lib.* 24. *c.* 9. *p.* 1102. Dalech.). Unde & nomen Αγνος, cui Latinum *caſtus* idem ſignificans male additur. Eadem virtute olim claruit fructus, ut & Monachorum piper a Serapione vocaretur.

Perperam hic vetuſto vitio a pharmacopolis ſemen) dicitur, quum bacca ſit globoſa, mucronata, magnitudine fere grani cannabini, fuſco nigricans, infra calyce cinereo denticulato dimidium veſtita. Odor ejus fragrans, ſapor autem acris aromaticus; quod vero de recens collectis baccis intelligendum. Nam quæ in officinis ſervantur, inertes plerumque ſunt; unde forſitan omnino uſurpari deſueverunt, quæ Græcis tamen in affectionum inſigni varietate in pretio fuerunt. Jure calida & ſiccans vis illi adſcripta, nec perperam ad flatus pellendos efficax habita, forſitan & ad viſcera obſtructa reſeranda (Dioſc. Galen.). Cetera nimia ſunt. Nec exſtinguere poteſt impetum ad venerem, ut Veteres voluerunt, ſed excitare potius oportet remedium aromaticum.

Attamen & intravit Eſſentiam Caſtitatis Io. Michaelis & varias Aquas Caſtitatis Horſtii, Mynſichti, & aliorum.

GRATIOLA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 60. *Gen. pl. p.* 13.

Pharm. GRATIOLÆ *Herba*, *Radix*.

272. *GRATIOLA OFFICINALIS*; foliis lanceolatis ſerratis, floribus pedunculatis Linn. *Syſt. veg. l. c.* Gratiola centauroides C. B. Cfr. Koſtrzewski *Diſſ. de Gratiola, Viennæ* 1775, cum figura non ſatis accurata. Præſtantior Icon: *Flor. Dan. Tab.* 363. Regnault *Botanique*, la Gratiole. Pl. perennis in udis Europæ auſtralioris Germaniæ, Auſtriæ, Helvetiæ, Galliæ, Italiæ creſcens.

Matthiolus creditur (Koſtrzewski *l. c. p.* 8.) primus eſſe botanicorum, qui ejus meminerit.

Herba valde amara & nauſeoſa eſt, abſque odore. Reſpuitur a pecoribus ſic, ut prata, in quibus copioſius creſcit, inutilia cenſeantur (Hall. *Hiſt. ſtirp. helvet. n.* 329.). Equi autem pratis admiſſi ab eadem vehementer purgari, &, niſi abigantur, emaciari compertum (Ioach. Camerar. *Hort. med. & philoſ. p.* 69. Glediſtſchs *verm. Abhandl. T.* 3. *p.* 376.). Sicca herba viridi & ſuccoſa longe debilior eſt (Linn. *Amoen. acad. Vol.* 7. *p.* 306.). Succus ejus expreſſus non eo gradu amarus eſt, ut reſiduum (Boulduc, in *Mem. de l'acad. R. d. ſc.* 1705. *p.* 189.). Inſpiſſatus ſal commune largitur (Marcgraf in *Mem. de l' Ac. des ſc. de Berlin* 1747. *p.* 79.). Unciæ ſedecim herbæ ſiccatæ largiuntur extracti aquoſi uncias quatuor cum tribus drachmis, extracti ſpirituoſi ſecundi ex reſiduo nonniſi grana quadraginta quinque emerſerunt (*l. c. p.* 191.). Spiritu vini igitur longe minus, quam aqua eruitur (Conf. *l. c. p.* 192.). Aquam itaque convenientiſſimum Gratiolæ menſtruum eſſe colligitur.

Ad efficaciora purgantia pertinet. Quin ſæpe alvum eluens, ſimul vomitum excitat (Conr. Gesner *Epiſt. med. Lib.* 3. *Epiſt.* 31. *p.* 94. *b.* Dodon. *pempt. p.* 361. Boerh. *Hiſt. pl. hort. L. B. P.* 1. *p.* 308. *ſq.* Bergii *Mat. med. p.* 26.). Pituitam & bilem copioſe eliminat. Haud paucis ſuſpecta vis purgans quoque viſa, & tormina & hypercatharſin inde ſucceſſiſſe obſervatum (Chomel *Uſuell. T.* 1. *p.* 48.) (Burckel *Diſſ. de Gratiola*, *Argent.*). Hinc robuſtioribus unice nonnulli deſtinarunt (Chom. *l. c.*). Hinc & vehiculo vel miſcela & præparatione varia, ſæpe nimium operoſa, (V. e. c. Freitag *auror. med. gal. chim. Lib.* 2. *c.* 43. *p.* 398. *ſq.*) præcavere incommodis oriundis conati ſunt. Multi in hunc finem lacte vaccino (Boulduc *Mem. cit. p.* 187. Geoffroy *M.*

m.

m. Traitè T. 6. p. 42.) decoquendam ſuaſerunt. Alii Cinamomi, Macis, Zingiberis vel ſeminis Aniſi tantum, Glycyrrhizam, Saccharum, paſſulas addiderunt (Chom. Herm. Tabernaem.). Imo eſt, qui nonniſi poſt præparationem corporis oleo & mellitis factam die ſequenti conceſſit, &, ſi ingratus ſenſus oriretur, copiam tepidæ aquæ ſuperbibendam ſuaſit (Boerh. *l. c.*). Mitius contra ea aliorum de vi ejus purgante judicium eſt, nec ullo incommodo & abſque ulla internarum partium læſione eam operari aſſirmant (Cordi *Hiſt. pl. Lib. 1. cap. 2. p. 86. Ed.* Geſn. Ettmull. *Oper. T. 1. p. 763. Ed.* Mang.). Sine dubio & hic diatheſis ægri & doſeos juſta ratio habenda.

Varia pulveris quantitas aſſignatur. Scrupulus jam unus cum robe Sambuci ſumtus C. Geſnerum (*Epiſt. l. c.*) per vomitum & alvum copioſa pituita & aqua non ſine moleſtia liberavit. Eadem doſis bis data una die ſæpius alvum duxit cum nauſea & vomituritione, effectu & in alterum diem continuante (Bergius *l. c.*); unde patet minori adhuc doſi locum eſſe. Exhibere tamen alii ad drachmam dimidiam (Chomel *l. c.*), ſcrupulos duos (Hermann. *Cynoſ. T. 1. p. 540.*), imo ad drachmam integram (Tournef. *pl. de Paris T. 2. p. 44.* & Böcler *in not. ad* Herm.), non veriti ſunt. Pro infuſo vel decocto largiorem quidem concedere licet doſin, ſed in tam efficaci ſtirpe non pugilli vel manipuli menſura, (ut a Tournefortio, Chomelio, Geoffroy factum) ſed pondere pariter determinandam. Quod ipſum a drachma una ad ſeſquialteram vel duas ſupraque paucis definitur (Dodonæus, I. Bavh., Herm.). Typographico ſine dubio vitio apud Moriſonum (*Hiſt. pl. T. 2. p. 480.*) uncia una ad duas ſupraque ſignificatur. Decoctum, præcipue diuturniori mora paratum, infuſo cenſeo efficacius. Nam præcipua vis purgans latet in pulpoſa parte. Succus nimirum expreſſus & inſpiſſatus ad doſin 24 vel 30 granorum blande purgat abſque vomitu, ſed lotium efficaciter pellit. Extractum vero ex reſiduo poſt expreſſionem aqua erutum & amarius eſt & eadem doſi violentius purgat (Boulduc *l. c. p. 189. ſq.*) Quibuſdam, præter aquoſum infuſum, placuit vinoſum, item conſerva. In clyſmate ad pugillum unum aquæ vel lacti vel ejus ſero incocta ſecuriorem uſum promittere viſa fuit (Chomel *l. c.* Geoffroy *l. c.*).

In multis igitur morbis, qui purgantibus opus habent, Gratiolæ locus eſt. Sed in quibusdam ab auctoribus memoratis non purgandi unice facultate, ſed & reſolvendi efficacia auxilio fuiſſe arbitror. — In hydrope vario (Heurn. *Prax. med. p. 332.* Camerar. *Hort. med. l. c.* qui extractum cum Cinamomo in pilulas redactum laudat. Etmüll. *l. c. Tom. 1. p. 716.*), aſcite (Helvich. *Miſc. N. C. Dec. 3. A. 5.*

&

& 6. *Obſ.* 67. *p.* 133. *ſq.*), anaſarca, (Joel *Oper. med. T.* 4. *Lib.* 4. *ſect.* 1. *p.* 372. Hartm. *Oper. med. chym. p.* 60.) a bene multis frequentata. Oportet hic vero ante omnia inquirere, an viſcerum viriumque conditio purgans ejuſmodi forte ferat, & diſpicere, an in diureſin magis quam alvi ſolutionem natura inclinet. --- Alii ad viſcera obſtructa reſeranda, febres intermittentes profligandas, rheumatiſmos diſſipandos proficuam declarant: ſed relego lectores ad diſſertationem indicatam cl. Koſtrzewski, in qua teſtimonia harum virtutum ſparſa leguntur. --- Addenda tamen vis anthelmintica a multis percepta, qua plures verminoſos, ferocibus ſymptomatibus ſtipatos incantamenti inſtar ſeſe ſanaſſe lætatur Angelus Sala (*Eſſent. veget. Sect.* 5. *cap.* 9. *p.* 158. *ſq.*). Infuſum aquoſum ſuum pretium pro hoc fine approbavit (Boulduc *l. c. p.* 187. *ſq.*). Clyſma ex decocto non minus vermibus infeſtum fuit (Tabernæmont. *l. c.*).

Folia vel recentia, vel in pulvere, vulneribus applicata conſtitit ad conſolidationem eorundem facere (Tabernæmontan. *l. c.* Cæſalp. *de plant. p.* 265.), in ulceribus autem recentibus fomenti calidi inſtar conferre (Zwing. *Theatr. prax. med. P.* 1. *p.*531.). Minus notum eſt, herbam conquaſſatam & extrinſecus adhibitam in arthritide & rheumatiſmo necnon tumoribus a coagulo tam lacteo quam ſanguineo, ut ecchymoſi, præſtantiſſimum reſolvendo effectum exſerere (Ex narratione cel. Tiſſot coram fratre Adolpho Murray Prof. Upſal. facta.).

Radix) cylindrica, calamum craſſa, geniculata, alba, horizontalis, fibris deſcendentibus. De vi hujus medica plerique tacent, ut inde conjiceres nonniſi herbæ illam competere. Sed vix cedere radicem iſti, recentiora præcipue experimenta docuerunt. Et hæc intenſe amara ſimulque adſtrictionis ſenſum edit (Boulduc *l. c. p.* 188.). Uncia ſeſquialtera drachmas duas & dimidiam extracti aquoſi erogat. Hujus grana quindecim ad viginti quatuor mitius purgant, quam idem pondus extracti foliorum. Spiritus vini & de radice minus extrahit, quam aqua (*l. c. p.* 193.). Specificum in dyſenteria & Ipecacuanhæ æmulum ad drachmam dimidiam vel integram, modo non nimios progreſſus fecerit, habita a Boulduc (*l. c. p.* 188.). Wallachis quoque in hoc morbo familiaris (Kramer *Tent. bot. p.* 18.). Ad hanc ſtirpis partem refero experimenta recentius Viennæ in noſocomio Hiſpanico & iſto Sti Marci inſtituta, etſi, qui de iis recenſet cl. Koſtrzewski (*Diſſ. cit.*), quæ præciſe fuerit pars, non ediſſerat, de pulvere Gratiolæ modo loquens, & ad finem opuſculi (*p.* 63.) etiam ſaturatum infuſum herbæ explorari itidem ſignificans. Ex iis vero, quæ ulterius ill. L. B. De Störck (*med. prakt. Unterricht T.* 2. *p.*

36.

36. & inter *form. p.* 52.) de uſu in hydrope expoſuit, colligo radicem intellectam fuiſſe. Sæpe prodeſſe hanc, ubi reliquia diuretica & purgantia inertia ſunt, & quidem in pulvere ad drachmam dimidiam pro doſi per plures dies continuos datam, vel in nimia ægri debilitate vel anxietate quovis biduo vel quatriduo, item in infuſo vinoſo ex radicis drachmis duabus per horam vino ad colaturam libræ unius infuſis, ſumendo omni bihorio uncias duas. Pulvis radicis vomitum excitavit, non vero ille ex extracto plantæ cum ſaccharo paratus (Koſtrzewski *p.* 64.) Tres maniacos aliis multis fruſtra tentatis pulvis Gratiolæ perfecte ſanitati reſtituit, quibus decoctum radicis Graminis loco potus vulgaris, & veſperi plerumque paregoricum datum fuit (*l. c. p.* 32. *ſqq.*). Noſocomium Marci Vindobonenſe recepit quoque ſequentem pulverem: ℞ Extract. Gratiol. drach. j. Sacch. alb. Lap. cancror. ana drach. ij ß. Sem. Fœn. drach. j. M. F. pulv. tenuiſſimus, cuius initio ter de die grana decem ſumantur augendo ſenſim doſin, donec per diem drachma integra conſumatur. Hic profuit in ulceribus venereis naſi, faucium, frontis, artuum, carie oſſium, tophis, cancro venereo, phymoſi, ea adeo, quæ in gangrenam vergebat, teſticulo venereo a gonorrhœa retropulſa, bubonibus, fluore albo a labe venerea, arthritide. Sed in quibuſdam ægris nonniſi lotium movit, in aliis ſudores, quidam & ptyaliſmum levem inde experti ſunt (*l. c. p.* 50.). --- Conſtat igitur, ſtirpem hanc & reſolvendo tenaces humores & materiam peccantem multiplici via evacuando, ſalutarem ſuam efficaciam exercere.

PRÆPARATUM.

Extractum) *Cod. med. Pariſ. p.* 50. *Ph. auſtr. prov. p.* 173. Infuſione herbæ cum aqua & subſequa inſpiſſatione. Pretium ſupra indicatum.

ACANTHUS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 484. *Gen. pl. p.* 327.

Pharm. BRANCÆ URSINÆ vulgo ACANTHI Ph. Paris. *Folia, Radix.*

273 *ACANTHUS MOLLIS*; foliis ſinuatis inermibus Linn. *Spec. pl. p.* 891. Acanthus ſativus ſ. mollis Virgilli C. B. Icon Regnault *Botanique*, Acante ou la Brancurſine. *Hort. Roman. T.* 3 *Tab.* 13. Pl. perennis, frequens in humidis

Ita-

Italiæ inferioris & Siciliæ. Frigus hiemale in hortis Germaniæ quidem fert, ſed non floret ſub dio.

Folia) inſipida, viſcoſa. Horum loco plerumque pharmacopolæ colligunt folia Heraclei Sphondylii, quem errorem, etiam a Zornio (*Botanol. p.* 14.) propagatum, jam (*App. med. T.* 1. *p.* 256.) redargui. Hæc æque ac Radix), quæ tamen vix in officinis offenditur, mucilaginem continent, præcipue autem radix. Ad naturam igitur Malvæ ſimiliumque mucilaginoſarum accedit ſtirps, & emolliendi fine in ambuſtionibus, hæmoptyſi, alvi profluviis, non ſine omni ratione, præcepta. Obſoleta hodie in tanta copia efficaciorum, vixque amplius in clyſmatibus folia uſu veniunt.

Herbarum quinque emollientium) e numero eſt.

VERONICA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 56. *Gen. pl. p.* 12.

Pharm. Veronicæ *Herba*.

274. *VERONICA OFFICINALIS*; ſpicis lateralibus pedunculatis, foliis oppoſitis, caule procumbente LINN. *Spec. pl. p.* 14. Veronica mas ſupina & vulgatiſſima C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 248. Regnault *Botan.* la Veronique mâle, ou Thé d'Europe. Pl. perennis, in ſylvis ſterilibus frequens.

Herba amaricans & ſubadſtringens, ut tamen infuſum eius ſolutione vitrioli martis mixtum mox nigreſcat. Odorem peculiarem vix ſenties in ſuccoſa herba, multo minus in ſicca, ſed, aqua ex recenti deſtillata, volatile quoddam ſeſe naribus offert (Fr. Hoffm. in *Diſſ. de infuſi Veronicæ efficacia præferenda herbæ Theæ*, recuſ. in *Opuſc. med. p.* 378.), prout & tinctura ſpirituoſa odorem balſamicum ſpargit (Cartheus. *M. m. T.* 2. *p.* 466.). Ad hoc volatile ſervandum infuſum decocto præſtare creditum eſt (Hoffm. *l. c. p.* 377.). Sed ad amaritiem & auſteritatem in primis attendas. Extractum ſpirituoſum amarius eſt aquoſo, ponderis autem fere æqualis (Cartheus. *l. c.*).

Infuſum tenuius flavicantem vel rubicundum colorem habet, ſaporem amaricantem non ingratum. Eo, loco infuſi Theæ Chinenſis poto, multorum in Germania præcipue palato placuit, poſtquam Fr. Hoffmannus (*Diſſ. cit. Hal.* 1693.) & Io. Francus (*Polychreſta herba Veronica, Ulm.* 1690. 12, recuſa ſub titulo *Veronica theizans*, *Coburg.* 1700. & tam Germanice quam Gallice verſa), multis eam com-

commendaſſent. Ita a colonis in Svecia eo fine uſurpatur (Linn. *Fl. Svec. p.* 5.) Sed etiam in medelam variorum malorum ceſſit. Communis fere laus obtinuit in pectoris morbis a pituita collecta oriundis, ſcilicet tuſſi, aſthmate, imo in ulcere ipso pulmonum & hectica, in quibus screatum levare illam, & vulneraria virtute excellere creditum (Hoffm. *l. c. p.* 390.) In ſuffocationibus nocturnis catarrhalibus profuiſſe teſtatur magnus vir Hall. (*hiſt. ſt. helv. n.* 542.) Vereor vero, ne adſtringens ſtirps screatum potius cohibeat, quam adjuvet, niſi debilitas pulmonum ſubſit, cui subvenire poteſt quodammodo roborans Veronicæ vis. Ab adſtringente unice potentia derivo opem calculoſis eadem præſtitam; quæ tanta decocto & fomentationi eodem factæ apud fœminam infuit, ut calculus in rene latens ad urethram & tandem ad veſicam protruſus fuerit, ex qua haud abſque ſumma læſione & copioſa hæmorrhagia per collum ejuſdem vi extractus eſt (Elſner *Ephem. nat. Cur. A.* 1. *Dec.* 1. *Obſ.* 107. Conf. & præconium Crat. in Hoffm. *Diſſ. cit.* p. 391.). Mictum cruentum eximie compeſcuit succus Veronicæ cum vino rubro maceratæ expreſſus, & vel melle vel ſaccharo edulcatus, iſque cochleatim ſumtus (Fiſcher *de ſenio* p. 217.). Cutis pruritum & ſcabiem, illam quoque, qua ſenes corripiuntur, feliciſſime potus Veronicæ diſpulit (Hoffm. *Diſſ. cit. p.* 391). Plures virtutes in Franci libro ſignificato memorantur, utinam æque certæ ac numeroſæ.

Hujus Veronicæ in locum in *Actis medicorum Berolinenſium* (*Vol.* 2. *p.* 125. *ſq.* cum icone rudi) ſurrogatur nomine Teucrii veri *Veronica Teucrium*; racemis lateralibus longiſſimis foliis ovatis rugoſis dentatis obtuſiuſculis caulibus procumbentibus Linn. *Syſt. veg. p.* 57., quæ eſt Veronica montana Rivin. *Tab.* 95. Gratior enim ſapore magiſque reſolvens & roborans ab iſtis exiſtimatur. Sed noluit prior cedere juri ſuo, quamvis & hujus fama ſenſim in medicina ſeriori conſenuerit.

PRÆPARATA.

Aqua Veronicæ cum vino) *Ph. W. p.* 24. quæ nulla in re valde eminet.

Extractum) *l. c. p.* 88. Aqua paratur. Vix unquam amplius præcipitur.

Syrupus) *l. c. p.* 219. Abſtergens & conſolidans vis illi adſcripta in vitiis præſertim pulmonum ac renum.

Pharm.

Pharm. BECCABUNGÆ *Herba.*

275. *VERONICA BECCABUNGA*; racemis lateralibus, foliis ovatis planis, caule repente Linn. *Spec. pl. p.* 16. Anagallis aquatica major (item II. minor) folio ſubrotundo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 511. Regnault *Botanique*, la Beccabunga. Pl. perrennis ad rivos & in foſſis fluentibus copioſa.

Herba) recens ſcatet ſucco aquoſo aliquantum amaro, vix adſtringente. In tenellis foliis ſapor manifeſtior. Saporem Naſturtio ſimilem tribuit herbæ Schwenckfeld (*ſtirp. Sileſ. p.* 18.), ſubinde tamen plane inſipidam reperit. Verno tempore acetaria intrat (Id. & Schreber *Samml. T.* 3. *p.* 31.). Recens merito efficacior, quam ſicca judicatur, quum id, quod volatile inſit, ut in naſturcinis, ſiccando pereat.

Contra ſcorbutum valere multi ſibi perſuadent. Optima forma eſt in ſucco, cujus unciæ duæ ad quatuor epotentur etiam in connubio ſeri lactis (Chom. *Pl. uſuelles T.* 2 *p.* 238.). Solet quoque cum ſucco Cochleariæ vel alius efficacioris antiſcorbutici commiſceri, ut acrimonia hujus nonnihil mitigetur, Foreſti prævio exemplo (*Obſerv. & Curat. Lib.* 20. *Obſ.* 12. *Schol. p.* 306.), qui & ſyrupum ex utroque ſed coctione parato impenſius laudat, quam ſperare hodie fas eſt. Ulcus ſcorbuticum tibiam fere univerſam occupans & ad os usque deſcendens in ſcorbutico ſola Beccabunga in cereviſia cocta & applicata conſolidatum narratur (Sim. Paulli *Quadrip. p.* 239.). In univerſum titubare incipit herbæ laus, nec immerito; ideo non opus eſt, aliis præconiis de vi reſerandi obſtructa viſcera, diſſipandi podagram rel. diu immorari.

VERBENA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 61. *Gen. pl. p.* 16.

Pharm. VERBENÆ *Herba.*

276 *VERBENA OFFICINALIS*; tetranda, ſpicis filiformibus paniculatis, foliis multifido laciniatis, caule ſolitario Linn. *Spec. pl. p.* 29. Verbena communis flore cœruleo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 628. Regnault *Botan.* la Verveine. Pl. annua, in viis & locis ruderatis crebra.

Videtur eſſe ιερα βοτανη ſ. περιστερεωνα Dioſcoridis (*Lib.* 4. *cap.* 61.).

Her-

Herba) inodora, ſapore ſubadſtringente & ſubamaro inſtruitur. Hinc non multum bonæ frugis ſpondet. Nec facile cum hiſce & neglectu herbæ apud ſolidiores medicos hodiernos, efficaciæ teſtimonia, quæ hinc inde ab auctoribus ſparguntur, conciliari poſſunt. Nolo ad vetuſtiora tempora regredi, quum, de quanam ſtirpe præciſe loquantur, non liqueat: Operæ tamen judicavit pretium Haenius (*Rat. med. P. 6. p. 292.*) quorundam ex iſtis effata citare ad uſum in doloribus capitis inveteratis, quibus & ipſe herbam opportunam cenſuit, confirmandum. Dodonæi & Plateri, quos etiam allegat, auctoritas nihil ponderis hic addit, quum a Veteribus de applicatione externa dicta unice enarrent. Foreſtus (*Oper. omn. Lib. 9. Obſ. 52. p. 301.*) vero ſingulari caſu Verbenam viridem nonnihil contritam collo ægri atrociſſima cephalalgia diu vexati appendit, nec auferendam permiſit antea, quam exſiccata per ſe caderet optimo, ut ille quidem ſibi perſuadet, ſucceſſu. Sed non fido amuletis, quæ nec halitus ullos ſpargunt, nec a madida cute reſolvi ſeſe patiuntur. Legitur & plantam recentem vel ſolam vel cum radice Rhodia in ſormam cataplaſmatis contuſam utiliter capiti circumligari, item decoctum (Ettmüll *Colleg. pharm. in Schröd Oper. T. 1. p. 713.*). Nec majoris facio Hartmanni (*Prax. chymiatr. Tom. 1. in oper. Ed.* Iohren. *p. 15.*) arcanum ſic dictum omni cephalalgiæ accommodatum, ex aquæ Verbenæ deſtillatæ unciis quatuor cum ſpiritus vitrioli guttis quatuor, ſæpius ingerendis, & Verbena contuſa capiti impoſita: Quo tamen fœminam a diuturnis & rebellibus contra alia remedia doloribus, ex inquilino capitis vitio, ut videbatur, oriundis liberaſſe ſeſe gaudet eximius aliis multis documentis De Haen (*l. c. p. 304.*), in eo modo deflectens ab Hartmanno quod ſiccam appenderet herbam. Sed ſæpe id gloriam curationis deportat, quod ultimo in auxilium adhibitum; & ipſe præterea ill. vir (*l. c. p. 314.*) plura exempla deſiderat. Et hæcce unice fama Haenii ductus attuli.

Ceteris tanto brevius perſungar. Vim febrifugam ſucci vel extracti etiam noſtro ſæculo quidam iterum tangunt, Tournefortius (*Pl. de Paris T. 2. p. 120.*), item Chomelius (*Pl. uſuell. T. 2. p. 86.*). Hic idem in claſſe ophthalmicorum collocavit. Tantum illi tribuit aquæ deſtillatæ vel ejus ſucco in ophthalmiis diſſipandis. Ad gargariſma in angina decoctum, ut alia adſtringentia magis frequentata, concedi poteſt. Attamen abſque damno medicum forum Verbena carere poſſe arbitror.

PRÆPARATUM.

Aqua deſtillata) *Ph. W. p. 6.* Nullius pretii.

OR-

ORDO XXI.

RHŒADES.

PAPAVER

LINN. *Syſt veg. p.* 407 *Gen. pl. p.* 263.

Pharm. RHŒADIS S. PAPAVERIS ERRATICI *Capitula*, *Fores*.

277. PAPAVER RHOEAS; capſulis globoſis, caule piloſo multifloro, foliis pinnatiſidis inciſis Linn. *Spec. pl. p.* 276. Papaver erraticum majus C. B. Theoph. Dioſc. Icon: Blackwell *Tab.* 560. Pl. annua, agrorum vulgare vitium. Varietas flore rubro, ſimplici, unice intelligitur.

Cave ne confundatur Papavere dubio L. capſulis oblongis, glabris, Papavere Argemone Ej. capſulis oblongis hiſpidis, facile diſcernendo; quod utrumque paſſim cum Rhœade mixtim creſcit.

Succum lacteum hæc, ut altera ſpecies, quæ Opium verum exhibet, vehit. Opii etiam ſpecies ex ejuſdem fructu ſ. capitulis elici poteſt, licet exigua modo copia. Nec unquam lac exundans in uſum vertitur, ſed extractum modo aqua paratum. Hujus ſolidi drachmas quinque unciæ quatuor capitulorum largiuntur (Boulduc in *Hiſt. de l' Acad. R. des ſciences de Paris.* 1712. *p.* 52.). Ampla drachmæ dimidiæ vel integræ ejus doſis, ſcopo anodyno & pro conciliando ſomuo blando & contra tuſſim, commendata (Chomel. *Pl. uſuell. T.* 1. *p.* 125.); alii ad grana pauca modo, ut duo tria vel quatuor (Boulduc *l. c.*) reſtringunt. Multum in morbis convulſivis extracto ex capitulis & herba aqua facto a granis ſex ad octodecim tribuit cl. Fouquet Monſpellis, hocque prefert Opio, ut quod nimium calefaciat, ipſam adeo epilepſiam eo compeſcuit, item in ſcirrho matricis dolores conſopivit (teſtimonio fratris Ad. Murray ex itinere per Galliam). Subſiſtitur vero plerumque in uſu

Florum). Hi recentes, vix ſiccati, viroſum Opii odorem pariter ſpargunt, guſtati mucilaginem cum amaritie miti pro-

produnt. Inſuſa illis aqua fervida, hæc manifeſte mucilaginoſa evadit, ſimulque gratam rubedinem aſciſcit. Mucilaginis itaque pariter anodyni principii ratio habenda eſt iis in morbis, in quibus præſtantiam ſuam declarat. Profuit infuſum eorum ſaturatius calide ingeſtum in catarrhalibus affectionibus pectoris & tuſſi pertinaci (Chom. *l. c. p.* 124.) Pleuriticis ſubvenire jam dudum crediti, hujusque quidem efficaciæ primus Baptiſta Sardus exiſtimatur (Dodon. *Pempt. p.* 447. qui vero illam refellit). Pleuritidem levare omnia ex Rhœade nominatimque decoctum ex ſemine Lini & floribus Rhœados invenit Baglivius (*Oper. p.* 38.) Rectius vero adhibetur infuſum florum, non neglecta tamen præmittenda venæ ſectione, eo tantum morbi ſtadio, quo ſudor erumpit, quem blande illud adjuvare compertum (Chomel *l. c. p.* 125.) Hoc idem colicam flatulentam pluries diſcuſſit (Idem). Noſtro vero tempore flores potiſſimum ob colorem grate purpureum, quem aquæ item ſpiritui vini impertiunt, in pretio ſunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Syrupus Papav. erratici) *Ph. W. p.* 215. *Ph. Lond. p.* 81. Infuſo florum additur ſaccharum. Gratia coloris commendabilis, ſed blandum inſuper anodynum (Conf. C. Hoffm. *med. offic. p.* 529.) & demulcens eſt. Mixturis igitur crebro additur.

Tinctura) *Ph. W. p.* 224. Eſt aquoſa ſpiritumque vitrioli recepit. Hinc in febribus temperat, colore quoque recreat mixturis julapiisque adfuſa.

Extractum) (*capitulorum immaturorum*) *Ph. Brunſvic. p.* 256. Aqua paratur.

Pharm. Papaveris Nigri *Semina*, *Capitula*.
Albi *Semina*, *Folia*.
Ex utroque Papavere Opium.

261. *PAPAVER SOMNIFERUM*; calycibus capſuliſque glabris, ſoliis amplexicaulibus inciſis Linn. *Spec. pl. p.* 726. α, Papaver hortenſe ſemine albo C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Pavot blanc β, Pap. hortenſe ſemine nigro C. B. Icon: Regnault *l. c.* le Pavot noir. Μήκων Græcis. Pl. annua, teſte Linneo, in Europæ auſtralioris ruderatis (*Spec. pl. p.* 726.), item agris (Ejuſd. *Mat. med. n.* 280.) creſcens. Dabo id fieri ex delapſis caſu ſeminibus: Aſiæ autem calidioris veram incolam habeo. Colitur in Europæ hortis ob varietatem coloris & plenitudinis florum,

uti & ob ſemina; in orientalibus autem regionibus Opii præcipue cauſa.

Semen) utriuſque exiguum, reniforme, utrinque gibbum rugoſum, adeo numeroſum, ut ex una radice unica æſtate 32000 ſemina computarentur (Linn. *Phil. bot. p.* 86.). Nomen *albi* ferri quidem poteſt ob candorem ſeminis, ſed color in *nigro* potius cœruleo cinereus eſt. Hæc ſemina, licet ex eadem theca, quæ Opium erogat, proveniant, virtutis tamen vere ſomniferæ expertia ſunt. Contrariam Galeni de largius ingeſto ſemine (*de aliment. facult. Lib.* 1. *cap.* 31. qui inde ſoporem adeo induci perhibet), Böcleri (in Herm. *Cynoſ. M. m. T.* 1. *p.* 436.) & Iunckeri (*Therap. gener. p.* 279.) adſertionem cibarius uſus manifeſte evertit, antiquiſſimo jam tempore frequentatus. Τροφιμον itaque ab Hippocrate (*de victus ratione Lib.* 2. Foes. *p.* 357) vocatum. Vulgare epitheton Papaveris apud poetas fuit cereale, item veſcum, (Virgil. *Georg. Ed.* Heyn. *Lib.* 1. *p.* 149. *Lib.* 4. *p.* 365.). Ad panes adhibitum & melle mixtum pro eſca memoriæ prodidit Dioscorides (*Lib.* 4. *p.* 65.); condimenti autem inſtar panibus utiliter inſpergi Galenus (*l. c.*). Ita & Tridentinis (Matthiol. *Comment.* in Dioſc. *p.* 764. Ed. Bauh.), Ægyptiis (*Proſp.* Alp. in *Hiſt. nat. Ægypt. T.* 1. *p.* 160. *ſq.*) Perſis (Chardin *Voyage en Perse T.* 4. *p.* 32.) eſcnlentum. Verum adhuc hodie copioſe in Polonia (Guettard *Mem. ſur. differ. parties des ſc. & d. art. T.* 1. *p.* CXIV.) in Sileſia (Tralles *de Opio T.* 1. *p.* 13. *ſq.*), in Bohemia & Moravia (Wiegands *Hundbuch für d. Oeſterr. Landjugend*), uti &, quod certe ſcio, in Hungaria, necnon in Italia, item Argentorati (Guettard *l. c.*) vel paſtæ involutum vel placentulis extus inſperſum eſitatur. Ne vero cum cl. Le Clerc (*Hiſt. de la Medicine Lib.* 3. *c.* 2. in fine) exiſtimes, igne virus diſperſum fuiſſe: ſcias ſolum illud inſigni copia impune fuiſſe ingeſtum ad uncias, quin ad libram integram (ab ipſo Swietenio *Comm.* in Boerh. *T.* 5. *p.* 110.). Et idem accidit, qualecunque fuerit ſemen, ſive album, ſive nigrum (Alſton in *med. Eſſays of Edinb. Vol.* 5. *p.* 130.). Nimirum ſemina inodora ſunt, blandi dulcisque ſaporis, ut in amygdalis, oleo ſimili innocuo ſcatentia. Emolliunt igitur, leniunt, demulcent, ſtimuloſque ad vigilias excitantes obvolvunt, nec alio nomine anodyna in tuſſi, ſtranguria vel dyſuria, febribus dicenda, quam amygdalæ dulces. Emulſionis forma, aſt raro ſola, ſed plerumque in miſcela cum cucurbitaceis ſeminibus vel amygdalis præcipiuntur.

Expreſſione vero ex eorum libra una Olei unciæ quatuor elicitæ (Spielm. *Chem. p.* 84.), quin alio experimento

(Borrich-

(Borrich. *ſomnif. n.* 20.) ex unciis ſedecim iſtorum hujus unciæ novem. Hoc ipſum jam Matthioli (*l. c.*) tempore in Stiria & Auſtria continuo cibis additum, prout & in Gallia pereuntibus hieme a. 1710. Oleis; harum oleo eodem fine ſurrogatum fuit (Geoffroy *Mat. med. Traité T.* 4. *p.* 359.) Loco butyri in Argovia adhibitum abſque noxa (Wagneri *Hiſt. nat. Helv. p.* 262.). Nuperrime quoque in Gallia conſilio cl. Rozier permiſſum regno lucrum octodecim milionum jam attulit (V. Ejusd. *Obſervation ſur la phyſique etc.* 1776. *in Aug.*). Sic & placentæ poſt olei expreſſionem reſiduæ, a pueris impune devorantur (Reicharts *Gartenſchaz*, *T.* 4. *p.* 92.) & ſaginandis animalibus conducunt. Taceo uſum olei pictorium.

Capſularum ſ. Capitulorum) vero alia ratio eſt. Hæc narcoticæ omnino indolis, ſauciata lac amarum viroſi odoris emittunt, cujus vires paullo poſt explicabuntur. Recentia exſiccatis efficacia antecellunt. Ex ſiccis coctione cum aqua extractum parari poteſt ad $\frac{1}{5}$ vel $\frac{1}{6}$ partem ponderis, quod dupla quantitate effectus eoſdem ac Opium præſtare fertur, & pro præparatione ſyrupi Papaveris, dum ejuſdem grana duo pro uncia quavis ſyrupi adduntur, commendatur (Arnot in *med. Eſſays of Edinb. Vol.* 5. *p.* 105.). In Perſia hæc una cum ſeminibus decocta in thermopoliis bibuntur, in gratam inebriationem (Chardin. *Voyage en Perſe T.* 4. *p.* 206.). Veteres iis aqua coctis & melle dein mixtis inſtar eclegmatis utebantur in tuſſi, catarrhis aliiſque malis. Extrinſecus inſtar cataplaſmatis ea admoverunt cum polenta locis inflammatis vel eryſipelate correptis, vel cum foliis decocta, pro fotu ad ſomnum conciliandum (Dioſc. *l. c.*). Sed noſtro tempore vix alii fini, quam ſyrupis variis inde parandis (de quibus poſtea) deſtinantur.

Maxime tamem omnium hæc ſtirps ob Opium inclyta. Hoc nobis ex Perſia, Arabia aliiſque locis Aſiæ calidioris, uti & ex Ægypto, forma placentarum rotundarum complanatarum, vel alia magis irregulari forma inſtructarum affertur, quæ pondus unciarum quatuor ad libram unam vel ſupra æquant, & foliis Papaveris, Nicotianæ vel aliorum vegetabilium partibus, præcipue autem Rumicis cujusdam, item pulvere vario ad cohæſionem impediendam tectæ ſunt. Quidam *Opium Thebaicum*, ex Ægypti regione ita dictum præferunt, quod epitheton & quibuſdam præparatis ex Opio additur. Sed illud ex orientalibus regionibus ejuſdem pretii, ut ſi hodie Thebaicum nomines, idem ſignificet, ac electum (Alſton *med. Eſſays Vol.* 5. *p.* 133.).

Eſt materia reſinoſo-gummoſa, coloris rubicundo-bruni, odoris viroſi fortis, ſaporis primum nauſeoſi & amari, paullo poſt acris calidique, quo caloris ſenſu lingua palatum

tum & labia ultra quindecim minuta temporis prima affi-ciuntur, & ipſæ nares ita irritantur, ut in ſternutationem propenſio oriatur (Alſton *l. c. p.* 135.). Colligi Opium ex eadem, quæ in noſtris hortis hoſpitatur planta patet vel ex rudioribus illis Veterum deſcriptionibus, & teſtimonio autoptarum recentium (ut cl. Kerr in *med. Obſ. and. Inqu. Vol.* 5. *p.* 321.). Veteres (Dioſcorides *l. c.* Plinius *L.* 20. *cap.* 18. *Ed.* Dalech. *p.* 961.) duplicem ſuccum deſcribunt ex ſtirpe erutum & inſpiſſatum: alterum, quem *Opium* proprie vocant, inciſione capſularum elicitum; alterum, *Meconium* illis dictum, quem, contuſione capſularum & foliorum prægreſſa, prælo expreſſerunt, qui ipſe Opio ignavior ab iisdem declaratus. Indis prius nomine *Affion* venit, *Pouſt* vero illis eſt ſpecies vilior ex foliis & caulibus excocta, & ſolis dein ope indurata (Bontii *medicina Indor. p.* 6.), quæ pauperum unice in uſum cedit (Bont.). Dubitarunt quidam, an hodiernum in Europa venale Opium vere ex inciſis capſulis exundaverit, veterum potius Meconium eſſe arbitrantes, parciori, ut illis quidem viſum, prioris proventu inducti. Inque hoc errore fuerunt Lemery (*Dict. de drogues, Art. Opium.*), Lindeſtolpe (*de venen. p.* 588.), De La Condamine (*Mem. de l' Ac. R. d. ſc.* 1739. *p.* 427.) Neumannus (*Lect. de Op. p.* 104.) aliique. Sed refellunt illum itineratores fide digni, Garcias Ab Horto (Arom. verſ. Clus *p.* 22. *ſq.*), Belon (*Obſervations en Grece etc. Lib.* 3. *c.* 15. *p.* 404.), Kaempfer (*Am. exot. p.* 642 *ſq.*), alii, & recentiſſimus teſtis cl. Kerr (*l. c. p.* 317. *ſqq.*). Imo ſunt, qui in Europa ſimili artificio, quod apud orientales gentes uſu venit, ex capſulis Opium elicuerunt, nec colore, ſapore, odore ab orientali diſcrepans, nec viribus inferius. Experimenta ejuſmodi inſtituerunt cll. viri Falk, Biblioth. Regius Stockolmiæ & Lindeſtolpe (*De venen. p.* 588.) Carlſtadii, Alſton (*med. Eſſays l. c. p.* 166. *ſq.*), qui drachmam unam intra horam collegit (*l. c. p.* 120.), Edinburgi, Charas (*Pharm. p.* 73.) in Languedocia, Dux Aureliensis (Guettard *Memoires ſur differentes parties des ſc. & des arts, Paris* 1768. *p.* CXIII.) Pariſiis, Dillenius (*Eph. n. C. cent.* 9. & 10. *Obſ.* 43. *p.* 114.), qui hujus granum unum pro doſi ſufficere obſervavit & largam diapnœn excitare, Gieſſæ, Hallerus (*Hiſt. ſt. helv. n.* 1065.) Gottingæ, Tralles (*De Opio T.* 1. *p.* 6. ad finem) in Sileſia. Multis momentis ab hoc differt extractum ſtirpis, item ſuccus expreſſus condenſatus, ſcilicet utrique ſapor & odor imbecillior eſt, color etiam compageſque diverſa, minus etiam hæc reſinæ quam verum Opium continent (Alſton in *Med. Eſſ. l. c. p.* 119. *ſq.*). Longe vero majori lucro in orientalibus regionibus Opium verum eruitur. Soli enim & climatis beni-

nignitate & cultura accedente (V. Kerr. *l.c.*, qui eam deſcribit) aſſequitur ſubinde ſtirps magnitudinem quadraginta pedum in Perſia (Chardin *Voyage en Perſe T.* 1. *p.* 31.), & capſulæ interdum in Arabia ad amplitudinem triginta quinque unciarum capacem perveniunt (Garcias *loc. cit.*). Ut hæ tanto magis grandeſcant & ſucco tanto uberius turgeant, in ramoſis plantis ſcite capitula ſuperflua abſcindunt (Kaempf *Amœn. exot. p.* 643.. Multum & ad id conferre exiſtimo, quod plantis interſtitia latiora concedant (Kerr *l. c.*). Perinde eſt virtutis reſpectu habito, ex nigro an albo, Papavere colligatur (Garcias, Belon, Kaempfer. Cfr. Alſton *l. c.*). Colligendi vero ratio ſequens eſt. Capitulum ſemimaturum (Kerr.) vel maturitati proximum (Kaempfer.) veſperaſcente cœlo ſauciarur inſtrumento peculiari plagis parallelis vel & ſeſe decuſſantibus ſurſum ductis, ea tantum profunditate, ut ne ad internum capſulæ cavum penetrent. Cultello ad id utuntur vel tribus (Chardin *loc. cit. p.* 30.) vel quinque apicibus parallelis inſtructo (Kaempfer.). Noviſſime deſcriptus conſtat ex laminis binis chalybeatis bicuſpidatis ſibimet oblique impoſitis, filo interpoſito diſtinctis, quibus altero extremo tranſmittitur anſa digito indici inſigenda (Vid *Fig.* cl. Kerr. in *med. Ob. and. Inquir. l. c. Tab.* 3.). Lacteus ſuccus mox promanat, qui rore nocturno copia augetur. Poſtridie ineunte mane quod effluxit aere condenſatum ſcalpro ferreo abſtergitur, & vaſculo terreo inditur. Vulneratio ejusdem capſulæ quavis veſpera iteratur, donec ſex vel octo vulnera illi inflicta, quibus factis maturationi ſeminum fructus relinquitur. Quod collectum fuit Opium ſole ſplendente in vaſculo manu tractatur in juſtam ſpiſſitudinem vel (prout Kaempferus *p.* 643.) indicat, pauxillo aquæ humectatum ſpatha lignea ducitur & reducitur ſicque ſubactum in placentas formatur, ulterius exſiccandas. Docuit & lucri cupido varia corrumpendi illud artificia. Factum id fuit antiquitus (Dioſcorid.) addito ſucco Lactucæ ſylveſtris (nonne Lactucæ viroſæ Linn.?) vel Glaucii, & adhuc hodie fit adjecto ſtercore vaccino, extracto Papaveris coctione parato, vel aliis additis, quæ arcani inſtar celant (Kerr *l.c. p.* 319.). Tanto igitur magis noſtra intereſt, notas probi & integri Opii noſſe. Ab hoc requiritur, ut uniforme, læve, tenax ſit, pondus conſtituat quoad molem ſuam levius, nullas interne ſordes prodat, diſſectum ſcintillas ſalis volatilis oleoſi exhibeat, amaritie, calore & acrimonia emineat, empyreuma non ſpiret, candelæ admotum mox ardeat, aqua omnino fere ſolvatur, ſolutum rubicundam tincturam præbeat (Conf. Ione's *Myſteries of Opium revealed.*).

In analyſi chemica tradenda ea experimenta omitto, quæ

fortioris ignis tortura capta ſunt, quum nihil veræ de Opii natura lucis accendant. Gummoſas vero, reſinoſas terreasque partes facile eſt & abſque vi eruere: ſed in proportione harum chemici variant. Ex unciis Opii duodecim obtinuit Alſtonus (*Med. Eſſays Vol.* 5. *p.* 138.) gummi uncias quinque, reſinæ uncias quatuor; reliquæ tres unciæ ex indiſſolubilibus partibus conſtiterunt. Neumannus (*Lect. de Opio p.* 117.) plus extracti reſinoſi quam gummoſi Opio tribuit. Spiritus vini tenuior utramque partem ſolvit. Tam arctus vero eſt utriuſque nexus, ut aqua & reſinæ partem, & ſpiritus vini rectificatiſſimus gummi bonam partem, abripiat. An vinculum hiſce præbet ſal quoddam acidæ naturæ (Neuman *l. c. p.* 115. 116.)? Memorabilis, præter dictas partes, eſt materia oleoſa, ſpumoſa, pinguis & viſcida, graveolens, ſuperficiem aquæ, ſi Opium infuſione, digeſtione vel levi coctione ſolvitur, petens, cujus drachmas duas, tres vel nonnunquam plus una libra Opii ſuppeditat (Neumann. *l. c. p.* 119.). Sed omnium præcipua in Opio eſt volatilis & graveolens pars. Hæc quidem reliquis dictis vel majori vel minori copia adhæret, nec ab hiſce compedibus diremta ſeorſum ſervari poteſt: effectus tamen multiplicis in corpore animali emergentis primariam cauſam continere, multis documentis evincitur. Huic adſcribas, quod qui in colligendo Opio occupantur homines, luridi, marcidi & tremuli compareant (Chardin *l. c. p.* 32.), & quod vel ſola translatio Opii crudi recentioris in alia vaſa mentis emotionem excitaverit, ſomno dimidiæ horæ diſſipatam (Lorry in Vandermonde *Recueil period T.* 4. *p.* 70.). Hæc caloris ope ſub varia encheireſi chemica undique per auras diſperſa vaporibus graveolentibus ſeſe prodit. Tam ab aqua, quam ſpiritu vini deſtillatione abripitur, ita ut utrumque liquidum Opii crudi vires exerceat. Diuturniori ejus coctione, per diem ultraque protracta, avolat, ita ut & decrementum ad libram definiri poſſit, prout aſſeverante Büchnero (in *Diſſ. de genuinis Opii effectibus, reſp.* Schwarz §. 36.) uncia dimidia extracti aquoſi per triginta ſex horas cocta grana duodecim perdidit, & vires fere omnino ſufflaminentur. Idque contingit, ſive ſpirituoſum extractum, quod alias altero efficacius eſt, ſive aquoſum, longiori coctione torqueas. Torrefaciendo Opium ſuper lamina ferrea pariter ſenſim ſua efficacia privatur (Cfr. Tralles *de Opio Sect.* 1. *cap.* 3. *p.* 149. *ſqq.*). Ætate odor debilior fit viſque ſimul minuitur (Alſton *l. c. p.* 146.). Nec poſſet effectus Opii in corpore animali tam celer eſſe, nec tantus ab exigua mole, nec defervere effectus diu ante, quam pilula opiata evomeretur, niſi dependeret a particulis ſub-

ſubtiliſſimis, quæ vim longe prius exerceant, quam Opium ſolutum maſſæ ſanguineæ ſeſe inſinuare poſſit.

Quænam Opii uſus in praxi medica habuerit initia, quos progreſſus, cll. Le Clerc (*Hiſt. de la Medicine p.* 210 *ſq.*), Alſton (*l. c.* inde a *p.* 124.) & Tralles (*l. c.* inde a *p.* 14) ex optimis fontibus & proprio judicio egregie expoſuerunt, & uberius, quam heic loci fieri poſſit. Contractiorem tamen hiſtoriam hic legere non pigebit. Utrum Græcis an Ægyptiis gloria primum cognitæ virtutis illius ſoporiferæ debeatur, difficile eſt ad definiendum. Probabile autem Græcis deberi, & Hippocratis ævo vel non multo ante fuiſſe detectam. Ipſe tamen, ſi Opium noverit, adhibuiſſe illud vix videtur. Evidens etiam eſt, nomine μήκων, eum ſubinde purgantem plantam intellexiſſe, quæ, quantum apparet, Peplus, Euphorbiæ ſpecies, eſt, & vocem ὑπνικὸν in aliud quoque ſomniferum quadrare. Certe iis in caſibus, quibus jam Opium adhibetur, non in uſum ab eo tractum eſt, ut in doloribus, ſpaſmis, profluviis conſopiendis. Diagoras, contemporaneus fere Hippocratis, novit viſum obnubilare & ſomnum ciere, indeque repudiandi illud argumentum cepit. Secta autem empirica de frequentiori uſu medico bene meruit. Ita Serapio ſæpe uſurpavit catapotia ex Opio & Hyoſcyamo. Et poſt eum demum Heraclides Tarentinus, qui variis utebatur remediis, quæ Opium comprehendebant. Dein poſt empiricorum tempora, quum medicina Græcorum Romam migraret, Opium iterum neglectum eſt, nec in merito pretio habitum. Celſus nonniſi ſumma neceſſitate anodynis uti ſuadet. Poſt hunc Dioſcorides & Galenus ejus in ſcriptis ſuis crebro meminerunt. Poſterior tamen timidus in eo exhibendo fuit, & Aëtius, Trallianus, Paullus aliique Græci rariſſime Opium commendarunt. — Attamen antiquiſſima quedam compoſita exſtant, quæ Opium continent, ut Philonium, cujus inventor Philo eſt, cui Galenus inter antidota primas tribuit; Mithridatum Damocratis, multis a Plinio laudibus condecoratum; Theriaca Adromachi, Archiatri Neronis; item Maſſa pilularum de Cynogloſſa, quæ Trallianum auctorem habet. Quum dein ſenſim medicina una cum bonis litteris ad occaſum vergeret, reſuſcitarunt iterum Arabes, & inter hoſce Rhaſes, Avicenna, Avenzoar rel. meritam Opii exiſtimationem.

Inter Europæos medicos, vacillante adhuc erga illud fiducia, Theophraſtus Paracelſus & verbis & felici artis exercitio illud commendavit. Dignior omnino imitatione & efficacior ejus præco fuit Platerus. Quæ inter Helvetos parta gloria ad Halleri & Tiſſoti uſque tempora permanſit. Apud Belgas Sylvius ab Helmontio, præceptore ſuo vel amore in

Opium initiatus, tantum illi tribuit, ut cavillatores inde doctorem opiatum eum vocitarent, nec forſitan omni injuria. Magis ideo profecit ſubſequo tempore Boerhaavii moderatio, nec theoriarum fallaciis ſuperſtructa laudatio, cui ſubſcripſit Swietenii, Haenii totque aliorum, qui ex ejus ſchola egreſſi ſunt, auctoritas. In Germania poſt Horſtium, Sennerti, Wedelii, Ludovici, Ettmülleri, Bohnii, Fr. Hoffmanni, Heiſteri, Werlhofii, Tralleſii rel. multorum nomina ſcriptaque illud ornarunt. Horumque virtute proviſum eſt, ne quid damni ex Stahlii ejuſque aſſeclæ Junckeri de Opio vituperiis praxi medicæ accederet. Nec potuit non ab Anglis, efficaciori medicina in univerſum delectantibus, celebrari, inter quos Sydenhamus Laudano ſuo liquido præcipue fiſus, præcedat, ſed nominandi & Mortonus, Iones, Freindius, Meadius, Youngius, Pringleus, Whyttius, Lindius rel. tanquam celebriores Opii fautores; ſimulque fatendum eſt Anglorum experientia, multas Opii virtutes antea ignotas in noſtram cognitionem primum perveniſſe, ut in ſequentibus abunde declarabitur. Ex Gallica gente Hollerii, Fernelii, Riverii, Rondeletti, item Hecqueti, modo ejus audacia fidem non minuiſſet, Lorryi nomina hujus loci ſunt. Quid vero inter Svecos medicus ſolidior quivis de Opio ſentiat, propriam mentem interpretans, ill. A. Roſenſtein (*Om Barnſjukdomar*, item *Hus-och Reſeapoteque*) indicat.

Variant mirifice eventus experimentorum cum ſanguine, cui Opium adjectum, factorum. In quibuſdam Opio aqua ſoluto attenuatus & fluidior ſanguis apparuit (Schwencke *Hæmatol.* p. 188.). Animalia, quibus per venam Opium fuit injectum, in hiſce quoque viſus eſt tenuis & rutilus (Freind *Emmenol.* in *Oper.* T. 1. p. 117. ſq.). Alſtonus e contrario coagulari eo potius & ſpiſſari ſanguinem arbitratur. Lac, cui affuſa erat Opii ſolutio aquoſa, poſt aliquot dies grumoſam partem dejecit, cremorem in ſuperficie habuit, ſerum autem in medio. Sanguinis ſerum craſſius, albidum & nonnihil coagulatum evaſit. Sanguis vero ipſe mox albidum coagulum in fundum demiſit, ſupernatans pars tenacior potius quam fluidior apparuit. Huc & in ſententiæ ſuæ patrocinium trahit coagula ſanguinis circa cor in cadaveribus animantium Opio enectorum (*Med. Eſſays l. c.* p. 160. ſq.) prout & concreti ſanguinis grumus ex ſinu longitudinali canis extractus (Mead *de venenis Oper. Gott.* T. 2. p. 190.). Quæcunque vero ab Opio in ſanguinis craſi alteratio incidat: non apte ſatis, arbitror, mutationes in quieſcente vel necati copia Opii animalis ſanguine obvias applicari ad ſanguinem animalis vel hominis vivi, largius etſi Opium ingerentis. Etenim animalia per plures hebdomades admi-

admiſta larga copia Opii nutrita, nihil in conſiſtentia ſanguinis alieni habuere, & fœmina poſt multorum annorum ſpatium, quo Tincturam Thebaicam abundanter ceperat, vena ſecta ſanguinem ſaniſſimo ſimilem prodidit (Lettſom's *med. Memoirs p.* 124. *ſq.*). --- Carni additum eam contra putredinem munit, imo longe efficacius quam ſal marinum (Pringle *Diſ. of the army, App. Experim.* 10. *n.* 2.) ſed debilius, quam cortex Peruvianus (*Eſſay ſur la Putrefaction p.* 390 *ſq.* 447. *ſq.*). Utne vero inde colligas, in corpore humano vivo idem contingere, mentio facienda eſt cadaveris juvenis, quod, ex drachma una Opii ingeſta, paullo poſt mortem tumoribus lividis artuum, corruptela omnium liquidorum & intolerabili fœtore, putredinem enatum maniſeſtavit (*Mem. de l' Ac. R. d. ſc.* apud Tralles, *l. c. Sect.* 2. *p.* 182.).

In brutis, ſi quod ullum aliud remedium, hoc certe creberrima experimenta ſubiit, quorum præſertim illa Alſtoni (*Med. Eſſays Vol.* 5. *p.* 152. *ſqq. Art.* 7.) Whyttii (*Works p.* 307. *ſqq.*), Alex. Monroi jun. (*Eſſays & Obſerv. phyſ. and liter. T.* 3. *p.* 297. *ſq.*), Lorryi (in Vanderm. *Recueil. period. T.* 4. *p.* 68. *ſq.*), Sprögelii (*Diſſ. exper. circa venena p.* 28. *ſqq.* Wirtenſohnii (*Diſſ. Opium vires fibrarum cordis debilitare etc. p.* 11. *ſqq.*), Baſſiani Carminati (*de animalium ex mephitibus & noxiis halitibus interitu p.* 132. *ſqq.* 1777.) memoranda. Nec negandum, multas inde veritates, quoad partem valde ingenioſe de ejus natura noviter erutas, alias in exercitio artis etiam obvias magis fuiſſe confirmatas. Conſtitit inde quinam effectus ex nimia doſi ſeſe efferant, quos nonniſi infortunio apud homines obſervare datur; quodnam præparati genus alterum efficacia ſuperet; deleri nervorum ſenſilitatem, motuſque in muſculis poteſtatem, ſive ingeratur per eos Opium, ſive per anum vel vulnus in cavum aliquod corporis immittatur, ſive extrinſecus fluida forma applicetur. Conſtitit Opio dato copiam bilis præter modum augeri, ſecundum experimentum cl. Kaavw Boerhaave (*Impet. fac. dict. Hipp.* §. 434.) in cane, in cujus duodeno multa bilis poſtea inventa, turgente ſimul bile veſicula fellea & ductu choledocho, & ſecundum experimenta cl. Cotunnii (*de Iſch. nervoſa* § 43.), in coturnicib s. Canes vero majorem longe quantitatem Opii ferunt, quam alia animalia, antequam afficiantur, quin variis etſi ſymptomatibus gravioribus correpti, mortis tamen ſubinde periculum eluctantur (Hall. *Elem. Phyſiol. T.* 5. *p.* 609. item Lorry *l. c. p.* 77.). Alia experimenta ſubtiliora quædam argumenta extricanda pro ſcopo habuerunt, quorſum quæſtio pertinet, utrum Opium nervis unice & quomodo vim ſuam imprimat, an & intrando ſanguinis maſſam operetur, porro ut potentia Opii

in

in viribus cordis definiatur. Qui ſenſum, prout Opium obtundit, ita & cordis vim frangere, ex ictuum ejus paucitate vel debili ſive deleta contractione colligunt, ut ill. Whytt, provocant præcipue ad ranas, quarum cordi intra apertum thoracem adhuc relicto circumfuderunt Opium ſolutum, vel per apertam in vicinia ejus venam illud immiſerunt (ut Alex Monro *l. c. Exp.* 13. *p.* 330.), vel per diſſectum abdomen Opium applicarunt. Sed ſcitiſſime & veriſſime regeſſit magnus Hallerus (*Elem. Phyſiol T.* 5. *p.* 609. item in *Comment. nov. Gätting. T.* 7. *p.* 3.), difficilimum eſſe, portionem debilitationis animalculi diſtinguere, quæ Opio debetur, ab ea portione, quæ violentiæ vulneris, alioquin funeſti futuri, debetur. Pugnant, contra Whytiana experimenta, iſta cl. Carminati (*l. c. Lib.* 3. *p.* 139. *ſqq.*) in ranis, quibus per os Opium intruſum fuit. Nam in hiſce, dum adhuc viverent, inciſis cordis motus æquabilior & fortior fuit, quam unquam iiſdem illæſis, & tam in ranis quam in aliis quibusdam animalibus motus cordis continuavit, quum muſculi & inteſtina jam dudum motus poteſtate orbata exiſterent. Hæcce optime conveniunt cum præviis ill. Halleri obſervationibus (in *Comment. Gotting. T.* 2. *p.* 147. item *Element. Phyſiol. l.c.*), & novum fulcrum ejus ſententiæ ſubdunt, quod Opium, dum ſenſum nervorum debilitat, una ſimulque cordis motum excitet.

Quanta ſit vis conſuetudinis in naturæ legibus evertendis, vix alio exemplo manifeſtius redditur, quam Opio. Hoc enim Perſis, Arabibus aliisque Aſiæ populis, uti & Africæ, præcipue iis, quos Mahumedis religio tenet, vini uſum interdicens, in quotidianum delicium cedit. A magnitudine capitis acus incipientes ſenſim aſcendunt doſi, donec portionem piſi magnitudinis ferant (Chardin *Voyages T.* 4. *p.* 203.). Sunt tamen inter orientales gentes, qui drachmam integram (Belon *Obſerv. p.* 404. Kaempf *Amoen. exot. p.* 644), imo tres (Alpin *Med. Aegypt. p.* 255.) impune ingerunt. Maxima quantitas memoriæ prodita eſt ſtupenda iſta drachmarum decem majorque, quam homo quidam ſingulis diebus ingeſſit, (Garcias Ab Horto *l. c. p.* 22.). Mora aliqua poſt (horam ſignificat Chardin *l. c. Vol.* 4. *p.* 204.) captum Opium, hi ipſi hilaritatis ſenſu afficiuntur gratiſſimo, ad omnia munia aptiores ſeſe exiſtimant, quidam inebriati in nugas & petulantiam erumpunt, imagines gratas varias obſervantes oculis mente concipiunt, omnem mortis timorem deponunt, ferociores ad pugnas ſubeundas evadunt, nec minori impetu ad veneris caſtra ſequenda pelluntur. Deferveſcit autem intra quatuor vel quinque horas hæc virtus (Chardin *l. c.*) citius ſerius pro copia ingeſta, hancque excipit languor, moroſitas, faſtidium omnium,

ſomnolentia, donec redeant ad priſtinum ſuum delicium.
Quod ſucceſſu temporis res tantæ neceſſitatis ſit, ut Opii
defectus ipſam adeo mortem poſt ſe traxerit (Haſſelquiſt's
Reſa p. 183. (*q.*) Ex largiori tamen diuque continuato Opii
uſu multa maa enaſcuntur, emaciatur corpus, vires con-
teruntur, taciturni, triſtes, ſtupidi, ſomnolenti ſedent,
nec vix in publicum locum prodire audent, niſi viribus no-
vi Opii portion reſtauratis (Chardin, Kaempfer, item
Kerr. in *med. Obſerv. and. Inquir. T.* 5. *p.* 320.). Moderatio-
res tamen hodie rabes ſunt in ingerendo Opio, quam
olim, ita ut cel. Nebuhr nulla abuſus documenta occurre-
rint, an quod ſpiriti vini deſtillatio ſenſis magis, etſi clam
invaluerit (V. Ejus *Beſchreibung v. Arabien p.* 57.)? Chi-
nenſibus haud medio m voluptatem parit, fumum Nico-
tianæ Opio miſtæ ha e (Kerr. *l. c. p.* 321.).

Inter iſta igitur con udinis blandimenta, narcotica ta-
men Opii natura vim tudini inferens ſatis ſuperque elu-
cet. Hiſce ſi addis, ina tis exigua adeo doſi nocere poſ-
ſe, majori necem inferre enenis annumerare illud licet,
tanto magis timendum, ſub ſpecie ſalutaris effectus
lento damno infeſtum ſit oung *Treatiſe on Opium Pref.*
p. 6.). Deſit tamen noſtro primis ævo veneni nomen
terribile eſſe, & multa, qu leteria unice olim habita,
hodie tanquam dona pretioſi in vindicias ſanitatis di-
vinitus data veneramur. Hoc numero omnino Opium
eſt, modo in conditionum dij ione non hallucinemur.
Nec nimium eſt Sydenhami (p. 186.) de Opio judi-
cium, ſine illo in hominis pl manu mancam eſſe &
claudicare medicinam, quum malis debellandis par
ſit, quam quis ab uno remedio t
Ad vires Opii in numeroſis iſti peravit,
telligendas & novas contra alia maviſſimis morbis in-
ejusdem generales præmittere qua lorandas, effectus
utut multiplices, duplicem tamen ime juvat. Hi
alteram, qua ſtimulum exercet, alte entiam ſpectant,
tundit, motuſque fibrarum pacat. Pr a ſenſum ob-
hanc poſterius dictam. Attamen pro illa plerumque
diverſa Opii doſi, altera virtus præ morbi, & pro
fert. Rationes horum aſſertorum ex le gis ſeſe ef-
feſcent. Duplex iſta Opii facultas an ſatis elu-
præbuit, an Opium frigus corpori afferre, litigandi
ſit, an contra, ut Helmontius & ſecta c enus ſen-
naturæ eſſet calidæ. A qua controverſia oluerunt,
ſert recentius iſta mota, an ne Opium, tum dif-
ſum obtundit, ita & ſanguinis motum fran i ſen-
trario ab Opio ſanguinis motus concitaretur. e con-
ſentiam conciliari poſſe experientia in hon e ſen-
ſiſque
o-

ægrotis capta, arbitror, quæ omnino plus ponderis habet;
quam ſcrutinia in ranis aliiſque animalibus inſtituta, unde
& hæcce ſeparatim ſignificavi. Eadem duplex vis, ſuapte
natura diverſa, aliis ſtirpibus quibuſdam ineſt, quæ acre vi-
rus cum ſtupefaciente conjunctum habent, ut Cicutæ viro-
ſæ (Vid. *Appar. medic. T. 1. p. 177. ſq.*), Beladonnæ (*l. c.*
p. 279. ſq.), Stramonio (*l. c. p. 299. ſq*), lice omnino quæ-
dam Opio competant, ab hiſce & affinib^s diverſa. Ad
utrumque effectuum genus ſeorſum cognoſcendum aptiſſima
mihi videtur, inter aroma quoddam fort^s vel vinum &
plumbum, comparatio.

Cordis motum Opio incitari & conſequ^er circuitum ſan-
guinis eodem, cum fortiori impulſum ccelerari, ex ſapo-
re acri calido conjicere jam datur, l lentius vero arteria-
rum ictibus velocioribus & durioribus & amplioribus, &
ſequelis inde oriundis, cognoſcitur uum pulſuum frequen-
tia obſervationibus in hominibus a nari facile poſſe vi-
deatur, dolendum maxime, quod ipſæ tantopere inter
ſeſe diſcrepent. In homine ſcilic ex nimia Opii doſi con-
vulſo pulſus una cum reſpiration alde lentus fuit. (Mu-
zell's *Wahrnehm. P. 2. p. 131.*). dam (Sam. Bard in *Diſſ.*
de viribus Opii, Edinb. 1765. V ſura in *Gött. Anz. 1769.*
p. 1367. & cel. Tode *med. chi* *bl. T. 4. p. 247.*) ex ſe-
ſquialtero Opii grano ingeſto iæ ictus a 71. poſt horam
unam ad 69. & poſt horas r ad 57. in minuto tem-
poris primo decreviſſe in ſe vit, & alio tempore a 70.
ad 62. Similis fuit eventus micis auctoris, qui eadem
experimenta ſubierunt; tamen unus Opio veſperi
ſumto mane 30 ictibus a fuiſſe celeritatem arteriarum
intra minutum pr. obſer Non capio igitur, quo jure
alius (Wirtenſohn *Diſſ* licet in ſemeptiſo & amico
granum unum Opii p & 71. poſt minuta pr. novem
ad 86 vel 84 attoller in ranis, quarum cor relictum
in ſuo cum nervis nexu, hoc ipſum Opio velocius
ſeſe motitaret, fibr debilitari Opio concludat. Ad-
do unice exemplum mi Halleri (*Comment. Gott. nov.*
T. 7. p. 13.) qui ob longum & doloroſum mor-
bum Laudanum larga quantitate in clyſmate inji-
ci ſibi curaſſet, 75 vel 80 numerum (is enim ma-
ne fuit), binis a licationem horis ad 86, & plures a
paſtu, imo, ſi eſſet alvus, ad 100 aſcendere ſen-
ſit In hiſce orum pulſus per excretiones nimias
valdopere torper ciorem illum & celeriorem ex Opio
ſe animadve , alius vir gravis teſtatur (Tralles
l. c. Sect. 1. Ob hanc vires vitales ſervandi & au-
gendi poteſ efficaciſſima cardiaca, tam ab eo (*l. c.*
& Ejusd. *de vi Opii cardiaca* 1771.) quam aliis
mul-

multis refertur. --- Quod vero tot alii langueſcere numero & vi cordis motus ſtatuant, vel inde provenit, quod palparent arteriam, quum jam deferviſſet cordis impetus, huncque ſolitus ejuſdem languor excepiſſet, qui ipſe tanto intenſior ſit neceſſe eſt, quo major copia Opii antea corpus intraverit; vel & quod Opium appropinquante morte datum fuerit, quo ſtadio ſponte ſua pulſus rarus debiliſque exiſtit; unde & pulſus debilior ab Opio ſumto mortis ſignum habitum (Waldſchmidt *invent. circa Opium*). Manifeſtum autem eſt una cum velocitate pulſuum arteriam magis ab Opio expandi (Bourdeu in *Recherches ſur le Pouls T.* 2. *Ed.* 2. *p.* 107. *ſqq.*).

Citatior hicce ſanguinis circuitus non poteſt non caloris augmentum creare. Idque vere contingere & ſenſu caloris, quem ipſi homines indicant, & ſiccitate linguæ fauciumque ſiti & ſaturatiori emiſſi lotii colore, extra dubium ponitur. Calore rareſit ſanguis, ſaltim dum adhuc ille perdurat, unde turgeſcunt vaſa. Ab utraque cauſa rubedo & intumeſcentia enaſcitur faciei, gravitas capitis, vertigo, tinnitus aurium, & accumulatio ſanguinis in cerebro, ut in enectis Opio obſervatur. Et utrique junctim tribuas celeriorem ſimulque difficiliorem reſpirationem. Fuit tamen caſus, in quo Opio licet largius ingeſto, reſpiratio non labefactata apparuit (Lettſom's *medical Memoirs p.* 150.). Gentes orientales ad exhilarandum animum & conciliandam ſibi audaciam ingerere ſolent Opium ſupra indicatum: ſed pari ſucceſſu ægris exibetur, ut tranquilla & hilaris reddatur mens; unde & quidam, timoris abjiciendi cauſa, ante encheireſes chirurgicas difficiliores, Opii uſum commendant. Majori vero copia inebriat Opium, imo deliria vel inſaniam parit. Alius accelerati ſanguinis rurſus effectus eſt excitatus vel auctus ad venerem ſtimulus cum tentigine, qui qui tantus eſt, ut nec ſenes ab hiſce deliciis alieniſſimi (Hall. in *Comment. Gött. nov. l. c. p.* 16.) excludantur, & erectio penis etiam in trucidatis militibus Turcis poſt prælia perſtiterit (*Eph. N. C. Dec.* 1. *Ann.* 2. *Obſ.* 69. *p.* 127.), & noctu pollutiones ſub imaginibus laſcivis inſequutæ (Tralles *l. c. Sect.* 1. *p.* 131.). Nimia contra doſis ad venereum exercitium ineptos viros reddit (Garcias Ab Horto *l. c. p.* 22. Stalpart Van D. Wiel. *Obſerv. Cent.* 2. *n.* 41. a drachma dimidia Opii).

Mirum ſane, quod idem remedium, quod viribus vitalibus tantum calcar ſubdit, nervorum tamen ſenſum & irritabilem fibrarum muſcularium vim infringere quin ſubfflaminare poſſit, & quod ſæpe uno eodemque tempore uterque effectus ſeſe exſerat. Imminutio vel jactura ſenſus ſeſe extendit ad univerſum nervorum imperium, ita ut tactus,

vi-

viſus, olfactus inde ſublati exempla legantur. Animalia, quibus Opium uberius intruditur vel in venas transfunditur, ſenſu eousque orbantur, ut partes diſcindi poſſint, lacerari, alias valde ſenſiles, abſque ulla doloris ſignificatione (V. Sprögel *Exper. circa venena* §. 20.). In ſolatium vero ſummum experiuntur hanc virtutem in morbis, qui dolorum tormentis adflicti ſunt. --- Quod irritabilis muſculorum natura labem ex Opio contrahat, patet ex abolito ventriculi & inteſtinorum motu periſtaltico apud animalia (ut etiam expertus eſt cl. Io. Viventius in Hall. *Epiſt. Vol.* 5. *p.* 75.), ex paralyſi crurum, vel tremoribus, quibus iſta afficiuntur (V. e. gr. experimenta Sprögel. Whytt. Alſton.), & ſimilibus in hominibus prænomenis. Hinc iſta in hiſce iridis ad candelam ante oculos retentam immobilitas, flatus in ventriculo & inteſtinis collecti, appetitus cibi potusque proſtratio, vomitiorum etiamſi fortiorum inertia, torpor ad motum, ſpaſmorum & convulſionum reſolutio, hinc & ſine dubio alvi tarditas Opio utentibus adeo moleſta, & excretionum ſeroſarum per lotii vias vel glandulas ſalivales, item muci ex naribus & larynge (Halleri hiſtoria proprii morbi in *Comm. Gott. nov.*) cohibitio. Tanto vegetius autem diaphoreſis vel ſudoris eruptio ſuccedit etiam a parvis doſibus, (ſive hoc contingat a paralytica cutis relaxatione, ſive ab impulſu cordis nimio) ita, ut & ſæpe ſudor Opium redoleat (ut in Hallerio) & pruritus cutis cum exanthemate comitem ſe adjungat. Non minus vero vis ſedativa Opii cerebrum ipſum petit, quam altera ſtimulans, ut ad effectus conſuetos ſomnus inſequens ſit referendus, qui tamen ſæpe inſomniis mox gratis mox terrificis turbatur, & ex juſto majori doſi vel frequentioribus præbiis facile in ſoporem degenerat, quin in apoplecticam mortem in convulſionum ſodalitio. Addi debet languor iſte, diſplicentia rerum circumſtantium, & ſomnolentia, quæ ſolet incidere, poſtquam Opii vis deferbuit (quod in Hallero poſt horam circiter 26. accidit; *Comment. Gott. nov. l. c. p.* 12.) & fatuitas iſta, ſtupor, triſtitia, memoriæ labes, in quam orientales gentes protractiori & copioſo Opii uſu ſenſim tranſeunt, haud ſine præmatura morte. Hæc omnia obſervationibus & experimentis indubiis creberrime factis nituntur, quæ vero ad ſingula quævis momenta citare, ne acta agerem, neglexi, quum in pleriſque hujus rei momentis ſatisfecerit ill. Tralleſii *de Opio Sect.* 1. inde a *p.* 56.) & ill. Halleri (*Element. Phyſ. T.* 5. *p.* 606. *ſq.*) ſollertia.

Et multi horum effectuum ſeſe exſerunt non ſolum Opio per os ingeſto, ſed eodem cuti admoto (Lorry in *Recueil period.* 1756. *p.* 74.), prout emplaſtrum opiatum largum temporibus applicatum furorem ſpaſmoſque oris creavit, (Cfr.

Mon-

Monro jun. in *Eſſays & Obſ. phyſ. & lit. Vol.* 3. *p.* 297. *ſq.*), vel Opio apud animalia in abdomen ſive tellam celluloſam, (Lorry, Monro) vel venam apertam injecto, item eodem naribus intruſo, vel fumi inſtar cum Nicotiana hauſto (V. ſupra *p.* 123.); item in clyſmate (Experimenta Whyttii & Monroi *n.* 3. 4. in ramis, Lorryi *l. c. p.* 77. in cane), quo adminiculo in praxi medica non raro corpus humanum intrat. Velocius tamen & efficacius effectum ſuum eadem doſi Opium interne ſumtum præſtat, quam extrinſecus cuti applicatum (Monro *l. c. p.* 306.). Nec reticendum, Opium nervo immediate admotum ſenſu eum non privare (Monro *l. c. p.* 327, *Exper.* 12. *ſq.*), quin adeo, de quo infra pluribus, dolorem augere. Contra ea muſculo admotum irritabilem vim ejus paullo poſt deſtruit (Monro *l. c. Exper.* 6. *p.* 309.).

Multa omnino momenta ſunt, in quibus Opium cum vino aliiſve ſpirituoſis conveniat. Boerhaavius (*Hiſt. plant. p.* 362.) ideo eadem illud exigua doſi, quod hoc magna efficere ſibi perſuaſit. Huicque analogiæ etiam ſubſcripſerunt Hallerus, Alſtonus, Tralleſius, Ludwigius (*Adverſ. med. pract. Vol.* 1. *P.* 3. *p.* 510. *ſq.*) pluresque alii. Vinum pariter mentem exhilarat, ſanguinis motum accelerat, calorem corporis auget, vaſa expandit, ad venerem ſollicitat, ſudorem pellit, ultra modum ingeſtum inebriat, deliria, ſomnolentiam, ſoporem, ſtupiditatem, artuum languorem parit, quin apoplexiam poſt ſe trahit. Eadem jactura virium ventriculi & reliqui corporis, efficacia vini diſcuſſa, ſuperſtes eſt, & eadem bibonibus ad redintegrandas vires redeundi ad priſtinum ſuum ſolatium neceſſitas. Nec Opii defectum in gentibus illo abutentibus aliud æque apte ac vinum (Acoſta *Droghe medicinali p.* 317.), vel quod adhuc præſtat vinum aromate ſtimulatum (Alpin. *l. c. p.* 256.) ſupplet. — Nihilominus vereor, ne iſti inter Opium & ſpirituoſæ cognationi juſto plus tributum fuerit. Nam non apparet ex ſpirituoſis iſta excretiones varias ſupprimendi efficacia, & licet omnino in pedibus reliquiſque partibus muſculoſis aliquid paralytici ſeſe ex ſpirituoſis nimium potis manifeſtet, dubito tamen, an vere irritabili ſua natura iiſdem priventur, donec experimenta id edoceant. Nec hæc, ſalva mente, doloris ſenſum, inſtar Opii, ſedare queunt. Recenſetur & maniaci exemplum, per Opii uſum in ſummum furorem delapſi, cui contra ea vinum quietem conciliavit (Lorryi in *Rec. period. l. c. p.* 73.).

Haud ignobilis quæſtio eſt, Opium vim ſuam unice exſerat extrema nervorum ejus, cui applicatur, loci deinque per communionem ipſum cerebrum afficiendo, an potius nonniſi vel integre vel quoad partem in ſanguinem reſorptum

ptum

ptum humoribuſque mistum virtutem præſtet. Celeritas effectus & exigua, qua hunc exhibet, doſis prius videtur extra dubium ponere; nam ſubinde pilula Opii poſt plures horas, dum jam voto ſatisfecerit, vomitu nondum ſoluta excutitur, abſque decremento ponderis notabili; prout in cane drachma dimidia in pilulam formata poſt ſomnum ſex horarum vix grani jacturam fecerat, quod inciſione ſopiti animalis conſtitit (Kaav Boerhaave *impet. fac.* p 407.). Et novimus, colluvie in primis viis ſtabulante, cephalalgiam diriſſimam, deliria, furorem, ſomnolentiam rel. haud raro enaſci, quæ vero mala fomite per vomitorium ejecto mox diſparent. Experimentis ingenioſis rem evincere voluit Whyttius (*Works* p. 310. *ſq.*); nempe evulſo ranis corde æque cito vidit ſenſus motuſque facultatem ex Opio perire, ac eo relicto, abſciſſo contra iis capite & medulla ſpinali destructa, languidius Opii duplicem iſtam vim contingere. Contrarius vero eventus in corde evulſo obtigit Monro (*l.c.* p 321.), ita ut ſeparato corde impreſſionem Opii etiam in nervos difficiliorem reddi cognoſceret. Quod in venas ejusdem infuſione eadem phænomena emergant, ac alia applicatione, a contactu nervorum, quorum extrema in cavis vaſorum reperiuntur, repetendum eſſe videtur. Ita poterant convulſiones in parte enaſci, etſi hujus nervi vel in origine vel progreſſu ſuo diſciſſi fuerant, ſola Opii translatione in ſanguinem (Monro *l.c. Exp.* 14. *p.* 334.). Laqueorum nervorum circa arterias conſtrictione exploſa iſtorum in haſce imperium tenebris ſpiſſis offunditur: nihil tamen prohibet, quin & pars Opii, utpote acris & halitus edentis corporis, largius ingeſti vel applicati ab oſtiis vaſculorum inhalantium reſorbeatur, & vel vaſorum ſanguiferorum nervos afficiendo mutationes in primo contractus loco factas ulterius hic imprimat, vel ad cor cum ſanguine delatum hoc ipſum immediate ſtimulet, item craſin ſanguinis mutet, & in ultima adeo ejus colatoria pertingat. Certe reſolutio ſanguinis putrida in cadavere hominis nimia Opii copia enecti (V. ſupra p. 121.) & odor ſudoris viroſus, item lotii (Ione's *Myſteries of Opium cap.* 12. *p.* 93. *ſq.*) probant, Opium per os ingeſtum non unice inter primas vias coerceri.

Subſunt vero ſubinde quædam corporis conditiones, quæ ſalutiferum alias Opium in timendum venenum vertunt. Si ingeritur pleno ventre, nauſeam initio creat, quæ pergit, donec una cum contentis ventriculi vomitu excutiatur. Nocet, ſi primæ viæ ſordibus ſcatent, ut quas retinet, unde acrimonia ſua irritant & febrem vel accedunt, vel augent (Young *on Opium p.* 35.). Liquet inde, quantum officiat, ingeſto emetico vel purgante acri motus effrænos Opio ſopi-

pi-

pire velle. Abeſſe etiam debet plethora ob ſtimulantem calidamque Opii naturam. Eaque de cauſa cavere ab eo in inflammatoriis morbis plerique practici cautiores nervoſe injungunt (e. g. L. B. Van Swieten *Comment.* T. 1. p. 372. Young on *Opium* p. 140. *ſq.* Tralles *de Opio Sect.* 2. p. 80.): laxari vero & poſſe & debere hanc admonitionem ſub quibuſdam conditionibus infra docebitur. In debilitate præterea ſyſtematis nervoſi nimia provide eſt uſurpandum; unde in jactura virium poſt exinanitionem vaſorum inſignem prægreſſam, v. c. hæmorrhagiam (Ludwig *Adverſ. Vol.* 1. *Sect.* 3. *p.* 516.) non confert. Diſſuadet etiam Opium excretio quædam critica ingruens, ut diarrhœa critica, ptyaliſmus vel diureſis. Quoniam inſuper Opium alvum ſtringit, eo continuato clyſmatibus vel catharticis opus eſt, ut hæc aperta ſervetur.

Jam ad varios iſtos morbos tranſeundum, quibus auxilium Opium affert. In hiſce nominatim virtutis ejus ſomnum inducendi, dolores mitigandi, ſpaſmos delendi, & excretiones omnes nimias, præter ſudorem, ſiſtendi ratio habenda eſt. Latus igitur tam acutorum quam chronicorum morborum patet campus, in quibus ob horum vitiorum aliquod Opii exhibendi neceſſitas ſubeſt.

In febribus acutis continuis generatim, utrum Opium conferat, an noceat, conſtitui non poteſt, quum ſua natura multis modis differant, item pro ſtadiorum diverſitate effectus non variare non poſſit. Provide tamen & circumſpecte in hiſce omnibus adhibere, & ratio & experientia nos jubet. Veteres uſum Opii ad chronicos unice morbos reſtrinxerunt. Sed a recentioribus ſæculo potiſſimum ſuperiori uſurpari cœpit, naſcente malignitatis in morbis idea, quod vitium alexipharmacis & bezoardicis ſubigere & eliminare conati ſunt, in quorum miſcela ſemper fere Opium delituit. Alii efferveſcentiam, quam ſibi in febribus finxerunt, compeſcere eodem ſtuduerunt (V. Tralles *l. c. Sect.* 2. *p.* 173. *ſqq.*). Meum non eſt, horum cauſas agere, ut qui refrigerantis & motus febriles ſedantis virtutis opinione, quam perperam de Opio ſibi conceperunt, occœcati fuerunt, vel ſudoriferæ ejuſdem vi nimium dederunt. Præter rem in hiſce datum non poteſt non, accelerando circuitum ſanguinis eumque una cum vaſis expandendo, effrænos, qui ſponte jam adſunt, motus augere, & ſtagnationes tam novo impulſu quam exſiccante ſua & liquida per ſudores abliguriente potentia gignere, jamque natas magis compingere. Ita coctiones, criſesque turbantur, ſymptomata bene multa intenduntur, exanthemata varia, petechialia, eryſipelacea, phlegmonica pullulant. In putridis & bilioſis febrius nocet tanto certius, quam corruptelam humorum augeat, & evacua-

cuationes requiſitas per alvum ſiſtat. Febris nervoſa ob virium diſpendium non facile Opium admittit, & exigua hujus doſis in iſta ſedativam ſuam vim jam declarat (Huxham *Oper. Ed.* Reich. *T.* 2. *p.* 84.).

Pervigilia, dolores & excretiones nimiæ vulgatiſſima in febribus ſymptomata ſunt, quarum de cauſa hodie ad Opium confugitur. Sed cum tot aliis & ipſe pluries expertus ſum, in pervigiliis diu protractis ſæpiſſime nos ſcopo excidere, & vel nullum ſomnum vel ſomniis turbatum vigiliiſque interpellatum, quin majorem laſſitudinem poſtea reliquentem, eſſe inſequutum. --- Par doloris febrilis eſt ratio, increſcit hic ſæpe Opio dato, ceſſat vero cauſa febris ipſa ſublata. In hominibus tamen ſenſili & irritabili nimium corpore inſtructis, ut hypocondriacis & hyſtericis, in quibus ſæpe ſpaſticis ſtricturis hæc duo mala originem ſuam tribuunt, remiſſius de noxa Opii ſentiendum, non neglectis tamen venæ ſectione & evacuantibus præviis. --- Indigent etiam ſubinde alvi dejectiones, ante tempus criſeos abſque fomite primarum incidentes eodem auxilio, ne pervertatur decurſus febris, vires ſufflaminentur, vel exanthema, quod criſin conſtituit, cohibeatur, vel retrahatur. --- Inſtar cardiaci ſæpius profuit verſus vigorem febris, quando vires diuturnitate febris, pervigiliis, doloribus, excretionibus copioſis conſumtæ valde fuerunt (Young *l. c. p.* 162).

De aministratione Opii in inflammatoriis febribus ſeparatim hic agere convenit, idque vel ideo, quod noviſſimo tempore priſtina ejus commendatio aucto ſtrepitu reſonet. Officere in inflammationibus internis plures fama & experientia conſpicui viri nobis reliquerunt (e. c. V. Swieten *Comment. T.* 1. *p.* 372. Young *on Opium p.* 140. *ſq.* Tralles *de Opio Sect.* 2. *p.* 80.). Argumenta vituperationis deſumta ſunt a damno ex motu ſanguinis Opio accelerato, ſtaſeos augmento, ſudoris intempeſtiva excitatione, morbi ex ſomno quin naturali exaſperatione, & pergente cauſa inflammationis deſtruendi vi, etiamſi dolor, contra quem præcipue Opium dirigitur, ſopiatur. Generalis igitur normæ inſtar inculcat heic Anglus celebris (Pringle *Diſeaſ. of the army p.* 264.) abſtinentiam ab Opio, in quod dolorum vehementia diarrhœa & inquietudo ægri juniores medicos tam facile alliciat, nec illud, niſi plurimis inflammationis ſignis jam ſublatis, capite libero & poſt perviglia nimis protracta concedit. Sunt tamen, qui primum inflammationis ſtadium in irritamento quodam, quod doloris vehementia declaratur & ab hoc dependente ſpaſmo vaſorum & agitatione præternaturali liquidorum collocant. Hunc ſtimulum ſi tempeſtive Opio infringas, tollas, inquiunt, alteri ſtadio, quod inſpiſſatione & ſtagnatione liquidorum continetur, præverti-

titur. Ita Sarcone, vir alias gravis judicio & experientia (*Geſchichte d. Krankh. in Neapel* T. 1. inde a *p.* 141.), ad pleuritidem ſermonem reſtringens; ita generatim de quavis inflammatione loquentes Remmett (*Diſſ. de Opii uſu in morbis inflammatoriis*, recenſ. in *med. Comment. of Edinb. Vol.* 2. *pag.* 19. *ſqq.*), Wirtenſohn (*Diſſert. Opium vires fibrarum &c. p.* 32.) & noviſſime cl. Haaſe (*Diſſ. de uſu Opii ſalubri & noxio in morbis inflammatoriis Diſſert.* 1. *p.* 23. *Lipſ.* 1777.) alii. Quod ad pleuritidem ſpeciatim attinet, præconum Opii inſignis copia exſtat (V. Trilleri *Diſſ. de ſuſpecta Opii ope in pleuritide p.* 4.). Inter recentiores Huxhamus (*Oper. Ed.* Reichel *P.* 2. *p.* 228. *ſq.*) citari meretur, qui prudenti Opii uſu poſt largas venæſectiones, ad exſtinguendum ſtimulum doloris, qui febrem ipſam excitet, mirifice favet. Haenius (*Rat. med. P.* 1. *p.* 24.) etiam monet, ſævitiem inflammationis ſubinde non niſi unciis quinque vel ſex Olei Lini cum grano Opii aut uncia una ſyrupi Diacordii datis ſilviſſe. Cl. Sarcone (*l. c.* inde a *p.* 151. *ſqq.*) de Opio laus ad eam pleuritidem nominatim ſpectat, cujus præcipuum ſymptoma dolor vehemens lancinans eſt, quem caſu, de quo loquitur, pro cauſa non vero effectu inflammationis habet. Ab hoc initium morbus ſumſit, moxque ſub reſpiratione difficili & valde celeri, pulſu exiguo vel molli & quaſi ſepulto, anxietate, ſudore frigido, tuſſis incidit adeo moleſta, ut convulſionum metus ſubeſſet; plurima igitur affectorum nervorum & ſpaſmorum indicia adfuerunt, quæ poſtea alia veræ inflammationis exceperunt. Primo iſti ſtadio unice Opium oppoſuit, ſed venæ ſectione repetita, epithematibus externis emollientibus, item emulſionibus & potulento mucilaginoſo nitroſo, præmiſſis. Opiatorum vero vis tanto major fuit, quo maturius adhibita, unde vena intra paucas horas bis ſecta, mox ad Opium confugitur, cujus granum unum in uncia una aquæ ſolutum in tres doſes dividitur, quarum una ſingulo trihorio ingeritur, eo levamine, ut quarta raro opus ſit, niſi ſub dolore nimis atroci & febre ſpaſmum mox inſequente, ſub qua conditione ad venæ ſectiones redeundum, vel cucurbitæ ſive hirudines pectori applicandæ. Ita ille; ſicque in ipſo germine ſuffocari morbum poſſe ſibi perſuadet. Id quod vero ſummam difficultatem parit, etiamſi intelligenti & experto medico aſſenſum renuere nolim, eſt, diſtinguere limitem inter utrumque ſtadium, dum ipſi Opii in hoc morbo patroni ſummam prudentiam requirunt, & altero ſtadio adminiſtrare illud temerarium judicant. Imo teſtantur veterani practici, fide digniſſimi, ſe methodo Sydenhamiana & Boerhaaviana difficillimas & numeroſas pleuritides, ne uno qui-

dem Opii grano dato, ſanaſſe (Tralles *l. c. Sect.* 2. *p.* 210. Triller. *Diſſ. cit. p.* 36.).

Dolor ſpaſmique, qui inteſtinorum inflammationem vel præcedunt vel comitantur, non admittunt modo, ſed expoſcunt ſæpe Opium. Videtur hoc etiam motum periſtalticum langueſcendo conferre ad finem deſtinatum, quum in inflammatis partibus quies maxime neceſſaria ſit. Tutius tamen exhibetur ante inflammationem, quæ ipſa tum Opii vi ſæpe avertitur, quam ea jam vere exorta. Sed & hic prudentia jubet venam prius ſecare, & emollientibus clysmatibus alvum probe eluere (Sydenham. *p.* 533. Swieten *Comm. T.* 3. *p.* 964. Tralles *de Op. Sect.* 2. *p.* 248.). Affine malum ex inflammatione inteſtinorum ſæpe oriundum, vel ſucceſſu temporis illam poſt ſe trahens, ileus, Opio pariter opus habet, tantoque magis, quum purgantia ad curationem neceſſaria ſæpe abſque hujus adjumento mox evomantur. Miſcela tum utriuſque opus eſt, donec alvus aperiatur, quibus factis alterna præbia ſingulorum pro neceſſitate exhibenda (Mead *Mon. & præc. med. p.* 64. Pringle *on the Diſ. of the Army p.* 152.) vel &, quod quidam præferunt, quodlibet horum ſeorſum datur (Haen *Rat. med. P.* 2. *p.* 94. *P.* 9. *p.* 137. Roſenſtein *Barnsjukd. p.* 256.) præmiſſo Opio, & paucis horis elapſis, antequam deferbuerit vis ejus, cathartico ſubjuncto (Sydenh. *Oper. p.* 209.). Hinc & herniæ incarceratæ, mox ab initio vel paullo poſt inflammationi junctæ, pereximium remedium, quæ ipſa ex cauſa ſpaſtica plerumque proficiſci videtur & ſpaſmorum ſodalitium habet. Hiſce ſopitis repoſitio facilior redditur, dolores vomitioneſque ſedantur, & inflammatio vel tollitur, vel cum metuenda grangræna avertitur, non neglectis tamen aliis ſolitis ſubſidiis (V. Swieten *Comment. T.* 1. *p.* 743. Tralles *l. c. p.* 265. Wirtenſohn *Diſſ. cit.* §. 6.).

Inflammationis in vulneribus vel caſu vel chirurgia inflictis ex ſtimulo & ſpaſmis natales multo adhuc quam internæ inflammationis manifeſtiores ſunt. Quæ in bellis vel inter rixas vulnera fiunt, nonniſi ſub vehementiori mentis commotione recipiuntur, in operationibus chirurgicis metus de futuro eventu ſpaſmos non obſcuros generat. Plagas illatas inſequuntur paullo poſt languor, alternum frigus calorque, mingendi frequentia, celeritas & inæqualitas pulſus; borborygmi aliaque ſpaſtica ſigna, dolorque, qui quo vehementior, eo & validior febris ſubſequutura evadit. Atrociorem inflammationem tam in cæſis quam contuſis vulneribus Opii uſu potiſſimum arceri, & hunc venæ ſectione longe efficacius auxilium præbere, Anglorum præcipue experientia compertum (Bromfield's *chirurgical Obſervations*

tions & Caſes Vol. 1. *p.* 9. *ſpq.* Ranby *on gun-ſhot wounds l. c. p.* 25.).

Non minus acriter diſputatum eſt de Opii, quorſum & refero ſyrupos Diacodii & Meconii, in variolis utilitate. Multi in paregoricorum laudibus fuerunt Sydenhamus, Mortonus, Wedelius, Boerhaavius, Freindius, Huxhamus, Werlhofius, Swietenius, Haenius aliique numeroſi viri, quorum haud pauci methodum variolis per antiphlogiſtica medendi exercuerunt, & tamen ad paregorica tanquam ad unam ex præcipuis curationis partibus confugerunt. Suam ſimulque fere reliquorum Opii in hoc morbo fautorum ſententiam expreſſit Haenius (*Rat. med. P.* 2. *cap.* 3. *p.* 42. & *Rat. med. contin. T.* 2. inde a *p.* 84.), referens (*l.* proxime *cit. p.* 87.), ſi uſpiam Opii ac paregoricorum immenſa laus ſit, eſſe ſaltem in variolis, exhibuiſſe ſe illud æque leviori in morbo quam in graviori, æque in leviſſimo quam graviſſimo, idque a prima eruptione ad exſiccationem uſque bis nychthemero, experientia ſe edoctum, ſi ob morbi levitatem non daretur, graviora ſymptomata in morbi progreſſu prodire, quæ dato a principio Opio rarius comparerent. Variolæ, pergit, itaque ſi exſpectatæ non prodeant, fere ab uncia una vel duabus ſyrupi Diacodii, ab uncia una ſyrupi Papaveris albi, ab Opii grano ſe prodere in apricum ſolent. Si inflammationis ſuppurationiſque ſtatu ſubterfugiant, paregorico tali bis ter quaterve intra nychthemeri tempus repullulant. Si anxietudines, ſi peripneumoniam, ſi anginam minitentur, has una cum aliis auxiliis mitigant & curant. Ex quamvis horum nihil contingat, arbitratur, ad ſolum tamen ſomnum, qui ad facilem morbi tam tolerantiam, quam maturationem eximie faciat, blande conciliandum mereri laudem, ſic ut non niſi damno ingenti varioloſis denegetur. Atque hæc Haenius in ultima ætatis linea, quæ confirmatam maxime experientiam ſupponere ſinit, poſt tot antea ab aliis expertiſſimis viris mota contra Opium in variolis dubia. In benignis igitur æque ac malignis variolis illud exhibuit, ſtadio ſuppurationis pariter ac reliquis, & ipſa ſuppurationis febre. --- Paregorica in univerſum in hoc morbo nociva eſſe vel ſuperflua qui pronunciet, in obſervantiam tantis hominibus debitam peccat, eodemque jure, an ulla unquam in praxi medica fides exiſtat, dubitabitur: aſt in quolibet genere variolarum & quolibet ſtadio & varietate adhibere velle arrogantis eſt. Quotne varioloſi abſque Opio feliciter emerſerunt! nec dubium, reliqua auxilia ſimul adhibita, refrænaſſe ſæpe mala ex eodem indiſcrimatim dato alias redundatura. Tantum illi tribuit Sydenhamus (*Op. p.* 371.) in confluentibus, ut æque dignum titulo ſpecifici in hiſce judicaret, ac corticem Peruvianum

in febribus intermittentibus. --- Lectu digniſſimæ ſunt reſtrictiones aliorum præſtantiſſimorum virorum, Simſoni (*in med. Eſſays of Edinb. T.6. p.579*), Youngii (*on Opium p.* 35.), Trallesii (*de Op. Sect.2. p.125. ſqq.*) & Tiſſoti (*Epiſt. med. pract. Ed.2.* inde a *p.186.*), qui omnes in febre ſuppuratoria nominatim infeſtum eſſe agnoſcunt (Vid. ſpeciatim de noxa ejus in hocce ſtadio ill. Tralles *Diſſ. epiſt. de methodo medendi variolis cognita inſufficiente p.95. ſqq.*). Ad Roſenſteinii (*Barnsjukd p.138.*) mentem in hacce præſtat omittere, ejuſque loco Vitrioli ſpiritum capere, licet ille in ſecundo ſtadio, ad dolores lumborum eruptioni obſtantes levandos, Opium adhibuerit (*l.c. p.137.*). Non confert igitur illud porrigere, quando febris nimis valida eſt, nimia vel tenuitas vel inflammatoria ſpiſſitudo humores tenet, vel cutis nimium tenſa eſt. Nocet sæpe, quoniam ſomnum intempeſtive conciliat, ptyaliſmo & aliis criſibus remoram parit, cutis doloroſam tenſionem & inflammationem auget, unde ne tranſpiratio quidem cutanea libere ſuccedere poteſt, alvum conſtipat, quam per totum decurſum morbi rite apertam eſſe convenit, & in ſtadio præſertim ſuppurationis corruptelam putridam auget. --- Non defraudandum tamen ſua laude in variolis ſub varia conditione: dolore nempe ex puſtulis nimis urgente lenimen affert temporarium (Simſon. *l.c. p.584.*), vix tamen in febre ſuppuratoria vehementiori; vires vitales debilitatas vel ſubito ſubſidentes, calcar ſubdendo neceſſariæ febri, erigit; variolas depreſſas crudas attollit, ad coctionem perducit, & interſtitia pallida læto rubore ſuffundit; tumorem faciei manuumque reſtaurat, & ſalivæ profluvium jactura virium retardatum reſtituit; diarrhœam denique tempore eruptionis vel & ſerius vitioſe incidentem, coercet (Young *l.c. p.147.* Tralles *de vi card. Opii p.35.* Huxham *Oper. Ed.* Reich. *T.2. p.138. ſq.*).

In morbillis tuſſis vehementia & diarrhœa intempeſtiva Opium interdum requirit. Tutiſſime tamen in tuſſi ea præmittuntur, quæ febrem mitigandi vim habent, unde non ſub initium locus illi eſt (Young *l.c. p.155.*). --- Diarrhœa ſymptomatica primo vel ſecundo ſtadio ingruens hic præcipue intelligitur, ut quæ vires dilapidat, morbillorum eruptionem turbat, vel retrocedere eos cogat. In hiſce, quod tranſpirationem promovet, tanto majori commodo eſt. Sed & illud alui profluvium, quod critice tertio ſtadio erumpit, ſi abſque levamine fit & cum diſpendio virium in diuturnum degenerat, inter alia conſilia Opio indiget.

Varia opiata, Theriaca, Mithridatium, Philonium & ſerius Diaſcordium, præ ceteris autem Theriaca, tanquam potentiſſimum in peſte remedium, inde a vetuſto tempore ce-

celebrata fuerunt. Et horum plerique in id præcipue curationis ſollertiam intendi voluerunt, ut miaſma peſtis per ſudores largos ex corpore eliminaretur; nonnulli a veri ſpecie magis abludentes ipſi virus peſtiferi naturæ antidoti inſtar adverſari crediderunt. Errant vero, qui contra miaſma unice pugnant, pugnandum enim quoque contra noxas corporis, quæ, antequam hocce ingrederetur, exſtiterunt, & novas iſtas vi morbi enatas, & expulſo licet contagio operari pergentes. Stimulantium e genere quum ſint, locum non habent, præſertim ſi, ut ex præjudicio ſolitum fuit, abſque commodo vehiculo exhibentur, ſanguine ſponte jam exagitato & æſtuante. Sæpe febris peſtilens inflammatoriæ naturæ eſt, sæpe putridum inquinamentum ſub ea latet, vel in progreſſu morbi concitatur. In neutro caſu Opium opportunum eſt. Largus præterea ſudor nimiam virium jacturam parit, imo utut copioſe prolicitus non ita evolvere & evertere miaſma valet, ut ne bubones & carbunculi prodirent. Expelli vero ſudoribus non poteſt miaſma, niſi adhuc mobile, vagum, ut eſt in ægro, cujus ſolida flexilia, humores meabiles, blandi, copioſi, corporis puri. Quo fine diapnoë ſufficit. Opiata rite temperata hoc ſcopo concedi poſſunt. Sed & eadem commendant affectiones ſpaſmodicæ & ſpirituum ataxiæ, quæ plerumque in peſte ſeſe aſſociant (Chenot *de peſte p.* 121.) & ſæpe præ metu ſub initium contingunt. Theriacæ parva doſis combinata antiphlogiſticis inſignis ſæpe præſtantiæ eſt. Ita & ad drachmæ pondus commodo vehiculo propinata prophylactico fine, prodromis morbi jam ſeſe exſerentibus, ſolatium affert (*l. c. p.* 134.). Diarrhœa quoque pertinacior, vires profundens opiata aliquando ſibi vindicat (*l. c. p.* 155.) & ſi dolor lumborum nimium vexat, Theriaca emplaſtri inſtar applicata omni ſubinde ſcopo ſatisfacit (*l. c. p.* 175.).

In phthiſi pulmonum tuſſim tolerabiliorem aliquando reddit Opium. Præcipuam adeo opem ab anodynis circa veſperam datis pendere declarat Swietenius (*Comm. T.* 4. *p.* 104. *ſq.*), inde ſomnum blandum conciliari, vires refici, & mane ſputa cocta ſub pure bono, lenique tuſſi facillime educi, imo motus pulmonum effrænos pacando ad conſolidationem ulceris facere. Non fidit autem apparenti ſolamini Youngius (*l. c. p.* 98. *ſq.*), ſed dum ſtimulum ulceris Opium minuit, obſtructiones ſimul pulmonum augere obſervavit, inflammationi pabulum præbere, effectum ejuſdem licet recondat, tolerabilem quidem reddere tuſſim, ſed accumulare ejuſdem cauſam. Hinc, quum pauperiores abſque Opii uſu viribus animi & corporis exhauſti vita decedunt, ditiores poſt inducias eodem conciliatas delirioſi moriuntur. Id tamen, dum ad diarrhœam colliquativam mor-

bus jam pervenit, commodi præbet, ut aliquando fatalem horam per tempus differat, ſive per os ſumatur, ſive clyſmatis forma injiciatur, ita e. c. ut Theriacæ uncia una tribus vel quatuor unciis lactis diluta in anum feratur, id quod pro neceſſitate repetendum cures (Swiet. *Comm. T.* 2. *p.* 394.). --- Imo præcavendæ phthiſi ſufficere Opium poſt Ludovicum cl. Sal. Theoph. De Meza (in *Collect. Hafn. med. T.* 2. *p.* 309. *ſq.*) affirmat, ſæpenumero ſe expertum; nempe ejus ope in diſpoſitis hæmoptyſi occurri, dum ſi tuſſis per quatuor hebdomades duravit, prægreſſis venæ ſectione cathartico & diætæ obſervatæ rigore, pro doſi granum dimidium Opii bis de die capitur, donec tuſſis omnino ceſſet, minuendo doſin pro re nata. Redeunte tuſſi iterare idem remedium ſuadet.

Non nova res eſt, Opium adverſus febres intermittentes uſurpare. Antiquiſſimo adeo tempore narcoticæ variæ ſtirpes & præparata, quæ intrat Opium, in hiſce arriſerunt (V. Schulz *Diſſ. de intermitt. curationibus antiquis*). Seriores vero varii medici Paracelſus, Horſtius, Ettmüllerus, Wedelius conſultius duxerunt in ſolo Opio acquieſcere eoque paullo ante paroxyſmum vel ipſo algoris ſtadio ingeſto. Quo jure igitur illud cl. Berryat (*Memoires preſentès à l'Ac. R. d. ſc.* 1755. *T.* 2. *p.* 254. *ſqq.*) novum remedium antifebrile nuncupet, liquet. Hic ipſe Laudanum liquidum Sydenhami in dimidio vel integro vitro infuſi Centaurii minoris una circiter hora ante acceſſionem febris propinavit, & quidem infantibus trium ad quinque annorum Laudani quinque ad ſex vel octo guttas, infantibus decem vel duodecim annorum decem aut duodecim guttas, adultis autem ab octodecim ad triginta; ſicque valde rara repetitionis neceſſitas adfuit. Cl. autem Lind (*Diſ. in hot Climates p.* 316. *ſq.*) convenientius deprehendit, ſemihorium poſt caloris initium opiatum exhibere, ſicque aliquot centenis auxilio fuit. Ingeſtum tempore apyrexiæ nihil præſtitit; ſtadio exhorreſcentiæ autem datum ſemel modo vel bis illud levavit. Ad definito ſtadii caloris tempore captum breviorem & mitiorem reddit paroxyſmum, & certius, ut refert, quam uncia una corticis Peruviani, caput liberat, æſtum vincit, ſudorem profuſum excitat gratumque ſomnum ciet. Nunquam hydrops vel icterus hac medela uſurpata febres excepit. Eo tempore majorem ſolito doſin ægri tulerunt, nec nocuit delirio jam orto, licet differre Opium tum conſultius ſit. In iis, quibus Opium non immediatum ſymptomatum lenimen attulit, eum tamen uſum habuit, quod intermiſſionem plenariam efficeret, & ob ſudores excitatos corticis Peruviani dein longe minori copia opus eſſet. Hauſtu quodam Opium continente uſus eſt auctor in hiſce curationi-

ni-

nibus, quem, utpote ad pharmacopœam Londinenſem ſpectantem, per partes deſcribere prolixum nimis foret. Id quod vero miror, evacuantium præmittendorum nulla fere mentio injecta eſt. Aliquoties ſibi Opium ſub ipſo caloris ſtadio datum ſucceſſiſſe, mihi ill. Dalbergius (*Litt. m. Septembr. a.* 1778. Vid. liber meus *med. pract. Bibl. Vol.* 3. *p.* 321.) retulit, & reliquis omnibus palmam præripere ad ſedandam cephalalgiam diram quibusdam epidemiis familiarem, & ad febrem ipſam tolerabiliorem reddendam, effectum præterea eſſe omnino ſecurum. Secundum experientiam cl. Gregory præſtitit quidem Opium ingerere calore ſicco ingruente, ſed ſcopo etiam ſatisfecit ante paroxyſmum vel ſub horrorem captum (Ioh. Brandreth *Diſſ. de febr. intermitt. Edinb.* 1770.). --- Spaſtica febrium intermittentium natura & criſis harum ſolita per ſudorem, quin ſuſcepta ſæpe per ſola ſudoriſera curatio, facile ad Opium tentandum invitare poterat. Nec caruiſſe ſucceſſu ex dictis patet, etiam tum, quum tempus illud dandi theoriæ vulgari non ſatis accomodatum eſſet. Non in qualibet tamen febre intermittente ſudoriſera admitti poſſunt, nam ſæpe manifeſte illa nocent, jugulatur quidem inde febris, ſed obſtructiones generantur vel aluntur, quas abigere ſtuduimus, & ſæpe hæ febres inde in continuas, inflammatorias, irregulares, malignas commutantur. Sunt & haud pauci, qui fruſtra iis uſi ſunt. Idem de promiſcua Opii adminiſtratione valere, adverſa quædam experimenta teſtantur, præprimis ſi ſub ipſo paroxyſmo oblatum fuerit. Quod nominatim ad cl. Berryat methodum attinet, inter multos ægros, quibus illam adhibuit, duos mŏdo affirmat ill. A Störck (*Ann. med.* 1. *p.* 77. *ſq.*) poſt profundum ſomnum a febre fuiſſe liberatos, dein vero manſiſſe debiles, ſtupidos & appetitu orhos, in unico ægro paroxyſmos mitigaſſe, non vero febrem integram fugaſſe, reliquis omnibus temulentiam induxiſſe, paroxyſmos prolongaſſe, & alvum conſtipaſſe. --- Ut vero commoda Opii in hiſce febribus una complectar, ſic habeto. Cunducit illud, quando febris ex pathemate animi, ut terrore vel nauſea nata (Tralles *de Opio Sect.* 2. *p.* 70.). Compeſcit nervoſos varios affectus ſub ipſo paroxyſmo oriundos; item tollit febres mere nervoſas, quales apud hyſtericos & hypochondriacos, doloribus colicis, pleuriticis, clavo hyſterico, aſthmate, cordis palpitatione &c. ſeſe manifeſtant, ante paroxyſmum ingeſtum (Störch *l. c. p.* 78.). Alibi & ſignificavi (*Appar. med.* T. 1.), quam egregiam vim habeat cortice Peruviano mixtum, ad compeſcendum vomitum vel alvi profluvium, ſi præter conſuetudinem incidunt & beneficium corticis fruſtrantur. Denique ſudorem pellendo,

do, ſaltim ad multorum mentem, ut illam cl. Lind, corticis efficaciæ ſubvenit.

Tranſeo ad vim Opii in doloribus ſopiendis. Generatim in horum curatione ad cauſas ſemper reſpiciendum eſt, quæ in tenſione vel preſſione nervorum varia, veluti a luxato vel fracto oſſe, calculo, inflammatione, tumore, a dilaceratione ejusdem quoad partem, denudatione ejus, roſione per acria vel acuta corpora, & ſympathica ſæpe affectione conſiſtunt. Hæ antea removendæ, nam etiamſi ſenſus mitigetur vel pereat, cauſa tamen operari pergit. Hinc dolor ſopitus, deferveſcente remedii potentia, ſæpe recrudeſcit. Nocet aliquando cauſam ipſam doloris magis intendendo, ut, ſi plethora urget, orgaſmo ſanguinis, quem excitat, item congeſtionibus ad partem affectam; nocet & ſubinde excretiones omnes, præter illam per cutem cohibendo, unde remanet interdum pars ejus, quod dolorem creavit. Nihilominus tamen ſæpe, cauſa ipſa doloris etſi nondum devicta, vehementia ejus, vigiliæ protractæ, & metus, ne graviora adhuc mala, febris intenſa, convulſiones, quin ipſa mors inde conſequantur, neceſſitatem Opii dandi præbent, præcipue ſi ex ſpaſtico fonte dolor provenerit. Sed inter hæc de cauſa doloris ſuperanda ſedulo diſpiciendum. In iis demum caſibus, qui veram morbi curationem non admittunt, ut calculo, cancro, forſitan & tuſſi phthiſicorum, ſæpe unicum lugendæ vitæ ſolatium conciliat. Adeo vero pertinax interdum eſt dolor, ut nec ingens Opii doſis eum ſedare poſſit. Ita Laudano liquido, licet ad guttas quinquaginta pro doſi & ad ducentas vel trecentas guttas intra nychthemerum capto, non ceſſavit dolor nephriticus (Baine in *med. Obſ. and Inquir. Vol.* 2. *p.* 156.). Hiſce generatim de utilitate Opii in doloribus animadverſis, non opus erit, in ſpecialem ejus in ſingulis doloroſis morbis, cephalalgia, odontalgia, otalgia, cardialgia, colicis, variis veſicæ urinariæ doloroſis affectionibus, arthritide, rheumatiſmis &c. deſcendere. De quibusdam inſuper ſuis locis jam actum. --- De colica pictonum autem, morbo, in quo dolor una cum ſpaſmis infeſtat, quædam adhuc ſeorſum monere non ſuperfluum eſt. Plurimam in hac opem exſpectes ab Opio, copia olei commixto, interne & extus adhibito, quo fit, ut non modo involvatur acris ſtimulus & fibræ laxentur, ſed & nervi ſenſilitate priventur, ſpaſmi inteſtinorum, qui feces & flatus intercipiunt, ſolvantur, & motus periſtalticus reſtituatur (Haen *Rat. med. P.* 3. *p.* 79.). Eadem ope paralyſi efficaciſſime præcavetur (*l. c. p.* 94.). Scite & in hoc morbo cum Opio copulantur purgantia, quorum vis abſque illo alias futura eſſet nulla (Huxham *Oper. T.* 3. *p.* 79. Haen *l. c.*).

5.). Quodlibet horum etiam ſeorſum capi poteſt, ita ut præcedat Opium, quod ſi mitigaverit dolores, purgans lene inſequatur (Hillary *Diſeaſ. of Barbador p.* 191. *ſq.*). Ad Opium reverſio fiat recrudeſcentibus doloribus. In hoc vero malo exiguæ ejus doſes nullum effectum exſerunt. --- Quod ad rheumatiſmos attinet, quorum obiter modo mentionem feci, non reticenda eſt Opii præſtantia in dolore effræneo iſchiatici mali pacando, (quod expertus in ſe eſt cl. Kaau Boerhaave, *Impetum faciens p.* 411.) nominatim iſta hujus mali ſpecie, quæ in affecto ipſo nervo iſchiatico conſiſtit. Granulum ejus id præſtat ſub veſperam deglutitum vel clyſma opiatum. Non augenda autem Opii doſis, ſi vim ejus amplius non persentiat æger, ne moleſtus nervo torpor inducatur (Cotunni *de iſch. nerv.* §. 42.). Pacat præcipue dolores iſchiaticos a venerea cauſa ortos (*l. c.* §. 44.).

In morbis convulſivis & ſpaſticis pariter non abſque cauſarum ſcita diludicatione locum habet. Nam convulſiones ſpaſmoſque quandoque adeo excitat, non magna unice doſi, ſed intempeſtive uſurpatum (V. Roſenſt. *Barnſ. p.* 61.). Nocet, ſi qua accumulatio vel ſanguinis vel pituitæ vel ſeri vel corrupti humoris, alias per ulcera vel fonticulos excerni ſoliti, in cauſa horum malorum ſunt. Nec admitti poteſt, ſi a jactura ſanguinis vel aliorum liquidorum vel diſpendio virium ex vigiliis vel curis nata fuerint. In hominibus irritabili nimis corpore inſtructis infantibus præcipue fœminis exiguus ſtimulus fibrarum muſcularium turbas ſæpe inſignes excitat; ut vermes, acre primarum viarum, dentitio difficilis, exanthemata eruptioni intenta. An in hiſce ad Opium confugies, & ſedando unice turbas hoſtilem ſtimulum inficiari vitæ impune ſines? Incidunt etiam caſus adeo immorigeri ut nonniſi doſes eæ motus effrænos pacent, quæ ipſam vitam ſuppriment. Unde niſi ſolito multo liberalior doſis ſpei ſatisfaciat, præſtat abſtinere, quam continuatione vel augmento vitam in diſcrimen vertere (Lettſom's *med. Memoirs. p.* 129., *item Caſ.* 1. *p.* 135.). Sæpe tamen ſi ex diatheſi peculiari irritabili abſque materiali cauſa homo convellitur, ſive ſpaſmis corripitur, vel cauſa etſi ſubacta malum pergit priſtina ſua ferocia, Opium efficaciſſimum auxilium erogat.

Agmen ducat ſpaſmus ille univerſalis, qui vel corpus in lineam rectam tendit rigidumque reddit, vel antrorſum vel retrorſum vel ad latus flectit, tetani, emproſthotoni, opiſthotoni & pleurothotoni nomine, cum quo ſæpe triſmus, ſive maxillæ inferioris ſpaſmus jungitur, quod genus malorum in utraque India intra tropicos apud eos, qui ſubitæ caloris frigoriſque viciſſitudini obnoxii ſunt, endemium eſt, in Europa autem ex punctura vel dilaceratione nervorum per cla-

clavum, acum, feſtucam ligneam infixam, globulum plumbeum ſclopeto injectum, vel ex preſſione fortiori prægreſſa aliquando ſed valde raro oritur. Sponte patet, ſi corpora ejuſmodi aliena intruſa in cauſa ſint, hæc ſine mora evelli debere. Maxime & intereſt, nervum haud procul à vulnere omnino diſcindere, ne ſtimulo ſuo alios nervos in conſenſum trahat. Sed ſæpe ſuppetiæ hæ non ſufficiunt. Opii ſive extrinſecus ſive per os adhibiti in hiſce anguſtiis præſtantiam jam dudum medici agnoverunt, ſed veram eo utendi methodum recentioribus quibuſdam debemus, ut fere hodie nulla medicina contra hæc mala efficacior judicetur; inunctio enim mercurialis, de qua alio loco, paucis hactenus exemplis comprobata eſt. Quidam Opium cum balneis calidioribus junctim uſurparunt. Secundum hanc normam Opium vel in balneo vel paullo poſt exhibeatur; nam abſque illo præmiſſo vix deglutire æger poteſt. Subinde balneum, in quo ipſe æger leniter perfricetur, quinquies vel ſexies per diem repetere opus eſt. Opium vero iteretur quavis hora dimidia vel aliis intervallis, donec ſpaſmus ſub ſterno ceſſet, & poſtea defectus doloris ulterioris ſignificet plane devictum eſſe malum. Induciis apparentibus vero cave ne ſtatim fidas ſed recrudeſcente dolore ad Opium iterum reverte. Largior autem longe doſis Opii requiritur in hoc, quam in alio forſitan ullo morbo, & ferri poteſt ſine vel ſopore vel ſenſuum turbatione: initium tamen parciori fiat & minuenda pariter majoribuſque intervalllis præbenda, ſi curatio ſuccedit. Ad deglutiendi facultatem reſtituendam clyſmata Opio commiſta faciunt. Inſuper eximie dictorum efficaciam adjuvant clyſmata emollientia cum multo oleo, veſica aqua calida ſemirepleta & ventriculo impoſita, & fomentationes cum oleo, cui Opium additum, cum levi frictione, vel fomentationes, ex decoctis emollientibus (Chalmers in *med. Obſerv. and Inquir. Vol.* 1. *p.* 101. *ſqq.* Cfr. De Haën *Rat. med. P.* 10. *p.* 182. *ſqq.*; Macaulay in *med. Obſ. and Inqu. Vol.* 2. *p.* 130 *ſq.* recenſens triſmum cum emproſthotono fœminæ abſque vi externa ortum; White *l. c. p.* 382. *ſqq.* agens de triſmo cum aliis convulſionibus a digito vulnerato; Gloſter in *Tranſactions of the Society in Philad. Vol.* 1. *p.* 317. de tetano cum triſmo æthiopis aere frigido poſt inſudationem dormientis). In balneorum horum locum, ſi qui hæc reformidant, ut ſæpe fit, vaporum calidorum applicatio ſurrogari poteſt (Chalmers in *Account of the Weather and. Diſ. of South-Carolina, Vol.* 2. *p.* 23.) Imo ſunt qui abſque calidæ beneficio Opio ſolo potiſſimum ſanati (Silveſter in *med. Obſ. & Inqu. Vol.* 1. *p.* 1. *ſq.*; Clephane *l. c. p.* 51. Sibbern in cel. Tode *med. chir. Bibl. T.* 2. *P.* 1. *p.* 160.; Winslow in *Collect. Haun. med. Vol.* 1. *p.* 304. *ſqq.*).

In

In hiſce caſibus triſmus violenta cauſa ortus una cum aliis muſculorum tenſionibus vel contorſionibus adfuit, & vel primarium morbum conſtituit vel tetano demum acceſſit. Viſa quoque eſt miſcela Opii & moſchi effectum & potentius & citius præſtare, quam Opium ſolum (Hillary *Diſ. of. Barbad. p.* 233. Huck. *med. Obſ. and. Inqu. Vol.* 3. *p.* 326. *ſqq.* mentionem injiciens triſmi opiſthotono juncti apud vulneratos, qui poſt plagas inflictas frigido aeri lacuſtri expoſiti fuerunt). --- Largam dixi doſin Opii in hiſce malis requiri. Abſque noxa & probo ſucceſſu intra nychthemerum gr. centum & viginti capta (Don. Monro *Prælect. in* Cronii *inſtituto* rec. in *Gott. gel. Anzeig.* 1778. *n.* 45.). Datæ adeo tincturæ Opii guttæ ducentæ una doſi, & quidam ultra hujus liquidi unciam intra nychthemerum abſque ſtupore ingeſſerunt (Chalmers *med. Obſ. l. c. p.* 105.). Nemo vero audacior fuit quam auctor quidam anonymus *Pract. Remarks on Weſt. India Diſeaſes p.* 106. *ſq.*), qui homini tetano correpto, inter nychthemerum Laudani ultra uncias viginti propinavit, quæ enormis quantitas autem neque ſpaſmum neque pervigilium mitigavit; ſuccedente tamen per continuatum Opii uſum, cui cortex Peruvianus interpolatus, ſanatione. Proxime huic exemplo temeritate accedit aliud quo mille quingenta grana intra ſeptendecim dies ab æthiope Antinguæ capta (Gloſter *l. c.*). Alius Opii puri granum unum omni bihorio ſumſit, vel grana viginti octo intra quadraginta octo horas, vel grana circiter nonaginta intra dies viginti duo; inde nec torpida evaſit alvus, nec ſenſuum uſus turbatus, & vix ſomnus noctu ultra ſeſquitertiam horam perdurans ſucceſſit (Clephane *l. c.*). Alius intra triduum grana triginta tria ingeſſit (Sibbern *l. c.*). Item fuit, qui hebdomadibus circiter quinque grana trecenta & ſeptendecim Opii præter potiones anodynas ingeſſit (White *l. c. p.* 386.). --- Queritur tamen cl. Rowley (*Med. Adviſe for the uſe of the army ad nary p.* 39.), ſe ne unicum quidem ſpaſmo maxillæ correptum Opio, moſcho & balneo calido ſervare potuiſſe. --- Ut quoque in caloris balnei gradu nihil vitii committatur: ſciendum, ſi tempeſtas calida & pulſus celer cum præternaturali calore cutis contingit, calorem aquæ non excedere gradum nonageſimum ſextum vel octavum thermometri Fahrenh. debere, conditionibus autem contrariis ad gradum centeſimum vel centeſimum & ſecundum augeri (Chalmers *l. c. p.* 102.).

Minus quidem in oculos incurrit ſpaſtica hydrophobiæ natura, ſed deglutiendi liquidi impotentiam ſpaſmo unice faucium & œſophagi contineri, obſervationibus conſtat. Unde efficaciæ Opii in hoc rabiei caninæ ſymptomate probabilis conjectura. Siſtit cl. Nugent (*Eſſay on the hydrophobia*)

bia) documentum ſingulare hujus auxilii, in quo tamen præter Opium & moſchus aliaque ſimul adminiſtrata fuerunt. Idem fauſtus eventus contigit alii in Northumbria commorſo & methodo cl. Nugent tractato (Whytt's *Works p.* 679. *ſq.*).

In aſthmate ſpaſtico, quod obſtructionibus pulmonum & pituita illos gravante caret, Opio (juncta venæ ſectione, ſi pletorici eſt habitus æger) inſultus optime tollitur, ſive ipſi nervi pulmonun affecti ſint, ſive ſymphatice ex ventriculi vitio malum enatum fuerit. Dicta vero vitia ſi inſint pulmonibus, nonniſi poſt eadem devicta Opium conducit (Whytt *l. c. p.* 701. *ſq.* Young. *on Opium p.* 115. *ſq.*) Senes nominatim aſthmatici ob collectam, ut vulgo fit, intra pulmones pituitam ab Opio arcendi ſunt (Young *l. c. p.* 133.).

Præſtantiſſimum eſt palliativum ad ſopiendam nimiam nervorum ſenſilitatem & inde dependentes motus irregulares. Hinc hypochondriacis & hyſtericis tam frequens ſolatium, dum ſpaſmi urgent & flatus excruciant, ex quibus fontibus tot aliæ moleſtiæ, palpitatio cordis, aſthma, anxietas, ſuffocationis ſenſus, dolores & calores vagi, obnubilatio mentis, labes memoriæ temporaria, pervigilium rel. proveniunt. Frequentem quoque mictum lotii pallidi apud hoſce ægros egregie ſedat, modo dein in ſubſidium trahantur, quæ renes roborant (Whytt *l. c. p.* 707.). Quidam tamen horum ægrorum Opium non ferunt, ſed languorem, debilitatem, nauſeam, vomitum, ſpaſmos ventriculi, pruritum, delirium, quin maniam inde patiuntur. Nec confert apud hoſce in nimia virium dejectione, nam etiamſi ad tempus lenimen inde perſentiant, exſpirante tamen efficacia magis quam ante vires deprimuntur. Nec capi debet nimis copioſe vel protracto nimis uſu, ne torpeat ſenſus & vigor ſyſtematis nervoſi, vel ipſa animi vis (Whytt *l. c. p.* 644. *ſq*).

Haud pauci illud contra epilepſiam commendarunt. Varietatem aut cauſarum, unde hæc proveniat, conſiderantes facile perſpicient, non cuivis ſpeciei coercendæ par eſſe. Multa promittit in ea, quæ a ſenſilitate & mobilitate nimia corporis, vel pathemate animi proficiſcitur. Ita &, cauſa quadam materiali morbi ſuperſtite, aliquando nervos cum ſyſtemate nervoſo ita mutat, ut irritamentum non ſentiatur. Sic ſiluit epilepſia ſexennis ex terrore nata & quotidie fere erumpens (Haen *Rat. med. P.* 5. *p.* 126.). Prævertit Opium aliquoties convulſionibus mitioribus fixo diei tempore revertentibus hora una vel remotius ante paroxyſmum captum. Cuidam tamen epileptico nec largior doſis guttarum quadraginta Laudani liquidi ſubvenire valuit (Whytt's *Works p.* 680.). Alias & convulſiones difficiliores

res inſtabili tempore incidentes Opium compeſcit. Hocce ad decem grana intra nychthemerum ingeſto ſenex, convulſionibus primum muſculorum oculi dein faciei tum totius corporis quater, quinquies vel ſexies per diem correptus, poſt irrita cum igne electrico, floribus Zinci aliiſque ceteroquin commodis capta tentamina, convaluit (Lettſom's *Medical Memoirs p.* 143.).

Ex dictis facile eruitur, ſub quibus conditionibus in aliis hic, ne prolixitate nimia peccem, reticendis ſpaſmis & convulſionibus, vomitu, ſingultu, tuſſi, palpitatione cordis &c. conveniat. --- Sequatur morbus duplex, in quo pariter ataxia ſpirituum animalium in vitio eſt, quæ vero ipſam mentis officinam turbat, melancholia & mania. Rariſſima ſunt exempla, quod malum ſolo Opii uſu fuerit ſubactum; nec hoc accidit, niſi recente eo, & a commotione animi fortiori ira vel terrore profecto (V. Riedlini *Lin.* 1700. *Dec. Obſ.* 12. & Youngii *on. Op. Sect.* 23. duo caſus). Quin ne hoc quidem omnibus corporibus tutum ſatis videtur. Præcipue animo irrequieto pacando & ſomno arceſſendo heic deſtinatur. Sed ſæpe doſes inſignes hiſce ſcopis non ſatisfaciunt (Mead *Oper. T.* 2. *p.* 187.), ut vel maxime elucet caſu fœminæ, quæ per aliquot veſperas duodecim, viginti ad viginti quatuor grana Opii ſine ſomno expectato ingeſſerat (Haartman in *K. Vet. Acad. Handl.* 1762 *p.* 268. *ſq.*) Alii ægri etiamſi in ſomnum ejus ope cadant, turbulento tantummodo terrificiſque imaginibus tentato fruuntur, & expergefacti vel inſanire pergunt, vel longe inquietiores fiunt, quam antea, vel ſi quietiores inde evaſerint, in perpetuam & immedicabilem fatuitatem, redeunte per intervalla, furore, incidunt (V. Tralles *de Op. Sect.* 4. *p.* 68.). Sunt &, quorum exaſperat (Fr. Hoffm. *Med. ſyſt. T.* 4. *P.* 4. *ſ.* 197. Lorry in *Recueil period. T.* 4. *p.* 73.). Non ideo quidem illud damnaverim, quod inſaniam adeo gignere in ſanis poſſit, nam tum neque in convulſionibus, neque in aliis bene multis malis conduceret, quum abuſu eadem in ſaniſſimis creare valeat. Sed nocet omnino in homine plethorico, pulſu duro, forti vultu rubicundo, inſtructo, vel illo, qui craſſum a Veteribus atrabilarium dictum ſanguinem, obſtructionibus plerumque injunctum, vehit; item ſi ex acri quadam materia retenta vel retropulſa, ut arthritica impetiginoſa, provenit, vel cauſa in ipſum cerebrum vim ſuam exſerit. Proficuum e contrario eſt, ſi turbatio iſta mentis ſine materie contingit, quod valet de illa ex animi affectibus vel dolore nimio. Exhauſtis etiam bonis humoribus, modo non nimia fuerit inanitio, parca doſis in connubio nutrientium & roborantium inſtar cardiaci concedi poteſt (Conf. de hoc argumento Lorry *de melanchol. T.*

2.

2. *p.* 131. *ſq.*). Quæ de venæ ſectionis & primas vias evacuantium neceſſitate generatim monui, ad hæc quoque mala attinent, horumque juncto uſu & in ſpeciebus, in quibus alias minus commodum Opium eſt, levamen ægris conciliare poteſt. Liberali etiam in dictis morbis manu exhiberi debet. Ad mœrorem & anxietatem melancholicorum ſopiendam aliquando ad quindecim ejus grana una vice dare opus fuit (V. Swieten *Com. T.* 3. *p.* 517.). Laudani liquidi trecentas ad quadringentas guttas per diem melancholica fœmina ingeſſit, ut diſpelleret animi triſtitiam, ſicque & ſpecie ſana evaſit (Young *l. c. p.* 103.). In maniaco ſimiliter ſubinde quindecim grana Opii pro una doſi requirebantur, antequam deſideratus effectus inſequeretur (Wepfer *hiſt. apopl.* in *App. p.* 687.).

In dyſenteria nonniſi ſumma cautione adhiberi debet, licet non defuerint etiam inter celebratiores viros Sydenhamus, Sennertus, Bontius, Brunnerus, Wepferus, Ramazzini pluresque alii, qui valde neceſſarium illud in hujus mali curatione habuerunt, quin quoad partem, ut Sydenhamus, juſto liberalius eo uſi ſunt. Etenim intempeſtive datum alvum coercendo acrimoniam vellicantem, quæ ipſius morbi cauſa eſt, retinet, quæ accumulata redit inflammatque inteſtina, & niſum in inflammationem, qui ſponte jam adeſt, auget. Hinc etiamſi induciæ blandæ ejus ope concilientur, fallaces hæ maxime ſunt, ſuppreſſus enim fluxus vel tanto copioſius redit, vel inflammatione correpti ægri pereunt (Degner *de dyſent. bil. p.* 183. Pringle *Diſ. of the army p.* 264 Young. *l. c. cap.* 7. Zimmermann *v. d. Rubr. p.* 96. 101. 105. 106.). --- Doloris tamen vehementia, teneſmi moleſtia, ſpaſticæ inteſtinorum contractiones, quin ipſa dejectionum copia vires ſubito ſufflaminans, interdum ad Opium confugere nos cogunt. Prodeſtque vel ideo quod rivum alluentium humorum ad cutem diaphoreſi divertat. Præcedere autem debet evacuantium per os vel alvum ſollicita adminiſtratio. Vel niſi huic tempus obtigerit, ſymptomata tamen urgent, brevi poſt Opium datum, evacuantia ſuggerenda, & in intervallo tranquillo mucilaginoſa, demulcentia, diluentia non negligenda ſunt (Trall. *l. c. Sect.* 3. *p.* 201.). Plethora ſi ſubeſt, vel febris valida pulſu duro ſtipata, antea minui debet. Minus conducit, ſi morbus jam febrem excitavit, quæ vel putridæ vel inflammatoriæ indolis eſt. Placet maxime ad conſilium ill. De Haen intra reliquas ſuppetias Opium cum oleoſis dare (De Haen *Rat. med. T.* 2. *p.* 4 item *T.* 3. *c.* 2. *p.* 91.). De connubio Opii cum Ipecacuanha in hoc morbo alibi jam diſſerui (*Appar. med. T.* 1.).

Diarrhœa pariter nonnunquam Opium ſivi vindicat: ſed

&

& in hac nihil temere agendum. Cave ne ſiſtas eam, quæ ſubinde & in ſanis oritur abſque notabili vitio & præcavet difficiliori morbo, modo non diuturna fiat, nec vires enervet. Tanto magis apparet noxa, ſi ingluvies ejus cauſa fuerit quum in beneficium ægri incidat, & ſopita ipſam maſſam ſanguineam inquinet. In critica diarrhœa pariter nocet, & illa, quæ a ſuperioribus partibus humorum abundantiam ad alvum derivat, prout in dentientibus ſalutaris omnino eſt. Roborantia & adſtringentia, non opiata, conducunt in iſto profluvio, quod a relaxato nimium tono inteſtinorum, ſine omni ſtimulo provenit, ut quæ paralyticum eorum ſtatum magis augent. Symptomatica autem diarrhœa totius morbi decurſum turbans vel juſto protractior, quæ nimium relaxat inteſtina & probis humoribus corpus privat, compeſci debet. Quid in reliquis alvi profluviis Opium valeat, ſolide excuſſit cel. Tralles (*Op. Sect.* 3. *p.* 230.), ut ad hunc remittere oporteat, quibus dicta non ſufficere videantur.

Aliud jam profluvii genus, hæmmorrhagia, conſiderandum, in quo Opio, ut aſſinibus vi Hyoſcyami ſeminibus, nimium pretii a multis tributum. Quidam horum ex perperam aſſumta hypotheſi, quod effrænum ſanguinis motum moderaretur, alii, quod coagulum illi induceret, alii aliis ingenii ludibriis ducti illud deprædicarunt. In ea autem hæmorrhagia, quæ ab aucto ſanguinis motu & expanſione in corpore plethorico erumpit, Opio non eſſe locum, ſed augere illam potius, quis non videt? Nocere ſimiliter in ea, quæ a reſolutione putrida ſanguinis oritur, palam eſt, quum illud ipſum putredinem intendat. Reſtringenda igitur unice Opii laus ad eam eſt, quæ vel a ſpaſmis remotarum partium, ſanguinem alioſum urgentium, vel a ſtimulo in loco labefactato naſcitur, vel dolorem aliquem ſecum junctum habet. --- Spaſtica cauſa in hæmoptyſi ex hypochondriis & iſta fœminarum alius cujuslibet vitii pulmonum expertium locum habet. In hoc morbo in univerſum ad ſtimulum, qui ad tuſſim vellicat, poſt præmiſſa alia ſopiendum apprime valet, qui niſi obtundatur, ſuſtentat profluvium & ceſſans recrudeſcere facit. --- In fluxu nimio menſium vel hæmorrhagia poſt abortum, quæ in connubio doloris dorſi vel abdominis non inflammatorio incidit & revertitur aucta vehementia, quoties vel dolor redit vel increſcit, Opium adſtringentibus omnibus eſt præferendum (Whytt's *Works p.* 661.). Abortum quoque avertit in nimium ſenſilibus fœminis (Id. *p.* 540.). Hæmorrhagiæ uteri prope finem graviditatis obortæ vel iſti parturientium ſuccurrit, ut palliativum egregie irritationem doloreſque uteri ſedando, item ſpaſmos abdominis, ſi qui ſubſunt, ſanguinem ad inferiora determinantes pacando. In hiſce hæmorrhagiis cl. Gartsho-

re (*Diſſ. de Papaveris uſu in parturientibus ac puerperis p.* 36.) apta viſa eſt Opii cum ſpiritu vitrioli conjunctio, cujus commodum in hæmorrhagiis gravidarum cl. Aaskow (in *Act. Societ. med. Havn. Vol.* 1. *p.* 51. *ſqq.*) documentis allatis nuper confirmavit. Siſtitur etiam Opio feliciter immodica iſta hæmorrhagia & periculoſa, quæ partui nonnunquam ſtatim ſupervenit, ſive hæc fiat a reſiduis placentæ portionibus vel grumis ſanguineis poſt infantem natum, ſive contigat poſt uteri contenta omnia jam excluſa (V. caſus memorabilis in Gartshore *l. c. p.* 51.). Imo ſi metus futuri ſub partu affræni fluxus incidit, ſæpiſſime periculo, antea Opio capto, obviam ire licet (Conf. Smellie *on Midwiferi Vol.* 3. *p.* 421. *ſqq.*). Opportunitatem vel noxam Opii in aliis hæmorrhagiis exhibendi definiunt regulæ præfixæ generaliores & addita exempla.

Quum Opium inflammatis locis applicatum gangrænam non arceat, ſed contra ea advocet, dubitaret merito quivis, an in ulla gangrænæ ſpecie conduceret, niſi experientia id exploratum reliquiſſet. Omitto Hecqueti vagas laudes: noviſſime vero (Pott *chirurg. Obſerv.* inde a *p.* 189.) inſignis ejus præſtantia in ea ſpecie conſtitit, quæ in digitis pedis incipiens ſenſim ad pedem ipſum & malleolum, quin tibiam aſcendit, & ægrum plerumque trucidat. Extracti nominatim thebaici tria vel quatuor grana ad minimum intra nychthemerum capta. Nec opus fuit ſimul alio externo remedio, quam pulte ex farina ſeminis Lini & bulliente lacte vel aqua, mixta unguento ſambucino vel butyro recenti abſque ſcarificationibus, quæ ſæpe inanes, ſæpe exitioſæ apparuerunt.

Pauca hucuſque modo exempla externi Opii uſus memoravi. Sed multiplex olim invaluit, ut vel ex formulis linimentorum, unguentorum, emplaſtrorum, in libris pharmaceuticis obviis conſtat, & ulterius elucet, ſi practica cujuslibet fere ævi monimenta evolvimus. Scopus fuit idem plerumque ac Opii per os ingeſti, frequenitiſſimus ad dolores ſopiendos in arthritide, reumatiſmi, odontalgia, hæmorrhoidibus aliiſque doloroſis affectionibus, item in vulneribus & ulceribus; porro ad ſomnum conciliandum & convulſivos vel ſpaſticos motus ſedandos. Falli nos vero in ſpe dolores compeſcendi Opio extrinſecus applicato, experimenta bene multa docent. Nunquam ſtuporem partis ab applicatione opiatorum ſe obſervaſſe profitetur Wedelius (*Opiol. l.* 2. §. 3.) nec Alſtonus (*l. c. p.* 159.) emplaſtro opiato per noctem circa digitum annularem vel brachium impoſito effectum ullum percepit. Approbavit & academia chirurgica Pariſina, Opium cuti appoſitum dolorem partis non minuere (Louis in *Rec. des pieces, qui ont concouru pour le Prix Tom.* 2. *p.* 127.

127. *ſqq.* Guiot *ibid. p.* 205.). Contra ea nervo nudo applicatum ut acre calidumque remedium irritat. Manifeſte hoc contigit ſolutione aquoſa partibus excoriatis & vulneribus ſuperficialibus admota; ut in quibus ardorem & irritationem excitavit, dolore per aliquot minuta temporis prima continuante (Alſton *in med. Eſſays l. c. p.* 159.). In cancro pariter dolorem auxit (Murault *chir. Geſch. p.* 264.), quin adeo ut quum ulceri cancroſo parotidis dextræ illud imponerent, præ dolore æger convelleretur (Plenck *Mat. chir. p.* 388.). Odontalgiæ ex carie conſumendo ipſum nervum, ut acria olea vel acida, videtur unice opitulari in his, qui opiata in dentem caute immiſerunt; ſed nec in hac ſpecie effectus ſemper conſtans eſt (Lorry *l. c. p.* 72.) in aliis aperte noxius, & ſicuti ex Opio interne ſumto, poſt aliquas ſubinde contingentes inducias dolores poſtea exaſperari ſolent. — Ob ſtimulum hunc varii Opium ad diſcutiendos & emolliendos tophos nodoſque arthriticos, ſcirros, ſcrophulas, item ad reſolvendos & maturandos tumores adhibuerunt; & in tenerioribus hominibus cutis inde exulceratur, pili exſtirpantur, pruritus excitatur (V. teſtes cit. in Tralles de *Op. Sect.* 4. *p.* 189.) Minus igitur apta nonnullis (Alſton *l. c. p.* 159. *ſq.*, Monro *l. c. p.* 283., Tralles *l. c. p.* 191.) viſa eſt cauſticorum vel veſicatoriorum cum Opio miſcela, doloris inde enaſcituri mitigandi cauſa, a quibuſdam, ut Hildesheimio (*Spicil.* 1. *de affect. cap. p.* 14.), Hecqueto (*l. c. p.* 194.), Guioto (*Recueil pour le Prix de l' Ac. d. Chir. T.* 2. *p.* 205. *ſq.* aliiſque commendata; ut qui augmentum potius doloris inde metuunt. Hiſce tamen adverſatur noviſſima ill. Acrel (*Chirurg. Vorfälle. T.* 2. *p.* 445.) experientia, qui methodo cl. Elſe in curatione hydroceles uſus, additamento Opii cauſticum exiguum vel nullum dolorificum ſenſum excitaſſe nobis perſuadet. Ob hunc, quem dixi, ſtimulum in inflammatorii generis morbis valde noxium eſt, ut gangrænæ adeo inde originem ſuam ceperint (Tralles *l. c. p.* 218. Tiſſot *Epiſt. pract. p.* 196.). Emplaſtrum opiatum, tempori ad ſedandum dentium dolorem impoſitum, in fœmina furorem cum ſpaſmis creavit, non prius ceſſantem, quam emplaſtro remoto (Lorry in *Rec. period.* 1756. *p.* 74.). Delirium pariter ſucceſſit ex binis emplaſtris opiatis temporibus utrinque ad cephalalgiam in adoleſcente domandam applicatis, ſenſim obrepente ſomno (Kaav Boerh *impet. p.* 405.). Ita & alia eſempla docent, Opium capiti applicatum ſomnum ſubinde impertire (Lorry *l. c.*, Tralles *p.* 194.). Nec in convulſivis vel ſpaſticis turbis externum inanem fuiſſe, ex uſu Theriacæ, in vomitu ſæpe laudato (Vid. e. c. V. Swieten *Comment. ad* §. 658.), & dictis ſupra de ſpaſmis univerſalibus liquet.

Semper vero cautionum circa uſum internum Opii obſervandarum ſub iſto quoque externo habenda ratio eſt. Uberius de ejus applicatione externa egit cl. Plenck (*Samml. v. Bemerk* 1. *Th. p.* 143. *ſq.*).

Clyſmate autem Opium excipere, haud rara etiam hodie praxis eſt. Quin ſunt, qui ſic illud præſtare reliquis exhibendi modis arbitrantur (Cotunnii *Comment. de Iſchiade nervoſa* §. 42. Donald Monro in *Prælect. med. in Cronii inſtit.* v. *Gott. Anz.* 1778. *Zug. n.* 45.) De efficacia teſtantur jam experimenta de animalibus indicata. Videtur & in hominibus ſimilis fere inteſtinorum ac ventriculi ſtructura eundem effectum promittere, ſive per os ſive per anum illud ingeratur. Major tamen ejus ſemper poſteriori via requiritur quantitas, quæ ſi modum excedat, vel extra opportunitatem porrigatur, in eadem pericula, ac Opium ore juſto copioſius captum, hominem præcipitat. Hanc ut præferrent viam, quidam eo inducti fuere, quod tutiorem crederent, alii rectius, quando ventriculi ſenſilitas nimia ob nauſeam vel vomitum Opium interne non fert, alii iterum ut loco affecto tanto proprior eſſet medicina. Nonne & ideo clyſmata opiata prærogativam habent, quod ſic Opium bilis aliorumque humorum miſcela non poſſit enervari? Nota eſt theriacæ in dyſenteria per alvum applicatio a Sydenhamo, Sennerto, Riverio, Degnero, Huxhamo, præcepta, quæ, niſi illi addatur, quod calidam ejus naturam temperet, Opio ſolo nocentior habenda. Prodeſt eximie in pertinaci teneſmo alvi dyſentericorum clyſma ex ſeminibus Lini, vel amylo cum guttis quinquaginta Laudani liquidi (Clark *Diſ. in hot. countr.* cap. de dyſent.). Colliquativa phthiſicorum diarrhœa a parvula Opii doſi per anum injecta conſtanter imminuta, aucta potius per majorem ejus copiam deglutitam (Cotunni *l. c.*). Nec minus in inſultibus aſthmatis convulſivi conducit; necnon ad dolores immanes iſchiadis nervoſæ demulcendos; quibus ſcopis Opii granulum in lactis aqua diluti ſemilibra ſolutum poſt elota inteſtina vulgaribus clyſteribus e re eſt immitere (Cotunni *l. c.*). Obſtructionem menſium ex ſpaſmis vaſorum uteri clyſma ex aqua calida cum triginta vel quadraginta guttis Laudani veſperi tempore eruptionis inſtante injectum reſerat. Et idem, juncto epithemate emolliente, tollit dolores, animi deliquia, deliria, convulſiones, quæ nonnunqnam tenellas fœminas ſub eruptione affligunt (Wuytt's *Works, p.* 658.). Sic dolores imi ventris varii ejus ope conſopiti (*l. c. p.* 616. *ſq.*) In ſtranguria moleſtiſſima clyſma ejuſmodi 40 ad 100, 120, 130 guttas Laudani continens, unicum immortali Hallero *Comment. nov. Societ. ſcient. Gotting. Tom.* 7. *p.* 7. *ſq.* & *Tom.* 8. *p.* 12.) ſolatium fuit.

Uſui

Uſui tam interno quam externo omnino ſufficeret Opium crudum deſcripto ſuperius modo ex capitulis ſtirpis erutum, nec alii præparationi ſubjectum, quam illi, qua a terra, arena aliiſque peregrinis particulis vel ſordibus liberatur. Ita ſenſerunt Sydenhamus (*Oper. p.* 186.) Wedelius (*Opiol. L.* 1. *Sect.* 2. *c.* 6. *p.* 69.), Young (*l. c. p.* 172.) multique alii ſummi Opii fautores, idemque evicit innumeris vicibus capta experientia. Hocque ſine peregrina ulla miſcela in pilulas vel in pulverem ſacchari ſimiliumve inertium ope redactum, quo tanto facilius in ventriculo ſubigatur, vel ſolutum in commodo menſtruo ingeri poteſt. In definienda ejus doſi autem ſponte patet, pro norma eſſe non poſſe ingentem iſtam quantitatem, quæ orientalibus gentibus arridet (Vid. ſupra *p.* ....), nec eam, quam & in Europa quidam eadem conſuetudine indurati impune tulerunt; ut drachma integra, quam Roſtochienſis quidem pharmacopola ad levandos arthriticos dolores deglutivit (Sim. Paulli *Quadrip. bot. p.* 466.), & eadem alio exemplo doſis, cui fœmina Hafnienſis initium a granis capiendo, adeo aſſueverat (Barthol. *Act. Hafn. Vol.* 2. *Obſ.* 20. *p.* 50.) ut iterandi illam quotidie neceſſitas ſubeſſet; vel menſura cochlearium parvorum quatuor Laudani liquidi Sydenhami, quam per duodecim annos homo quidam ſine ſomno ſubſequente quotidie ſumſit (Young. *loc. cit. p.* 104.). In melancholia autem vel mania, nec non ſpaſmis vel convulſionibus dirioribus, tantopere turbata eſt nervoſa vel muſcularis natura, ut eæ doſes Opii & repetitiones ferantur, quæ apud alios ipſam vitam neceſſario peſſumdaturæ eſſent. Inaſſueti omnium maxime eodem afficiuntur, ut in hiſce iiſque adultis, quarta grani pars, granum dimidium vel integrum inſignem effectum exerceat. Raro hiſce grana duo vel tria concedi uno præbio poſſunt. Aſſuetis adultis grana quatuor, quinque, plura, donec exſpectata vix emergat, Alſtonus (*Med. Eſſays of Ed. Vol.* 5. *p.* 172.) permittit. Sed præſtat, ſi continuatione ejus opus eſt, niſi mora periculoſa, ut in terribili iſto ſpaſmorum univerſalium genere, illud partitis portionibus porrigere, & ſperati effectus ratione habita, vel iterare brevioribus ſive longioribus intervallis præbia, item augere pro neceſſitate quantitatem, vel ſi ſiniſter eventus inde contingit, omnino Opium omittere. Quoniam vero illud, ſi frequenter ſumitur, ſua vi ſenſim exuitur, ſub continuato uſu doſin adaugeat æger neceſſe eſt. Quantitas, quæ inaſſuetos necaſſe obſervata, varia perhibetur, drachma una, grana viginti duo, duodecim, imo ſeptem, quatuor (V. Hall. *Elem. Phyſiol. T.* 5. *p.* 612.) Cauſa effectus æqualis a diſpari mole in peculiari quadam corporis perverſa diatheſi omnino quærenda eſt, & ſæpe ſine dubio mors non a mole,

ſed intempeſtiva ejus adminiſtratione dependit, e. c. in eo, qui, poſt tartari emetici grana quinque ingeſta, Laudani guttas viginti ad turbas compeſcendas ſumſerat (Stedmann in *med. Eff. of Ed. T.* 4. *p.* 37. *ſq.*).

Significanda jam auxilia, quibus ſuccurritur iis, qui vel malo conſilio vel fortuito caſu vel imperitia quadam Opio abuſi periculoſis variis ſequelis conflictantur. Cauſa horum ſæpe ſtudioſe celatur medico, quæ, niſi percunctando detegi poſſit, non ambigua tamen evadit temulentia, delirio, ſopore vel & convulſionibus, pruritu cutis, ſudoribus profuſis, ſæpe Opium ſpirantibus, facie inflata rubente, ſub pulſu veloci & reſpiratione difficili celeri. Hæc ſi adſint, quantocius tentandum, an vomitus cieri poſſit vel aqua tepida, in qua butyrum vel oleum diffluxit, accedente faucium per digitum ſive plumam oleo madidam irritatione, vel tartaro emetico, vel, ſi ventriculus jam ſenſu fere & irritabili ſua vi orbatus fuerit, vitriolo albo (Heberden in *med. Tranſ. Vol.* 2. *p.* 220.). Mora autem paralyticus fit ventriculus, ut nec acre remedium vellicet, vel ſpaſmis ita contrahuntur pharynx & œſophagus, ut nihil deglutiri poſſit, quo poſteriori caſu per canalem metallicum demitti jubet Boerhaavius (*Prælect. T.* 6. *p.* 388.) commoda remedia. Tum vena ſecanda eſt, ut velocitas visque ſanguinis minuatur & caput a nimia ejusdem mole liberetur, quo conſilio & maxime intereſt, hirudines collo & temporibus applicare. In uſum quoque vocanda, ſi fieri poteſt, purgantia vel clyſmata ſtimulantia. Confert & revulſionis fine fricare pedum plantas ſcopulis, hiſque ſinapiſmos imponere. Summa vero infringendi Opium, ut alia narcotica, poteſtas acidis ineſt, quo ſcopo acetum aqua dilutum potare, ſpongia quoque illud idque calidum ante nares tenere & eodem frontem & tempora fovere e re eſt. Ad antidota ejus quoque referenda Ipecacuanha eſt, ex obſervationibus Anglorum, de qua vi jam antea (Vid. *Appar. med. T.* 1.) notabilem caſum recenſui, & pulvis Doveri mox fuſius perſequendus inſuper indubium documentum præbet. Imo Coffeæ infuſum enervat vim narcoticam Opii experimento Turcarum & Arabum (Percival's *med. Eſſays Vol.* 2. *p.* 128.). Et licet Laudani liquidi guttæ octodecim poſt prandium captæ in medico quodam alias ſomnum concirent, hic tamen prohibitus fuit tribus cyathis infuſi ſaturati Coffeæ immediate poſt ſuperbibitis. Rediit autem ſomnus ſub alio experimento, omiſſa Coffea (Ejusd. *phyſ. & med. Eſſ. p.* 269.).

PRÆPARATA PAPAVERINA.

Oleum Papaveris expreſſum) *Ph. W. pag.* 127. *Ph. Pariſ. pag.*

pag. 114. Ex ſeminibus Papaveris albi. De hoc ſupra jam egi.

Syrupus Papaveris albi) *Ph. W. p.* 215. Ex decocto capſularum (nondum perfecte maturarum) cum ſeminibus & ſaccharo. Vim blande anodynam præſtat; hinc in tuſſi, vigiliis protractis, inquietudine animi uſurpatur vel ſolus ad unciam dimidiam, drachmas ſex ſupraque, item in emulſionibus & mixturis. Seminum additamentum ſuperfluum, imo enervare videtur vim anodynam. Hinc præferendus.

Syrupus e meconio ſ. Diacodion) *Ph. Lond. p.* 80. qui ſemina excludit. Inſtar mitiſſimi paregorici præcipi ſolet, unde apud infantes crebrius uſu venit, quibus Opium plerumque ſcrupuloſius offertur. Uncia una tamen hujus ſyrupi grano circiter Opii (Lewis *M. m. p.* 430.), vel guttis ſedecim Laudani liquidi (Sydenh. *Oper. p.* 376.) ſuppar cenſetur. Atque huic in eo præferendus, quod minus caleſaciat (Sydenh. *p.* 372.). Omnes vero eæ cautelæ, quas Opii felix adminiſtratio requirit, ad hunc etiam ſpectant. Doſis non ægri ætati ſed naturæ morbi & ſymptomatum vehementiæ adaptanda, &, niſi prima ſufficiat, iteranda alia atque alia, poſt commoda intervalla, donec voti compos æger fiat, & tum minuenda. Ita ad mitiganda incommoda ex dentitione difficili tutiſſimum eſt omni ſemihorio ejus ſcrupulum ſemis infanti ingerere, & intermittere, ut primum tranquilitas reſtituatur; inter quæ tamen non topica emollientia negligenda, & Electuario de Manna ſolvenda alvus, ne in detrimentum torpeat. In caſu diriori opus majori doſi eſt, vel ſyrupi doſi gutta una vel altera Laudani liquidi inſtilletur (Roſenſtein *Bransjukd p.* 36. *ſq.*). Ad ſedandos dolores infantium lactantium ab aphthis nutrix ſyrupi drachmas duas capiat, ſi vero lacte mammæ turgeant, drachmas tres vel quatuor (Idem *p.* 44.). Hoc nominatim paregoricum eſt, quod Sydenhamo (Vid. e. c. *Oper. p.* 372.) totque ejus asſeclis adeo ſeſe probavit in variolis, cujus unciam unam ad ſeſquiunciam ille adultis pro doſi conceſſit.

Syrupus Diacodion) *Ph. W. p.* 209. Ex capitibus Papaveris, Siliqua dulci, radice Liquiritiæ aqua coctis, addito dein ſaccharo. *Ph. Danica p.* 254. omittit jure Siliquam dulcem, ſed capita Papaveris Rhœados recipit. Tuſſi mitigandæ nominatim deſtinatur, licet omnino & alias anodynas vires exſerat. Infantibus lingendus datur ad drachmas duas, adultis ad unciam ſupraque. Debilior præcedente, hinc & ad uncias uſque duas in variolis propinare illum non dubitavit Haenius (*Rat. med. cont. T.* 2. *p.* 87.).

Syrupus Diacodium crocatum), *Ph. W. loc. cit.* Eſt præcedens Croco mixtus. Calidior igitur magiſque anodynus.

PRÆPARATA OPIATA.

Opium crudum licet omnis generis præparatis præferri mereatur, tot tamen artificiis luſit humana induſtria in Opio, vel, ut ipſi quidem crediderunt ſe efficere poſſe, corrigendo, vel commodius exhibendo, ut ſingillatim illa omnia enumerare longi temporis negotium eſſet, operam vix rependens. Quidam toſtione vel & fermentatione, quod noxium ineſſe Opio arbitrati ſunt, diſpergere tentarunt; alii, reſinoſam partem metuentes, Opium aqua ſolvendum & dein inſpiſſandum duxerunt; alii contra ſpirituoſa emendando illi optime inſervire vel efficaciores partes eruere exiſtimarunt. Nonnulli acidis mitigare acrimoniam ejus ſtuduerunt, aliis hanc vim ab alcalinis exſpectantibus. Magna medicorum cohors, qui neſcio quidnam glacialis frigoris ineſſe Opio ſomniarunt, acria varia, aromata calidiſſima, reſinoſa, ſalia volatilia, Crocum, olea ætherea rel. addiderunt. Unde portenta iſta pharmaceutica, Theriaca, Mithridatium, Electuarium Diaſcordium, aliaque ſimilis fecis emerſerunt. Purgantium, diureticorum, nervinorum &c. miſcela exiſtimarunt effectibus quibusdam moleſtis cum commodis ex Opio junctis obviam iri poſſe. Caſtorei ſeorſum in hoc corrigentium putatitiorum catalogo mentio fieri debet, quod jam Galeni, Tralliani, Avicennae plauſum ferens, inter ſeriores celebratiores viros, Sennerto & Baglivio ſeſe approbavit, & proxime cl. Garnier (*Rec. period. T. 4. p. 304.*). Certiſſimum autem eſt, varia hacce præparationis ſollertia vel caſtrari Opium benefica ſua virtute, vel miſcela multiplici peregrinas alias vires illi impertiri. Maxime intereſt, ſervare Opii vaporoſam iſtam ſive volatilem partem, qua dixi ſuperius illius vires præcipue contineri, cujus aliqua portio non poteſt non, quamcunque Opium per ignem vel fermentionem præparationem ſubeat, ſufflaminari. Acidi autem additamento, utpote corporis contrariæ naturæ, debilitatur nimium. Debilitare autem medicamen, an idem eſt, ac corrigere? Qui ſpirituoſa, aromata, aliaque calida addunt, manifeſte Opii calidum & acrem genium inſigniter intendunt. Non perinde igitur eſt, quo opiato utaris. Extractum Opii ſpirituoſum) vel ſolutionem ejus ſpiritu vini factam efficaciorom eſſe Opio crudo, experimenta tam in brutis quam hominibus inſtituta probant, ſine dubio ideo, quod ſpiritus una cum reſina plurimum volatilis portionis Opii in ſe recipiat, liberatum quoad maximam partem a gummoſis & terreis compedibus. Non facile vero fert ventriculus præparata iſta ſpirituoſa, ſed ob acrimoniam eorundem vomitu vel & alvi dejectionibus excutiuntur; unde

binnino fere uſus eorum medicus internus hodie repudiatur.

Extractum opii aquoſum). Si rite paratum fuerit, multum adhuc ſervat halituoſæ opii partis, & tantillum reſinæ ob arctam ejus cum gummi copulam. Quo minus calida eſt aqua pro ſolutione, quo blandior pro inſpiſſatione ignis gradus, & quo anguſtius vas in quo iſta perficiatur: eo efficacius eſt extractum. Ut præterea a reſina, quantum fieri poteſt, liberetur, copia aquæ eaque frigida requiritur. Multis modis contra haſce ſimplices regulas a pharmacopolis peccatur, adeo ut valde differat extractum aquoſum unum ab altero, nec mirum ſit, quibusdam juſto imbecillius extractum aquoſum videri. Extractum opii in *Ph. W. p.* 94. deſcriptum non ſatis bene aqua ſucco citri acidulata paratur, maleque omiſſum, calida an frigida conducat. *Ph. Danica p.* 176. pariter temperiei aquæ non meminit. Secundum utramque formulam, ob aquæ copiam, reſinæ notabilis jactura efficitur. Ad Opium colatum ſ. Extractum thebaicum) *Ph. Lon. p.* 23. item *Ph. Svec. p.* 112. bulliente aqua pro ſolutione utitur, eaque parca. Omnes hæ modico igne ſpiſſandum jubent. Duplo majori doſi, quam Opium crudum, dari poteſt genuinum extractum (Tralles *de Op. Sect.* 1. *p.* 237.), ſoletque plerumque ſub hac lege Opio crudo ſubſtitui.

Panacea liquida opii cl. Iones) (*Myſtery of Opium revealed*) eſt ſolutio aquoſa colata, liquidam formam ſervans. Ob formam placet, etiam infantibus ad guttam unam vel alteram exhibenda.

Extractum Opii ſ. Opium cydoniatum per fermentationem) *Ph. W. p.* 94. Succus cydoniorum aquæ pro ſolutione additus, ut acidum, Opium enervat, quod ulterius facit fermentatio ſubſequens, præcipue in vaſe leviter tecto. Huic diſpendio virium aliquid ex copia ſacchari addas. Mirum ſane, quod Pharmacopœæ dictæ auctores exaltari hac præparatione Opii vires aſſerentes, parciorem longe ejus quantitatem quam extracti aquoſi injungant. Rariſſimi uſus.

Laudanum opiatum) *Ph. W. p.* 104. Conſtat ex extracto Opii aquoſo, Coco & Opobalſamo, quod creditum eſt narcoticam Opii vim utiliter infringere. Crocus hic ſuperfluus. Doſis a grano dimidio ad tria in *Ph. W.* aſſignatur; ſed ſolidioribus medicis non amplius arridet.

Eſſentia anodyna officinalis *Ph. W. p.* 76. Eſt extractum Opii aquoſum in novem partibus aquæ Cinanomi ſpirituoſæ ſolutum; ita ut Opii granum unum in ſcrupulo dimidio eſſentiæ comprehendatur. Rarius hodie in Germania frequentatur. Convenit fere omnino cum Tinctura thebaica

vul-

go Laudano liquido) *Ph. Edinb. Ed. noviſſ. p.* 86. Nec multum diſcrepat Tinctura thebaica) *Ph. Holm. p.* 200., etſi ſpiritui vini aqua Cinanomi ſeorſum pro ſolutione additur. Formula *Ph. Lond. p.* 67. autem Opium colatum, Cinamomum, Cary phyllos in vino albo macerari jubet; Anglis ſuetiſſima.

Laudanum liquidum Sydenhami) *Ph. W. p.* 104. Formula eadem plane illuc inſerta eſt, quam auctor ſuppeditat in *Opp. p.* 185. & quæ conflatur ex Opio, Croco, Cinamomo, Caryophyllis & ea quantitate vini Hiſpanici, ut ejus drachma una Opii grana decem & Croci grana quinque circiter contineat. Vulgantiſſimum fere omnium opiatorum, & vel commoda ſua forma placens, licet non careat ſuo vitio ob Crocum & addita aromata, quibus ſæpe præter rem juſto calidius redditur. Hinc & compendia iſta præparationis in præcedente articulo recenſita. Adultis ejus guttæ ſex, octo, ſedecim ſupraque per os exibentur, idque commode in fruſtulo ſacchari, mixturiſque crebro additur. De utilitate ejus eximia in clyſteribus ſupra (*p.* 148.) exempla adfuerunt.

Pilulæ de Cynogloſſa) *Ph. W. p.* 138. Crebro præcipiuntur imprimis a medicis Germaniæ, a granis binis ad quinque. Plura alibi (*Artic. de Cynogloſſo, Appar. med. T.* 2.) jam de iis expoſui.

Pilulæ de Styrace) *Ph. W. p.* 140. Analogæ mox dictis, etſi rarioris quam iſtæ præſcriptionis. A granis quatuor ad octo capiuntur. Pluribus jam de hiſce (*Art. de Styrace, App. med. T.* 2.) egi. Simplicior, uti dixi, compoſitio pilularum hujus nominis in *Ph. Lond. p.* 96. exſtat.

Theriaca Andromachi) *Ph. W. p.* 50. Electuarii ſpecies, luxuriantis ingenii ſoboles, quam una cum multis efficacibus, copia partim inertium, partim ſuperfluorum ingrediuntur. Compoſita Neronis tempore. Nomen tulit a vi illi adſcripta morſus & ictus venenatorum animalium enervandi, & additis viperarum trochiſcis, quos αρτισκȣς θηριακȣς Græci dixerunt. Admiſcuerunt quicquid theriaco ſcopo commodum judicarunt; & quum ſimul exhilarare animum eodem cuperent, Opium, Crocum & aromata addiderunt. Nova vero acceſſit farrago ob correctionem, qua Opium illis indigere viſum eſt. Senſim in lugendam tot hominum cladem ad miaſmata morboſa extenſa eſt ejusdem virtus, & commune malignitatis remedium eſt reputata. Sic ex uno errore in alterum ſæpe deviat humana mens. Plebis panacea in acutis, ſed ob calidam & ſudoriferam naturam in hiſce valde noxia. Potior vis ab Opio, cujus grana ſex unciæ cuilibet inſunt. Drachmæ duæ vel tres aſſignantur pro doſi. Uſus interni varia jam hinc inde exempla ſuppedita-

ditata ſunt. Crebrius a medicis extrinſecus applicatur, circumſpectione debita obſervata, ad ſedandum vomitum, tormina, diarrhœam, dyſenteriam, dum ſupra alutam extenditur, vel in profluviis dictis alvo injicitur. Carere vero in univerſum poteſt ſolidior medicina monſtro hocce pharmaceuticæ artis. Sicco hinc pede tranſeo correctionem ſ. Theriacam Cœleſtem Quercetani) *Pharm. dogm. reſtit. p. m.* 528. *ſq.* item in *Ph. Brand. p.*201. repetitam, qui auctor reſcindens mellis ubertatem tanto liberalius pro more ſæculi terrea varia aliaque vix a corpore noſtro ſolvenda adjecit: item Theriacam Cœleſtem Wurtenberg. (*Ph. W. p.*222.) compoſitionis arcanæ. Simulacra modo grandævæ illius Andromachi compoſitionis ſunt Theriaca Edinenſis) *Ph. Ed. p.*78. & illa *Pharm. Svec. p.* 193. ut quæ ad octo modo ſymbolas formulam contraxerunt, ambæ tamen inter ſe in quibusdam diſcrepantes.

Mithridatium Damocratis) *Ph. W. p.* 47. Similis noſtræ formula a Mithridate, Ponti rege, profecta fertur, quam inter arcana ejus victorem Pompeium inveniſſe narrant. Seriori paullo tempori, nempe Damocratis, Neronis Archiatri, tribuas adhuc ſuperſtitem. Simili farragine hoc electuarium, ut Theriaca conſtat, ſimiliſque efficacia opinionem præ ſe tulit. Opii autem tertiam modo partem continet, ſcilicet uncia una grana ejus tantum duo. Doſis, drachma una ad unciam ſemis (*Ph.W.*). Cenſura vero prior huc redit.

Philonium Romanum) *Ph. W. p.*48. Antiquiſſimum omnium opiatorum, quæ Philonem Tarſenſem, Aſclepiadeæ gentis medicum, auctorem agnoſcit. Non tamen hodierna genuina formula eſt. Brevior, quam reliquorum electuariorum opiatorum. Veteres plurimum virtutis illi tribuerunt, hodie fere omnino neglectæ. Cuilibet ejus drachmæ granum unum & ſemis Opii ineſt, unde doſis coſtitui poterit.

Electuarium Diaſcordium Fracaſtorii *Ph. W. p.* 46. De hoc vid. *Artic. de Scordio* ſupra.

Orvietanum) *Ph. W. p.* 133. Omnium dictorum electuariorum ſtolidiſſimum, nam compoſitionem largam & inconcinnam adhuc auget Theriacæ & Mithridatii additamentum. Dignum igitur circumforaneo, Hieronymo Ferrante, ex urbe Orvieto, monimentum. Etiam hoc verſipelli alexipharmaci titulo honoratum. Pro doſi drachmæ duæ ad unciam dimidiam indicantur.

Pulvis anodynus Doveri), *Dr. Dover's Powder.* Frequens Anglorum tam in noſocomiis, quam pivata praxi, ejusdem uſus injungit, ut præter pauca iſta, antea de eo dicta (V. *Appar. med. T.* I.), uberius illum hic perſequar. Formula

ejus

ejus hæc eſt: ℞. Nitr. Tart. vitriol. ana unc. IV. In crucibulum candens injecta agita donec deflagratio & ſcintillatio deſinat, adde Opii concis. unc. j & in pulverem redige adjiciendo Rad. Glycyrrh. Ipecac. ſubtiliſſ. pulveris ana unc. j. M. probe. Ita variis locis deſcribitur in Monro's *Account of the milit. diſeas p.* 299. *Chirurg. Pharmacy p.* 344. *Med. Pract. of Lond. Hoſp. p.* 18. Doſis ibidem a gr. decem ad drachmam dimidiam, ſcrupulos duos imo ad drachmam unam, permittitur. Paullum differt formula in noſocomio St. Thomæ Lond., ſub nomine *Sweating Powder*, uſitata, ſcilicet: ℞. Opii Ipechac. ana gr. ij Tartar. vitriol. Nitri ana gr. viij. MF. pulvis, dandus pro uncia doſi (*Lond. Hoſp. p.* 69.); quæ miſcela tamen ſub Doveri nomine in noſocomio St. Georgii uſu venit. Opium & Ipecachuana præcipue ſunt, quæ poſterior prioris vim ita mitigat, ut pulveris ampla doſis innocue ingeri poſſit. Doveri pulvis eſt efficax valde ſudoriferum & anodynum (*Lond. Hoſp. p.* 128.). Sudor ſtragulis in lecto & potione diluente calida copioſa ali & augeri ſolet. Inſigne levamen afferre in inflammationibus topicis magno calore & tenſione ſtipatis traditur (*Chir. Pharmacy p.* 345.). Rheumatiſmum chronicum egregie diſſipat veſperi data ad grana viginti vel viginti quinque (Pringle *Dis. of the army p.* 162.) vel ad gr. triginta (*Lond. Hoſp. p.* 18.), quæ doſis adeo bis de die hebdomadis ſpatio exhibita (Brocklesby *oec. and med. Obſ. p.* 131.); alterna quavis veſpera porrigitur ſecundum formulam dictam noſocomii St. Thomæ. Doſi omnium maxime prodigus fuit cl. Brocklesby, qui ſubinde intra nychthemerum ejus drachmas duas exhibuit, quæ Opii grana ſex & ſubinde plura comprehenderunt. Porro ad finem dyſenteriæ quibusdam ægris profuit excitando ſudores, & dolores ſopiendo, alli tamen male inde ſeſe habuerunt (Monro *on milit. Diſeas p.* 84.). Hydropem quoque aliquando ſuſtulit ad ſcrupulos duos captus ſudore, qui adjutus decubitu inter ſtragulas per complures horas fuit (Brochlesby *l. c. p.* 278.).

Numeroſa, præter dicta, compoſita in *officinis Germaniæ* Opium recipiunt, quorum vero pleraque exoleverunt. Nominibus ideo ſolis acquieſcere licet, idque eorum, quæ Pharmacopœa Wurtenb. recenſet: Laudanum hyſtericum) *Ph. W. p.* 204.; Laudanum diureticum) *l. c.*; Extractum anodynum) *p.* 39.; Requies Nicolai) *p.* 49.; Balſamus odontalgicus) *p.* 30.; Eſſentia anodyna Ludovici) *p.* 76.; Tinctura bezoardica Ludovici) *p.* 224.; Tincturæ aliæ bezoardicæ) *l. c.*; Tinctura odontalgica) *p.* 229.; Aqua theriacalis ſimplex) *p.* 23. Compoſita) *p.* 23.; Spiritus theriacalis) *p.* 199.; Spiritus theriacal. camphoratus). *l. c.*; Pulvis anodynus

Lu-

Ludovici) *p.* 144.; Pilulæ polychreſtæ Starckeii) *p.* 140.; Pilulæ ſolares Wildeganſii) *l. c.* Trochiſci de Carabe) *p.* 235.; Emplaſtrum odontalgicum) *p.* 69.

Ex *Anglicis Pharmacopœis* addenda Elixir paregoricum) *Ph. Ed. p.* 44. Pilulæ ſaponaceæ) *Ph. Lond. p.* 95. Pilulæ pacificæ) *Ph. Ed. p.* 85. Balſamus anodynus ſ. Bateanus) *l. c. p.* 94.

CHELIDONIUM.

Linn. *Syſt. veg. p.* 406. *Gen. plant. pag.* 262.

Pharm. CHELIDONII MAJORIS *Herba*, *Radix*.

279. *CHELIDONIUM MAJUS*; pedunculis umbellatis Linn. *Spec. pl. p.* 723. Chelidonium majus vulgare C. B. χελιδονιον μεγα Dioſc. & aliorum Veterum: Icon: *Fl. Dan. Tab.* 542. Regnault *Botan.* la Chelidoine. Pl. perennis, locis ruderatis & ad ſepes copioſiſſima.

Odor totius ſtirpis recentis ingrate gravis, præcipue radicis, quæ eo refert Mucorem ſepticum L. Inſidet plantæ amarities cum acrimonia juncta, tenax, ut a contrectantibus digitis lotione difficile abſtergatur. Scatet ſucco crocei coloris, qui ſaturatior eſt in radice. Siccando vel extractione acrimonia ejus mitigatur inſigniter, odorque herbæ in integrum perit. Olim frequentioris in praxi medica uſus, quam hodie, commendatione tamen digniſſima ſtirps. Vires Herbæ & Radicis ſimiles, modo agnoſcas huic eſſe potiores.

Radix ramoſa, dum recens, bruno-rubicunda, ſiccata nigra. Utraque pars reſolvit aperitque & abſtergit efficaciter, ita ut in obſtructione varia viſcerum, morbiſque ab ea provenientibus, necnon in cutis variis vitiis opem haud mediocrem eroget.

Icteri remedium jam antiquitus reputatum, ſed reſtringendum ad eum, qui abſque inflammatione eſt. Radicem cum Aniſo ex vino albo potatum illi mederi notat Diſcorides (*M. m. Lib* 2. *cap.* 211.), abſque Aniſo autem Galenus (*de ſimpl. Lib.* 8.) memorat. Eadem Foreſto (*Obſ. & Curat. Lib.* 19. *Obſ.* 40.) placuit, ſed ex cereviſia decocta. Arcanum in ictero vocat Lentilius (*Miſcell. med. pract. p.* 229.). In hunc quoque finem vel radicis vel foliorum infuſum aquoſum vel radicis pulvis ad drachmam dimidiam ſupraque exhiberi poteſt. Suadetur & ſerum lactis, in quo folia frigide macerata, cum cremoris tartari tantillo capere (Chom. *Uſuell. T.* 2. *p.* 80.). Commodiſſime extractum

ejus,

ejus, vino ad mitem ignem paratum, offertur à ſcrupulo uno ad duos per diem, aqua deſtillata ſolutum. Sicque tam in ictero quam aliis morbis ex obſtructione viſcerum, glandularum meſenterii, vel lymphæ ſpiſſitudine provenientibus, per aliquot hebdomades continuatum, voto ſatisfacit (Lange *de med. Brunſv. dom. p.* 124. *ſq.*). Hocce extractum aceto ſcillitico ſolutum infarctos pulmones poſt ſcreatum pituitæ prægreſſum liberavit (Idem.). Lienem dolentem & tumidum ſuccus ex tota planta expreſſus & vino vel cerevíſia & ſaccharo temperatus ſanavit (Sennert. *Epiſt. Cent.* 1. *Epiſt.* 36.).

Tranſeo ad efficaciam in febre intermittente. Hanc tollere fertur præmiſſo emetico ſuccus herbæ expreſſus ad guttas tres vel quatuor aliquot cochlearibus vini ſumtus, vel & infuſum radicis ante paroxyſmum ingeſtum (Wagner in *Eph. Nat. Cur. Dec.* 2. *Ann.* 9. *p.* 60.). Vereor, ne guttæ iſtæ paucæ ſucci parum effectus præſtent. Quantitatem autem cochlearis dimidii vel integri cum vino capiendam (Hünerwolff in *Eph. N. C. Dec.* 3. *Ann.* 2. *p.* 120.) vix præterquam robuſtis exhiberem. Binis exemplis ejus cochleari dimidio bis per diem dato tertianam profligavit ill. Linneus (in Tillaei *Diſſ. de varia febr. interm. curat. p.* 29.). Plebs Brunſvicenſis eodem fine vel pulvere radicis ad drachmam circiter unam cum aceto vel & ſucco herbæ aceto ſimiliter remixto utitur (Lange *l. c. p.* 122.). Sudor poſt uſum erumpit copioſus, qui ſollicite lecti fotu alendus (Wagner, Lange). Præbium repetatur bis vel ter pro neceſſitate.

In hydrope, contracto ex abuſu ſpiritus vini, Warſavienſes herbæ & radicis ex cerevíſia infuſum potant, unde lotium copioſe manat (Erndtel *Warſavia phyſ. illuſtr. p.* 190.), & ſæpe emerſiſſe feruntur.

Podagricis & calculoſis commendatur inſtar Theæ (Cramer in *Act. Berol. Dec.* 2. *Vol.* 8 *p.* 45.).

Sunt & externi morbi, quibus Chelidonium dicarunt. Horum ex cenſu ſunt inde a vetuſto tempore oculorum affectiones. Succum cum melle in æreo vaſe coctum adjuvare oculorum aciem Dioſcorides (*l. c.* Cfr. Rhaſes) monet. Nec minus contra initia ſuffuſionis valere quidam ſibi perſuaſerunt; quo fine extracti quantum æquaret magnitudinem capitis aciculæ mane oculo immiſit, item aquam deſtillatam applicavit Hildanus (*Cent. Epiſt. n.* 59. in *Oper. p.* 1003. Fateor, me non ſatis fidere topicis iſtis contra cataractam jactatis, & vereri, ne confundendo viſum imminutum a ſuffuſione cum illo, qui a maculis levioribus corneæ oriatur, varia remedia immeritis encomiis cumularint. Ad delendum oculorum pannum vel nubeculas, extractum pariter

ap-

applicatum (Hildan. *l. c.*), vel ſuccus aliquoties de die oculo inſtillatus (*A. N. C. Vol.* 2. *Obſ.* 77.) profuit. Audiendi tamen & ii, qui fruſtra hocce remedium aliquando tentarunt (Lange *l. c. p.* 125.). Vim humores oculi effuſos reſarciendi, quam Burrhus de ſucco hocce jactitavit, juſtius unice aqueo humori, ſponte naturæ beneficio perfoſſa cornea confluenti, acceptam referimus, (Cfr. Th. Barthol. in *Act. Hafn. Vol.* 1. *Obſ.* 132. 133.), ut manifeſte docet cataractæ extractio. Aqua ejus deſtillata paſſim pariter ophthalmica deprædicatur (Ludovici *Oper. p.* 208.). Unde & collyria intrat, ut aquam ophthalmicam St. Yves; ſed, quantum equidem teneo, irrita ſpe. --- Pauci in recenſione virtutum efficaciam ſucci vel herbæ contuſæ & extrinſecus applicatæ in herpete omittunt. Exiſtimo convenire in ea modo ſpecie, quæ topico vitio ab humore acri, cui per veſicantia exitus parari poteſt, nec labe humorum univerſaliori conſiſtit. --- Nempe adeo acrem ſuccum vehit, ut verrucas molliores, iis illitus, exedat (Heiſt. & Platn. *Chirurg. in capp. de Verrucis*). Laus ejusdem in depurandis ſanandiſqne ulceribus ad vetuſtiora pariter (Arnoldi De Villanova *L.* 5. *Brev. pract. c.* 21.) ac ſeriora tempora pertinet (Lange *l. c. p.* 124.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Chelidonii majoris) *Ph. W. p.* 6. Vix præ ſimplici aqua deſtillata ullam prærogativam habet.

Decoctum ad ictericos) *Ph. Ed. p.* 54. Inter alia radicem cum foliis ſtirpis recipit.

OR-

ORDO XXII.

PUTAMINEÆ.

CAPPARIS

Linn. *Syſt. veg. p.* 405. *Gen. plant. pag.* 261.

Pharm. CAPPARIDIS *Gemmæ conditæ*, *Cortex*.

280. CAPPARIS SPINOSA; pedunculis unifloris ſolitariis ſtipulis ſpinoſis, foliis annuis, capſulis ovalibus, Linn. *Spec. pl. p.* 720. Capparis ſpinoſa fructu minori, folio rotundo C. B. Καππαρις Dioſc. Icon: Blackwell *T.*417. Frutex ſarmentoſus, creſcens in muris petriſque Europæ auſtralioris, nominatim Gallo-Provinciæ, Hiſpaniæ, Italiæ, uti & Orientis. Colitur in Provincia circa Telonem Martium. Plantæ horti botanici noſtri inermes ſunt.

Gemmæ (des Capres) virides, h. e. flores nondum expanſi, qui igitur conſtant ex calyce tetraphyllo, corolla tetrapetala, ſtaminibus numeroſis & piſtillo uno, lentis vel piſi magnitudinis, maxime hanc ſtirpem celebrarunt, ſiquidem rite præparatæ intinctibus carnium piſciumque inſerviunt. Quo minores, eo magis placent tantoque carius veneunt. Differt vero magnitudo pro ætate gemmarum varia. In Provincia ſine delectu majores minoreſque colliguntur: ſed conditæ jam per cribra tranmittuntur, ut diſpeſcantur ſecundum magnitudinem diverſam (Duhamel *Traité des arbres T.* 1. *p.* 121.). Ita vero condiuntur: decerptæ in umbra per tres vel quatuor horas reponuntur, donec flacceſcere incipiant, dein aceto per octo dies macerantur, quibus exactis eximuntur leniterque premuntur, & iterum aceto perfunduntur per idem ſpatium, quod & dein tertium fit; tum in doliis ſervantur cum aceto, cui quidam ſalem adjiciunt. Hac ratione per triennium ſervantur integræ (Raii *Hiſt. pl. Tom.* 2. *p.* 1629. item Geoffroy *M. m. Traité T.* 5. *p.* 431.). Noxio valetudini artificio, ut gratiori viredine tingantur, aliquando vaſe cupreo macerantur. Conditæ etiamſi fuerint, acrimoniam tamen & amarican-

ricantem ſaporem retinent, nec cuilibet palato in deliciis ſunt. Dabo, ad ciborum appetitum augendum &, concoctionem facere. An obſtructiones hepatis & lienis vere reſolvant, ulteriori experientia dirimi debet. Capparidibus unice & aqua, in qua faber ferrarius ſæpe ferrum candens exſtinxit, ſeptennis induratio & tumor lienis diſſipatus (Benivenius *c.* 105. *de abditis* in Schenckii *Obſ. med. p.* 427.). Non male pro uſu cibario hodie gemmæ ſimiles Tropæoli ſubſtituuntur.

Cortex ex radice deglubitur, quæ ipſa ampla lignoſa. Ille vero craſſus albiduſque eſt, convolutus, calami cycnei amplitudinis, ſaporis nonnihil aromatici, ſubamari & ſubacris. Adſtringere auctores tantum non omnes, ut Foreſtus (*Oper. Lib.*20. *Obſ. ſchol.*), Sim. Paulli, Hermannus, Linneus affirmant: ſolutio tamen vitrioli martis inde non nigreſcit (Alſton *M. m. Vol.* 1. *p.* 371.) Et quæ Veteres, quibus inſigni in pretio fuit, de eo recenſent, ad aperiendi vim potiſſimum & abſtergendi pertinent. Nempe præcipue in obſtructionibus lienis, in menſium ſuppreſſione, malo iſchiadico, in ſtrumis diſcutiendis, porro in ulceribus expurgandis præceperunt (Dioſcor. *M. m. Lib.* 2. *cap.* 204. Galen. *de ſimpl. L.* 7. Plin. *Hiſt. nat. Lib.* 20. *cap.* 15.). Humores depravatos ejus ope per lotium eliminari, quin interdium per dejectiones ſanguinolentas (Dioſcor. Galen. *loc. citt.*). Seriores varii medici lieni obſtructo ſreſerando nominatim illum dicarunt, ut videre eſt apud Foreſtum *l. c. Obſ.* 2. *&* 3.) & Sennertum (*Pract. Lib.* 3. *P.* 4. *c.* 2. *&* 3.), ſed inter tot alia ſeſquipedalibus formulis. Deſpicitur hodie.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum Capparum) *Ph. W. p.* 122. Complectitur corticem hunc aliaque aperientia, ut creduntur, vino infuſa, dein oleo olivarum cocta. Reſolvere, præcipue lienem induratum, perhibent.

Radicum quinque aperientium minorum) numerum radix capparidis intrat.

ORDO XXIII.

SILIQUOSÆ s. CRUCIATÆ.

a) SILIQUOSÆ *proprie ſic dictæ*.

SISYMBRIUM.

Linn. *Syſt. veg.* p. 497. *Gen. pl.* p. 338.

Phar. NASTURTII AQUATICI *Herba*.

281. SISYMBRIUM NASTURTIUM; ſiliquis declinatis, foliis pinnatis, foliolis ſubcordatis Linn. *Spec. pl.* p. 916. Naſturtium aquaticum ſupinum C. B. Καρδαμινη ſ. Σιον Icon: *Flor. Dan. Tab.* 690. Pl. biennis, ad rivos certe in Germania copioſe creſcens, per totam hiemen viridis. Cave, ne confundatur cum *Cardamine amara* L. s. Naſturtio aquatico majori & amaro C. B. *Prodr.* p. 45. *c. ic.* quod tanto facilius, quum ſæpe mixtim cum altera occurrat. Sed in Cardamine dicta caulis elatior, corymbus ſultra folia prominens, folia magis oblonga & anguſtiora, petioli erectiores, flores majores, ſapor herbæ magis amarus. Linnæus addit axillas ſtoloniferas,

Diſplicet mihi, pharmacopolas Svecos ſubſtituere Cardaminem pratenſem L. longe mitiorem, licet perinde exiſtimet cel. Bergius (*M. m.* p. 561.).

Herba) recens ſaporem moderate cum amaritie pungentem habet, trita autem digitis odorem volatilem ſpargit. Sapori pariter ac odori aliquid ſpecifici ineſt, cum variis tamen ſtirpibus aſſinibus; uti & cognatione disjunctiſſimo Tropæolo, communis. Tribuerunt hiſce multi eximii chemici, ut Boerhaavius (*Chem. Tom.* 2. *Proc.* 33.): Hiärne (*Act. chem. Holm.*), Spielmannus (*Chem.* p. 202.) rel. ſal alcalinum volatile, idque non ignis vehementia vel alia vi productum, ſed innatum, arte tantummodo ſeparandum. Et huic quidem volatilem & nares vellicantem odorem ſimulque & vires harum ſtirpium tribuerunt. Poſt Cartheuſerum (*Mat. med. T.* 1. p. 294.) autem cl. Altmann (*Diſſ.*

de analyſi plantarum antiſcorbuticarum, Vienn. 1766. inde a §. 10.) item nuperius cl. Wiegleb (*Verſuche üb. d. alcal. Salze p.* 199. & antea), alios ut taceam, experimentis (Vid. infra Cochlearia *ſub. n.* 294) evicerunt, acre iſtud olfactus organon vellicans alii cuidam hæc vegetabilia intranti parti adſcribendum eſſe, quam ille (Altmann *l. c. p.* 40.) ſpiritum rectorem vocat, hic (Wiegleb *l. c. p.* 149.) nondum definire audet, utrum ſit acidæ, an potius oleoſæ naturæ, licet omnino hic ipſe in illis alcali volatilis indicia mox evidentiora mox obſcuriora detexiſſe ſibi viſus fuerit, experimentis cum aqua ex ſtirpibus iſtis & portione cinerum clavellatorum deſtillata nixus. Ad oleoſam naturam accedere cl. Noſe (*Verſuch ein. Beyträge zur Chemie, Wien,* 1778. *p.* 131. *ſq.*) arbitratur, argumenta etiam producens ex phænomenis in corpore animali ſub uſu horum ſtirpium obvia, ſalis alcalini volatilis genio contraria. — Quod ad Naſturtium aquat. nominatim attinet, ex larga ejus, aqua deſtillatæ, copia, pauxillum olei eſſentialis ſubtilis, volatilis valde pungentis eruitur (Lewis *Hiſt. of M. m. p.* 396.). Acre volatile diſſlatur plane fere ſiccatione herbæ vel inſpiſſatione ſucci ſive menſtruorum, quibus illud elicitum. Expreſſione autem una cum ſucco evolvitur, item deſtillatione aqua vel ſpiritu vini facta (Id.).

Acetarii inſtar herba cruda verno tempore præſervativo fine editur, præcipue in Germania.

Mitior paulo eſt, quam Cochlearia, cui & proxime accedit contra ſcorbutum virtute, ob quam præcipue communi medicorum laude condecoratur. (V. e. gr. Eugalen *de ſcorb. Obſ.* 54. & alibi, Linn. *Fl. Svec. n.* 592.) In juſculis herba uti, ut quidam ſuadent, improbo, tam ob menſuram incertam, quam ob virium per calorem diſpendium. Plus præſtat acetarium inde paratum, plurimum ſuccus expreſſus, qui, ut ſuccus Cochleariæ, Lepidii, alii calidiorum vegetabilium, apte mitigatur frigidioribus ſuccis ut Acetoſæ, Beccabungæ, Aurantiorum rel. Pro doſi ejus binæ unciæ ad quatuor eſſe poterunt. Lacte miſtus curavit ſcorbutum in cœnobio Bethlehemenſi (Haſſelquiſt's *Reſa p.* 154.).

Eminet præterea attenuante ſua & reſolvente potentia. In caro pituitoſo frigido uſum Naſturtii cocti vel in acetario impenſe commendat Foreſtus (*Opp. L.* 3. *Obſerv.* 39. *in ſchol. p.* 366. item Rondeletius *Meth. cur. morb. c.* 19. *Oper. Ed.* Crocqu. *p.* 49.) Succo ori infuſo in febre tertiana ſoporoſa puero ſcorbutico ſuccurrit Eugalenus (*l. c.*). Tentantis in hac febre Werlhofii (*de febr. p.* 80.) ſpei, quamvis non omnino ſatisfecerit, forſitan ob defectum diatheſeos ſcorbuti exquiſiti: proficuum tamen illi viſum, ſub paroxiſ-

mo ſuccum vel ſolum vel ſpiritibus ſalinis volatilibus acidis vel mediis commiſtum ſub paroxyſmo in os infundere. --- Diuturno uſu obſtructiones viſcerum reſerare compertum (Hall. *Hiſt. ſt. helv. n.* 482.) Ita ceſſavit rebellis tuſſis juſculo, cui ſuccus herbæ fuit additus (Zwingeri *Diſſ. de plantis naſturc. p.* 49.). In ipſa phthiſi purulenta pulmonum ſolatium attulit planta (Bonet *Sepulchr. T.* 1. *Ed.* Mang. *p.* 686.). Huc pertinet caſus curationis phthiſeos ſolo Naſturtio aquat. jejuno ſtomacho ſumto, cui ſuperbibitum lac ebutyratum, peractæ (*Eph. n. Curioſ. Dec.* 2. *A.* 8. *Obſ.* 142. *p.* 302.). Exemplum vero reſtauratæ pulmonum ſubſtantiæ, quod narratur (a Boneto *l. c. p.* 693.), multis momentis dubium redditur. Quæ de vi in calculo hinc inde memorata, pondus aliquod nanciſcuntur ex hiſtoria feminæ nephritide calculoſa laborantis, ſed juſculo, Naſturtio aquatico & Cerefolio cum grani viginti ſeminis Naſturtii hortenſis remixto & per aliquot dies ſumto, ſanatæ (Zwinger. *Diſſ. cit. p.* 49.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata). *Ph. W.* Iners, prout vulgo habetur.

Conſerva) *Ph. W. p.* 39. Eximia.

Succi ad ſcorbuticos) *Ph. Ed. p.* 67. *Edit. noviſſ. p.* 52. *Ph. Lond. p.* 26. Differunt formulæ, ſed ubivis ſtirps noſtra conſortium ingreditur.

Phar. SOPHIÆ CHIRURGORUM *Herba, Semen.*

282. *SISYMBRIUM SOPHIA*; petalis calyce minoribus, foliis decompoſito pinnatis. Linn. *Spec. pl. p.* 920. Naſturtium ſylveſtre tenuiſſime diviſum C. B. Icon. *Fl. Dan. Tab.* 528. Pl. annua, vulgatiſſima in maceriis, ruderatis & arenoſis.

Exolevit in ſeriori praxi. Herba) tamen olim claruit, ut vulneraria, unde nomen ſuperſtes. Tota ſtirps conquaſſata & applicata vulnera ſanare & ulcera purgare fertur (Chomel *Pl. Uſuell. T.* 2. *p.* 295.). Gotlandi in malo hyſterico utuntur (Linn. *Fl. Svec. n.* 595.) In decocto vel infuſo alvi profluviis oppoſita, prout varia forma contra hæmoptyſin, fluorem album & hæmorrhagiam uterinam, præcepta (Chom. *l. c.*).

Semen) exiguum, ovatum, glabrum, ruſum, ſaporis acris Non omni igitur virtute caſſum. Diarrhœam ſiſtere ad drachmam unam oblatum (Raii *Hiſt. pl. T.* 1. *p.* 812). Nericii eodem dyſenteriam tam hominum quam boum curant (Linn. *Fl. Svec. l. c.*). Affectibus nephriticis & calculoſis ſubvenire, Robinſon (apud Ray *l. c.*) memorat. Ad lumbri-

bricos necandos laudatum (Cæſalpinus nomine Accipitrinæ in *Lib.* 16. *de plant. p.* 361.); imo ſemini Santonici hoc ſcopo ſubſtitutum (C. Hoffm. *offic. p.* 101.).

ERYSIMUM.

Linn. *Syſt. veg. p.* 499. *Gen. pl. p.* 339.

Phar. ERYSIMI *Herba Semen.*

283. *ERYSIMUM OFFICINALE*; ſiliquis ſpicæ adpreſſis foliis runcinatis. Linn. *Spec. pl. p.* 509. Eryſimum vulgare C. B. Ερισυμον Græc. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 560. Regnault *Botanique*, le Velar ou la Tortelle. Pl. annua, ad vias creberrima.

Herbæ) ſapor nonnihil acris, præcipue ſummitatum florentium; vix vero odora eſt, Efficacius ſemen eſt, quo præcipue uſi ſunt Veteres, æmulans ſapore & rubefaciendo cutem Sinapis ſemen. Contuſa tamen & applicata herba quoque legitur veſicas provocaſſe. Hæc in tuſſi inveterata, aſthmate, item raucedine ex nimia vocis contentione, incidens & expectorans efficax celebratur, & hodie ea unice acquieſcunt. Ad hanc præcipue partem exiſtimo referendas eſſe laudes nervoſas Lobelii (*Adverſ. nov. ſtirp. p.* 69.) qui fidem fere omnem in dictis malis eam ſuperare ediſſerit, præeuntibus Rondeletio aliiſque præceptoribus ſuis. Plerique noſtro tempore ſyrupum unice adhibent. Pulvis tamen etiam recentius in pituita pulmones vel viſcera imi ventris gravante, uſu longiori profecit (Lentin *Obſ. med. Faſc.* 2. *p.* 29.). Nec nocuit præſente febre miti vel tranſitoria (Idem.). Confert quoque, in vitiis iſtis pectoris inſtar Theæ cum melle eam exhibere (Boerh. *Hiſt. pl. hort. L.* 3. *T.* 2. *p.* 428.). Lotium præterea ſuppreſſum herba liberat (Boccone *Muſ. di fiſic. p.* 216.).

Pellit hoc etiam Semen) ad drachmam unam pro doſi ingeſtum (Fonſeca *Conſil. l.* 2. *n.* 96. 100.). Cum melle delinctum in thoracis fluxionibus & ipſo ſcreatu purulento prodeſſe, Dioſcorides (*Mat. m. Lib.* 2. *cap.* 188.).

COMPOSITUM.

Syrupus de Eryſimo Lobelii) *Ph. W. p.* 210. Inter alia varia pectori opportuna, partim quoque inania, Eryſimum quoque comprehendit. *Ph. Danica p.* 254. Præ ceteris tamen mihi placet ſimplex iſte ex ſucco & melle (Geoffroy *Mat. med. Traité T.* 6. *p.* 277.), quem & præfero iſti *Ph.*

Pariſ. p. 30. qui infuſione fervidæ aquæ paratur, ſub qua, ob calorem, jacturam volatilis partis naſturcinis communis metuo.

ERYSIMUM ALLIARIA.

Pharm. ALLIARIÆ *Herba*.

284. *ERYSIMUM ALLIARIA*, foliis cordatis Linn. *Spec. pl. p.* 922. Alliaria C. B. Icon: Regnault *Botan.* l'Alliaire. Pl. annua, ad ſepes & locis umbroſis frequens.

Exoleta. Odor Herbæ) recentis contritæ idem ac Allii ſapor ſimilis modice acris, ſubamarus. Sapor alliaceus ipſum adeo lac vaccarum, quæ plantam devorarunt, inficit (*Vet. Acad. Handl.* 1750. *p.* 103.). Siccando perdit plurimum odoris & ſaporis nonnihil. Succus expreſſus efficaces partes continet quæ vero inſpiſſatione ejus difflantur. Deſtillatione herbæ recentis cum aqua tantillum olei eſſentialis aſcendit ſaporis odoriſque fortis. Elicit quoque ſpiritus vini virtutis plurimum (Lewis *M. m. p.* 27.).

Olim recentia folia ad condimenta ciborum, intinctus & ſalſamenta, Allio ſubſtituta, item embammata introiverunt. Sed deſuevit hic uſus non minus, quam ille medicus. Nec curamus amplius decoctum herbæ in aſthmate (Camer ad Matthiolum), nec ſemina (Tabernaem.) ad pituitam pulmonum incidendam. Quidam pro externa applicatione Scordio ſupparem agnoverunt, quo in numero fuit Hildanus (*Cen.* 2. *Obſ.* 94. in *Oper. p.* 172. Cfr. *Oper. p.* 1038.), Scordio tamen prærogativam concedens. Sed ſuccum ejus vel liquidum vel inſpiſſatum unguentis item cataplaſmatibus refert ſummo cum fructu ſeſe ad coercendam gangrænam & ulcera mali moris abſtergenda & a putredine vindicanda addidiſſe. Hiſtoriam curatæ pariter gangrænæ ex tibia cum fibula fracta & conquaſſata per herbam contuſam cum vino narrat Boerhaave (*Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 437.). Contra ulcera cancrum minantia adeo extendit Camerarius ejus efficaciam; & ulceribus carcinomatoſis folia contuſa applicuiſſe ſeſe probo ſucceſſu teſtatur Chomel (*Pl. Uſuell. T.* 2. *p.* 378.). Præcipua momenta de priſtino Alliariæ uſu congeſſit C. Bauhinus in *Reſponſ.* ad Hildanum *Obſ. cit.* addita. Utinam in univerſum vera eſſent, quæ de ſingularibus caſibus in dubium vocare cell. horum virorum auctoritas non ſinit.

Pharm. BARBARÆÆ *Folia*.

285. *ERYSIMUM BARBARÆÆ*; foliis lyratis extimo ſubro-

rotundo Linn. *Spec. pl. p.* 922. Eruca lutea latifolia ſ. Barbaræa C. B. Icon. Regnault *Botan.* l' herbe de St. Barbe. Pl. perennis copioſa ad margines foſſarum.

Similis eſt Siſymbrio Barbarææ Linn. (*Spec. p.* 921.), ſed huic folia non pinnatifida, vel, ut Linnæus mavult dici, lyrata, ſed indiviſa, oblonga, acute dentata competunt, & duratio tantum biennis.

Noſtra non inefficax, etſi rarioris uſus. Folia) ingrate amara & leniter acria, ut cognationem cum naſturcinis agnoſcas, odoris herbacei. Viret tenella planta etiam hieme. Apud Anglos in hortis ſeritur, foliisque vere & hieme pro acetario, vel crambis inſtar veſcuntur: culta ſtirps niſi ſuppetat, feram colligunt (Kalms *Reſa. T.* 1. *p.* 407.). Recens herba inter antiſcorbutica meretur locum, tantoque juſtius, quum deficientibus ob anni tempus aliis ſuccoſis præſto ſit.

CARDAMINE.

LINN. *Syſt. veg. p.* 496. *Gen. pl. p.* 338.

Pharm. CARDAMINE *Flores.*

286. *CARDAMINE PRATENSIS*; foliis pinnatis foliolis radicalibus ſubrotundis, caulinis lanceolatis Linn. *Spec. pl. p.* 915. Naſturtium pratenſe magno flore C. B. Σισυμβριον ἕτερον Dioſc. Icon: Regnault *Botan.* le Creſſon des Prés. Pl. perennis, in pratis udis copioſe vere florens, flore vel albo vel pallide purpureo.

Herbam) male ſurrogari aliquando Naſturtio aquatico, ſupra (ſub *n.* 281) jam conqueſtus ſum, etſi omnino odore ſaporeque quadantenus illud referat.

Medicis vix notata, donec ante decennium fere fama de efficacia Florum) in ſpaſticis & convulſivis affectionibus enaſceretur. Amari hi & acres ſunt. Binis modo verbis laudari in convulſionibus ex ſchedis Tancredi Robinſon manu ſcriptis retulerat Dale (*Pharmacol. p.* 225.). Sed cl. Baker (*medic. Tranſactions T.* 1. inde a *p.* 442.) teſte fidem ſuam probarunt fœminæ hyſtericæ in aſthmate convulſivo & muſculorum abdominalium ſpaſmo, reliquis omnibus fruſtra tentatis; item puero & puellæ in chorea St. Viti; necnon fœminæ convulſionibus artuum cum deglutitione diſſicili laboranti. Alii fœminæ, ſpaſmis & contorſionibus pedum paralyſin excipientibus, initio modo auxilio fuerunt, nam vehementia mali, cujus intra cranium variæ cauſæ poſt mortem apparuerunt, ſuccubuit. Intra quadriennium

Poſt primam editionem obſervationum nova colligere documenta eorum præſtantiæ in convulſivis morbis cel. viro datum fuit (*l. c. p.* 459.). In pulvere mane & veſperi capti a ſcrupulo uno ad drachmam dimidiam vel ſeſquialteram. In epilepſia autem tollenda nec Bakero duobus vel tribus exemplis (*l. c. p.* 443.), nec cl. Lyſons (*practical. Eſſays p.* 173.) in ſingulari caſu ſuffecerunt, in quo ipſo quælibet doſis ſudorem copioſum movit; in uno hujus generis ægro levamen cl. Greding præſtiterunt, in omnibus reliquis autem iisque numeroſis ſpem ejus, etiamſi diu & large exhibiti, feſellerunt (Ludwig. *Adverſ. medico-pract. Vol.* 3. *P.* 3. *p.* 564.).

RAPHANUS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 504. *Gen. pl. p.* 343.

Phar. Raphani Hortensis. h. e. α, Radiculæ β, Raphani Nigri *Radix*.

287. *RAPHANUS SATIVUS*; ſiliquis teretibus toroſis bilocularibus Linn. *Spec. pl. p.* 935. α, Raphanus minor oblongus C. B. Pl. annua. β, Raphanus niger C. B. Pl. biennis. Utraque in China ſponte creſcens, in Europa ubivis in hortis colitur.

Radices) hæ ſuccoſæ quarum α, ſubgloboſa epidermide alba, rubicunda, vel ſubnigra, β, fuſiformis epidermide nigricante, frequentius a ſanis, quam ægris, uſurpantur. Nempe lotæ in orbiculos recens diſſectæ ſaleque conſperſæ ingeruntur, idque plerumque in menſa ſecunda, ſicque non ſolum grate linguam vellicant, ſed & ventriculum ſtimulant, pituitam ejuſdem ſolvunt, appetitum augent. Labefactato tamen ventriculo flatulentia infeſtæ ſunt. Sapor iſte acris naſturcinus cortici præcipue radicum inhæret. Medico ſcopo Raphanus niger magis idoneus eſt, utpote acrior. Hujus aqua deſtillata alcali volatile latens reagentibus, quæ vocant, prodit (Wiegleb *v. d. alcal. Salzen p.* 196. *Exper.* 78).

In calculoſis affectionibus ſuccus prodeſt. Hicce calidus, vel & decoctum radicum calidum calculum immiſſum in arenam diſſolvit (Lobb *de diſſolv. calc. p.* 88. *ſqq.*). Nec inconcinne miſcella ſucci unciarum trium vel quatuor & mellis unciæ dimidiæ calculoſis offertur (Chom. *Pl. uſuell. T.* 1. *p.* 292.). Levata & incommoda calculoſa ſucco ad ſemicochleare quotidie cum oleo olivarum ſumto (Haen *Rat. med. P.* 6. *p.* 205. 292.). Diureſis inſuper, quam excitat, dignam eum tentamine, ſabulo renum præſente, reddit. --

Suc-

Succus in ſyrupum redactus raucedinis remedium eſt (Lanzoni *Oper. T.* 2. *p.* 416.). Idem ille ſaccharo vel melle mitigatus (Ettümll. *Oper. Ed.* Mang. *T.* 1. *p.* 683.) aſthma pituitoſum ſolvit. Simile ſine dubio aſthma fuit, quo infans ex uſu orbiculorum Raphani ſale conſperſorum liberatus fuit Schroeck *Eph. N. C. Dec.* 2. *Ann.* 4. *p.* 345. --- Scorbuticos ſolatur ut familia, cui adſcribitur, quantum vero ſentio, prævertendo potius quam curando malo par exiſtit.

Orbiculi ſaliti, cuti applicati, inſtar ſinapiſmi illam rubefaciunt & revellunt.

PRÆPARATUM.

Aqua Raphani hortenſis (*Ph. W. p.* 6. Hæc pariter calculoſis commendat (Rulandi *Cent.* 6. *curat.* 44. & *Cent.* 4. *curat.* 63.). Vires ſtatione facile perdit.

SINAPIS.

Linn. *Syſt. veget. p.* 503. *Gen. pl. p.* 342.

Pharm. Sinapi Nirgi *Semen.*

288. *SINAPIS NIGRA*; ſiliquis glabris racemo appreſſis Linn. *Syſt. veg. l. c.* Sinapi rapi folio C. B. Σινήπι Græcorum. Icon: Regnault *Botan.* la Moutarde, Pl. annua locorum ruderatorum & aggerum; copioſe colitur.

Sinapis alba L. ejuſdem virtutis eſt, etſi rarius adhibeatur (Alſton *M. m.*).

Semen) nigræ exiguum, rotundum, nonnihil compreſſum, rubicundo-brunum, ſtriis concentricis notatum, ſaporis ſubamari, acris, in pulverem redactum nares nonnihil feriens. Contuſum & ferventi lacti additum, illud coagulat, & ſerum ſua acrimonia imbuit. Contritum aceto acerrimo efferveſcere Boerhaave obſervavit (Chem. *T.* 2. *Proceſſ.* 34.), ſed non ſucceſſit experimentum cl. Altmann (*Diſſ. de pl. antiſcorb. p.* 34.), quamvis acetum vitrioli acido acueret. Potuit facile quibuſdam ebullitione dictam ſtatuentibus imponere copia bullarum, quæ ex pulverulentis poroſisque ſubſtantiis affuſo liquido alias quoque erumpere ſolent.

Deſtillatione ſicca erogat particulas, quas ſimili encheireſi tractatum Cornu cervi (Boerh. *Chem. T.* 2. *Proc.* 33.), ſcilicet ſpiritum, oleum & ſalem volatilem. Ill. Spielmannus (*Chem. p.* 202.) eruit circiter $\frac{1}{5}$ ſpiritus alcalini, $\frac{1}{3}$ olei, $\frac{1}{20}$ ſalis alcalini fixi. Non mirum igitur ſpiritum hunc ebul-

ebullire cum oleo vitrioli (Waller ad Hilärne II. *p.* 63.). Sed magis ad veram ejus naturam inveſtigandam facit analyſis mitiori igne inſtituta. Scilicet ſemen deſtillatum aqua largitur oleum æthereum aqua ſpecifice gravius, intenſe acre nareſque valde afficiens; reliqua ejus pars extractum ſubdulce mucilaginoſum erogat. Extractum ſpirituoſum amaricans & oleoſum eſt. Differt ab oleo dicto aliud expreſſione eliciendum, ut quod blandum & inſipidum, remanente acrimonia in paſta (Lewis *M. m. p.* 544.). Vera tamen etiam veſtigia ſalis alcalini volatilis ſeminis ineſſe viſa, quæ mitiori igne per deſtillationem ejuſdem cum cineribus clavellatis & aqua ſeſe declararunt (Wiegleb *v. d. alcal. Salzen. p.* 197. *Exper.* 79.).

Notiſſimum ciborum, carnis præcipue & piſcium, ad intinctus condimentum eſt; quo fine Anglicum ſemen, in pulvere tranſmiſſum, reliquis præfertur, acrius longe, ut & in os receptum titillationem narium excitet & lacrymas excutiat. In pulverem poſt cautam ſiccationem contritum vulgo ſolet aceto commiſceri, ſed inde Sinapi non miteſcit. Sufficit illud aqua fervida vel & jure carneo calido, vel & quod multi præferunt, muſto commiſtum, per aliquot horas ſeponere. Si brevi modo ante uſum mora ſic præparatum fuerit, amaritie ſua diſplicet. Ita adjuvat cibi concoctionem, ventriculo ſenſum gratum impertit, mentique, certe in memet hilaritatem haud mediocrem, forſitan ex aere fixo qui extricatur, conciliat. Frequentiorem Sinapi uſum ad naturam putridam diſponere humores, & morbos acutos pernicioſiores reddere arbitratur ill. Hallerus (*Hiſt. ſt. helv. n.* 465.); an præceptoris ſui, Boerhaavii, placitis de harum ſtirpium natura alcalina ductus?

Sed non recreat modo ſanos ſemen, verum etiam in vario morborum genere opportunum eſt. Scorbutus horum e numero eſt, cujus curati memorabilis narratio legitur de obſidione Rupellenſi, in qua multis centuriis hominum languentium, & oris fœditate diriſque aliis morbi ſymptomatibus correptorum, ſemen tritum & cum vino albo mixtum ſubvenit (Raii *Hiſt. pl. p.* 803.). Hinc & lege nautis Belgicis injunctum, ſibi ſinapi debita quantitate proſpicere (*Traité du Scorbut p.* 115.).

Veteri (Dioſc. *M. m. L.* 2. *c.* 184.) laude a recentioribus quibuſdam repetita ad febris intermittentis curationem facit ſemen hocce integrum deglutitum. Cochleare adeo ejus alternis horis vel quater ſ. quinquies de die ſub apyrexia abſque maſticatione deglutiri jubetur (Faxe in Odhelii *Tal om K. Lazar i Stockh. p.* 25 & Bergius *M. m. p.* 581. Experti & illud inter Svecos cll. Fagræus item Odhelius.) abſtinerique poſtea a potu. Quartanæ vero autumnali ſiſten-

dæ

dæ non ſuffecit. In protracta & recrudeſcente intermittente corticis Peruviani cum hoc ſemine connubium proficuum (Bergius *l. cit.*). Male vero ceſſit in robuſtiſſimo ruſtico quartana laborante experimentum, dum magnam copiam ſeminis contriti & ſpiritu juniperi diluti, tribus horis ante paroxyſmum ingereret, unde in febrem ardentiſſimam lethalem incurrit (Swieten *Comm. T.* 2. *p.* 31.). Cauſa tam diverſi eventus an temporis, quo ſemen ingeſtum, diverſitati, an potius nimiæ quantitati & vehiculo ſpirituoſo tribuenda? Sudoriferis obviam ire paroxyſmo, ambiguam praxin eſſe, alia documenta edocent.

Plura itidem tertamina caute capta requiruntur, antequam de ejus in hydrope efficacia rite ſtatuatur. Domeſticum eſſe hinc inde, novi. Fuit fœmina nobilis ex hydrope ovarii aſcitica, quæ poſt fruſtra tentata purgantia & diuretica, & poſt ter inſtitutam abdominis puncturam, ſuaſu aniculæ manc & veſperi cochleare ſeminis Sinapi non contuſi ingeſſit, ſuperbibita decocti ſummitatum viridium Geniſtæ ſemilibra, unde & alvus ſoluta & lotium ad aliquot libras manavit, eo ſucceſſu, ut perſiſtens in hiſce per annum valetudinem perfecte recuperaret (Mead *monit. & præc. med. p.* 77.).

Maſticatum hocce intra linteum ſemen humores ad os potenter allicit.

Omnium vero ſuetiſſimum eſt, illud pro *Sinapiſmo* ſ. cataplaſmate epiſpaſtico adhibere. Simpliciſſime ex ſemine trito cum æquali quantitate micæ panis & aceto vini q. ſ., ut cataplaſma inde fiat, paratur. Non opus eſt, Allium contuſum addere, ut in *Ph. Ed. p.* 111. ſuadetur. Conducit & illud ex fermenti panis acerrimi unciis quatuor, ſeminis Sinapi contuſi & aceto macerati uncia una & aceto vini quantum ejus pro juſta ſpiſſitudine opus eſt, parare, addito, ſi majori adhuc ſtimulo æger indiget, ſalis gemmæ uncia dimidia; hoc, linteo junctum, applicetur, & ſcataplaſma aceto humectetur. Inde rubeſcit, inflammatur & exaſperatur cutis cum leviuſculo dolore, quin ex diutius ibidem relicto in veſicam attollitur. Eximie ſtimulat torpeſcentibus viribus & efficaciter revellit. Præ veſicatoriis ſæpe prærogativam habent ſinapiſmi; nam illa ſanguinis circuitum longe magis accelerant cum augmento caloris, putredinem humorum, ſi qua adeſt, augent, & ulceta vitio humorum ſubinde gangrænoſa gignunt. Valet igitur ſinapiſmus languente eruptione variolarum & morbillorum ex febris inertia; vel & iisdem exanthematibus retropulſis. Felici auſu ad arcendas variolas a facie plantis ſive ſuris pedum vel brachiis ſinapiſmus imponitur; quod b. Equit. A Roſenſtein (*Barnſj. p.* 128.) conſilium male quidam (Vogel *Mat. med. p.* 169.

p. 169. Cranz *Mat. med. P.* 2. *p.* 84.) ita interpretati ſunt ac ſi ipſi faciei imponendum juſſerit. In angina, pleuritide aliiſque inflammationibus internis loco affecto ex adverſo utiliter applicatur. Alias ſi ſtimuli ratio habeatur, plantæ vel ſuræ vulgatiſſima applicationis loca conſtituunt. Tam diu autem relinquendum cataplaſma, donec cutis rubeſcat & aſpera fiat, & iterandum pro neceſſitate.

Suppuratio tumorum ſi ægrius ſuccedit, ſtimuli cauſa Sinapi ſemen illis imponitur. --- Farina ejus aqua cocta lavare perniones proficuum (Tiſſot *Avis au peuple p.* 570. Cfr. Chom. *pl. uſuell. T.* 1. *p.* 187.). --- Balnea hoc ſemine impraegnata arthriticos dolores mitigant (Ex ore ill. & meritiſſ. A Berger cl. Tode in *Collect. Haun. Vol.* 1. *p.* 285.)

PRÆPARATA.

Confectio) *Ph. W. p.* 38. inuſitata.
Oleum) *Ph. Lond. p.* 30. *Edinb. p.* 92. Eſt expreſſum illud, de quo ſupra egi.

BRASSICA.

Linn. *Syſt. veget. p.* 502. *Gen. pl. p.* 342.

Pharm. 1. Brassica Capitata Alba. 2. - - - Rubra.

289. *BRASSICA OLERACEA*; radice cauleſcente tereti carnoſa Linn. *Spec. pl. p.* 932. Κραμβη Dioſc. Ραφανος Theophr. 1. *capitata* L. Braſſica capitata alba C. B. Nomine *rubræ* apud auctores intelligitur Variet. γ rubra L. Braſſica capitata rubra C. B. uti & Var. ϑ ſabellica L. Braſſica fimbriata C. B. Planta biennis. Marittima Angliæ Braſſicæ patriam ill. A Linné aſſignat.

Omitto copiam Varietatum (etenim ſecundum ill. præceptoris mentem hoc unice nomine dignæ ſunt), quarum vel folia vel caules vel effloreſcens corymbus, vel in Napobraſſica radix, gratum cibum conſtituunt, quoniam non de cibaria, ſed medica unice penu ſcribo. Facile computreſcit Braſſica cruda cum intolerabili fœtore, in primis capitata alba, & cocta in tricliniis, ubi per prandium comeſta, fœtoris ſpeciem pertinacem relinquit. Nec minus teter fuit odor, qui ex ſucco, poſt ſtationem ſub calore gr. 59. Fahr. per noctem in vitris ſervato, ſubere demto emerſit, & qui in miſcela ſucci cum oleo tartari per deliquium ad raphanaceum ſive illum ſpiritus ſalis ammoniaci

i acceſſit (Roſenblad *Diſſ. de viribus Braſſicæ in ſanitatem humanam*, *Lond. Goth.* 1776. *p.* 33. Aqua quidem cum Braſſica cocta mercurium, acido nitri ſolutum, albo colore dejicit, quod idem aqua ejus deſtillata efficit; & Braſſica per ſe deſtillata ſpiritum ammoniacalem tranſmittit (Spielm. *M. m. p.* 46.). Non obſcura hæc alcali volatilis latentis veſtigia videntur eſſe. Interim ebullitio fit ſucci neque cum acido nec alcali, nec mutatio ſyrupi Violarum eidem affuſi ulla (Roſenblad *l. c.* 32. *ſq.*), nec decoctum aliam præter dictam alcalium notam præ ſe tulit (Spielm. *l. c.*). In vitris putredinem carnis non accelerat Braſſica, ſed retardat (Pringle *Diſ. of army App. Exp.* 20.).

Succo omnes ſubdulci aquoſo, refrigerante, ſaponaceo, inodoro ſcatent. Nec ingratum cibum, jam a Pythagora deprædicatum, præbent, ſed parce, ob inopiam gelatinoſarum partium, nutrientem. In debilibus hic flatus & tormina facile parit; hinc hominibus durioris compagis & exercitio corporeo aſſuetis convenientior, quam aliis; hinc & aromatnm additamento non palati unice, ſed & ventriculi cauſa opus habet. Quo tenerior eſt Braſſica, eo facilius concoquitur; unde palmam reliquis præripit tam hac de cauſa, quam ob ſaporis gratiam, *Br. Botrytis* (Blumenkohl.). Difficillima eſt concoctu *Br. Sabellica* (Svec. Blåkåhl, Germ. Braunkohl), niſi gelu tenereſcat.

Braſſica capitata) L. omnium uſitatiſſima vel cocta, vel *muria condita*. Hæc poſterior Svecis nomine Surkåhl & Germanis nomine Saver-Kraut ferculum frequens conſtituit. Paratur capita ejus, remotis caulibus craſſis, vel cultro vel dolabra peculiari multiplici acie inſtructa, concidendo, ſicque comminuta alternis cum ſale veſco ſtratis in dolium immittendo, & violentis piſtilli lignei ictibus arcte compingendo, donec dolium repleatur. Quidam Anethi umbellas & Carvi ſemina gratiæ cauſa addunt, quæ proxime dicta & fermentationem adjuvant (V. *App. med. T.* 1.). Braſſica tum orbe ligneo, cui ſaxum imponitur, tecta loco moderate calido (ultra gr. 50 vel 60 Fahr.) ſervetur, donec ex bullis emiſſis & ſapore grate acido („Et cum Braſſica corrumpatur in dolio vini ſapor „ Plin. *Hiſt. nat. Lib.* 19. *c.* 7. *p.* 913. Ed. Dalech.) fermentationis indicia appareant. Quo lentius hæcce ſuccedit, ad tres vel quatuor hebdomades uſque, eo melior fit hic cibus. Si dolium adhibendum antea vinum vel ſpiritum vini vel acetum comprehenderit, tanto facilius fermenteſcit Braſſica, & tanto magis vinoſum ſaporem acquirit. Dein transferatur dolium in cellam probeque curetur, ut ſucci juſta copia ſupereminεat, ne aeris acceſſus Braſſicam mucore & putredine perdat. Si longis itineribus maritimis deſtinatur, eximen-

menda ex ſucco ſuo & in doliis arcte compingenda. Ita ferculum grato quidem acore multis placens paratur, ſed difficilius tardiuſque adhuc, quam alia ex Braſſica, digeſtu, ut & tormina, anxietates, vomitus aliaque mala ſubinde contrahat, & aliquando ſupra triduum in inteſtinis immutatum permaneat (Roſenblad *l. c. p.* 32. --- Et eadem ad efficaciſſima medicamina pertinet, quæ contra ſcorbutum in itineribus marinis tuetur, & enatum jamjam mirifice coercet. Tanto vero magis commendabilis, quum ultra octo menſes in navi integram ſervari ſeſe paſſa ſit (Lind *on the Scurvy p.* 172.); imo per annos aliquot, ut conſtitit explorata iſta medio a. 1775. Braſſica, quæ Octobri a. 1771. præparata fuerat (Iohn. Reinhold Forſter's *Obſervations during a Voyage round the world p.* 631.). Virtus ejus, tot exemplis extra dubium poſita, comprobata etiam fuit in itinere inclyti iſtius navigatoris Cook circa terrarum orbem, cum Foreſteris ſuſcepto, in quo libra ejus una ſingulo nautæ bis vel pluries per hebdomadem multum contulit, ad vitam hominum, (mirabili exemplo!) centum & novendecim per triennium ſervandam (Pringle's *Means for perſeving the health of mariners p.* 29. *ſq.*). Conſumta vero per iter hoc ſexaginta dolia, Braſſica hac repleta (Forſter *l. c. p.* 630.). Similis efficacia manifeſta fuit, ſcorbuto exercitum Anglicanum in America ante biennium devaſtante, donec ex Anglia remedii hoc genus adveniret. Hoc enim tam inſtar acetarii cum aceto vini vel & cum alia eſca coctum copioſiſſime ingeſſerunt. Sicque tam avertit morbum eximie, quam præſentem devicit (*Medical and. phil. Comment. Vol.* 4. *p.* 237.). In explicanda virtute hac antiſcorbutica reſpectus non ſolum acoris ejusdem habendus, ſed vel maxime aeris fixi, qui ex Braſſica ſub eſu extricatur.

Succus vel decoctum Braſſicæ vulgaris (intelligo capitatam) emollit calculos, qui iisdem immerguntur (Lobb *de diſſolv. calculum p.* 62. *ſq.*). Folia hujus vel alius Braſſicæ conquaſſata ulceribus ſubinde imponuntur, ad eadem abſtergenda. In locis veſicatorio eroſis profluvium ſeroſum alunt. Tepide forma cataplaſmatis mammis puerperarum applicata, coagulis lactis prævertunt & effluxum nimium lactis arcent. Nec minns calida applicatione ad dolores in pleuritide mitigandos faciunt (Buchan *domeſtic. medicine*, *Verſ. Germ. p.* 272.).

Braſſicæ rubræ (Sabellicæ Linn.) caules verſus autumnum ſecundum longitudinem inciſæ & loco non calido repoſiti exundant ſuccum mellum (Hoffm. *Diſſ. de med. domeſt.* §. 17.), qni vim blande laxandi habet. Decoctum foliorum hujus raucedini & tuſſi medetur, imo ad detergendum ulcus pulmonum commendatum. Quosdam calculos urinarios

non

non omnes ſub experimento extra corpus humanum ſolvit (Lobb *l. c. p.* 63. *ſq.*). --- Similiter in tuſſi a ſiccitate, ut apud ſenes, item phthiſi purulenta, ſuccus ex capitibus Braſſicæ rubræ contuſis, clauſo vaſe in clibano piſtoris per quadrantem horæ, exſtillans & cum addito melle vel ſaccharo gelatinam formans, proficuus eſt. Decocti ejusdem non minus in eundem ſcopum magna vis eſt, ut ſingulari hiſtoria pectoris utrinque perfoſſi & ſuppurantis Boerhaavius exponit (*Hiſt. plant. Hort. L. B. P.* 2. *p.* 423).

Pharm. Rapæ vel Rapi *Radix recens.*

290. *BRASSICA RAPA*; radice caulеſcente orbiculari depreſſa carnoſa Linn. *Spec. pl. p.* 931. *α*, Rapa ſativa rotunda C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 231. Pl. biennis, in Belgii & Angliæ arenoſis ſponte creſcens, copioſe in arvis colitur.

Radix) odorem ſingularem fortem habet, ſaporem initio amaricantem; dein adulta dulcem. Hic ipſe ſe communicat cum carne animalium ea paſtorum. Cocta radix vel ſub cineribus aſſata cibus eſt hominum robuſtiorum, quod ſtomachus & difficiliora digeſtu & flatulenta concoquere valet. Succum vehit leniter reſolventem & detergentem. Quod in aphthis, etiam iis, quæ febris progenies ſunt, conſtat, in quibus vel decoctum raparum ſaccharo edulcatum (Ketelaer *de aphthis p.* 32.) eximie prodeſt; vel & ſuccus expreſſus modice coctus & melle dulcefactus, qui ipſe tanto efficacior, ſi rapæ cortice, ut qui acrior magiſque detergens eſt, adhuc veſtitæ radantur (Swieten *Comment. T.* 3. *p.* 213.); vel ſuccus raparum aſſatarum expreſſus & tantillo mellis roſacei commiſtus (Roſenſtein *Barnsjukd. p.* 45.). Hiſce ſæpius os tepide colluatur vel horum aliquod cochleatim in aphthis internis deglutiatur. --- Decoctum tuſſim & aſthma ſanavit (Lanzoni in *A. N. C. Vol.* 1. *Obſ.* 62. *p.* 116.).

Pernionum medela raparum decoctum calidum celebratur. Meminit ejus jam Celſus (*Cap.* 28. *p.* 323. Ed. Kraus.) & repetita ejusdem laus etiam hodie (Chomel *Pl. uſuell. T.* 1. *p.* 133.). Quidam corticem unice decoquunt (Tiſſot *Avis au peuple p.* 569.). Pluries huic decocto per diem immergere ſuadetur membrum, idque tanto majori ſucceſſu, ſi decima ſexta pars aceti vini affunditur (Tiſſot.). Fateor me reformidare ejusmodi calidas in pernionibus applicationes, quæ relaxata jam antea vaſa non poſſunt non magis adhuc relaxare.

Pharm.

Pharm. Napi vulgo, Buniadis Ph. Paris. *Semen.*

291. *BRASSICA NAPUS*; radice cauleſcente fuſiformi Linn. *Sp. pl. p.* 931. α, Napus ſylveſtris C. B. β Napus ſativa C. B. Icon ſylveſtris: Blackwell T. 224. Regnault *Botan.* le Navet; ſed ſuperior modo pars plantæ depictæ huc pertinet. Pl. biennis creſcens in inſula Gotlandia, Anglia, Belgio in arena littorali. Colunt copioſiſſime eam Belgi, Angli, Galli, Germani.

Culturæ modum deſcribunt cl. Liedbeck (in *Vetensk. Acad. Handl.* 1756. *p.* 27. *ſqq.*) & cl. Rozier (*Traité ſur la meilleure maniere de cultiver la Navette & le Colſat, à Paris* 1774.), qui & varios modos exprimendi ex ſeminibus oleum tradunt.

Semen) rotundum eſt, brunum, nucleum album oleo farctum includens. Olei præcipue cauſa colitur (nomine Rofolia Svecis, Rübenöhl Germanis notiſſimi). Quomodo exprimatur, ex indicatis fontibus petas. Vilius & parcius eruitur, niſi ſemen probe maturuerit. Nec ultra dimidium annum differri debet expreſſio, ne mucilago, quæ ineſt, ſiccescat. Frigida preſſio præſtat omnino, rancoris evitandi cauſa, (Rozier *l. c.*) calidæ. Maxime hoc oleum in uſum lampadum a plebe conſumitur, ſed ardens fuligine ſua gravat pectus & inquinat ſuppellectilem, ſtupaque dum extinguitur, graviter fœtet. Saponi inſuper viliori & opificiis laneis inſervit.

Sylveſttis ſtirpis ſemen magis acre altero, unde a Pariſienſibus præfertur. Sine damno vero utrumque ex apparatu medicaminum exulat. Exolevit merito ejus graſſantibus variolis & morbillis uſus, quo virus eorundem in aqua Cardui benedicti vel alia avertere olim tentavit plebs Danica (Sim. Paulli *Quadrip. bot. p.* 451.). In enervandis venenis, quibus illud oppoſuit Antiquitas, nihil præ aliis oleoſis prærogativæ habet.

Radices Napi ſylveſtris in Gotlandia ſponte edules & ſapidæ, etſi graciliores, quam cultæ, modo evellantur, antequam caulis emergat (Linnei *Gothl. Reſa p.* 238.). Alibi cultura eſculentæ fiunt. Ex denſius ſatis ſeminibus exiliores fiunt, & ſic quidem ad quorundam palatum ſapidiores. Ob dulcem ſuccum levare tuſſim, non abſimile vero eſt.

Pharm. Erucæ *Semen.*

292. *BRASSICA ERUCA*; foliis lyratis, caule hirſuto, ſiliquis glabris Linn. *Spec. pl. p.* 932. Eruca latiſolia alba C. B. Ευζωμον Dioſc. Icon: Regnault *Botan.* la Roquette

des

des Jardins. Pl. annua Helvetiæ calidioris, ad vias & in ſcrobibus creſcens.

Folia) recentia contrita fœtent inſtar aduſtorum pilorum, & acris ſaporis ſunt, unde inter condimenta ciborum & acetaria apud Italos (Raii *Hiſt. pl. p.* 806.).

Semen) ovale & nonnihil compreſſum, coloris rubicundo lutei. Saporis acris & amariuſculi, ut referat Sinapi, etſi debilius. Simili ratione ad condienda obſonia antiqui illud adhibuerunt, & in paſtillos cum aceto lacteque ſubegerunt, ut diutius ſervari poſſet (Dioſc. *L.* 2. *c.* 170. *p.* 146.). Salivam prolicit maſticatum & cuti applicatum eandem rubefacit. Sparſim memoratur vis ejus in ſcorbuto, pituita humorum & hydrope incipiente. Semen præterea, ut folia, veteres Veneri dicarunt, ad ſalacitatem exiſtimantes idoneum, (Dioſcorides, Columella, Martialis). Unde ſerius Confectionem magnanimitatis Mynſichti, Confectionem Diaſatyrii, aliaque id fecis plura, ſemen intravit. Sed non alia a ſemine exſpectari poteſt vis aphrodiſiaca, quam ab aliis plantis acribus volatile vehentibus, quæ, ut ſtimulantia quævis, nihil valent organiſmo ipſo generationis partium labefactato. Superfluum medicis.

CHEIRANTHUS.

Linn. *Syſt. veg. p.* 499. *Gen. pl. p.* 339.

Pharm. Cheiri *Flores*.

293. *CHEIRANTHUS CHEIRI*; foliis lanceolatis acutis glabris, ramis angulatis caule fruticoſo Linn. *Syſt. veg. p.* 500. Leucoium luteum vulgare C. B. Icon: Regnault *Botan.* le Giroflier jaune ou Violier. Pl. biennis, in ruderibus & aggeribus auſtraliorum Europæ regionum ſpontanea. Crebro in hortis colitur.

Flos) recens grato odore ſuo & fragrante violaceo recreat, & Varietas ejus colore aurantio, præcipue ſi plenus eſt, oculos oblectat. Sapor ejus ingrate amarus & ſubacris, odor vero ſiccando perit. Deſtillatione aquæ odorem impertit; decoctum, odorifera parte diſperſa, præter amarorem, ſalinas partes manifeſtat (Lewis *M. m. p.* 210.).

In oblivionem fere ſenſim apud medicos ſtirps tranſiit, licet tam flos quam aliæ ejus partes veteribus Græcis in pretio fuerint. Vim nervinam a multis flori adſcriptam fruſtra a ſicco iſto exſpectes, quum odora pars figi non poſſit; rectius reſolvens potentia & pellens in cenſum venit. Nam reſerare menſtrua & lochia pellere ubivis notatur, non diſ-

ſentiente ratione, pellere etiam partum perhibuerunt (Welſch. *Mictom. p.* 43.). Viſcerum itidem obſtructiones & humorum coagula ſubegiſſe, & ipſam maniam, vitio hujuſmodi hepatis ortam, curaſſe in fœmina, lego (Schulz *Diſſ. de ment. alienat. p.* 11.). Huic quidem ſuccus ex floribus expreſſus vino dilutus, & ſyrupo Capillorum veneris gratiæ cauſa permixtus, ingeſtus fuit, juncta ſimul Emplaſtri reſolventis ad regionem hypochondriacam applicatione.

Poteſt exhiberi flos in pulvere vel in infuſo aquoſo, inſtar Theæ, vel in vinoſo, item in ſucco expreſſo; quæ forma ſine emmenagogo præprimis placet Fr. Hoffmanno, prout ad obſtructiones hepatis in inveterato etiam ictero recludendas præſtantius nihil novit, quam hunc ſuccum bis de die cum cereviſia calida potum (Vid. El. *Diſſ. de præſtantia remed. domeſt.* §. 26.).

PRÆPARATA.

Aqua Florum Keiri) *Ph. W.* Obſoleta.

Oleum) *l. c. p.* 123. Coctione paratur. Extrinſecus in uterini ſanguinis emanſione & doloribus poſt partum inunctum.

b) SILICULOSÆ.

COCHLEARIA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 491. *Gen. pl. p.* 334.

Pharm. COCHLEARIÆ HORTENSIS *Herba*.

294. *COCHLEARIA OFFICINALIS*; foliis radicalibus cordato ſubrotundis, caulinis oblongis ſubſinuatis Linn. *Sp. pl. p.* 903. Cochlearia folio ſubrotundo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 100. Regnault *Botan.* l'herbe aux cuilliers. Pl. biennis ad littora maris Angliæ, Belgii & regionum Europæ magis ſeptentrionalis, creſcens, ſed & alibi a mare remotius, ut in rupibus paludoſis & aggerum foſſis Helvetiæ (Hall. *hiſt. ſt. helv. n.* 503.). Colitur vero in hortis pharmaceuticis facili negotio, ſponte quoque ſeſe diſſeminat.

Et hacce culta acquieſcere plerumque oportet extra ſolum natale ſtirpis, idque fit abſque ullo virtutis diſpendio. Nam quæ Hafniam in conſerva ex Grönlandia transfertur (V. cl. Lange verſio Germ. libri Lind's *Eſſay of preſerving the*

the Health of Seamen pag. 152.), paucis modo ſufficere poteſt. Differt tamen a præfixa ſpecie ad mentem quorundam illa, quæ remotiſſimis ſeptentrionis regionibus in Spitzbergen (Martens *Spitzb. od Grönländ. Reiſe-Beſchr. p.* 45.), Grönlandia (Egede *gamla Grönland p.* 48.), creſcit, & gratior ſapore, amaro-dulcis atque mitior deſcribitur, ut et inſtar acetarii oblectamenti cauſa ibidem ingeratur.

Herba) recens noſtræ, h. e. folia cum petiolis decerpta, acris cum amaritie, &, ſi conteritur, naribus volatile aliquid offert, ut affines. Oves avide quidem in Islandia herbam devorant, indeque valdopere pingueſcunt, ſed caro inde acquirit ingratum ſaporem (Olafsen *Reiſe durch Island T.* 1. *p.* 257.). Expreſſione efficaces partes una cum ſucco eruuntur. Tranſeunt hæ in aquam & in ſpiritum vini maceratione prægreſſa. Sed ſiccatione foliorum vel evaporatione menſtruorum diſſipantur. Opus igitur recente ſtirpe, quod optimum, vel præparatis poſtea ſignificandis. In oleo autem eſſentiali latet volatile iſtud fugaxque, a quo tota fere ſtirpis virtus dependet. Hoc exigua quantitate deſtillatione cum aqua ſurgit. Adeo ſubtile eſt, ut unica ejus gutta ſpiritu vini ſoluta vel ſaccharo excepta unciis ſexdecim vini vel alius liquidi odorem & ſaporem Cochleariæ impertiat. In aqua autem ſundum petit (Cartheus. *M. m. T.* 1. *p.* 473. Lewis *M. m. p.* 225.).

Quæ ſupra (ſub *n.* 281.) adverſus alcali volatile, cui adſcribunt multi virtutem ſtirpium naſturcini ſaporis odorisque, monui, ad Cochleariam etiam pertinet. Nam aqua ejus deſtillata concentratiſſima ſyrupi violarum colorem nullo modo mutat, ſuccus ejus expreſſus hunc obſcure rubrum reddit; nulla ebullitio ex aqua ejus deſtillata cum acido quodam minerali vel aceto mixta enaſcitur; nec cornu cervi uſtum ſpiritu vitrioli ſolutum ex affuſa aqua deſtillata præcipitatur; affuſo licet aquæ ſpiritu ſalis odor priſtinus ſervatur; ita & ſolutio mercurii ſublimati corroſivi ex inſtillata aqua nullam mutationem ſubit, Altmann *Diſſ. de pl. antiſcorb. Exp.* 1-8.). Imo Cochlearia cum carne bubula mixta intra quinque horas fermentationem etſi modicam ſubit, quin triginta horas poſt mixtionem & diutius ſervat acorem, qui coagulo lactis quod inducit extra dubium ponitur, & carnem diu a putredine tuetur (Pringle *Diſ. App. Exp.* 35.). Hoc tamen acidum, fugax, nuncupat ill. De Haen (*Rat. med. P.* 8. *p.* 235.) in alcali mox degeneraturum.

In ſcorbuto primaria ſtirpium omni conſenſu eſt. Multæ in itinerariis cll. V. Linſchoten, Maartens, Egede, Anſon rel. leguntur hiſtoriæ hominum teterrimo ſcorbuto per longinquas peregrinationes marinas correptorum, ſed eorundem, poſtquam in terram delati fuerint, ſanatorum. Purio-

riori aeri, quo in terra gaviſi ſunt, merito partem curationis tribuas; ſed hi copioſiſſime ſimul ſtirpem comederunt, vel potius devorarunt, vel inſtar acetarii ingeſſerunt. Mira omnino naturæ providentia, quod iis locis, in quibus ſcorbutus quam maxime affligit, & ſub iis conditionibus, quæ illi oportunitatem præbent primariam, medicinam tanti mali ultro offerat; prout in inſulis maris auſtralis Forſteri (*Reiſe um die Welt* p. 151.) ſtirpem, Lepidium oleraceum illis dictam, ſupparem illi virt te experti ſunt. Fuit nauta adeo jam morbo fractus, ut, quum ſocii pertæſi conſortii ejus eum in littus Groenlandiæ projeciſſent, ne manibus quidem Cochleariam decerpere valeret, unde pecoris inſtar ore depaſcere eam coactus, brevi temporis ſpatio convaluit (Bachſtröm *de ſcorb. p.* 8.). Magis vero arti conforme eſt, ſuccum expreſſum ingerere, vel ſolum, vel in connubio ſeri lactis, vel deficiente recens decerpta herba, conſervam. Ad acria & callida antiſcorbutica merito refertur, ut mitigare eam additis aliis, ſalva virtute, conſultum ſit. Hoc fine connubium acidorum eximium eſt, quæ & ipſa ſcorbuto adverſantur; ut vel inde pateat, diſcrimina in ſcorbutum acidum, alcalinum &c. infirmo fulcro niti. Groenlandi Cochlearia & Acetoſa junctim uſi ſunt, invitante ipſa natura, quæ utramque mixtim inter illos copioſiſſime profert (Barthol. *Act. med. Hafn. T.* 1. *p.* 35.), ſed quod minus probo, ut condimento juſculi, quod ex carne cum avenacea vel hordeacea ptiſana pararunt. Placet utriuſque herbæ miſcela & exercitatis medicis (V. Swieten *Comment.* T. 3. *p.* 630.), nec minoris faciendum additamentum ſuccorum Limoniorum vel Aurantiorum. Ejusmodique miſcelas ſtirpis cum Acetoſella vel pomis aurantiis varia forma memoriæ prodidit Sydenhamus (*Oper. p.* 631.). --- Quum ſæpe præterea neceſſitas incidat, integris familiis idque egenis ſuccurrendi, cereviſia commendabilis, cujus dolio aliquot Braſſicæ rubræ capitatæ minutim conciſæ, Naſturtii aquatici vel Cochleariæ manipuli duodecim & Raphani ruſticani libra una immiſſa; & hocce quidem liquido pro potu communi utantur (Swieten *l. c. p.* 625.). Islandis ferculis genus eſt Cochlearia conciſa & ſero lactis vel lacte, inſtar Braſſicæ comeſta. In aliud tempus ſervant herbam per ſtrata in magnis vaſis conditam (Olafsen *l. c.*).

In rheumatiſmo vago, ſive ut Sydenhamus eum vocat, ſcorbutico plurimum præſtitit eo auctore (*Oper. p.* 278.). Electuarium ex conſerva Cochl. hort. rec. unc. ij Acetoſell. unc. j pulv. Ari compoſ. drach. ij (vel Rad. Ari rec. Gi Arab. ana tantum, Lewis) cum ſ. q. Syr. cort. Aurant. ut F. Elect. cujus drachmæ duæ ter de die per menſem integrum capiendæ cum aqua antiſcorbutica & aromatica.

Effi-

Efficaciam ejuſdem confirmat cl. Lewis (*M. m. p.* 224.) multiplici experientia. Ad celandum ingratum ſaporem herbæ nux moſchata maxime opportuna eſt. --- In exulceratione oris ſcorbutica confert ſuccum applicare tantillo aluminis miſtum.

Verus licet ſcorbutus in urbibus rarior morbus ſit, quam empiricorum vulgus putat, vi tamen ſua aperiente, & per ipſa nervorum ſtamina penetrante & antiſeptica, ſuppetias in aliis quoque morbis fert. Nec parum potentiæ in lotio pellendo habet. In paralyſi nominatim & extrinſecus in gingivarum affectionibus, præparatorum varia forma, egregio auxilio eſt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Conſerva) *Pharm. omn.* Hac forma ſtirps ſine magno virium diſpendio ſervatur.

Spiritus) *Ph. W. p.* 190. Deſtillatione herbæ recentis cum ſpiritu vini & aqua paratur. Recipit vires plantæ & ſervat, modo vaſa bene obturentur, nam valde volatilis eſt. In ſcorbuto tamen pro uſu interno poſtponendus herbæ recenti; calidus enim nimium eſt. Flatus etiam diſſipat, & urinam movet. Triginta ad ſexaginta guttæ aqua dilutæ dantur. Ad ulcera oris melle miſtus confert. Intrat varias eſſentias, ut Eſſentiam antiſcorbuticam) *Ph. W. p.* 77. & Eſſ. antarthriticam). I. M. Hoffmann, *l. c. p.* 76., obſoletas.

Spiritus antiſcorbuticus ſ. Mixtura ſimplex antiſcorbutica Drawizii) *Ph. W. p.* 198. Deſcriptus ab auctore in libro *vom ſchmerzmachenden Scharbock p.* 159. Fit ex ſpiritu Tartari & ſpiritu Cochleariæ, quibus Vitriolum ad rubedinem calcinatum irroratur, ſuccedente digeſtione & deſtillatione. Valde volatilis eſt nervoſque vellicans, ut olfactus ſternutationem moveat, & ſapor vix feratur, niſi eandem quantitatem ſyrupi grati, ut Cinnamomi, admiſceas. Præter vim in ſcorbuto, cui auctor præcipue adhæſit, laudabilis maxime in paralyſi recente, contra quam & pretium aſſignavit ſummus Werlhofius (*Obſ. de febr. p.* 145.) exemplis in medium prolatis. Ipſe in nobili juvene hemiplegia ſubito cum jactura loquelæ correpto, præmiſſis neceſſariis eximium ejus effectum vidi, ut nonniſi balbuties & levis claudicatio pedis ſupereſſet. Prodeſt & in febribus intermittentibus ſpleniticorum & ſcorbuticorum, languente digeſtione ciborum a ſaburra viſcida, biliosa, putrida (Werlhof *l. c.*); item in vomitu habituali biliosæ materiæ, qui & in homine ſeptuagenario majori, eodem ſupra octo menſes afflicto ceſſavit (Werlh. in *comm. Nor.* Vid. *Oper.* Ed. Wichm. *p.* 738.).

738.). Miſcelæ cum ſyrupo guttæ triginta omni trihorio dari poterunt cum aqua ſimplici. Drawizius largiorem doſin propinavit.

Pharm. Raphani Rusticani s. Armoraciæ *Radix*.

295. *COCHLEARIA ARMORACIA*; foliis radicalibus lanceolatis crenatis, caulinis inciſis Linn. *Spec. pl. p.* 904. Raphanus ruſticanus C. B. Icon. Regnault *Botan.* le Raifort ſauvage. Pl. perennis, locis humidis ad foſſas, piſcinas, rivulos creſcens.

An ſit ραφανις ἀγρια Dioſc. nondum conſtat.

Radix) cylindrica, brachium craſſa, ramoſa, alba. Recens tam acris, ut guſtata linguam fauceſque moleſte pungat, lacrymas excutiat, nares fortiter feriat, ſed effectu fugaci; cuti impoſita eandem rubefaciat. Odore inſtruitur volatili, ſtimulante. Amittit, ut commune in hac familia eſt, haſce dotes ſiccatione vel coctione, involvitur & acrimonia ejus oleoſis. Hinc ſi raſa tyrocneſti intinctui ciborum, carnis, piſcium inſervire debeat, mitigatur coctione, vel butyro liquefacto vel lacte vel amygdalis. Sic crebro in menſes transfertur, flatulentia ſua & ructibus ſuballiaceis imbecilli ventriculo moleſta.

Acris & volatilis ejus pars tam deſtillatione quam infuſione aquam vel ſpiritum vini ingrediuntur, & una cum aqua deſtillando aſcendit olei exiguum ſcil. $\frac{1}{256}$, ſed valde acris odori & penetrantis, quod ipſum in aqua fundum petit. Aqua deſtillata ſigna alcali volatilis contenti manifeſtavit cl. Wiegleb (*Veb. d' alcal. Salze p.* 196.), eaque plura, quo ſaturatior fuerit.

Redeunt hic vires, incidens, antiſcorbutica & diuretica, toties de affinibus laudatæ.

Antiſcorbutica eminet, innumeris experimentis confirmata. Sufficit illam vino vel cereviſia ſolam infundere Barthol. *Act. med. Vol.* 4. *p.* 130.). Cereviſiam magis compoſitam paullo ante indicavi. In Svecia ſerum lactis inde fit, Armoraciæ raſæ & aceto irroratæ lac coctum affundendo, caſeumque auferendo (Linn. *Fl. Svec. n.* 580. & litt. ad cl. Lind in *Treatiſe on Scurvy p.* 264. *ſq.*). --- Syrupum frigide factum in aſthmate thoracis ſcorbutico divinam medicinam vocat ill. vir (Linn. *loco* proxime *cit. p.* 265.). --- Scorbuticæ naturæ ſine dubio fuit rheumatiſmus, qui ſucci cochleari mane capto curatus fertur (Lange *miſc. verit. med. p.* 40.). Ruſſi oleum ejus in rheumatiſmis, affectionibus ſcorbuticis & ulceribus pertinacibus ad guttas triginta ingerunt, & extrinſecus illinunt (Sam. Gottl.

Gmel.

Gmel. *Reiſe T.* 1. *p.* 11. *ſq.*). --- Arthriticis quoque ſolatio eſt. Decoctum ejus lacte paratum & per quatuor hebdomades in lecto potatum, ut ſudor probe erumperet, dolores artuum vagos diuturnos ſopivit (Rayger in *Eph. N. C. Dec.* 3. *Ann.* 3. *p.* 244.). Magis diſcrepat a vulgari modo radicem exhibendi is, quo ejus in exiguas particulas ſectæ omni mane per menſem cochlear unum majuſculum abſque maſticatione deglutiatur, inſuper bibendo decocti ſummitatum Iuniperi libram dimidiam. Crebra experientia ſic ſucceſſiſſe in arthritide & ſcorbuto narratur. Quod metuiſſes, ne ventriculo roſionis ſenſum inferret, expreſſe negatur, niſi ſub finem curationis (Auctor ejus eſt cel. Bergius in *Mat. med. p.* 559.).

Lithontripticis quidam Armoraciam annumerant. Non quidem huic rei favent experimenta cum decocto radicis & calculis e corpore humano exemtis a cl. Lobb deſcripta (*de diſſolv. calculos p.* 89. *Exper.* 96. 97.) vitio forſitan, ut opinor, menſtrui non ſatis commodi, vel quod ea calculi ſpecies experimentum caſu ſubierit, quæ ſua natura Armoraciæ vim eludit, nam non omnes eodem remedio ſubigi ſeſe patiuntur. Nec magis favet experimentum cl. Hales (*Stat. Eſſ. Vol.* 2. *p.* 215.), qui calculum in pulte ceparum emolliri vidit, licet Armoracia in alterum unius ejusdemque hominis calculum plane nullum effectum exſereret. Caſus tamen ſenis calculoſi huc pertinet, qui poculo vini, in quo hæc radix intra linteum macerata, mane & veſperi epoto intra triduum eo pervenit, ut nullo amplius dolore ex hacce cauſa vexaretur (Io. Bauh. *Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 852.).

In hydrope deobſtruendi ſua & diuretica potentia multum valet. Confert eo fine itidem vel ſuccus cum ſaccharo vel vino remixtus (Heiſt. *comp. med. pract.* p. 212.) vel & cereviſia fortior acida Armoracia impragnata (*Vet. Acad. Handl.* 1766. *p.* 231.),

Raſa demum radix recens ad unciam dimidiam cuti impoſita epiſpaſtica efficacia eminet. Poteſt etiam eo fine cum ſeminibus Sinapi contritis & aceto maceratis miſceri, addito fermento panis, q. ſ. ad conſiſtentiam cataplaſmatis. Ut ſimilia ſtimulat revellitque in ſoporoſis morbis, odontalgia, rel. Locus conſuetiſſimus, cui imponitur, plantæ pedis ſunt. --- Eadem lege operatur in odontalgia rheumatica ſedanda fruſtum radicis recentis gingivæ applicatum.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Raphani rustic.) *Ph. W. p.* 6. Recens omnino efficax.

Aqua compoſita) *Ph. Lond. p.* 57. *Edinb. p.* 30. Diverſa quodammodo utriuſque compoſitio, utramque vero intrat Armoracia, Cochlearia, flavedo corticum Aurantiorum, digeſta cum ſpiritu vini: ut igitur ſua efficacia non careat.

LEPIDIUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 489. *Gen. pl. p.* 333.

Pharm. NASTURTII HORTENSIS *Herba*, *Semen*.

296. *LEPIDIUM SATIVUM*; floribus tetradynamis foliis oblongis multifidis, Linn. *Spec. pl. p.* 899. α, Naſturtium hortenſe vulgatum C. B. Eſt hæc Varietas foliis planis Καρδαμον Icon: Regnault *Botan.* le Creſſon Alenois. Pl. annua, ignotæ adhuc patriæ; niſi ſortan in inſulis freti Magellanici (V. Schoutenii *novi Freti detectio*) creſcat. Aſt colitur in omni horto culinari.

Grate enim in menſis pungit linguam recens Herba) in Lactucæ connubio, quam per ſe inſipidam, ut Dracunculus aliaque addita, ſapidam reddit & concoctu faciliorem. Sapor odorque idem, qui in hujus familiæ pleriſque, & pariter cum viribus ſiccatione igniſque vehementia fugax. Ea vero acrimonia illi ineſt, ut & inflammet & exulceret cutem. Nec diſcrepat a ſociis vi antiſcorbutica. Quin in eo præferenda hæc ſtirps, quod ſemina quovis anni tempore & facillimo apparatu germinent. Fieri hoc poteſt in goſſypio ſupra aquam in vaſe plano tenuiter expanſo, qua arte & ipſa aqua odore ſaporeque ſtirpis imbuitur & ſcorbuto adverſa redditur (Lind's *Means of preſerving the health of Seamen p.* 35.). Exoptatiſſimos effectus contra hunc morbum edidit in itinere Guilielmi Corn. Schouten in freto Magellanico hæc vel ſimilis planta, quam perſimilem Naſturtio noſtrati vocat editor itineris Schouteniani (*novi freti detectio p.* 35. 40. 41.) quæ fortaſſis fuit Lepidium oleraceum cll. Forſterorum. Wedelio (*Miſc. Nat. Curioſ. Dec.* 2. *Ann.* 6. *n.* 89. *p.* 178.) in hoc malo arriſit, herbam recentem carni vel ſuccum embammatibus addere, præprimis autem panem butyro oblitum foliis recentibus obtegere. — Pituitam præterea primarum viarum & pectoris herba ſolvit, & appetitum cibi comeſta excitat.

Ulteriori experientia explorandum, an tineæ capitis infantum herba vel trita vel frixa cum axungia porcina ſufficiat (Paraeus *Lib.* 16. *p.* 462.). Videtur morbus mere eſſe topicus, & notum, quam ſæpe optima alias quævis eludat.

Se-

Semen) exiguum, ruſeſcens, ovatum, lineatum. Acrius eſt herba, & emulatur ſenſu Sinapi ſemen maſticatum. Vix unquam vero præcipitur.

Lepidium latifolium L. cujus icon in Regnault *Botanique*, la Paſſerage, præcedente ſpecie longe mordacior, ut & inde Germanis Pfefferkraut dicatur. Plura vero licet medicinæ promittat, ad intinctus tamen unice hinc inde perennis hæcce planta colitur.

THLASPI.

Linn. *Syſt. veg. p.* 490. *Gen. pl. p.* 334.

Pharm. THLASPEOS *Semen.*

297. *THLASPI ARVENSE*; ſiliculis orbiculatis foliis oblongis dentatis glabris Linn. *Sp. pl. p.* 901. Thlaſpi arvenſe ſiliquis latis C. B. Icon: Blackwell. *Tab.* 68. Pl. annua, vitium frequens agrorum.

Herba) Allium ſpirat ſapitque, & hujus ſapore inficit lac, butyrum, caſeum, carnes boum & vaccarum, uti & ovium, ſi ea veſcuntur, qui vero ſapor intra triduum alio pabulo diſpellitur (Hagſtröm in *Vet. Acad. Handl.* 1750. *p.* 100.). Recens in cameras & lectos ſparſa cimices lectularios fugat (Tiburtius *l. c. p.* 1766. *p.* 269. *ſq.*). Amplius adhuc commodum præſtat in granariis, in quibus ſervata vermes frumento infeſtos fugat (Gadd *ſyſtematiska Inledning i Svenska Land-skotſelen T.* 3. *p.* 560. *ſq.*).

Semen) exiguum, nigrum, ſubrotundum, nonnihil compreſſum & ſtriis concentricis notatum. Acre nonnihil & amaricans, odoris alliacei. Angli plerumque illi ſubſtituunt ſemen *Thlaſpios campeſtris* L. (Miller's *Botan. p.* 437.). Carere poſſumus utroque, quum proſtet Sinapi ſemen, nec niſi in Theriaca) prius dictum hodie uſurpatur. Spondet tamen aliquam vim in ſcorbuto & ad pituitam incidendam.

Pharm. BURSÆ PASTORIS *Herba.*

298. *THLASPI BURSA PASTORIS*; ſiliculis obcordatis, foliis radicalibus pinnatifidis Linn. *Sp. pl. p.* 903. Burſa paſtoris major folio ſinuato C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 729. Regnault *Botan.*, le Tabouret. Pl. annua, ubivis in ruderatis, ad vias, & in muris obvia.

Mitior licet Herba) affinibus, non diſſimulat tamen cognationem. Nam manifeſte extremi ramuli acres ſunt caloriſque ſenſum linguæ imprimunt, recte jam annotante Lobe-

belio (*Adverſ. p.* 76.). Non nigreſcit ſolutio vitrioli martis ejus connubio. Cadit igitur vulgaris opinio, quod refrigeret & adſtringat. Nec poſſum memet de adſcripta iſti in hæmorrhagiis cujuſcunque generis, uteri, pulmonum, renum narium, etiam externi corporis, poteſtate convincere, auctores etſi fere omnes (e. c. Schröder *Theſ. ph. p.* 544. Sim. Paulli *Quadrip. p.* 254. Boerh. *Hiſt. plant.* Chomel *Uſuell. T.* 2. *p.* 145. Geoffroy *M. m. Traité T.* 5. *p.* 400.) eandem referunt; quæ tanta adeo deſcribitur, ut herba axillis ſubdita vel nuchæ applicata vel manu retenta ſtillicidium narium cruentum ſiſtat. Par dubitatio animum ſubit circa diarrhœas & dyſenterias, quas compeſcere iisdem fontibus traditur. Effectus in gonorrhœa (Sim. Paulli *l. c.*.) eodem ſine dubio fulcro imbecilli ſuperſtruitur. Itaque ſuperflua.

ORDO XXIV.

PAPILIONACEÆ S. LEGUMINOSÆ.

LUPINUS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 545. *Gen. pl. p.* 371.

Pharm. LUPINI *Semen.*

299. LUPINUS ALBUS; calycibus alternis inappendiculatis, labio ſuperiore integro, inferiore tridentato Linn. *Spec. plant. p.* 1015. Lupinus ſativus, flore albo C. B. Icon; Blackwell *Tab.* 282. Pl. annua patriæ adhuc ignotæ, ſed in areis hortorum vulgare ornamentum.

Semen) grande, orbiculatum, compreſſum arillo albo, medulla flava. Sapor ejus amarus ingratus, qui vero maceratione in aqua calida perit. Tempore jam Galeni (*Alim.* 13.) & Plinii (*Lib.* 18. *cap.* 14.) vulgare cibi genus fuit hominum, quod hodie fere omnino negligitur. In Catalonia & Italia ſaginandis bobus inſervit (Chomel *Uſuelles*

T.

T. 3. p. 57.). Vanus itaque metus, ne interno uſu noxam pariat, quem quidam aluerunt (C. Hoffm. *de offic. L. 2. c. 135. p. 403.* Sim. Paulli *Quadrip. p. 89.*), tantoque magis, quum vix ulla inter papilionaceas exſtet venenata planta: flatulentiam autem gignere & copioſiori eſu obſtipare alvum facile largior. Lumbricos necare inteſtinales in pulverem contritum vel decoctum vel & in linimento extrinſecus applicatum plures recenſent; quorſum & refero Sim. Paulli (*l. c.*) hiſtoriam, quam ad probandam venenatam ejus naturam profert. Verior ejus indoles farinacea eſt, ut affinium, unde farina ejus aqua in cataplaſma cocta, vel varie mixta aceto, melle aliiſque pro reſolvendis vel emolliendis tumoribus commoda. Amarities ſimul ſemen ad abſtergendum idoneum reddit. Unde & decocto ejus cutis purgatur. Sed inter tot alia ſimilium virtutum haud injuria ſuperfluum ſemen cenſetur.

DOLICHOS.

Linn. *Syſt. veg. p.* 547. *Gen. plant. pag.* 372.

Pharm. SILIQUÆ HIRSUTÆ *Setæ.*

300. *DOLICHOS PRURIENS*; volubilis, leguminibus racemoſis, valvulis ſubcarinatis hirtis pedunculis ternis Linn. *Sp. pl. p.* 1019. *Syſt. veg. l. c. Mant.* 2. *p.* 441. Phaſeolus americanus folio molli lanugine obſitis, ſiliquis pungentibus, ſemine fuſco punctato Pluk. *Phyt. p.* 214. *fig.* 1. Conf. Iacqv. *Hiſt. ſtirp. amer. p.* 201. *Tab.* 122. & Kerr in *Med. Comment. Vol.* 2. *p.* 202. *ſqq.* ubi deſcriptio accuratiſſima Anglice concinnata. Creſcit in ſylvis & fruticetis Indiæ orientalis e. c. Bengaliæ, item Americæ auſtralis, ut in Guiana Belgica, item inſulis Caribæis.

Legumen ejus coriaceum, quatuor vel quinque pollices longum, craſſitie fere digiti in formam litteræ S tortum, obtegitur Setis denſis e ferrugineo ſubfuſcis & nitidis. Hæ vento detritæ pruritum moleſtiſſimum et urentem cuilibet animali, quod tangunt, excitant, ut & æthiopes & barbari, quorum cutis denſiſſima, eas reformident (Iacquin, Kerr.). Hinc & Bengalenſibus *Cadjuct*, Gallis in Caribæis *Pois à grater*, Anglis in Bengalia *Couhage* vel *Cowitch* vocatur.

Non dubito virtutem anthelminticam ad hanc ſpeciem referre, nixus ill. Iacquin & cl. Kerr deſcriptionibus, quæ & optime congruunt inter ſe & cum iſta cl. Bancroſt (*nat. Hiſtory of Guiana in Southamerica p. 53. ſq.*), qui poſterior quidem ſolus inter hoſce virtutem dictam memorat. Nec

ve-

veriti ſunt auctores libri *medical Commentaries* Dol. prurienti adſcribere illam. Ill. Bergius autem & in *Materia* ſua *medica p.* 605. & in litteris ad me datis, (*m. Martio a.* 1778.) declaravit, ad Dol. urentem Linn. ſe judice vermes necandi vim pertinere. Equidem pro pharmaceutico nomine elegi id, quo apud iſtos venit, qui ſyſtema non curant.

Quæ cl. Browne (*nat. Hiſtory of Jam. p.* 291.) de effectu plantæ *Cowitch* contra vermes narrat, nullius fere uſus ſunt, quum ſpeciem non definiens modo ſignificet, in inſulis Americanis ad ventum ex leguminibus ſyrupum anthelminticum parari. Setæ vero eorum unice adhibentur, frequentiſſime in Guiana & alibi, præcipue ab æthiopibus, infantibus non excluſis. Hæ ipſæ rigiditate & acumine ſuo mechanice lumbricos, nam ad hoſce unice hic reſpicitur, irritant & magna copia per alvum eliminant. Nam neque tinctura neque decoctum inde paratum eundem effectum præſtat (Bancroft *l. c. p.* 393.). Ne vero injuriam ſimilem ventriculo & inteſtinis, quam cuti, inferant, easdem cum ſyrupo vulgari commiſcent, ad compagem electuarii liquidi cujus cochleare pro Thea infanti bienni vel trienni, & dupla quantitas adulto, mane jejuno ventriculo datur, iterando hanc doſin diebus ſubſequentibus, ſubjuncta demum doſi Rhabarbari (Bancroft *l. c.*). Sunt & qui veſperi tantum ſetarum harum infanti ſeptenni vel octenni exhibent cum ſyrupo, quantum unum legumen erogat, & mane purgans ſubjungunt (Cochrane in *med. Comment. T.* 2. *p.* 83.). Millena vero experimenta docent, tutiſſime hanc medicinam ingeri, quod tanto magis mirandum eſt ſub empirica iſta praxi, qua plantationum domini ſemel intra tres vel quatuor menſes ſervis ſuis omnibus & ſingulis, & infantibus præcipue, abſque ulla neceſſitatis inquiſitione exhiberi dictum medicamen curant (Bancroft *l. c. p.* 391.).

SPARTIUM.

Linn. *Syſt. veg. p.* 553. *Gen. pl. p.* 368.

Pharm. GENISTÆ *Herba*, *Flores*, *Semen*.

301. *SPARTIUM SCOPARIUM*; foliis ternatis ſolitariisque, ramis inermibus angulatis Linn. *Sp. pl. p.* 996. Geniſta anguloſa & ſcoparia C. B. Icon; *Fl. Dan. Tab.* 313. Fruticulus in locis arenoſis & elatis temperatioris Europæ creſcens.

Hanc ſpeciem loco *Geniſtæ tinctoriæ*, quam officinis dicavit Linneus, multique alii poſt eum, ut Granzius, Vogelius,

lius, Bergius rel. propono, præeunte Hermanno, Chomelio, Geoffroy, Spielmanno, medicis Edinburgenſibus (etiam hodie in *Ph. Ed. noviſſ. p.* 17.), & indubia experientia cum Spartio capta. Non tamen repudio, ſal utriusque incineratione paratum, prout alia ſimilia vegetabilium, earundem virium eſſe.

In œconomia non deſpiciendus fruticulus, pro ſepibus vivis, quas ornat floris elegantia, ad alliciendas apes, pro foco, præter mox dicenda de floribus.

Foliis & Caulibus) ſapor amarus nauſeoſus ineſt, quem tam aqua quam ſpiritus vini contrahit. Et hæ quidem partes lotium copioſe movent, unde in hydrope aqua coctæ valde proſunt (Möhring *Act. N. C. Vol.* 5. *p.* 22.) Meadius caſus hydropis pertinacis decocto ſummitatum ejus viridium, ſeminibus Sinapi ſuperbibito, curati meminit (V. ſupra de ſemine Sinapi), quo ipſo tam lotium quam alvus uberrime mota. Sed frequentior eſt cinerum vel ſalis inde eliciti in hydrope uſus. Cinerum horum drachma una in tres doſes per diem diviſa, dein ad unciam dimidiam aucta, per lotii vias hydrope anaſarca magnæ molis liberavit fœminam graviſſime affectam (Monro *on Dropſy p.* 64.). Præſtat vero lixivium ex iisdem parare. Quod, præeunte eximio Sydenhamo (*Oper. p.* 497.), commode fit ex cinerum ejus libra una, vini Rhenani libris quatuor, infuſo pugillum unum vel alterum foliorum Absynthii vulgaris addendo; cujus liquoris unciæ quatuor ter de die potentur, donec tumor diſparuerit, ſicque hydropes, pro deploratis habiti, devicti fuerunt, qui ipſi etiam ob ægri debilitatem purgantia non tulerunt. Inferioris ſortis hominibus ſufficit lixivium ſaturatiſſimum aqua factum, ad libram unam vel duas per diem potatum, quo ipſo copia militum exercitus Svecici hydropem eluctata eſt (Odhelius in *Vet. Acad. Handl.* 1762. *p.* 82.). Subjungenda autem hiſce reſolvendo & lotium movendo egregiis, vel interpolanda commoda roborantia ſunt. Quum cinerum efficacia a ſale fixo, quod continet, dependeat, ſal Geniſtæ purum vino acidulo ſolutum eodem ſucceſſu hydropicis offertur.

Flores). Obſolevit fere plane hodie eorundem uſus. In Avernia & Aquitania jam dudum acetarii inſtar a plebe copioſe eſitati ſunt, & apud Brabantios nondum explicati, ſale & aceto conditi, capparidum in modum (Lobel. *Adveſ. p.* 407.), item apud Noricos (C. Hoffm. *offic. p.* 307.). Hæc non bene conciliantur cum aliorum effatis, quod per ſe ingeſti vomitum cieant, in decocto autem alvum moveant (Sim. Paulli *Quadrip. bot. p.* 72. Böcler in Herm, *M. m. T.* 1. *p.* 321.). Quæ ignominia huic ſtirpi illata inde videtur proveniſſe, quod eadem cum Spartio Dioſcoridis habi-

ta

ta fuerit. Nec infuſum ſummitatum florentium copioſe potum apud aſthmaticos quondam aliud effecit, quam lotii excretionem & ſcreatum liberiorem (Lewis *M. m. p.* 292.). Reliquas virtutes adſcriptas ſilentio prætereo, utpote fidis teſtibus deſtitutas.

Semen) ſubcylindricum, ſplendens, flavum, ſaporis dulcis, deſiit ſerius uſurpari. In decocto blande vomitum movere Lobelius (*l. c.*) auctor eſt.

GENISTA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 536. *Gen. pl. p.* 368.

Pharm. RHODIUM *Lignum*.

302. *GENISTA CANARIENSIS*; foliis ternatis utrinque pubeſcentibus ramis angulatis Linn. *Spec. veg. p.* 536. β. Cytiſus canarienſis ſempervirens & incanus Commel. *Hort. T.* 2. *p.* 103. *Tab.* 52. Arbor Hiſpaniæ & Canarienſium inſularum.

Incertum adhuc eſt, ex quanam ſtirpe hoc lignum ſit (Linn. *Diſſ. Obſerv. in Mat. med. p.* 7.), quamvis ill. præceptor Geniſtam dictam dubitanter in *Materia medica* Linn. (*Ed.* 1. *p.* 347.), confidentius in *Speciebus pl.* (*p.* 997.), & poſtea (*Diſſ. de Opobalſ. p.* 2.) ex Aſpalato quadam Brownii eſſe, propoſuerit.

Lignum), h. e. lignoſa radix, ex inſulis Canariis, Antillis & orientalibus quibusdam regionibus transfertur fruſtis nodoſis incurvis duris, unius vel alterius pollicis craſſitie. Extrinſecus coloris albidi, interne luteo rufeſcentis, odoris roſei, quem raſum præcipue ſpargit, ſaporis ſubamari reſinoſi. Flammæ admotum facile ardet. Quo gravius eſt, & quo profundiorem colorem præ ſe fert, eo præſtantius. Analyſin chemicam etiam Chambers (*De Ribes Arabum & ligno Rhodio, Lugd.* 1724. 4.) præſtitit. Aqua deſtillatione fragrante ejus odore imbuitur, & ſimul abripit etſi lente olei ætherei ſumme odori circiter $\frac{1}{32}$ (Cartheus. *M. m. T.* 2. *p.* 168.) vel $\frac{1}{50}$ (Lewis *M. m. p.* 354.) quod ſi modo lignum integræ notæ fuerit. Infuſione tam aqua quam ſpiritus vini adſciſcit odorem ſaporemque ejus. Extractum aquoſum nonnihil pungens & amaricans eſt, ſpirituoſum vero & de fragrantia participat.

PRÆPARATUM.

Oleum Ligni Rhodii deſtillatum) *Ph. W. p.* 129. Coloris initio eſt aurei, ſenſim rubicundi. Ut deſtillatione elici poſſit, lignum aliquot hebdomades antea aqua emolliatur, dein raspando ſuper rota ferrea cuſpidibus acutis inſtructa, & ope machinamenti, quod equus circumagit, voluta, comminuatur (Ferbers *n. Beyträge zur Mineralgeſch.* 1. *B. p.* 365.). Ob odoris gratiam pomatis, balſamis rel. additur. Vim analepticam conjectura promittit: nondum autem experientia evicit. Inter aliam farraginem in Pulveribus ſternutatoriis) *offic.* quibusdam occurrit.

ONONIS.

Linn. *Syſt. veg. p.* 541. *Gen. pl. p.* 370.

Pharm. ONONIDIS S. RESTÆ BOVIS *Radix, Herba.*

303. *ONONIS ARVENSIS*; floribus racemoſis geminatis, foliis ternatis, ſuperioribus ſolitariis, ramis inermibus ſubvilloſis. Linn. *Syſt. veg. p.* 641. Si verum eſſet Löſelii aſſertum, cui poſt *Floræ Svec. Ed.* 1. ſubſcripſerunt ill. Linneus, Hallerus aliique magni botanici, ſtirpem iuniorem inermem eſſe, adultiorem ſpinoſam: referendæ huc eſſent Varietatis nomine *α*, Anonis ſpinis carens purpurea C. B. *β*, Anonis ſpinoſa, flore purpureo C. B. Sed Raius, Govanus aliique, & noviſſime cl. Rezius experimentis ductus (in *Phyſ. Säl. lsk. Handl. P.* 1. *p.* 128. *ſq.*), diverſas ſpecies declarant. Officinis vero ſpeciatim dicata Ononis ſpinis inſtructa, cujus icon: Regnault *Botan.* l' Arrête-Boeuf ou Bugrande. Pl. perennis vel frutescens, vulgaris ad vias & in aridis.

Radix) pedem ſupraque longa, cylindrica, pollicaris craſſitiei, extus fuſca, intus alba, deſcendens, adeo tenax, ut, quod jam antiquis notum, aratro remoram pariat, ſaporis ſubdulcis; quidam nauſeoſum & ſubfœtidum deſcribunt (*New Diſpenſ. p.* 171.). Cortici ejus major vis inſidet (Sim. Paulli *Quadrip. p.* 224. Chomel. *Uſuell. T.* 1. *p.* 284.).

Rarius quidem hodie præcipitur radix, ſed hinc inde tamen ſeriori quoque tempore efficaciam ſuam, quæ in dubium vocari omnino cœperat, probavit; quin moleſte quidam ægri ex eadem affecti ſunt (Pfiſter Bergius *M. m. p.* 601.). Nempe aperiens & diuretica prædicatur, imo in calculo opportuna, præeunte veterum (Galen. *de ſimpl. L.* 8. Dioſc.

Mat. m. Lib. 3. *cap.* 21. *p.* 180.) laude. Involuntarium adeo lotii profluvium ex manipulo ejus uno in vini libra una cocto, & caſu ſingulari ob dyſuriam capto, legitur exortum (Lentil. *Miſcell. medicopract. p.* 277.), quod nimium mihi videtur. Vix ſuppar remedium in veſicæ vel renum calculo novit Sim. Paulli (*l. c.*), cui præconio etſi non adſentior, non dubito tamen ſabulum pellendo dolores a calculo mitigare poſſe. Et memorabile, medicum experientiſſimum (cel. Bergium in *M. m. p.* 600.) ſæpe in iſchuria ex calculo veſicæ levamen decocto attuliſſe, ubi alia non profecerant. Efficacia, quam quidam (Matthiolus in Dioſc. *L.* 3. *c.* 18. *p.* 501. Scultetus in *Obſ. n.* 74. Nebel in *A. N. C. Vol.* 2. *Obſ.* 3. *p.* 12. ſed hic poſterior quidem in connubio purgantium & emplaſtri diſcutientis, item Bergius *l. c. p.* 12.) pulveri tribuerunt in ſarcocele, majori jure ad hydrocelem referri arbitror, cum altero malo forſitan confuſam. Animadvertit & in eam laudem Pfiſterus (*de Hydroſarcocele* §. 50.), qui non in omnibus lotium moviſſe queritur. Hydroſarcocelen tribus caſibus omnino diſſipare contigit ill. Acrel. (Bergius *l. c.*). In pulvere igitur ad drachmam unam vel & in decocto aquoſo conducit, præcipue cortex ejus.

Herba) rarius adhuc decernitur. Decoctum hujus ex pugillo uno & aquæ libra dimidia modico igne paratum, & longa primum ſerie dein per intervalla mane potatum, homini diu calculoſo tam felicem præſtitit opem, ut quævis priſtinarum moleſtiarum ſilerent. An ipſa diatheſis calculoſa eo ſublata, dici nequit; certe nullum calculi veſtigium poſtea in cadavere exſtitit (De Haen *Rat. med. P.* 6. *p.* 289.).

VICIA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 552. *Gen. pl. p.* 376.

Pharm. FABÆ *Semen*, *Stipites*, *Flores*.

304. *VICIA FABA*; caule erecto, petiolis abſque cirrhis Linn. *Sp. pl. p.* 1039. Faba C. B. Κυαμος Græc. Icon: Regnault *Botan.* la Fêve de Marais. Pl. annua, in Ægypto & ad mare Caſpium in confiniis Perſiæ (Lerche in Linn. *Syſt. veget. p.* 554.) ſpontanea, colitur in hortis agriſque copioſe.

Semen) reniforme, compreſſum ex arillo craſſo gilvo & medulla alba, dum ſiccum eſt, conſtans, callo lineari inſidens. Maximum eſt indigenarum vel apud nos hoſpitantium

tium plantarum. Varietas ſemine minori menſas etiam delicatiorum intrat. Altera vero ſemine majori ægrius concoquitur & flatulentior, præcipue arillis nondum exuta. Utriuſque ſemen tam ante maturitatem, quam ſiccatum coctione prægreſſa editur. Præſtat vero ſeminibus tenellis veſci, utpote tenujoribus longe, & horum quidem legumina conciſa nonnulli ſimul comedunt. *Farina* ſeminum in officinis occurrit, & ut aliæ ſimiles Lupini, Ervi, Fœnugræci, Lentium, Orobi, frumentorum, calefacta reſolvit, cocta aqua vel lacte emolliendis & maturandis tumoribus inſervit. Sordes abſtergere cutaneas decoctam quidam volunt. Additur Farinis nomine quatuor reſolventium) venientibus.

Stipites). Incineratione copiam ſalis fixi largiuntur, quod, ut ſupra (*p.* 190.), ſub Spartio de ejuſmodi ſalibus generatim dictum, lotium potenter pellit. Confert eo fine cineribus infundere vel vinum vel aquam.

Flores). Recentes gratum, ad illum Lilii candidi accedentem, odorem ſpirant, qui vero ſiccatione perit. Aqua deſtillata olim inde parata, quam coſmeticam habuerunt, ſed immerito.

ERVUM.

Linn. *Syſt. veget. p.* 554. *Gen. pl. p.* 376.

Pharm. LENTIUM *Semen.*

305. *ERVUM LENS*; pedunculis ſubifloris, ſeminibus compreſſis convexis Linn. *Sp. pl. p.* 1039. Lens vulgaris C. B. Φακος Græc. Icon: Rivin. *Fl. irreg. tetrap. T.* 35. Pl. annua, in Gallia inter ſegetes, & in Valeſia in vineis ſponte creſcens, alibi in Europa copioſe in uſum culinarem in agris colitur.

Duplex ejus varietas: ſemine *α*, majori & *β*, minori (Icon utriuſque: Rivin. *l. c.*). Utrumque orbiculare compreſſum margine acuto, arillo cinereo bruno, medulla fuſca. Piſorum inſtar coquuntur lentes, non ingrati quidem ſaporis, ſed flatibus moleſtiſſimæ & difficillimæ concoctu, ita ut iis, quos debilitas primarum viarum tenet, integræ ſecedant, hinc nonniſi laborioſæ vitæ hominibus concedendæ. Flatulentia adeo equos necaſſe legitur (Ellis apud Hall. *fl. helv. n.* 421).

Abeſſe poſſent lentes commode ex foro medico. Merito hodie ridemus Arabum & ſequiorum quorundam in pellendis variolis, & morbillis laudem, quæ ſi quid veri involvit, hoc decocti unice calore, quantum capio, continetur. Plus

omnimo intereſt, ad fœdas poſt variolas cicatrices a facie arcendas, hanc decocto lentium, dum ſiccari incipiunt, crebrius fovere (Chomel, *Uſuell. T.* 3. *p.* 61.).

Farinæ ſeminum pretium ſub *n.* 197. jam ſtatui; ſed vix unquam hodie curatur.

Pharm. Ervi s. Orobi *Semen.*

306. *ERVUM ERVILIA*; germinibus undatoplicatis, foliis impari-pinnatis Linn. *Sp. pl. p.* 1040. Orobus ſiliquis articulatis, flore majori C. B. Icon; Rivin. *Fl. irreg. tetrap. Tab.* 61. Pl. annua auſtraliorum Europæ regionum & Orientis.

Alimentorum pro hominibus numerum olim auxit, ſed vetat ejus inſalubritas, nam panis ex ſemine vel ſolo vel cum Tritico coctus crurum imbecillitatem produxit, ut ſcipionibus binis inniti opus eſſet, vitio extenſoribus muſculis inducto (Binninger *Obſ. & Curat. med. Cent.* 5. *Obſ.* 70. *p.* 571, *ſqq.* Conf. Valliſnieri in *Galer. di Minerva T.* 4. *p.* 240.). Ipſos equos, qui plantam integram devoraverant, tanta crurum & tibiarum imbecillitas corripuit, ut vix inſiſtere pedibus poſſent, ſed per longum temporis intervallum contremiſcerent (Binninger *l. c. p.* 574.). Gallinas diſtenſione ingluviei ſemen necat (Roſſi *de plant. venen. p.* 39.). Nihilominus in Helvetia cum Lentibus & Viciis ſeritur (Hall. *ſtirp. helv. n.* 420.).

Superfluum inter medicamina, ut tamen *Farinæ* ejus virtus ſecundum *n.* 197. pariter djiudicetur. Hæc ſimiliter Farinis quatuor reſolventibus) adſcripta.

CICER.

Linn. *Syſt. veg. p.* 554. *Gen. plant. pag.* 377.

Pharm. Ciceris *Semen.*

307. *CICER ARIETINUM*; foliolis ſerratis Linn. *Sp. pl. p.* 1040. Cicer ſativum C. B. Ερέβινθος Græc. Icon: Regn. *Botan.* le Pois Chicke; item in Clewbergii *Diſſ. de variis frumentorum & leguminum ſpeciebus vet. teſt. Upſ.* 1760. Pl. annua, in agris Palæſtinæ, Hiſpaniæ, Italiæ ſpontanea.

Arilli Seminis) color variat; unde diſtinctio inter Cicer *album*, *rubrum*, *nigrum*; ad quam non video in uſu reſpici. Eſt ſubrotundo-nodoſum, cuſpide incurva, magnitudinis piſi, medulla flavicante. Tam eſcæ nomine, quam medelæ, jam antiquitus cognitum. Sunt (Bochartus in *Hieroz. P.* 2.

p.

p. 46. Shaw *Travels p.* 222. item Clewberg *l. c. p.* 38.), qui per vocem Kali in 2. *libro* Samuel. *cap.* 17. *v.* 28. ſecundo loco memoratam Cicer toſtum intelligunt; nam in univerſum illa in ſacris litteris toſtum, frictum ſive torrefactum eſculentum quoddam ſignificat (10. Geſner *Diſſ. Phytogr. ſacr. Spec. P.* 2. *p.* 10.). Quicquid ſit, fricti Ciceris tam Græci varii quam Romani meminerunt, tanquam cibi ſpeciei (Galenus. Bochart *loc. cit.*). Et adhuc hodie in plateis orientalium urbium copioſe in cupreis ſartaginibus & furnis ſemina hæc torrentur (Shaw *Travels l. c.*); nam coquendo non ſinunt ſeſe in pulpam redigi. Toſta Coffeæ non diſſimilem potum ſuppeditant (Reichart *Gartenſchaz T.* 5. *p.* 163.). Farinam quoque eorum in lacte elixatam, vel Cicera in aqua elixa vel alio modo præparata antiqui comederunt; valentius adeo nutrire, quam fabas, Galenus (*de alim. facult.*) affirmat, ſed itidem flatulenta. Tum quoque jam moris fuit, immatura & virentia ingerere, qui & hodie in Italia obtinet, ubi, ut in aliis Europæ auſtralis regionibus, pro uſu cibario ſeritur. Præſtant vero omnino in juſculis decocta. — Lotium pellere ſemina notatum, ut & exulceratam veſicam reneſq e lædant (Dioſc. *M. m. Lib.* 2. *p.* 126.). Hac vi unice niti videtur illis adſcripta, ſed non experimentis fidis confirmata, in calculo frangendo potentia. Nec illam evincit Augerianum remedium (Vid. Schultz *Diſſert. an dentur medicamenta calculum &c. p.* 24. *ſqq.*), quum decoctum Cicerum non ſolum, ſed inſtar vehiculi efficacioris remedii captum fuerit.

Farina ſeminum, ut ſimiles aliæ, pro diverſo externæ applicationis modo reſolvit, maturat. Sed obſolevit fere omnino in medica praxi.

GLYCYRRHIZA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 557. *Gen. pl. p.* 380.

Pharm. Glycyrrhizæ s. Liquiritiæ *Radix*.

308. *GLYCYRRHIZA GLABRA*: leguminibus glabris, ſtipulis nullis, foliolo impari petiolato Linn. *Syſt. veg. loc. c.* Glycyrrhiza ſiliquoſa & germanica C. B. Γλυκυρριζα Theoph. Γλυκυρριζα rel. Græcorum. Conf. deſcriptio amplior ill. Pallas in *Reiſe durchs Ruſſ. Reich T.* 1. *p.* 498. *n.* 120. Icon: Regnault *Botan.* la Regliſſe. Pl. perennis in Franconia, Hiſpania, Gallia inferiori, Italia, item in auſtraliori deſerto ad Iaikum Rutheniæ ſponte creſcens. Sed in Anglia, Lotharingia aliiſque locis copioſe colitur. In horto noſtro botanico floret quidem quotannis, ſed raro legumina format

Tranſlatio ejus difficulter ſuccedit ob fibrarum paucitatem.

Quum fructum referre Platani pilulas & aſperiorem ſignificet Dioſcorides (*Mat. m. Lib.* 3. *cap.* 7.): de *Glycyrrhiza echinata* Linn. eum loqui vero ſimile eſt, & hanc nominatim veteribus uſitatam. Cujus etſi radicem alterius vinci dulcedine & gratia Lobelius (*Adverſ. p.* 405.) aſſirmat, copioſe tamen ad Volgam effoditur, ac ex eadem in pharmacopolio Aſtrachanenſi tanta copia ſuccus paratur, ut imperio toti Ruthenico ſufficiat (Lerche in Gmel. *Fl. Sibir. T.* 3. *p.* 32.) Litteris d. 10. Nov. a. 1778. etiam L. B. De Aſch certiorem me fecit, utramque in Ruſſia jam pari paſſu & præſcriptionibus medicis & effectu ambulare. Quod & confirmat, quæ noviſſime in lucem prodiit, *Pharmacopœa Ruſſica p.* 25.

Radix) Gl. glabræ repens, ſed profunde deſcendens, tenax, pollicem vel infra craſſa, extrinſecus bruno fuſca &, dum ſicca eſt, rugoſa, interne flaveſcentis coloris. Tranſverſim ſecta, etiamſi ſicca, radios & vaſa ſuccoſa prodit, quæ majora & diſtinctiora ſub microſcopio in Hiſpanica radice, quam Franconica, apparent. Unde argumentum capitur haud improbabile, iſtam huic præferendi (Wedelii & Schmidii *Diſſ. de Glycyrrh. p.* 9. *ſqq.*) quæ, ſive Hiſpanica, & dulcedine reliquis antiſtat (Spielm. *M. m. p.* 456.). Sapor radicis dulcis, imprimis parte corticali, & nonnihil mucilaginoſus; diutius guſtata levem amaritiem præ ſe fert. Coctione ingrate amareſcit. Aqua extractum dimidii fere ponderis radicis eruitur; ſpiritu vini autem extractum, quod modo quartam circiter ejus partem conſtituit; quod ipſum prius dicto dulcius longe eſt, utpote non inſipida mucilagine commiſtum (Lewis *M. m. p.* 297.). Ab aliis dulcibus Glycyrrhiza in eo differt, quod difficile fermentationem ſubeat. Ore retentam ſedare ſitim vetuſtiſſima obſervatio eſt (Theophr. *l.* 9. *cap.* 13.), ut ideo ἄδιψον dicta. Succum eliquatum idem facere (Dioſc. *l. c.*). Unde hydropicis graviter ſitientibus eximium ſolamen radicis maſticatio affert, vetuſta pariter experientia (Plinii *Lib.* 22. *cap.* 9.), quam hodierna læte confirmat. Stimulos præterea acres involvit, fibras relaxat, exulcerata abſtergit, & aliorum dulcium in modum blande reſolvit. Frequens igitur ejus uſus eſt in tuſſi, raucitate, ſcreatu, in affectionibus pectoris imo inflammatoriis languente, in nephritide, ſtranguria, eroſionibus faucium. Pro hiſce ſcopis vel pulveri locus eſt, vel conciſa radix in infuſo theæformi cum aliis propinatur. Si decoquenda, nonniſi ad finem coctionis reliquorum addenda, ne amarities faſtidium pariat. Proſtat & copia præparatorum, in quibus crebrius, quam per ſe, ægris offeretur. Additur ſubinde radix aliis ad celandum ingratum eorun-

rundem ſaporem, prout pilulis pulvis vel eo fine inſpergitur, & ne inter ſeſe cohæreſcant. Quantum conferat, ut cortex Peruvianus gratius ingeratur, alibi jam ſignificavi (*App. med. T.* 1.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Succus vel Extractum) *Pharm. omn.* Iſti in Hiſpania parato prærogativa vulgo conceditur. Ibi in Catalonia præcipue ex radicibus ſiccatis aqua coctis expreſſione eruitur ſuccus & in extracti tenacitatem coctione ſpiſſatus ulterius ſolis vi denſatur. Forma ſubcylindrica venditur longitudine ſex pollicum, craſſitie unius vel majori foliis laurinis obvolutus, in fractura ſplendens. Dulcis ſaporis cum levi amaritie. Rejiciatur empyreuma ſapiens vel olens, & qui lingua diffluens fœces relinquit. Liberatus ab hiſce nova ſolutione & decantatione Succus Liquiritiæ depuratus (*Ph. Dan. p.* 249.) audit. Hac extracti forma omnium creberrime radix in uſum vertitur. In tuſſi & reliquis pectoris affectionibus dictis non privandum ſua laude, vel per fruſtula ore liquatum, vel in linctu oxymelle commixtum, vel aqua deſtillata ſolutum & aliis commodis mixtum. Pauperes utiliter decoctum avenæ, in quo ſolutum fuit, potant. Larga vero ejus copia requiritur, ad ſeſquiunciam per diem (Tiſſot *Avis p.* 181.). Inſtar ſuppoſitorii uſurpatum in hæmorrhoidariis ardorem ani levat (Störck *Unterricht für Feld- und Wundärzte T.* 2. *p.* 81.).

Paſta Liquiritiæ) *Ph. W. p.* 135. Ob decoctum radicis Gummi Arabico & ſaccharo a. l. junctum lubricandis faucibus & acri ſtimulo ad tuſſim vellicanti involvendo inſervit. Pertinaciori autem tuſſi non ſufficit.

Bacilli de Liquiritia albi ſ. Liquiritia alba cocta) *Ph. W. p.* 27. Conſtat ex G. Arabico, Speciebus diaireos & diatragacanthæ, radice Liquirit. & Amylo, addita demum copia Sacchari & mucilagine Tragacanthæ. In mitioribus faucium & pectoris affectionibus pariter locum habet.

Bacilli de Liqu. citrini). *l. c. p.* 28. Ex radice Liqu. Ireos Florent. Amylo, Croco, Saccharo cum mucilagine Tragacanthæ in ſuam formam redactis. Croco ob exiguam quantitatem nonniſi color, nec ulla anodyna efficacia, in hiſce debetur. Ob mucilaginem parciorem minus involvunt, quam præcedentes.

Trochiſci Bechici albi) *Ph. W. p.* 234. Ejuſdem fere compoſitionis, ac bacilli de Liquir. albi, & valor idem. Sed omitti hic poſſent ob defectum radicis Glycyrrhizæ.

Trochiſci Bechici Citrini) *l. c.* Proxime accedunt ad

nuperrime dictos ſelectu partium, ſed loco Amyli radix Liquiritiæ & Crocus adduntur. Prioribus efficaciores.

Trochiſci Bechici nigri) *l. c.* Accedunt ſemina aromatica Aniſi & Fœniculi & ſuccus Liquiritiæ, unde color nigricans. Efficacius reſolvunt, quam reliqui.

Syrupus Glycyrrhizæ) *Ph. W. p.* 211. Compoſitus juſto magis, radicem Glycyrrh. herbaſque capilli Veneris & Hyſopi comprehendit. Dictis pectoris vitiis dicatus, rarioris hodie uſus.

Unguentum de Liquiritia) *Ph. W. p.* 244. Obſoletum. Plurimum vis a Nihilo albo, Ceruſſa & Camphora in excoriationum & fiſſurarum ſanatione, contra quas laudatur, derivanda.

Elixir pectorale Regis Daniæ) *Ph. W. p.* 54. Simplicius occurrit in *Ph. Dan. p.* 149. Elixir pectorale Wedelii) *Ph. W. l. c.* Species Tragac. frigid.). *Ph. W. p.* 180.

Pharm. Ruth. GLYCYRRHIZÆ *Radix.*

309. *GLYCYRRHIZA ECHINATA*; leguminibus echinatis, foliis ſtipulatis, foliolo impari ſeſſili Linn. *Syſt. veg. p.* 557. Glycyrrhiza capite echinato C. B. Conf. prolixior deſcriptio cel. Pallas in *Reiſe durchs Ruſſ. T.* 1. *p.* 498. Icon: Jacqu. *Hort. Vindob. Tab.* 95. Pl. perennis, cr. in auſtralioribus regni Ruthenici & Apulia. In horto noſtro quotannis flores maturaque ſemina fert.

Commode ſubſtituitur in Ruthenia præcedenti ſpeciei; de qua re vide ſupra *p.* 196.

ASTRAGALUS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 566. *Gen. pl. p.* 385.

Pharm. TRAGACANTHÆ *Gummi.*

310. *ASTRAGALUS TRAGACANTHA*; caudice arboreſcente, petiolis ſpineſcentibus Linn. *Sp. pl. p.* 1073. Tragacantha C. B. Du Hamel *Traité des Arbres T.* 2. *p.* 343. *cum fig.* Icon: Regnault *Botan.* la Gomme adragant. Frutex exiguus Gallo-Provinciæ, Italiæ, Siciliæ, Candiæ, ubi in monte Ida creſcit, & aliarum Orientis regionum.

Gummi) hoc ſponte æſtate adulta erumpit per corticem ex trunci & ramorum medulla, uti & interſtitiis fibrarum radiatim diſpoſitarum ipſius ligni, ubi coacervatum novo ur-

urgentis a tergo rivo ulterius propellitur. Qui mora & calore coiit gummoſus ſuccus, ulterius contactu aeris denſatur. Sicque laminarum rugoſarum, lineam plus vel minus craſſarum, inteſtinulorum inſtar contortarum, vel granorum forma ſæpe cavorum ſtirpi adhæret, ut ex icone Tournefortii (*Voyage du Levant T.* 1. *p.* 21.) cognoſcere eſt. Colore variat, unde diſtincto in *Tragacantham albam* & *flavam* ſ. *rufam*. Prior utpote purior unice in medicum ſcopum ſervari debet, altera ſordibus variis inquinata opificibus relinquenda. Transfertur utraque magna copia ex Turcia. Nam arbores Europæ vel nihil vel exiguum modo gummi ſuppeditant. Gummi probæ notæ ſubpellucidum, fragile, odoris ſaporiſque expers eſt.

Longe difficilius ſolvitur aliis gummatibus aqua & vix perfecte, nempe intumeſcit quidem & in majori copia aquæ agitatione ſeſe commiſcet cum eadem, ſed illa inde turbida evadit, & conciliata iſti quiete mucilago fundum petit, & aqua priſtinam limpiditatem recuperat. Hinc & mucilago ejus difficilius longe & minus conſtanter agitando oleum cum aqua copulat, quam illa Gummi Arabici, & ad combinanda balſama cum eadem per trituram largiori quantitate opus eſt, nec tam diu connubium iſtud perdurat. Nec tam apte acidum vitrioli obvelat (French in *med. Obſerv. and Inquir. Vol.* 1. *p.* 423. 425.)). Fruſtra & tentatum, triturando illam cum mercurio vivo conjungere (Plenk's *Art. d. Queckſilber zu geben*, *Exper.* 9. *p.* 28.). Frigida tamen aqua Tragacantham abſque prævia ejus in pulverem comminutione perfecta intra quinque vel ſex horas ſolvi poſſe, cl. Rutty (*Obſ. on the Lond. & Edinb. Diſpenſatories p.* 179.) aſſeverat. Drachma ejus una libræ uni civili aquæ ſyrupi ſpiſſitudinem inducit (*New Diſpenſ. p.* 136.). Vix unquam ſola exhibetur, ſed commiſta aliis, idque plerumque ſoluta, licet in pulvere minus faſtidii pariat. Ægre tamen in pulverem redigitur. Acrem ſtimulum, diarrhœam vel dyſenteriam ſuſcitantem, ut alia gummoſa, involvit, humores tenues incraſſat, jacturam glutinis naturalis cavorum, ut in ſtranguria inde orta, reſarcit, fiſſuras labiorum vel papillarum conſolidat. Mucilago ejus ad compingenda varia in trochiſcos, bacillos, pilulas, crebri uſus eſt. Additur & aliis, quæ acrimonia ſua infeſta eſſe poſſent, exemplo Trochiſcorum Alhandal, pilularum Werlhofii contra rabiem caninam, rel.

Simile Gummi ſuppeditat *Pterococci aphylli* Pall. (*Reiſe d. Ruſſl.* T. 2. *p.* 322. *Tab.* 5.) radix recens inciſa.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Species Diatragacanthæ frigidæ) *Ph. W. p.* 180. componuntur ex G. Tragacantha, Arabico, Amylo, Glycyrrhiza. Si ſemina quatuor frigida, ſuperflua, addantur, id pro deſiderato fiat, ne rancore, in quem iſta inclinant, pulvis noceat. Pulvis Diatragacanthæ *Ph. Ed. p.* 73. omittit G. Arabicum, utpote ſuperfluum: Pulvis e Tragacantha compoſitus) *Ph. Lond. p.* 89. præter dicta e *Ph. W.* Saccharum recipit. Species hæ demulcent, involvunt, & in tuſſi & diarrhœa crebro præcipiuntur.

Trochiſci) &c.

GALEGA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 565. *Gen. pl. p.* 384.

Pharm. Galegæ *Herba.*

311. *GALEGA OFFICINALIS*; leguminibus ſtrictis erectis, foliolis lanceolatis ſtriatis nudis Linn. *Spec. pl. p.* 1062. Galega vulgaris C. B. Icon: Miller's *Figures of plants Tab.* 137. Regnault *Botanique* le Galega ou la Rue de Chèvre. Pl. perennis, in Hiſpania, Italia, item in Rhætia & Scaphuſia creſcens.

Herbæ) odor ſaporque vix ullus, ut nec inde multas vires exſpectes. Nec experientia fidem aſſignat. In Italia folia loco acetarii ſunt (Chomel. *Uſuell. T.* 1. *p.* 400.). Enervare morſum venenatum ſerpentum perhibitum, a quo veneno extenderunt efficaciam ad miaſma malignarum febrium, quin ipſius peſtis, in ſucco vel decocto cum aceto vel ſudoriferis (Conf. de hiſce Caſp. Hoffm. *in med. offic. Lib.* 2. *p.* 305.). Et hujus in peſte virtutis exempla duo de conſerva ex foliis recentibus narrantur (Boyle *Works Vol.* 4. *p.* 292.). Memoratur & ſucci vis anthelmintica (C. Hoffm. *l. c.*). Hinc inde experientia clarus Anglus (Biſſet in *Med. Eſſays p.* 163. 170.) nuperius, oblivione fere data planta, infuſum Galegæ præcipit tanquam vehiculum aliorum remediorum, licet ſcopus ab illo non ſignificetur, in dyſuria chronica & chorea St. Viti.

TRIFOLIUM.

Linn. *Syſt. veg. p.* 1077. *Gen. pl. p.* 387.

Pharm. MELILOTI *Herba c. Floribus*.

312. *TRIFOLIUM MELILOTUS OFFICINALIS*; leguminibus racemoſis nudis diſpermis rugoſis acutis caule erecto Linn. *Spec. pl. p.* 1078. α, flore luteo; ſ. Melilotus officinarum Germaniæ C. B. Icon; Regnault *Botan.*, le Melilot. Pl. annua vel biennis, ad vias in collibus creſcens.

Varietas flore luteo manifeſte magis odora altera, albo inſtructa. Odor in ſiccata planta longe fragrantior, ſapor ſubamarus herbaceus. Acrem plantam contra ſuetam ſententiam habet Hallerus, ita ut caſu ſeſe admiſcens ſeminibus Lini in angina nocuerit (*Hiſt. ſtirp. helv. n.* 362.). Flores præferuntur vi foliis. Jumenta delectantur Meliloto, & horum in uſum in Anglia ſeritur (Raii *Hiſt. T.* 1. *p.* 951.). Vix unquam uſurpatur hodie interne, unde ſparſas laudes decocti in colica, inflammationibus imi ventris, retentione lotii, doloribus poſt vel ante partum, tympanite, fluore albo, non moror. Diſcutere extrinſecus applicatum, verius præconium; de anodyna autem vi & emolliente dubito. Sicca igitur epithemata vel fluida, uti & cataplaſmata, intrat. Addi clyſmatibus non repudio, ſi flatus ſint diſcutiendi. Præcipue vero pro emplaſtro ſui nominis colligitur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata) *offic.* nonnihil odora. Obſolevit.

Emplaſtrum de Meliloto) *Ph. W. p.* 67. Antiquæ originis formula, Galeni tempore prioris, ſed a Meſue aliiſque poſtea multipliciter mutata. Hinc & maximi in ejus compoſitione diſpenſatoriorum diſſenſus obtinent. Simpliciſſimum & vere nomine ſuo dignum eſt Emplaſtrum de Meliloto ſimplex) *Cod. med. Pariſ. p.* 145. ex ſummitatibus Meliloti, ſevo bovillo, reſina & cera. Prolixiora reliqua in *Ph. Dan. p.* 159. *Ph. Svec. p.* 102. & *Ph. W. l. c.* obvia, quæ omnia, etſi inter ſe diverſa, complectuntur varia diſcutientia & emollientia. Odorem gravem in univerſum ſpargit. Ad tumores diſcutiendos, vel emolliendos, præcipue glandularum maxillarium & parotidum, imponi ſolet. Quæ vires vero admixtis aliis potius quam Meliloto videntur adſcribendæ. Emplaſtro veſicatorio additum dolorem ex ejusdem effectu mitiorem reddit.

TRIGONELLA.

Linn. *Syſt. veget. p.* 576. *Gen. pl. p.* 388.

Pharm. FŒNUGRÆCI *Semen.*

313. *TRIGONELLA FOENUM GRÆCUM*; leguminibus ſeſſilibus ſtrictis erectiuſculis ſubfalcatis acuminatis, caule erecto Linn. *Spec. pl. p.* 1095. Fœnum græcum ſativum C. B. Icon: Regnault *Botanique* la Fenu grec. Pl. annua, creſcens in Galliæ auſtralis arvis.

Semen) oblongum, tereti compreſſum utrinque truncatum, bruno luteum, ſulco obliquo, Melilotum olens, amarum. Mucilaginem includit, tam copioſam, ut ſeminum uncia una aquæ unciis ſexdecim lentorem & mucilaginoſam naturam caloris ope conciliet (Cartheus. *M. m. p.* 177.). Extractum acquoſum $\frac{3}{4}$ circiter totius ponderis conſtituit, eſtque amaricans & odore ſeminum imbutum. Magis tamen ſaporem odoremque ſervat ſpirituoſum (Lewis *M. m. p.* 278.).

Rariſſime ore capitur in decocto vel infuſo, etſi mucilaginoſa natura & odor indicet præter vires mucilaginoſis communes reſolventem ſemini competere. Acquieſcunt vero fomento vel cataplaſmate ex farina ejus parato, quando emolliendi vel maturandi ſunt tumores, & clyſmate ad eluendam blande alvum. Et ne in hoſce ſcopos quidem crebro uſurpatur,

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Recipitur hoc ſemen in Unguenta & Emplaſtra varia, ut Oleum e Mucilaginibus *Ph. Lond. p.* 106; Unguentum Altheæ *Ph. W. p.* 239.; Emplaſtrum Diachylon ſimplex *Ph. W. p.* 63.

ORDO XXV.

LOMENTACEÆ s. PAPILIONACEIS AFFINES.

CASSIA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 326. *Gen. pl. p.* 206.

Pharm. α SENNÆ ALEXANDRINÆ *Folia*, *Folliculi*,

β SENNÆ ITALICÆ *Folia*.

314. *CASSIA SENNA*; foliis ſeiugis ſubovatis, petiolis eglandulatis Linn. *Syſt. veget. pag.* 327, α, Senna Alexandrina ſ. foliis acutis C. B. Moris. *Hiſt. cl. T.* 2. *p.* 201. *Sect.* 2. *Tab.* 24. *fig.* 1. β, Senna Italica ſ. foliis obtuſis C. B. Moris. *l. c. p.* 200. *ſ.* 2. *t.* 24. *f.* 2. Monographiam hujus, cum Icone eximia, præſtitit Salvador Soliva in *Diſertacion ſobre el Sen de Eſpanna*, *Madrid* 1774. Planta annua. Prior creſcit ſponte in Ægypto ſuperiori (Haſſelquiſt), etſi, quod mirum, ab Alpino non memoratur, & teſte Blondelio (in Savary *Diction.* 2. *p.* 1537.) etiam in Arabia circa Mocham. Alteram, quæ in Italia, item Gallo-provincia creſcit, ex priori fieri cultura affirmat cl. Govan in litteris ad Solivam *l. c.* qui ipſe rei ſubſcribit.

Brevius perfungar conſideratione *Sennæ Italicæ*, quæ quidem aliquando a mercatoribus alteri ſubſtituitur. Prærogativam Fallopius (*de ſimpl. purg. c.* 59.) Italicæ jam tribuit, utpote utplurimum recentiori & pro noſtra temperie aptiori. Plerique tamen auctorum virtute eam debiliorem altera declarant. Seſe opponit huic judicio Cl. Soliva, demonſtratum cupiens utrique eandem efficaciam competere, quin effecit ſua commendatione in Hiſpania, ut ibidem uberius Italica coleretur. Sufficere hanc ipſam, altera etſi nonnihil debiliorem, ita ut doſi quarta parte majori opus ſit, ulterius nupera experimenta numeroſa cll. Coſte &

Wil-

Willemet *Eſſais ſur quelques Plantes indigenes medicinales, à Nancy p. 25. ſq.*) edocuerunt, quin præſtare, quod torminum longe minus excitet. Uncia una hujus gummoſarum partium drachmas tres præbet, reſinoſarum ultra ſcrupulos duos. Infuſum ejus aquoſum nauſeoſi pariter odoris eſt; nec deſunt veſtigia olei iſtius paullo poſt de altera Senna deſcribendi. Infantibus hydropicis hujus drachmæ duæ ad unciam vel ſeſquiunciam in infuſo datæ. Nec nocuit puerperis partu difficili debilitatis (*l. c.*).

Subinde Sennæ, præcipue, Italicæ, foliis ſurrogantur folia *Coluteæ arboreſcentis*; arboreæ, foliis obcordatis Linn. *Spec. plant. p.* 1045. (Germanis Deutſche Senne), quod, quatenus fraus eſt, reprehenſione omnino dignum eſt. Attamen nec hæc contra quorundam opinionem (e. c. Löſeckii *M. m. p.* 126. *Ed.* 4.) purgandi poteſtate deſtituuntur; invento tanto majoris faciendo, quum in auſtralibus Europæ creſcens, hiemes noſtras in hortis facile ferat. Subſtitui veræ Sennæ poſſe, experientia ſua jam cognovit Th. Bartholinus (*Med. Dan. domeſt. p.* 229.). Nimia foliorum in aqua ebullitione purgandi perditur vis, unde infuſum præſtat, ſed non nimis forti expreſſione ſubjuncta, ne rudiores & reſinoſæ partes tranſeuntes tormina moleſta creent (Coſte & Willemet *l. c. p.* 27. *ſqq.*). Fumus foliorum inſtar Tabaci hauſtus pituitam oris & narium prolicit. Speciali caſu ſuperſtitem, poſt apoplexiam pituitoſam, gravitatem capitis cum mentis debilitate ſufflaminavit (*l. c. p.* 29.).

Sed transgrediar ad *Sennam Alexandrinam*.

Folliculi) ejus ſive legumina compreſſa ſeminibus oblongis hodie fere omnino ex penu medica exulant. Ab Arabibus autem, Serapione & Meſue, item ab Actuario, qui Græcorum primus Sennam memorat, foliis ſilentio preſſis, fructus unice mentio fit, tanquam purgantis eximii. Ad virtutes Mauhammedis pertinet, quod omnium primus Sennam produxerit & Tithymalo pro alvo eluenda ſubſtituerit (Reiske *Miſc. obſ. ex Arabum monumentis Leid.* 1746.). Galli inter nuperiores in uſum iterum folliculos revocarunt. Hique & a foliorum odore ſaporeque ingrato immunes ſunt, & minus quam illa torminibus ſubſequuturis moleſti (Spielm. *Mat. med. p.* 647.). Paullo vero debilius quam folia purgant (Lieutaud *Precis de la Matiere medicale pag.* 293.).

In Ægypto Sennæ mercatura nonniſi uni ex primatibus, cui ex pacto locata fuit, conceditur. Hic a ruſticis collecta folia recipit, deinque partitione in tres portiones facta, per Maſſiliam, Liburnum, Venetias, Europæis vendit (Haſſelquiſt's *Reſa p.* 535.).

Sapor Foliorum) nauſeoſus, amaricans, ſubviſcidus, odor pa-

pariter ingratus, præcipue ſi infuſum olfacias. Infuſum aquoſum coloris profunde lutei eſt. Nempe aquæ facile vires ſuas impertiunt, idque deſinita proportione tantum, ita ut non augeatur efficacia, etiamſi majori quantitate addantur. Drachmæ eorum duæ ſufficere pro aquæ unciis quatuor exiſtimantur (Grew *Eyperiments* in *Anatomy of plants*). Plus gummoſarum partium illis inhæret, quam reſinoſarum, ut adeo Neumannus (*Chemie B. 2. Th. 4. p. 220.*) ex uncia una foliorum extracti gummoſi unciam dimidiam cum granis decem, & ex reſiduo extracti ſpirituoſi gr. viginti octo elicuerit. Cartheuſerus (*M. m. T. 1. p. 583.*) autem illius circiter $\frac{1}{4}$, hujus $\frac{1}{8}$. Ratio & habenda eſt olei unguinoſo ætherei, cujus grana circiter ſeptem ex uncia una foliorum deſtillatione eruta, ſpecifico nauſeoſo odore & ſapore Sennæ imbuta, a quo & præcipua virtus purgans derivata (Charteus *l. c. p. 584.*). Experimenta plura chemica legi poterunt in Senneri *Diſſ. de Senna*, *Altdorf.* 1733. p. 12. *ſqq.*

Ad efficaciora, etſi paullo lentiora purgantia pertinent, crebroque etiamnum, præprimis ab Anglis & Svecis, præſcribuntur, parcius a Germanis aliiſque gentibus. Quamvis multi in acutis febribus imo inflammatoriis concedant, nolim in hiſce folia adhiberi, quoniam me etiam judice humorum circuitum accelerant & æſtum augent. Non ſuperfluam igitur habeo admonitionem a cl. Geoffroy (*M. m. Traité T. 3. p. 19. ſq.*) adjectam de omittenda Sennæ in hiſce febribus, item hæmorrhagiis & morbis pectoris adminiſtratione. Hinc & cl. Hillary (*Diſ. of Barbados p. 217*) nullo dyſenteriæ ſtadio, qualiſcunque ſit forma, eam probat, quum inflammationem augeat.

Flatus torminaque ciere, communis fere omnium querela eſt, quæ ipſa a tenerioribus hominibus ſub initium vel ſub vigorem effectus ſentiuntur. Vulgo Stipites) foliorum culpæ rei exiſtimantur: ſed liberant eos ab hac experimenta crebro a cl. Bergio (*M. m. p. 339.*) cum ſtipitibus ſolis aqua infuſis repetita, ſecundum quæ æque efficaces nec magis in torminibus excitandis infeſti, quam folia, agnoſcendi ſunt. Hinc & *Pharmacopœa pauperum Stockholmienſis* (*a.* 1776. p. 14.) præciſe foliorum cum ſtipitibus copulam requirit. Prævertitur vero hiſce incommodis vel ſufficienter Sennam diluendo vel addito aromate, vel ſi in decocto cum aliis deſideratur, addendo tantum Sennam ſub finem coctionis. Quod Braſilienſes Yquitayam ſ. Scrophulariam aquaticam L. eodem ſcopo adjicere ferantur, ſupra ſub *n.* 175. jam indicavi.

In pulvere rariſſime exhibetur. Sunt tamen, qui a ſcrupulo ad drachmam unam (Geoffroy) imo duas (Alſton) concedunt. Infuſum bulliente aqua factum optimam formam

con-

conſtituit. Pro colatura aquæ unciarum octo Sennæ drachmam unam ſufficere (Alſton *M. m. T.* 2. *p.* 228.), haud exiſtimaverim. Præſtat unciam dimidiam vel drachmas ſex Sennæ pro colatura unciarum ſex liquidi uſurpare, ſub acidi Tamarindorum vel cremoris tartari vel Citri, Mannæ, aromatis & ſyrupi cujusdam grati connubio, & hujus partitas doſes, donec effectus deſideratus contingat, capere. Ita cum gratiæ conſulitur tum virtuti, præeuntibus variis pharmacopoliorum Anglicorum formulis. Domeſticum eſt non ingratum, folia Sennæ in juſculo prunorum addito tantillo Cinanomi macerare. Coctione diuturniori decreſcit vis purgans. Nam extractum aquoſum inſpiſſatum vix tanta efficacia operatur, ac quarta pars infuſi vel decocti, unde paratum fuerit, vel æquale pondus foliorum in pulvere (Lewis *M. m. p.* 539.). Quibusdam & menſtruum ſpirituoſum placuit, quod ipſum iis opportunum, qui ſpirituoſis adſueverunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum Foliorum Sennæ) *Ph. W. p.* 92. Rari uſus, cujus, pretium jam determinavi. Nunquam ſolum, ſed mixtum cum aliis datur.

Decoctum Tamarindorum C. Senna) *Ph. Ed. p.* 56. Ex Tamarindis & cryſtallis tartari, coctis, additis dein foliis Sennæ, aqua Cinamomi, ſyrupo Violarum.

Infuſa) varia cum aqua: Infuſum Sennæ) *Ph. Ed. p.* 57. ex Sennæ foliis & Zingibere; Infuſum Sennæ commune) *Ph. Lond. p.* 62. ex Senna, cryſtallis tartari, ſeminibus Cardamomi; Infuſum Sennæ limoniatum) *Ph. Lond. p.* 63. ex Senna, flavedine corticum Limoniorum rec. ſucco eorundem Londinenſibus Medicis in haud exiguo pretio eſt.

Tinctura Sennæ) *Ph. Lond. p.* 72. ex Uvis paſſis, Senna, ſeminibus aromaticis & ſpiritu vini tenujori; Tinctura Sennæ compoſita), vulgo Elixir Salutis) *Ph. Ed. p.* 47. Mutata formula redit in *Ph. Ed. noviſſ. p.* 85.

Electuarium lenitivum) *Ph. Lond. p.* 97. Nonnihil diverſum illud *Ph. Lond. p.* 77. Nimia farragine diſplicet illud Florenzolæ) *Ph. W. p.* 47. Singula, inter varia alia blandiora purgantia, dulcia cum aromate & Sennam comprehendunt. Edinburgenſe præcipue eximium & grate purgans eſt, ſi repetitione opus, ad cochlearia duo pro Thea iteratis vicibus; vel ad unciam unam, ſi unum præbium placet.

Pharm. CASSIÆ vulgo s. CASSIÆ FISTULARIS
Angl. *Pulpa*.

315. *CASSIA FISTULA*; foliis quinquejugis ovatis acuminatis glabris, petiolis eglandulatis Linn. *Sp. pl. p.* 540. Caſſia Fiſtula Alexandrina C. B. Commel. *Hort. Amſtel. T.* 1. *p.* 215. *Tab.* 110. ubi ramus foliiferus modo depingitur. Caſſia Fiſtula Rumph. *Herb. Amb. T.* 2. *p.* 83. *Tab.* 21. elegantiſſima. Caſſia Fiſtula Chaiarxambar vocata Alpin. *de plant. Ægypti p.* 3. cum ic. *p.* 7. ubi totius arboris effigies. Conna *Hort. Malab. T.* 1. *p.* 37. *Tab.* 21. Arbor procera creſcens in India utraque & Ægypto.

Celebris ob Legumen), quod pulpam Caſſiæ pharmacopolis erogat. Eſt hoc teres ad pedem unum imo ſubinde duos longum & pollicem latum, interne ſeptis diſtinctum. Initio ex arbore pendens viride & molle, dein fuſcum evadit & nigrum lignoſumque. Inter ſepta includitur pulpa nigra dulcis, cujus unice cauſa fructus ſervatur, & ſemen durum in quolibet loculo, ſubrotundum compreſſum nitens ferrugineum. Indiæ orientalis legumina fiſtulas exiliores, tenuiores, glabriores conſtituunt. Quæ vero hodie in Europam mittuntur, ex America calidiori proveniunt. Proſtat inſignis arborum copia in inſulis St. Dominici & Ioannis de Portu, unde in Hiſpaniam transferuntur, & harum nulla in re cenſetur orientalibus fructibus virtute inferiores (Monardes *de ſimpl. med. p.* 370. *Ed.* Clus. Rumph. *l. c. p.* 84.). Quin brevitas viæ prærogativam illis præ hiſce afferre videtur, quippe quum iſtæ tanto recentiores haberi queant. Caſſia inſuper ab aliquot retro annis Maſſiliam translata ex Martinica unice proveniſſe fertur (Spielm. *M. m. p.* 621.). Interim ſunt, qui pulpam Caſſiæ Indiæ orientalis dulciorem minuſque acrem exiſtimant (Lewis *M. m. p.* 193.). In Ægypto legumina ante maturitatem decerpta in ædes arctiſſime clauſas transferuntur, & per ſtrata pedis dimidii altitudine interpoſitis foliis palmæ diſtribuuntur. Ianua optime clauſa die poſtero & ſequenti acervus aqua conſpergitur, & ſic per quadraginta dies ad nigredinem uſque relinquitur. Damnandus autem aliorum modus legumina in terram intra foveas deferendi. Cauſa cur domum tam arcte claudant ea eſt, ne aeris contactu fructus corrumpantur, id quod facile contingit (Alpinus *l. c. p.* 5.). Rejiciendi vetuſtate vitiati, quorum pulpa acidi vel alius peregrini ſaporis eſt, qui ſuperficiem valde rugoſam habent & pondere leves nimium ſunt. Ad paucos modo Europæorum ſpectat, virides & molles aqua parum coctos & ſaccharo conditos transmiſſoſque (Alpin. *l. c. p.* 4.) pro alvi ſolutione

ne in uſum trahere. Conſuetiſſima autem eſt ipſorum leguminum ſiccorum deſcriptorum transmiſſio. Pulpa ſi exſiccatur, ſtrepitum agitata edunt.

Ex hiſce contuſis coctione cum aqua calida eruitur Pulpa), quæ ipſa cribro ſetaceo trajecta ſpiſſatur, addito ſaccharo, in juſtam craſſitiem. Aliqua ejus pars ulteriori ſolutioni reſiſtit & in cribro remanet. Dulcis pulpa Caſſia per ſe eſt, quidam ſubacrem deſcribunt. Facile aceſcit, unde non magna ſimul quantitate parari debet, certe arctis vaſis ſervari. Spiritus vini lentius & difficilius eam ſolvit. Aſt Caſſiæ cathartica vis etiam in pulverem lignoſæ fructus partis cadit, quod in ſimiis caſu obſervatum, dein ſtudio in hominibus exploratum, ut adeo efficacior hæc fuerit reperta (Fallop. *de purg. c.* 35. *p.* 112.). Dum igitur pulpa extrahitur, coquendo quicquid efficaciæ tegmini ineſt ſimul eliciatur, neceſſe eſt.

An ſit Siliqua ægyptiaca Theophraſti (*C. B. Pin. p.* 403.) dici præciſe nequit. Alii inventum Arabum agnoſcunt, quorum Serapion nomine *Eiarxamber*, Avicenna voce *Chaiarlander*, Caſſiam hanc nominat. Recentioribus Græcis & Actuario Κασσια μελαινα venit (Conf. 10. Bauh. *T.* 1. *pag.* 416.).

Blande pulpa alvum laxat & ſine torminibus vel exæſtuatione. Unde & infantibus & gravidis & ſenibus in omnibus acutis morbis ipſiſque adeo inflammatoriis impune & maximo commodo exhibetur. In febribus inſuper acore ſuo temperat, ſitim refrænat, bilem vitiatam corrigit. Nec opus eſt, quorundam exemplo reformidare illam in calculo, malo hyſterico, melancholia rel. Quod lotium ſub ejus uſu colore viridi, & majori copia ſi ſumatur, colore profundo bruno vel nigro tingatur, numeroſi quidem auctores narrant (V. e. c. Löſecke, Lewis). Mane jejuno ventriculo ſi ſumatur, lotium reddi nigrum Boerhaave (*Hiſt. pl. hort. L. B. P.* 2. *p.* 490.) tradit. Alibi (*Præl. acad. T.* 6. *p.* 319.) nigredinem & fœtorem lotii miſcelæ ex Caſſia & Rheo adſcribit. Saltim perpetua hæc decoloratio lotii ex Caſſia dici nequit. Defuit, ea ad unciam ſupraque in connubio Rhei data, teſte Gmelino (*Diſſ. de Rhab. p.* 30.). Nec invenis quidam, qui auctore cel. Bergio (*M. m. p.* 340.) unciam ejus qnotidie per tres dies continuos cepit, illam conſpiciendam dedit.

Raro pulpa Caſſiæ ſola præſcribitur, largaque ejus doſis ad alvum ſolvendam requiritur, pro adulto ſcilicet uncia una, ſeſquialtera, vel duæ, nauſeamque & flatus ex tanta copia plures queruntur & ideo dilui eandem ſufficiente aqua jubent. Cremor tartari vel ſal medium quoddam plerumque additur. In horum connubio & pulpa, prout in offici-

ficinis ſervatur, ſolvitur aqua ebulliente. Tartarum emeticum Caſſia admixta debilitari obſervatum, adeo ut illius grana quatuor & dimidium una doſi ferri poſſint (Malovin *Chimie Ed.* 1755. *T.* 1. *p.* 481.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pulpa Caſſiæ) *Ph. W. p.* 142. Caſſia extracta) *Ph. Dan. p.* 137. Supra ſatis deſcripta. Saccharum additur in conſervationem. Hinc ſubſtituunt Sveci (*Ph. Svec. p.* 147.) mel.

Electuarium e Caſſia) *Ph. Lond. p.* 96. Diacaſſia) *Ph. Ed. p.* 76. Recipit Mannam, pulpam Tamarindorum, Caſſiam, ſyrupum Roſarum ſolutivum.

Electuarium lenitivum) V. ſupra *p.* 206.

GUILANDINA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 329. *Gen. pl. p.* 207.

Pharm. NEPHRITICUM *Lignum:* BEEN *Nux*.

316. *GUILANDINA MORINGA;* inermis foliis ſubbipinnatis, foliolis inferioribus ternatis. Linn. *Spec. pl. p.* 546. *Mant.* 1. *p.* 379. Lignum peregrinum aquam cœruleam reddens C. B. Moringa zeylanica foliorum pinnis pinnatis flore majori, fructu anguloſo Burm. *Theſ. zeyl. p.* 162. *Tab.* 75. An huc Balanus myrepſica, ſiliqua triangulari, ſemine minori alato Breyn. *Prodr.* 2. *p.* 47? Muringu *Hort. malab. P.* 6. *p.* 19. *Tab.* 11. Morunga: Kellor: Rumph. *Herb. amb. Tom.* 1. *p.* 184. *Tab.* 74. 75. Arbor creſcens in Malabaria, Zeylona, Ægypto.

Prout & in hujus ſpeciei flore quædam adhuc obſcura ſunt (*Mant. cit.*): ita nondum conſtat, an lignum dictum ab eadem arbore petatur, ac nux. Quin nux a quibusdam ex planta, a præfixa diverſa deſumitur, quæ an congener, adhuc dubium (Linn. *M. m. p. ult.*), Hermannus (*Hort. L. B. pag.* 692.) hanc ſignificavit. Sequar in conjunctione utriuſque partis ſub eadem & hac præciſe ſtirpe ill. Linn. (*Mat. med.*), quem tot alii ante me hac in re ſequuti ſunt.

Dubium jam movet *Horti malabarici* auctorum & Rumphii, qui Aſiaticam arborem deſcribunt, ſilentium de ligno nephritico obſervatum. Præterea hoc ad nos transfertur ex nova Hiſpania, nec Oriente. Stirps apud Hernandez (*Mexic. p.* 119.) Coatlis dicitur. Lignum) ejus in officinis conſtat ex fruſtis tranſverſim ſectis, compactis, quorum extima

pars pallide flava, altera interior fuſco-bruna, inodoris, niſi limentur, ſub quo opere aromatici aliquid ſpirant, ſaporis amaricantis, ſubacris. Conciſum & aqua maceratum per horam dimidiam vel integram iſtam colore cœruleo dilutiori inficit, ita tamen ut aureus appareat, ultro lumini obverſo, cœruleus autem oculo inter lumen & vitrum collocato. Ita quidem plerique, Hernandez & Monardes (in coll. Clus. *de medic. exot. p.* 362.) autem unice cœruleum colorem memorant, ut diſtinguatur ab alio ſimili ligno, quod croceum colorem modo erogat. Plus de ligno nephr. extrahit ſpiritus, quam aqua, quæ tum colorem ſaturate brunum aſciſcit & manifeſte amara evadit, inſpiſſatum vero inde extractum magis adhuc amarum ſentitur & leniter adſtringens. Narrant cell. viri nuperrime dicti effectus ſalutares infuſi hujus in renum vitiis & urinæ difficultatibus, item iecoris & lienis obſtructionibus, in Hiſpania nova exploratos. Sed reticentur ab Europæis medicis, unde oblivioni hoc lignum tradium.

Nux Been), Græcis βαλανος μυρεψικη & βαλάνος αιγυπτια Latinis Glans unguentaria. Præmiſſa vox, vel Ben, Behen, originis Arabicæ eſt. Iuvenis adhuc arboris flore deſtitutæ effigiem & deſcriptionem præſtitit Aldinus (*Hort. Farneſ. p.* 72. *ſqq.*). Latent in legumine trivalvi, carne alba farcto, ſemina multa triquetra, putamine albido duro inſtructa, intra quod nucleus oleoſus, amarus. Stirps eorum in Zeylon, Arabia, Æthiopia, Ægypto creſcit. Duplex varietas ſeminis occurrit, altera *major*, altera *minor*, piſum majus æquans, quæ ipſa a Meſue jam notata a cl. Brückmanno (in *Diſſ. de nuce Been*, *præſ.* Heiſtero *Helmſt.* 1750. *p.* 11.) confirmatur. Major unice venalis proſtat, minor, in muſæis modo ſervata, creditur altera longe acrior eſſe.

Nuclei integri in Europa non in uſum trahuntur, nec recentes haberi poſſunt. Antiqui autem inde ſubverti ventriculum alvumque largiter ſubduci memorant (Gal. *ſimpl. L.* 6. Avicenna *Lib.* 2. *Tract.* 2. *c.* 82.), putaminibus adſcribunt amaritiem & adſtringendi vim, item in vitia quædam cutis abſtergenda & viſcera obſtructa reſeranda idonea judicant. Taceo alia non ſatis dilucide dicta vel imitatione indigna. Acrimoniam nucibus ineſſe, quæ primas vias vellicat, docet & exemplum pueri, qui iis loco nucum avellanarum comeſtis cum vitæ ſummo periculo alvum dejecit (Amat. Luſit. *Curat. med.* 63. *Cent.* 6.).

Maxime autem celebrantur nuclei ob *Oleum*, balaninum vel Ol. Been dictum quod expreſſione ex nucibus maturis deciduis excorticatis ab incolis montis Sinai necnon Ægyptiis elicitur, & ſenſim in Italiam transfertur. Ex libris octo cum drachmis quinque nucleorum unciæ triginta & dimi-

dia olei luteſcentis limpidi fere inodori & inſipidi (Geoffroy *M. m. Traité T.* 3. *p.* 254.) obtinentur. Quoniam ipſum odore deſtituitur & diu abſque rancore ſervari poteſt, Itali flores ſuaveolentes, ut illos Iaſmini, Aurantiorum, Violarum, Dianthi rel. eodem perfundunt, & ea quidem ratione ut, in vaſe ſupra latiori infra anguſtiori, craticulis ex ſetis equinis interpoſitis per ſtrata goſſypium hocce oleo humectatum & flores ſelecti collocentur (Conſ. Aldin. *Hort. Farneſ. p.* 79. ubi & *figura* vaſis & craticulæ), tum oleum, poſtquam odoras partes probe imbiberit, ex Goſſypio exprimatur. Additur & oleum ab Italis variis linimentis, unguentis, ceratis, pomatis, balſamis odoratis. Unguentariis cera alba & oleum balaninum baſis eſt omnium balſamorum fragrantium, cui olea deſtillata pro arbitrio inſtillantur.

Rariſſime hoc olum interne adhibetur, idque fieri poteſt in alvi obſtructione pertinaci. Externe autem cutem emollit, nitorem & lævitatem illi conciliat, ſopit pruritum ingratum, præcipue ſenilem. Cicatrices ex variolis inſuper delet illitum, cujus rei memorabilia exempla narrantur (Bruckmanni *Diſſ. cit. pag.* 27. *ſq.*).

MIMOSA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 767. *Gen. pl. p.* 548.

Pharm. Gummi Arabicum. Acaciæ Veræ *Succus.*

317. *MIMOSA NILOTICA*; ſpinis ſtipularibus patentibus, foliis bipinnatis partialibus extimis glandula interſtinctis, ſpicis globoſis pedunculatis Linn. *Spec. plant. p.* 1506. Acacia vera I. B. *Hiſt plant. T.* 1. *p.* 429. An Vesling. *pl. ægypt. cap.* 4. *Tab.* 50. in *Ed. L. B.* 1735? Acacia ægyptiaca Hernand. *mex. p.* 866. *c. fig.* Conſ. Mimoſa nilotica in Haſſelqu. *Reſa p.* 475. & Gommier rouge, Nebneb Senegalenſibus, Adanſon in *Mem. de l' Ac. d. ſc. de Paris* 1773. *p.* 4. *ſqq.* Arbor ſabuloſo ſolo creſcens in Arabia Petræa & Ægypto tam ſuperiori, quam inferiori, ubi vero non videtur eſſe ſpontanea. Creſcit & abunde in regno Senegalenſi, præcipue in inſula Sor & vicina inſula St. Ludovici prope oſtium fluvii Niger.

Quantum conſtat, Ακακια Dioſcoridis (*Lib.* 1. *cap.* 133.) eſt, qui & Gummi, κομμι, & ſuccum ex fructu memorat.

Arabes ex regione Tôr & monte Sinai uti & Habbeſch Gummi dictum Kahiram transferunt. Vendunt illud intra

pelles conſutas, quæ non aperiuntur, niſi mercede jam ſoluta, & lucri cauſa ſæpe ſilicibus, arena vel ligno addito pondus augent. Quotannis etiam copia in Africa collecta illud transfertur. Sed in Ægypto inferiori arbor ob debiliorem ſolis vim, gummi non fundit. Dein plurima pars Maſſiliam & Liburnum ulterius tranſmittitur (Niebuhr *Reiſebeſchr. n. Arab.* 1. *B. p.* 143.). *Gummi Thuris* (a portu in ſinu boreali maris rubri prope montem Sinai) vocant, quod ex montis Sinai confiniis affertur, eſtque hoc magis pellucidum albidum vel coloris omnis expers; *Arabicum* autem, quod per Suez (alterum portum maris rubri prope Kahiram) advenit, minus pellucens & coloris ferruginei vel griſeo flaveſcentis (Haſſelqu. *l. c. p* 477.). Copia hujus Gummi etiam tranſvehitur in Europam a Gallis ex ditione, quam poſſident prope fluvium Senegal, unde valor Gummi ex Arabia trauslati multum cecidit. Cl. Adanſon (*Mem. de l' Ac. d. ſc. de Paris cit. Comment.* 1.) diſtinguit Gummi, quod Mimoſæ genus ſuppeditat, in rubicundum & album. Rubicundum non uni modo arbori tribuit, ſed pluribus, & quidem, præterquam M. niloticæ, binis aliis Mimoſis, quas primus deſcribit nomine *Gonakè* (*p.* 14.) & *Siung* (*p.* 16.). Gummi ex M. nilotica ob amaritiem a Nigritis Senegalenſibus parcius uſurpari refert, quam album, ſed adſtringentem ejus vim magni fieri; Gummi Mimoſæ Gonakè eſſe magis rubrum magiſque amarum; Gummi vero Mim. Siung eſſe albicans, & parcius exundare idque exiguis lacrymis.

In officinis *Gummi arabici* nomine ſervantur fruſta ſubrotunda vel oblonga variæ magnitudinis, ſubinde iſtius luglandis, perlucida, ſubrugoſa, pallide flava; rufeſcentia, fragilia, fracturæ ſplendeſcentis, inſipida, indora. Sponte liquida forma promanat ex cortice trunci ramorumque arboris, aeris autem contactu ſolideſcit, Gummi Ceraſorum inſtar, in Senegallia exacto tempore pluvioſo & verſus florendi tempus (Adanſon *Mem. cit. p.* 8.). Ceſſat vero pluvia m. Decembri, quo prima collectio fit, altera fit m. Martio, quo ipſo ob caloris exſiccantem vim ad ervendum Gummi inciſionibus opus eſt (Demanet *nouvelle Hiſtoire de l' Afrique Françoiſe T.* 1. *p.* 56. *ſq.*). Figura varia dependet a loci, quo prorumpit, accidentali diverſitate, ut & *vermulari* quandoque forma prodeat.

Verum gummi eſt, nam ſolvitur aqua perfecte & ſolutio limpidiſſima exiſtit: ſpirituoſa autem vel olea illud non ſubigunt, nec ardet flammæ admotum, ſed intumeſcens in carbonem vertitur. Dupla quantitas aquæ in fluiditatem mucilaginis ſive ſyrupi craſſioris illud redigit (French in *Med. Obſerv. and Inqu. Vol.* 1. *p.* 41. Düttel. *Diſſ. de corpore gummoſo p.* 21.). Si quid indiſſolubile remanet, id partibus ad-

adventitiis tribuas, nam ſolutum juſta portione aquæ & colatum, ſi iterum calore indureſcit, puriſſimum Gummi eſt (Düttel *p.* 22.). Deſtillatum per ſe ex vaſe retorto, ut alia gummata, primum aquam limpidam erogat, dein acidam oleo tinctam, demum oleum ſpiſſum empyreumaticum cum tantillo liquoris alcalini; ex carbone ſalis alcalini parum cum nonnullis particulis ferreis eruitur: ut igitur aqua, oleum, acidum atque terra partes iſtæ ſint, quas in gummi quæras (*l. c. p.* 20.). Ulterius conſtitit, acida, e. c. ſpiritum vitrioli, deſtruere mixtionem ejus (quod quibusdam tamen aliter evenit), ſibi unire partes oleoſas, alcali autem additum novo motu excitato dejicere terram ab oleo liberatam (Id. *p.* 22. *ſqq.*); quæ ipſa in præſcriptionibus medicos ad additamentum attentos reddant.

In ſolvendis & aqua miſcendis variis corporibus, connubium cum aqua alias reſpuentibus, efficaciſſimum miniſterium præbet; quorſum olea expreſſa & eſſentialia, balſama, reſinæ, gummi-reſinæ, tincturæ reſinoſæ, pinguedines animales pertinet. Duplici vel triplici arte hoc ſuccedit. Una hæc eſt, quod mucilago ex una parte Gummi hujus & dupla aquæ paretur, & hæc nova aquæ quantitate diluta agitetur in phiala cum corpore ſolvendo, unde mixtura emulſionem referens emergit. Sic liquida varia, ut olea expreſſa ſive deſtillata, balſama, quæ inter balſmum Peruvianum, Copaivæ, Guiaci, ſubiguntur. Succedit & negotium, ſi phialæ, loco mucilaginis, pulvis Gummi hujus inditur. Alter modus tritura in mortario continetur, qua & ſolutio dictorum corporum perfici poteſt, duriora vero & tenaciora quædam corpora præciſe ea opus habent, tam ut ſubactio fiat deſiderata, quam ut connubium per juſtum tempus ſine divortio mixturæ continuet. Ea arte indiget balſamum de Mecca, Gummi Guaiaci, Benxoe, balſamum de Tolu, Myrrha, Styrax, qui quoad partem ſolvitur, Camphora, Cera, Sperma ceti, Moſchus, balſamum ſulphuris. Si quod horum corporum ſtatione iterum in miſcela divellitur, agitatione phialæ miſcibile iterum fit. Pro olei cujusdam expreſſi drachmis duabus ſubigendis, drachma una mucilaginis ejus & uncia una aquæ requiritur. Spiritus vini ſi additur miſcelæ, ut ſubinde factum eſt, hic non impedit connubium (French in *med. Obſ. & Inqu. Vol.* 1. *a p.* 413-425). Par eventus eſt cum Terebinthina (Barton, referente cl. Fothergill. *l. c. p.* 827.). Tritura cum mucilagine dicta æque bene ſuccedit in Gummi ammoniaco, Bdellio, Galbano, Myrrha, Opopanace, Sagapeno (Buchholz in *nov. Act. Nat. Curioſ. T.* 5. *a p.* 46-63.). Nihil vero valet in Lacca in granis (Buchholz *Exp.* 22.) ſubigenda. Jam dudum in praxi in quorundam hujus naturæ ſolutione Arabici Gummi adjumento uſi ſunt

 me-

medici, quorſum pertinet præcipue Camphora (Vid. e. c. formulæ in Collin *Obſervat. circa morb. P.* 3. *p.* 156. *ſq.*), Quod vero omnium minime exſpectaretur, eſt, quod hujus mucilaginis ope ipſe mercurius vivus aqua miſcibilis evadat. Auctor celebratiſſimi hujus inventi, cl. Plenck (*Neue und leichte Art, den mit der Luſtſeuche angeſteckten Kranken das Queckſilber zu geben, Ed.* 3. 1773. *p.* 23. *ſqq.*), mercurii drachmam unam cum Gummi Arabici in pulverem redacti drachmis duabus contrivit, addito ſenſim tantillo aquæ, donec mucilago griſea inde evaderet, aqua poſtea pro luis venereæ abſque ptyaliſmo (ut voluit) curatione diluenda; ſed de hiſce uberius capite de Hydrargyro. Superat longe G. Arabicum, hac vi ſubigendi difficulter ſolubilia, alia mucilaginoſa, ſcilicet ſyrupos viſcidos, quorum ſyrupus Altheæ antecellit, & G. Tragacanthæ, (V. ſupra *p.* 198.), uti & mucilaginem ſeminum Cydoniorum & gluten ex amylo (French *loc. cit. pag.* 423. Conf. & Buchholz *loc. cit.*). --- Maximi momenti res hæc mucilaginoſa miſcela eſt ob remedia iſta adminiſtrandi neceſſitatem. Præſtantior eſt conſueto illo, quod vitello ovorum peragitur, connubio, quum fini nunquam adverſetur, nec ventriculum offendat, nec rancorem & una cum hocce acrimoniam concipiat. Ita & præſtat additamento ſalium alcalinorum volatilium vel ſpirituum, quod alias ſæpe uſu venit ad oleoſa cum aqua coadunanda, quum iſtud ſæpe indicationi ſit alienum & nauſeoſum. Habet quoque id commodi, quod ingratum saporem vel acrimoniam remediorum recondat (Conf. cl. Fothergill in *med. Obſ. & Inquir. Vol.* 1. *p.* 426.). Obtundit adeo acidi vitrioli acrimoniam (French. *l. c. Exper.* 37.).

Nutriendi vim poſſidet Gi. arabicum inſignem, quoniam totum alimentoſa materie ſive mucilagine conflatur. Nigritis, qui prope fluvium Niger habitant, & Mauris, qui illud Europæis afferunt, alimento vulgari eſt, ita ut nullo alio utantur quam Gummi ipſo, quod in venditionem ſecum vehunt. Et hoc vel inſtar ſacchari dentibus comminuunt, vel aqua emollitum deglutiunt. Multiplicis generis artificibus quoque ibidem in cibum gratum cedit (Demanet *n. Hiſt. de l' Afr. Franc. T.* 1. *p.* 54.). Solet & Gummi hoc lacte ſolutum ingeri (Le Maire *Voyages to the Canary Iſlands, Cape Verde, Senegal and Gambia,* in *Collection of Voyages Vol.* 8. *p.* 605.). Incidente calamitate Milii & Oryzæ integræ Maurorum civitates eo veſcuntur (Lind *Diſ. in hot Climates p.* 348.). Per binos menſes hominibus ſupra mille ex Abyſſinia Kahiram peregrinantibus, conſumta reliqua penu, hoc gummi unice vitam in itinere ſuſtentavit (Haſſelqu. *Reſa p.* 533.)

Quæ de vi Tragacanthæ medica dicta ſuperius ſunt, potio-

tiori adhuc jure ad Gummi Arabicum referas. Quantum in acribus partibus obtundendis valeat, crebra in dyſenteria capta experimenta declarant, in qua acre ſerum demulcet doloreſque & tormina & teneſmum mitigat (Degner *Hiſt. dyſent.* p. 202. Pringle *Diſ. of the army* p. 273. Zimmermann *v. d. Ruhr* p. 499.). Aptum etiam in diarrhœa nominatim ſymptomatica (Roſenſt. *Barnſ* p. 131.). Nec in hiſce profluviis unice per os forma emulſionis, vel in potu conſueto ſive decocto hordei, captum prodeſt, ſed teneſmo urgente etiam maxime levat in clyſmate ſub apto connubio (Ill. Zimmermann *von d. Ruhr* p. 421.). Tuſſim lenit eadem virtute & phthiſicis eadem forſitan & nutriente facultate opitulatur. Raucitatem tollit, ſi a diſpendio naturalis muci enata fuerit, quod ipſum & ſtranguriæ & teneſmi cauſa eſt non rara, vincenda eodem remedio. Relaxando fibras, & interponendo ſeſe calculo & lotii viis, calculoſis lenimen affert. Eroſis mammarum papillis utiliter inſpergitur, vel mucilago ejus illis illinitur.

Raro pulveris forma a ſcrupulo uno ad drachmam unam præcipitur, ſed ſolutum aquoſo menſtruo, pro ſcopo diverſo, vario. Libra ejus una ex Gummi uncia una valde mucilaginoſa fit. Solvi poterit aqua vel hordei decocto vel alio conſueto potulento, vel juſculo carneo calido. Edinburgenſes emulſionis inſtar præbent. Miſcelam cum ſalibus mediis probe fert.

Acaciæ veræ) *ſuccus*. Ex fructu elicitur, qui ipſe legumen eſt complanatum viridi brunum, quatuor vel quinque pollices longum & octies vel decies anguſtius, compoſitum ex ſex vel decem partibus vel articulis diſcoideis & intra utramque cuticulam parenchyma gummoſum rubicundum continens. In quovis articulo latet ſemen ellipticum ſulco utrinque pariter ellipitico notatum. Succus exprimitur ex fructu immaturo in mortario contuſo, & calore in ſpiſſitudinem extracti denſatur. Transfertur in veſicis forma rotundæ maſſæ quatuor vel octo unciarum coloris nigreſcentis, ſaporis, dum guſtatur, ſtiptici, paullo poſt dulceſcentis. Gummoſæ naturæ eſt, ut ſordibus exceptis fere totus aqua ſolvatur, quoad partem autem modo ſpiritu vini. Ex foliis ſimul quoſdam exprimere ſuccum Dioſcorides (*M. m. Lib.* 1. *c.* 133.) & Plinius (*Hiſt. nat. Lib.* 24. *c.* 7. *p.* 1111. *Ed.* Dalech.) notarunt, ex hiſce & floribns una Alpinus (*de pl. Aegipt.* p. 10.), qui vero ſuccus altero ex ſolo fructu inferior eſt. Adſtringit hic inſigniter, adeo ut cerdonibus pro coriis denſandis in uſu eſſe poſſit. Adſcribitur hinc illi ut aliis adſtringentibus remediis, ſiſtendi ſanguineos fluxus & alvinos varios efficacia. In Aegypto ſanguinem ſpuentibus ſucci drachma una ſoluta mane offertur, & nominatim

tim fœminas uteri profluvio ſanguineo exhauſtas in vitam revocaſſe fertur (Alpin *l. c. p.* 13.). Prudentis eſt, ad cauſas morborum ſtadiorumque eorundem probe diſpicere, ne id quod alteri ſalutem affert, alterum in fatum præcipitet. --- In officinis ſæpe illi lucri cauſa ſuccus Pruni ſpinoſæ L. ſubſtituitur.

Folia, cortex vel legumen a Nigritis Senegalenſibus inſtar deterſivi & adſtringentis maſticantur in affectionibus ſcorbuticis, & cortex ejus nominatim, prout cortex Mimoſæ Gonakè Adans. ad denſanda coria tenuiora ab iis adhibetur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Emulſio arabica) *Ph. Edinb. p.* 58. Emulſioni amygdalinæ libris duabus circiter additur mucilago unciæ dimidiæ Gummi Arabici. *Pharmacopea Ed. noviſſ. p.* 46. prodiga magis eſt hoc Gummi, uncias ejus duas cum ſemiſſe dictæ quantitati aquæ tribuendo. Nauſeoſa non poteſt non eſſe tanta Gummi copia.

Species Diatragacanthæ frigidæ) *Ph. W. p.* 180. Paſta Althææ (*l. c. pag.* 135. Paſta Liquiritiæ) *l. c. p.* 135. Loch ſanum & expertum) *l. c. p.* 110. Trochiſci de Carabe) *l. c. p.* 235.

Pharm. GUMMI SENEGAL s. SENICA s. SENEGALENSE Paris.

318. *MIMOSA SENEGAL;* ſpinis ternis, intermedia reflexa, foliis bipinnatis, floribus ſpicatis Linn. *Spec. pl. p.* 1056; Arbor foliis pinnatis ſpica pendula ſericæ Catesby *Carol* 2. *p.* 44. *Tab.* 44. Arbor Senegalenſis.

Gummi hoc transſertur ex Provincia prope fluvium Senegal Africæ ſita. Varie deſcribitur, coloris profundioris, quam Arabicum (Lewis *Mat. med. p.* 303.), albidioris vero ab aliis (Spielm. *M. m. p.* 458. Bergii *M. m. p.* 831.); quibus & ego adſtipulor. Dubium omne de hac re ut diſcutiatur a cl. Adanſonii promiſſa (V. *Memoires de l' Ac. d. ſc. de Paris* 1763. *p.* 17.) de arbore Gommier blanc commentatione fas eſt ſperare. Omnes conveniunt, fruſta ejus eſſe grandiora. Prærogativam tribuit huic præ Arabico Linneus (*M. m. p.* 221.), item Spielmannus (*l. c.*). Gummi Senegalenſe autem in uſus mechanicos unice ſervari notat Geoffroy (*M. m. Traité T.* 4. *p.* 116.). Virium convenientia cum Arabico facile agnoſcitur. --- In univerſum, qualecumque nomen detur, fruſta tanto meliora, quo magis pellucent & candidiora ſunt.

Pharm.

Pharm. TERRA (potius Extractum) CATECTU s. IAPONICA.

319. *MIMOSA CATE;* ſpinis duabus ſtipularibus, foliis bipinnatis 15-30 jugis, foliolis 40 jugis, ſpicis elongatis axillaribus Mihi. Differentiam ſpecificam hanc condidi ex ampla iſta descriptione Anglice a cl. Chirurgo Kerr in *med. Obſervations and Inquir. Vol.* 5 *p.* 151. cum icone *Tab.* 4. concinnata. Addas calycem eſſe quinquepartitum, corollam pentapetalam albam, ſtamina numeroſa, legumen lanceolatum glabrum, margine repando, ſeminibus ſex vel octo orbiculatis compreſſis. Coira vel Caira in Provincia Bahar dicitur (Kerr). Huc referenda me judice eſt Acaciæ ſpecies, ex qua Kaath vel Lycium indicum conſiciunt, Hererti De Iager in *Eph. nat. Curioſ. Dec.* 2. *Ann.* 3. *pag.* 9. *Fig.* 1. Arbor creſcens copioſe in montibus Rotas & Pallamoro & aliis locis ſupra Bengaliam ſitis.

Non noſtro tempore amplius quæſtio, ut olim, agitatur, utrum Catechu terra ſit, vel compoſitum vitriolicæ naturæ particeps (V. Dale *Pharmacopol. p.* 295.), an potius vegetabilis progeniei; quod ipſum jam dudum abunde demonſtrarunt chemicis experimentis Hagedorn (*Lib. de Catechu, Ien.* 1679.) & Boulduc (in *Mem. de l' Ac. d. ſc. de Paris a.* 1709. *p.* 228. *ſq.*) & confirmant, qui in ipſo loco natali præparationi ejus adſtiterunt. Conſtat jam etiam, perperam pro compoſito vegetabili a quibusdam in univerſum haberi. Sed quænam nominatim ſtirps illud eroget, de eo adhuc diſſenſus obtinet.

Plerique fructui Palmæ cujuſdam illud tribuunt. Eſt illa *Areca Cathecu;* frondibus pinnatis foliolis replicatis oppoſitis præmorſis Linn. *Spec. pl. p.* 1659.. Caunga *Hort Malab. T.* 1. *p.* 9. *Tab.* 5. 6. 7. 8. Pinanga Rumph. *Herb. Amb. T.* 1. *p.* 26. *Tab.* 4. Arabibus, ut Serapioni, Avicennæ, Fauſel, Filſel, Fuſel. Indiam orientalem patriam habet.

Fructus hujus ovalis eſt magnitudinis ovi gallinacei, umbilicatus, extrinſecus obducitur cortice coriaceo, ſub quo membrana filamentoſa. Intus nux latet, cujus ſemen griſeum durum, interne ex rubicundo alboque inſtar nucis myriſticæ variegatum; & hoc proprie Areca ſ. Pinanga dicitur. Hoc ipſum tantopere adſtringens eſt, ut ſolum maſticari nequeat, diſciſſum autem & cum pauxillo calcis intra folium unum vel alterum arboris Betel involutum amicis mutuo ſeſe convenientibus apud Indos obſervantiæ cauſa offertur unde ſaliva rubedine tinta profluit, gingivæ corroborantur & grato halitu os perfunditur. Calx additur ad moderandam Pinangæ auſteritatem ac foliorum Betel acrimoniam (Rumph.) Subinde inſuper Catechu pro maſticatione adjicitur (Garcias in *Coll.* Clus *p.* 42.).

Si

Si igitur pleriſque materiæ medicæ commentatoribus fidendum, Terra Catechu nihil aliud eſſet, quam extractum aquoſum ex ſeminibus fructus hujus immaturis. Speciem Catechu exinde parari, quum teſtes autoptæ varii idonei id indicent, non ſine temeritatis quadam ſuſpicione negatur. Mirum tamen in *Horto Malabarico* & *Harbario Amboinenſi* nullam hujus rei fieri mentionem. Circa montem Gatem, qui totam Malabariam aliaſque quasdam affines terras cingit, excoqui ex nuce hac, addito pauxillo calcis, &, quo melior ſuccus inſpiſſandus evadat, ſuperdato pulti fœculentæ infuſo corticum Acaciæ cujusdam, Gymnoſophiſta quidam fide dignus certiorem reddidit Iagerum (*Eph. N. C. loc. cit. p.* 10.). Citat cl. Daleus (*Pharmacol. p.* 296.). Helbigium, ſimplicium Indiæ orientalis, ut vocat, peritiſſimum, ex fructu Arecæ educi aſſirmantem. Convenit hoc cum narratione Chirurgi Alberti, qui diu in Pondichery vixit, Iuſſievo facta (*Mem. de l' Ac. des ſc. de Paris* 1720. *p.* 342.); unde nec hic celeberrimus vir dubitavit Arecam pro vera ſucci Catechu ſtirpe agnoſcere.

Sed æque verum eſt, ſimile extractum ex aliis quibusdam ſtirpibus parari. Memorabile Cleyerum (*Miſc. nat. Curioſ. Dec.* 2. *Ann.* 4. *Obſ.* 3.) Catechu dicere ſuccum ex variis adſtringentibus fructibus expreſſum; & paullo poſt baſin eſſe fructum Acaciæ orientalis, Tamarindo admodum ſimilis. Propius ad rem venit De Iager (*Miſc. nat. Curioſ. l. c. p.* 8.), qui inter Indos diu vitam gerens, Lycium (h. e. Catechu) non uni arbori proprium eſſe refert, ſed fere omnibus Acaciæ ſpeciebus, quæ cortice adſtringente & rubeſcente prædita ſunt, multaſque alias plantas exſtare, ex quibus ſimilis ſuccus excoqui poſſit, qui in univerſum nomine Khaath deſignaretur, quanquam bonitate & virtute diſpar; præſtantiſſimum vero elici ex Acacia dicta, quæ Brachmanum lingua Khadira dicitur, & ex hac vel ſola vel aliis admixtis, præcipue autem ex hac Khaath parari & per totam Indiam diſtrahi. Meminit idem alius arboris ſpinoſæ, Acaciæ ſimilis, quæ ſuccum hunc largiatur, male ab ipſo deſcriptæ. Laur. Carcin (in Savary *Dictionnaire de Commerce T.* 1. *p.* 643.) arborem quidem Cate in provincia Bahar Mongoliæ, ubi creſcit, dictam non deſcribit, ſed probabile illi eſt Acaciæ ſpeciem eſſe, & ex hac indicat Catechu crudum, decoctione & maceratione partium & ſubſequa inſpiſſatione parari, quando autem puri s in Indorum uſum deſideretur, aromata admiſceri & rotulas inde formari. Ex cortice ejusdem erui refert cl. Savary (*l. c. p.* 763.), an Garcini auctoritate).

Hæc

Hæc extracti Catechu e Acacia quadam (quo nomine antiquiores botanici Mimoſas eas inſigniverunt, quarum folia ſeſe contactu non contrahunt) origo apprime convenit cum hiſtoria noviſſima & ſine dubio certiſſima & luculentiſſima omnium a cl. Kerr ſubminiſtrata. Qualis ſit ſpecies a cl. Kerr deſcripta, dixi; ſuccus autem eo teſte ex interna ligni parte, quæ colore pallide bruno vel profunde rubro, imo hinc inde nigro tincta eſt, (nam externa pars alba ſeparatur) in ramenta diſciſſa paratur. Replent his vas terreum anguſti orificii, affuſa ad ſummam uſque partem aqua, qua per coctionem ad dimidium diſſipata, reliquum effundunt in vas terreum planum, &, donec tertia pars remaneat, inſpiſſant, tum frigido loco per diem repoſitum calore ſolis ulterius denſant, agitando illud aliquoties de die: poſt quam notabilem craſſitiem maſſa nacta fuerit, ſupra ſtoream vel pannum cineribus ſtercoris vaccini conſperſum extendunt, & in fruſta quadrangularia dividunt, quæ ſaperfecte radiis ſolis ſiccata vendunt. Ut extractio tanto facilius ſuccedat, utuntur furnis ſimplicis ſtructuræ, cujus ſumma hæc eſt, quod foveæ in terra effoſſæ, quæ ignem recipit, arcus argillaceus ſuperimponatur, foraminibus inſtructus, in quæ vaſa pro extractione collocantur. Quo profundioris coloris lignum, eo magis nigrum extractum apparet, & eo vilius; hinc præfertur lignum pallidius brunum, quod erogat ſubtile albidum extractum. Quod hocce extractum terra eſſet, vel admiſti caſu cineres, vel fraude adjecta terra pro pondere augendo, imponere incautis facile potuerunt. In Iaponia non paratur, unde epitheton vitioſum eſt. Transfertur autem ex Malabaria, Suratta, Pegu aliiſque quibusdam Indoſtaniæ regionibus. Maximus autem ejus proventus, quantum colligo, ex provincia Indoſtaniæ Bahar eſt (Garcin apud Savary & Kerr). Nonnulli malunt ſcribi Kaschu (Gallis Cachou), quam Catechu, quæ proxime dicta vox ex Cate, nomine arboris, & Chu, ſuccus, lingua patria componitur.

In noſtris officinis proſtat maſſis fragilibus ex rubro nigris, quæ ſubinde in laminas ſuperficiei aſperæ rubicundo albidæ diſcerpi ſeſe patiuntur, fracturis de reliquo ſubſplendentibus. Sapor auſterus, ſubamarus, dein dulceſcens, qui diu linguæ inhæret. Compacta eſſe debet maſſa & deliqueſcere tota ore, raro vero tam pura habetur, ut nihil indiſſolubile remaneret, quod tam ab intermiſſa colatione decocti (Kerr), quam adventitiis ſordibus provenit. Indiſſolubilis pars $\frac{1}{8}$ ſubinde ponderis totius maſſæ conſtituit (Lewis *M. m. p* 575.). Solvitur Catechu aqua fecibus exceptis, ſolutio vero ipſa, poſtquam refrixerit, mucilaginem refert. Quatuor unciæ Catechu extracti boni & ſicci aquoſi dederunt

runt

runt uncias duas & drachmas tres, & præterea extracti ſpirituoſi drachmas quinque, cujus ſapor auſterior eſt. Solvitur & ſpiritu vini, ſed ſine ſubſequente coagulo mucilaginoſo, nimirum quatuor Catechu unciæ ſpirituoſi extracti uncias duas cum sex drachmis exhibuerunt, idque auſterioris longe & ingratioris (Boulduc in *Mem. de l' Ac. d. ſc.* 1709. *p.* 227. *ſqq.*). Plures analyſes aliunde (V. Boulduc *loc. cit.*) petendæ. Vitrioli martis ſolutionem nigredine tingit. Colore, conſiſtentia, indiſſolubilium partium proportione, ſapore, virtute demum differre multis modis Catechu officinarum non mirabitur, qui dicta de ſtirpium diverſitate & de præparatione ſecum reputet; quæ omnia igitur non ſatis vere ex maturitatis fructus Arecæ diverſo gradu præcipue explicari poſſe exiſtimavit cl. Iuſſieu (*l. c.*).

Adſtringendi indoles cum aliis quibusdam Mimoſæ ſpeciebus huic communis eſt, prout de fructu M. niloticæ conſtitit (*ſupra p.* 215.), præter quem & folia & cortex a nigritis maſticatur in affectionibus ſcorbuticis, & hujus ſpeciatim cortex ad coria tenujora denſanda a nigritis adhibetur (Adanſon *Mem. de l' Ac. d. ſc.* 1773. *p.* 9.). Vis antiſeptica inſignis pariter ſucco Catechu ineſt. Docent id experimenta Pringleana (*Diſ. of the army*, *App. Exp.* 10.) cum carne. Docent iſta in morbis, etſi rarius quam par eſt, interne capta, nec ſine aliis admiſtis. Huxhamus (*Oper. Reich. T.* 2. *p.* 70.) in ſtatu reſoluto & putrido ſanguinis roborantibus aliis & acido tantillum Catechu admiſcuit. Crebrior ejus fit uſus in putredine oris, fœtore, dentium vacillatione & denudatione, tum & cruentatione ulceribusque gingivarum, cognoſcenda. Cui ipſi præparata quædam ſubſequentium præcipue opponuntur. --- In diarrhœis, dyſenteriis aliiſque alvi profluviis, quæ non ab acri ſtimulo ſed laxitate unice inteſtinorum proficiſcuntur, ſuccus Catechu efficaciſſimum & ſimul tutiſſimum remedium eſt. Superat in hiſce coercendis ipſam Caſcarillam (Degner *de dyſent. p.* 165. 270.), & commode aliis, ut Rhabarbaro, addi poteſt.

Multiplex in curatione colicæ pictonum eſt indigentia, ut nimirum involvatur & demulceatur acre, laxentur fibræ & earundem ſpaſmi reſolvantur, dolor demum ſopiatur. Hiſce vero finibus opportuna licet ſollerter adminiſtrentur, ſæpe malum non cedit, & etiamſi cedat, recrudeſcit, niſi adſtringentia fortiora in ſubſidium ſumantur, quæ inter ſuccus Catechu inſignem locum tuetur. Per hæc corrigitur muci inteſtinalis vitioſa ſecretio, aquoſa tenuitas & juſto uberior ſecretio. Verbo tonum inteſtinis reſtituendo vim ſuam præſtant. Quin hiſce ſolis ſubinde curatio omnino ſucceſſit, abſque ullo alio præſidio. Poſſunt per os, ſaltim

aliis

aliis admixta, vel per clyſma uſurpari (Grashvis *de colica pict. p.* 47. *ſqq.*). --- Simili judicio nititur curatio hominis ſtranguria & ſecretione uberrima muci ex veſica urinaria detenti, quam ipſam Tinctura ſucci Catechu cum Tinctura corticis Peruviani vel aliis ſimilis naturæ commixta abſolvit (*l. c. p.* 73.). --- Par effectus eadem de cauſa ejus in relaxatione vuulæ applicationis. --- Laus in hæmorrhagiis ad eas potiſſimum reſtringenda, quæ a reſolutione ſanguinis proficiſcuntur.

Optimus modus ſuccum hunc dandi eſt, vel prout affertur aqua ſolutum, vel repetita ſolutione & inſpiſſatione depuratum. Periculo caret eundem exhibere ad ſcrupulum unum, ſeſquialterum, vel majori quantitate, pro doſi.

An huc referendi Trochiſci vel *Placentæ Gitta gambis* val *Catagamber*? Si deſcriptioni proletariæ Herberti De Iager (ad Rumph. in Valentini *Hiſt. ſtirp. ſimpl. p.* 399.) inſiſtendum, neque ad Arecam, neque ad Mimoſam Caten pertinent. Analogiam tamen inter illas & ſuccum Catechu invenit Degnerus (*l. c. p.* 299.); & cl. Buiſſon (apud Degner *l. c.*) maximam partem conſtare ex Catechu refert, & Seba (*Eph. C. Curioſ. Vol.* 4. *p.* 227.) aſſeverat confici ex ſubtiliſſima parte ſucci Catechu & argilla quadam, quorum ſcilicet cremor, poſt fermentationem cum aqua prægreſſam in ſuperficiem aſcendens, colligatur & in modulis orbicularibus ſiccetur. Sunt hæ placentulæ externe ſaturate flavæ, cruſta quaſi obductæ, intrinſecus pallidiores, ſaporis ſubadſtringentis, aromatici & leviter amari. Transferuntur ex Iaponia, & profuerunt in angina & aphthis, item in diarrhœis & dyſenteriis aliiſque laxitatibus inteſtinorum, ſolutæ in aqua, donec colore Theæ Boheæ tingeretur (Seba, item Buiſſon apud Degn. *l. c. p.* 297.). Differunt ſecundum ſuperiorem deſcriptionem ab hiſce placentulis aliæ in India paratæ ex Catechu cum aromatibus variis, Cardamomo, ligno Aloes, Moſcho, Ambra aliiſque in gratiam ſaporis & oris halitus additis. Hæ ipſæ figura, craſſitie & magnitudine nucis vomicæ a Belgis in Europam nomine *Siri Gata Gamber* transferuntur, quas Indi vel ſolas vel in connubio nuclei Arecæ fructus maſticant. Sed notiora ſunt noſtra.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Eſſentia terræ Catechu) *Ph. W. p.* 86. Ex ſucco Catechu in ſpiritu Cydoniorum ſoluto. Guttæ triginta ad quinquaginta indicantur.

Tinctura iaponica) *Ph. Lond. p.* 70. Catechu cum Cinamomo & ſpiritu vini tenujore digerendo.

Tin-

Tinctura gingivalis balſamica) *Ph. W. p.* 226. Ex Catechu, Myrrha, & balſamo Peruviano digeſtis cum ſpiritu Cochleariæ & vini rectificato. Vere eximia in affectionibus dictis oris, in quibus mixta cum melle Roſarum linteo carpto applicetur.

Trochiſci Catechu ſ. Muſcerdæ) *Ph. W. p.* 235. Ex Catechu, Ambra, Moſco, Saccharo & mucilagine Tragacanthæ. Ad fœtorem ſpiritus & vitia oris dicta corrigenda ore tenentur, donec diffluant, tum exſpuuntur.

Trochiſci de Catechu ad ſputum cruentum) *l. c.* Miſcela Catechu cum ſucco Liquiritiæ & ſpeciebus Diatragacanthæ. Inuſitati.

Confectio Iaponica) *Ph. Ed. p.* 76. Opium & recipit. Diaſcordium refert.

TAMARINDUS.

Linn. *Syſt. veget. p.* 74. *Gen. pl. p.* 23.

Pharm. TAMARINDORUM *Pulpa.*

320. *TAMARINDUS INDICA*; Linn. *Spec. plant. p.* 48. Iacqu. *Hiſt. pl. americ. p.* 10. *Tab.* 10. & *Tab.* 179. *fig.* 98. b ubi icon fructus. Siliqua arabica quæ Tamarindus C. B. Balam Pulli *Hort. Malab. Tom.* 1. *p.* 39. *Tab.* 23. Tamarindus Rumh. *Herb. Amb. p.* 90. *Tab.* 23. Arbor creſcens in India orientali, Arabia, Ægypto, & America calidiori.

„Nobilitat hanc præcipue legumen, quod ipſum compreſſum eſt, oblongum & nonnihil incurvum, cellulam vel unam, duas, tres vel quatuor formans, quarum ſingula includit ſemen oſſeum, angulato ſubrotundum, plano compreſſum, nitidum, brunum, circa quod fructus nonnihil contrahitur, unde inæqualis apparet. Maturum extus cingitur cortice ferrugineo, ſub quo pulpa ita condenſata, ut ſpatium inter utraſque membranas fructus non repleat, ſed filis validis ad baſin confluentibus in ſitu retineatur. Pulpæ ſapor pro varietate arborum mox dulcior, mox acidior, etiamſi utrumque genus rite maturuerit. Indi æque ac Americani crudum fructum edunt ſine alio incommodo, quam alvi laxitate leviori. Ex immaturis & decorticatis condimenta ſapidiſſima Cubenſes parant. Legumina Indiæ orientalis longiora ſunt quam Americes, iſta etiam pulpam ſicciorem & obſcuriorem, item copioſiorem includunt. Transfertur pulpa una cum ſeminibus & filis deſcriptis, exuta tegmine externo, plerumque contuſa. Americana ſacchari miſcelam prodit. Sapor pulpæ grate acidus.

Acor iſte dependet a ſale eſſentiali fructus. Hoc coctione pulpæ cum aqua, colatione & evaporatione quoad partem copioſe elicitur forma ſquamarum, initio impurum & ſubbrunum, repetita autem ſolutione & cryſtalliſatione album, ſed ſimul acoris expers (Beaume *Pharmacie Ed.* 2. T. 1. *p.* 167. Rezius in K. *Vet. Acad. Handl.* 1770. *p.* 209. item 1776. *p.* 132.). Similes cryſtalli ramis arboris interdum adhæreſcere obſervantur, & convenire quam maxime cum tartaro (Tourneſ. in *Mem. de l' Acad. d. ſc. a.* 1699. *p.* 101.). Sal ex pulpa erutum ejusdem naturæ eſſe, nuperrima experimenta confirmant (*Vet. Ac. Handl.* 1776. *l. c.*); nam acor idem, ſimilis difficultas ſolutionis in aqua, eadem cum reagentibus ratio. Sal hocce non recipere acidum marinum, ſed acido tartari in omnibus ſimile, contra Cl. Beaume (*l. c.*), experimenta (*Vet. ac. Handl. l. c.*) ſuadent.

Antequam in uſum medicum pulpa trahatur, a fibris, ſeminibus, membranis purgari debet, quod fit ejus in aqua calida ſolutione, colatione & poſt additum ſaccharum inſpiſſatione.

Sic eximie blandeque alvum laxat abſque omni exæſtuatione. In febribus pulpa ob acorem tanto magis conducit, quo nimirum æſtum febrilem mitigat, ſitim compeſcit, putredinem infringit. Unde præcipue in putridis bilioſis inſignis commodi eſt. Ab Arabibus prima ejus mentio facta, & celebratiſſima pulpa loco natali in iisdem morbis, quibus nos eandem opponimus. Vix unquam ſola purgandi ſcopo præcipitur, quum unciæ binæ vel plus pro adulto requirantur, ſed ſolvitur plerumque aqua calida cum aliis, Manna, ſalibus mediis, rel. Ejus ope *Serum lactis tamarindinatum* paratum, quod laxat, temperat, reſolvit, abſtergit, & in morbis biloſis, putridis, ut & phthiſi, valde proficuum eſt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pulpa Tamarindorum) *Ph. W. p.* 142.

Electuarium Tamarind.) *loc. cit. pag.* 50. Juſto longioris compoſitionis ex variis purgantibus & aromaticis. Exolevit.

Electuarium catholicum) *loc. c. p.* 45. Similis farraginis. Deſuevit.

Decoctum Tamarind. C. Senna). *Ph. W. p.* 56. Electuarium e Caſſia) *Ph. Lond. p.* 96. Elect. lenitivum) *offic.*

HÆ-

HÆMATOXYLUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 331. *Gen. pl. p.* 102.

Pharm. CAMPECHENSE s. CAMPESCANUM *Lignum*, item SAPPAN *Lignum* quibusdam.

321. *HÆMATOXYLUM CAMPECHIANUM*; Linn. *Sp. pl. p.* 549. Iacqu. *Obſ. bot. P.* 1. *p.* 20. Hæmatoxylon ſpinoſum foliolis pinnatis, racemis terminalibus Browne's *nat. Hiſt. of. Iam. p.* 221. Lignum campechianum, ſpecies quædam Braſil. Sloane *nat. Hiſt. of Iam. T.* 2. *p.* 183. *Tab.* 231. *fig.* 1-2. ubi modo fruſta duo ligni depicta comparent. Catesby *Carol. T.* 2. *p.* 66. *Tab.* 66. Arbor in America calidiori, nominatim ad ſinum Campeche regni Mexicani, copioſe ſponte creſcit. Nunc vero translatis in inſula Domingo Iamaicam aliaſque vicinas ſeminibus, primum licet languerit, bene jam ibidem viget, quin ſponte ſeſe diſſeminat.

Lignum) ſolidæ texturæ & grave colorem ſaturate rubrum præ ſe fert. Cæditur ab Iamaicenſibus quotannis in Campeche copioſe, & ex Iamaica dein in Angliam transfertur. Tinctoribus ex primariis ob colorem violaceum, quo panni imbuuntur, alio dein colore nominatim nigro tingendi, & ut alii colores puriores & conſtantiores fiant.

Serius autem etiam in medicinam tranſiit. Sapor ejus ſubadſtringens & ſubdulcis eſt, qui idem etiam in extractis ſive aqua ſive ſpiritu vini paratis ſentitur. Utrique menſtruo rubrum colorem impertit, quod & interdum accidit ex interno uſu in alvi ſecibus & lotio. Spiritus vini ſolvit, quam aqua. Solutione Vitrioli martis inſuſum adſciſcit colorem bruno nigrum & nonnihil viridem.

In diarrhœa obſtinata & dyſenteria Anglorum primam laudem obtinuit. Aſt nonniſi ſub finem dyſenteriæ conducit, quando debilitas inteſtinorum continuat & reditus mali contingunt. Decoctum laudabile in hunc finem eſt (Baker *Tract. de catarrho & dyſent.* recuſ. in Sandif. *Diſſ. T.* 2. *p.* 379.). Quin hoc lego a quodam (Clark's *Diſ. in hot countries pag.* 233.) longe extracto præferri. Aliis extractum magis placet. Hujus drachmas tres in aquæ Cinamomi ſpirituoſæ uncia ſeſquialtera & aquæ fontanæ unciis ſeptem, additis tincturæ Iaponicæ drachmis duabus, ſolvi curaverat ill. Pringle, cujus mixturæ omni quarta vel quinta hora duo cochlearia capta, juncto ſubinde opiato veſpera (*Diſ. of the army pag.* 281.). Cl. Duncan in protracta dyſenteria ter de die extracti ſcrupulum unum in potu commodo capi juſſit,

ſit, ſubjunctis clyſmatibus anodynis (Ill. Zimmermann *v. d. Rubr p.*446.). Ne quid vero honoris miſcela cum aliis ligno detrahat, ſcias ſufficere ſolum extractum aqua e. c. Menthæ criſpæ ſolvere ea proportione, ut illius drachma una hujus unciam unam intret, & ſolutionis hujus cochlearia tria quotidie ingerere (Ill. Baldinger *v. d. Krankh. e. Armee Ed.* 2. *p.* 455.).

Nec reticendum *Gummi*, quod truncus & rami primarii tranſmittunt ovi gallinacei ſæpe magnitudine. Brevi ſolideſcit, & tum tam fragile fit, ut inter digitos ſeſe conteri ſinat, ob ſaturatam rubedinem nigrum apparet, dulcis ſaporis (Browne *l. c.* Iacquin *l. c.*).

PRÆPARATUM.

Extractum ligni campechenſis) *Ph. Lond. p.* 27. Fit cum aqua coctio repetita, commiſtis dein decoctis & inſpiſſatis. In *Ph. Edinb. p.* 116. & *noviſſ. p.* 94. ſpiritus vini tenuior adhibetur.

HYMENÆA.

Linn. *Syſt. veget. p.* 326. *Gen. pl. p.* 202.

Pharm. ANIME *Gummi.*

322. *HYMENÆA COURBARIL*; Linn. *Spec. plant. pag.* 337. arbor ſiliquoſa ex qua Gummi Anime C. B. Hymenea foliis geminatis parallelis, paginis inæqualibus, racemis terminatricibus Browne's *nat. Hiſt. of Iam. p.* 221. Courbaril bifolia fructu pyramidato Plum. *gen.* 49. Ceratia diphylla anteguana Pluck. *Almag.* 96. *Phytogr. Tab.* 82. *fig.* 2. Itaiba Piſo *Ind. nat. p.* 122. Arbor, creſcens in Hiſpania nova, item inſula Antigoa.

Anime) dicitur reſina fruſtris flavido albis pellucidis, variæ figuræ & magnitudinis (Avellanæ nucis plerumque), farina quaſi tectis, ubi franguntur ſplendentibus, friabilibus, ad nos afferri ſolita. Sæpe cum Gummi Copal confunditur, quod inde forſitan provenit, quod ſecundum Piſonem nomine *Copal* ab Indis quælibet odorifera gummoſa vel reſinoſa veniunt. Copal venale autem compagis firmioris eſt, ex fruſtis majoribus conſtat, nec ſuperficiei pulverulentæ. G. Anime odorem reſinoſum habet, ſaporem fere nullum, maſticando inter dentes molleſcit, flammam capit, carbonibus inſperſum ſpargit odorem gratum, & integre fere deflagrat, relictis tantum cineribus paucis albis. Totum ſpiritu

vini ſolvitur, qui inde amaricantem & pungentem ſaporem coloremque flavum obtinet. Deſtillatione cum aqua odora pars ſeparatur, ſimulque cum aqua olei eſſentialis tantillum aſcendit. Colligi ex arboribus vulneratis refert quidem Monardes (in *Collect.* Clus. *p.* 316.) & inciſione corticis erui Baacroſt (*Nat. Hiſt. of Guiana in South-America pag.* 87.), defluere ex trunco & ramis Aublet (*Hiſt. des Plantes de la Guiane Françoiſe T.* 1. *p.* 378.). Si Piſoni vero (*l. c.*) major fides, per meatus corticis interiores in terram decidit, ex qua ſub arboris trunco & radice occultatum extrahitur. Vernicem maxime eximiam inde parant (Browne).

Rariſſime hodie in formulis medicis obtinet. Indi maſticant G. Anime contra colicas & flatus, item eo utuntur in ſuffitu contra rheumatiſmos (Bancroft *loc. cit.*). Contra quod malum uti & in affectionibus catarrhalibus & paralyſi eodem modo conducere memorant plerique ſcriptores materiæ medicæ. In uſum aſthmaticorum & catarrho ſuffocativo correptorum pari ratione adhibitum (Browne); quantum intelligo, in patria ſtirpis, unde & prima efficaciæ præconia videntur profecta.

CERATONIA.

Linn. *Siſt. veg. p.* 773. *Gen. pl. p.* 554.

Pharm. SILIQUA DULCIS.

323. *CERATONIA SILIQUA*; Linn. *Sp. pl. p.* 1513. Siliqua edulis C. B. Ceratonia Dodon. *pempt. pag.* 786. Siliqua Du Hamel *Traité des Arbres T.* 2. *p.* 262. *Tab.* 69. Arbor in Oriente, inſulis Archipelagi & auſtrali Europa, nominatim Gallo-provincia, Hiſpania, Neapoli, in Sicilia, creſcens.

Κερατωνια Galeni & Æginetæ creditur, ita dicta ob Legumen in cornu formam quodammodo flexum. Compreſſum, inæquale eſt, palmam circiter longum, pollicem unum latum, coloris fuſcobruni, conſtans ex pulpa ſive carne ſicca fuſca vel rufa, dulci, & interne cellulas aliquas diſſeptas formans, in quarum ſingula ſemen ovatum, complanatum, rufum, utrinque obtuſum. Caro iſta ſicca unice uſurpatur, quæ dulcis. Ægyptii ex eadem mellis ſpeciem extrahunt, quo varios fructus condiunt, & quod clyſmatibus addunt, item ore ſumendum præbent ad alvum ſubducendam (Alpin. *de pl. Ægypti p.* 8.). Sicca legumina alvum pariter movent, inſtar Caſſiæ (Raii *Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 1708.). Ubi ſponte creſcit, impune tamen pecoribus in ſaginam projicitur (Du Hamel *l. c.*). Parce hodie a medicis adminiſtratur, & vix

niſi

niſi in affectionibus pectoris, in quibus ſputa reſolvere & ſcreatu eliminare opportunum eſt. Tuſſientibus & aſthmaticis prout mel, ita & decoctum ex leguminibus; Ægyptii in hunc finem probo ſucceſſu exhibent (Alpin. *loc. c.*). In tuſſi adeo convulſiva cl. Ioerdens (*Comm. Noric.* 1733. *pag.* 235.) comeſtum fructum extollit, ut multos ſanatos pronunciet, quibus reliqua inertia. Utinam conſpirarent hac in re aliorum pericula. Non neglectis aliis, inſtar paſſularum, demulcendo nonnihil ſtimulos acres & reſolvendo impacta, adjumento eſſe poſſe haud negaverim.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Species decocti pectoralis) *Ph. W. p.* 185. Inter varia alia becchica & hoc, de quo dixi, occurrit. Aqua cum iis decocta potatur Cl. Ioerdens (*Comm. Noric. Ann. cit. p.* 76.) & hoc decocto, loco cereviſiæ ab infantibus calide poto, ſubigere tuſſim convulſivam ſucceſſit.

Syrupus Diacodion) *Ph. W. p.* 209. V. ſupra *Pap. ſomnif. p.* 233.

Syrupus Diacodium crocatum) *Ph. cit.* V. ſupra *l. c.*

POLYGALA.

Linn. *Syſt. veget. p.* 530. *Gen. plant. p.* 364.

Pharm. SENEGÆ vulgo s. SENEKÆ Edinb.
Radix.

324. *POLYGALA SENEGA*; floribus imberbibus ſpicatis, caule erecto herbaceo ſimpliciſſimo, foliis lato-lanceolatis Linn. *Spec. plant. p.* 990. Icon; Miller's *Gard. Dict.* ad ſpeciem 5. *Comm. Noric.* 1741. *Tab.* 4. *fig.* 1. 2. 3. Conf. Linn. *Diſſ. Radix Senega*, in *Amoen. ac. T.* 2. *p.* 124. 126. *ſq. c. ic.* Pl. perennis, in Virginia, Penſylvania, Marilandia creſcens.

Radix) lignoſa eſt, ramoſa, digiti circiter craſſitie, flexuoſa, nodoſa, intus alba, cortice craſſo flaveſcente & quaſi reſina ſaturato & epidermide cinerea veſtita. Guſtata primo farinaceum ſaporem, mox ſubacidum prodit, dein fauces pungit & cum tuſſicula ſenſum conſtrictionis excitat. Inter hæc ſaliva copioſe affluit (Linn. *Diſſ. l. c. p.* 129.). Alibi ſapor amaricans, ſubaromaticus deſcribitur (Geoffroy *M. m. Traité T.* 2. *p.* 239.); quin ab alio valde aromaticus (fort aromatique Du Hamel in *Mem. de l' Acad. d. ſc. d. Paris* 1739. *p.* 136.); dum rurſus alii nulla aromatis veſtigia per-

ceperunt (Trew *Comm. Nov. a. cit. p.* 370. *not. d*, Detharding *Diſſ. de Senega*, *reſp.* Siemerling, *Roſtoch.* 1749. item Keilhorn *Diſſ. de radicibus Senega & Salab. Francof. ad Viadr.* 1765. *p.* 9.). Odorem ſpargit nullum, niſi, dum copia radicum ſervetur intra clauſum vas, nauſeoſum. Partes vero ſapidæ unice fere cortici radicis inhærent, qui in maxime craſſis radicis tertiam circiter ponderis partem, in tenellis quintam vel ſextam partem, efficit (Keilhorn *l. c.*).

Analyſin chemicam ſtudioſe cl. Keilhorn & Burckahrd (*Diſſ. de Radice Seneka*, *Argent.* 1750.) perſequuti ſunt. Infuſum corticis aqua factum primo amaricans, dein acre, quem ſenſum cum conſtrictione faucibus præcipue circa vuulam imprimit. Sapor extracti aquoſi, quod $\frac{1}{3}$ æquat, idem. Spiritus vini parciorem quantitatem abripit, nempe extractum eodem paratum $\frac{1}{4}$ æquat, quod ipſum Myrrhæ inſtar amarum, ſed altero longe mitius, eſt (Heilhorn *p.* 11. *ſqq.*). Verum & lignoſa radicis pars extractum tam aquoſum quam ſpirituoſum præbet, quorum iſtud amaricans & acre, hoc utroque momento debilius eſt. Experimenta hujus generis ſi integra radice fiunt, rationes nonnihil diverſæ notantur (ſic in iſtis cl. Burckard *p.* 8. 9.).

In paucis officinis radix adhuc venalis exſtat, etſi majori jure, quam tot alia, adeſſet efficax hocce reſolvens & per varias excretorias vias aliena evacuans. Virtutum ejus medicarum primam cognitionem dedit medicus Scotus Tennent, qui, curationum feliciſſimarum a rudibus ſylveſtribus Penſylvanis in morſu venenatiſſimi ſerpentis crotalophori clam perpetratarum diuturnus ſpectator, tandem præmio largo eorum quibusdam ſoluto eo pervenit, ut ſibi præcipuum remedium revelarent. Conſtitit tum Senegæ radicem eſſe (V. Ejus *phyſical diſquiſitions P.* 2. *Lond.* 1735.). Valuit & malis ex morſu ortis jam invaleſcentibus, ſanguine nimirum per pulmones excuſſo, labiis vulneris lividis, corpore toto tumefacto. Nec æſtus Iulii menſis effectum irritum reddidit (Geoffroy *M. m. Traité T.* 2. *p.* 239.), Americani contra tantum periculum vel ſuccum maſticatæ radicis deglutiunt & maſticatam vulneri imponunt (Linn. *Amoen.* 2. *p.* 133.), vel lac ea decoctum ter de die ad ſanationem vulneris uſque epotant, juncto cataplaſmate radicis lacte paranto. Tincturæ quoque vinoſæ ſingulare pretium aſſignatur. Ita ſanguis coagulatus reſolvi, tumor diſſipari, venenum expelli, pulſus debilis & langvens erigi & accelerari fertur. Fruſtra vero adhiberi medelam vaſe quodam ampliori ſanguifero ſauciato (Linn. *Amoen. T.* 6. *p.* 214.). Aſt non unice Crotali virus Senega enervari, ſed & aliorum ſerpentum, teſtatur exemplum ancillæ Svecicæ, quæ alvi dejiciendæ cauſa ruri pone fruticem ſecedens a ſerpente quodam (Co-

lubro Berô ſine dubio) & in mulieribus ipſis vulnerata fuit ſub graviſſimorum ſymptomatum ſatellitio, ſed duabus unice doſibus ab ill. A Linné ſubminiſtratis convaluit (*Amoen. acad. Vol.* 6. *p.* 214.). Nec ſcio, Senegam aliud ullum idque fauſtum experimentum in ſerpentum morſu ſubiiſſe.

Convenientia ſymptomatum a morſu ſerpentum propullulantium cum iis, quæ inflammatoriis pectoris morbis infeſtant, ad hoſce transferendi uſum Senegæ anſam dederunt. Nimirum demorſi a caudiſona dolore acutiſſimo, reſpiratione difficili, tuſſi, hæmoptyſi, pulſu duro atque veloci, (verum & nonnunquam debili) corripiuntur. Pleuriticis igitur & peripneumonicis illam propinavit Tennentius (*Eſſays on the Pleuriſy*, *Philad.* 1736. item *Epiſtle to* Richar Mead, *concerning the efficacy of the Seneca Snakeroot*, *Edinb.* 1742. Doleo vero mihi non ſuppetere ipſa Tennentii ſcripta), eo eventu, ut ob cives multos hoc remedio ſervatos præmium 75 librarum a magiſtratu ſupremo Philadelphiæ obtineret (Ex *Penſylv. Gaz.* 1739. *n.* 555. Linneus in *Amoen. Vol.* 2. *p.* 130.) Non neglexit autem in vera pleuritide inflammatoria venæ ſectionem ſub initium morbi vel ejuſdem progreſſum, etiam repetitam, & infuſum emolliens blande ſolvens pro potu, una cum ciborum delectu, quem & nos probamus. In ſpûria abſque venæ ſectione curationem abſolvit radice. Ejus judicio præcipuum virtutis, quod præſtat, in eo conſiſtit, quod ſerum in concrementa & ſtagnationes pronum, vel quod jam impactum in vaſis hæret, reſolvat. Poſtquam iſte ad academiam ſcientiarum Pariſienſem de ſucceſſu ſuæ medelæ in pleuritide referret, cll. Lemery, De Iuſſieu & Du Hamel, idem tentamen inire placuit, cui & reſpondit æque felix eventus (*Mem. de l' Acad. de Paris l. c. p.* 135. 139.). Curatius omnibus reliquis & ſcienter vim ejus in pectoris inflammationibus expendit cl. Bouvart (*Memoires cit. a.* 1774. inde a *p.* 37.) hiſtoriis ægrorum per momenta ſuppeditatis. Iſte non reſolvendi ſolum ejuſdem efficaciæ, ſed & evacuandi rationem habet. Evacuatio fit vel vomitu vel alvi dejectionibus vel lotii profluvio uberiori vel ptyaliſmi ſpecie. Vomitûs parciori doſi vitari poteſt, nec alere illum, ne pulmonibus vis inferatur, conſultum eſt. Reliquæ excretiones vicibus venæ ſectionis perfungi videntur. Hinc dum parcius a pulvere dato contingunt, hic minus idoneus ægris eſt decocto. Patet inde Bouvartium abſque venæ ſectione radicem malo curando parem exiſtimare (Ægris tamen tribus, de quibus refert, vena ſecta fuit). Exhibuit illa etiam poſt tertium vel quartum diem, unde intra binos vel tres dies oppreſſio pectoris cum dolore, difficultas ſpiritus, ſcreatus cruentus, febris rel. ſub expectoratione exoptata ceſſarunt. Tribus pleuriticis graviter affe-

ctis decocto ſanitatem reſtituit cl. Detharding (*Diſſ. cit.*); ſub uſu copia ſordium abſque torminibus alvo ſeceſſit, & lotium copioſe manavit. Ut & illuſtre ſanationis exemplum in medium prodeat, magni Linnei eſto, qui a. 1753. ex refrigeratione peripneumonicus, ſumta ter de die drachma una pulveris intra biduum convaluit (*Amoen. ac. T.* 4. *p.* 535.). De hac radice, nomine Polygalæ, etiam loqui arbitror Cl. Sarcone, dum decoctum ejus tenuius & dein ſaturatius in febre rheumatica & inflammatione pectoris pro ſolvenda humorum tenacitate impenſe deprædicat; nam ſanguis poſtea per venam emiſſus fluidior, minus lardoſus & copioſiori ſero mixtus (Ejus *Geſchichte d. Krankh. in Neapel T.* 1. *pag.* 108. 169. 173. 199.). Aliter autem ſe res habuit in aliquot ægris, qui ex inflammatorio morbo ſuppurationem perpeſſi, ſubinde nova inflammationis ſymptomata experiebantur, nempe, Senega etſi per duos, quatuor, quinque menſes adminiſtrata, ſanguis tamen per omne tempus tenax & cruſta denſa tectus permanſit (De Haen. *Rat. med. P.* 4. *p.* 252.).

Varii & ſunt alii morbi, in quibus reſolvendo craſin humorum tenacem & evacuando proficit. Efficaciam in hydrope, quam Tennentius ſubolfecit, in ægris alii confirmarunt. Haud paucis hydrope anaſarca cum aſcite correptis decoctum Senegæ levamen attulit cura Bouvartii (*l. c. p.* 40.), & evacuando aquam per alvum & copioſius lotii effluvium, ſubſidentiam tumidi corporis procuravit. Memorabilis præcipue caſus hominis, quem ſimul hydrops pectoris una cum febre afflixit, eouſque curatus, ut nonniſi durities & intumeſcentia lienis remaneret; ex quinque hydropicis neminem tamen radicibus a malo liberare valuit (*l. c. p.* 43.). Sed dolendum, ſæpe in hydrope tantam labem ſubeſſe viſcerum, ut vel cuilibet alii remedio tenaciter obnitatur. Hydragogam Senegam longa experientia etiam pronunciat cl. Mackenzie (*med. Obſ. & Inqu. Vol.* 2. *p.* 288.). Caſum curati hydropis anaſarca cl. Detharding (*l. c. p.* 25. *ſqq.*) ſuppeditat. In hydrope pectoris ideo ſubinde reliquis præſtitit, quod præter alias evacuationes & in glandulas bronchiales operetur (Percival *Eſſays T.* 2. *p.* 178.). An ideo in maraſmo Virginiæ endemio, Europæis precipue fatali, auxilium fert, & in incipiente phthiſi, ut expertus eſt Tennentius (Linn. *Amoen. Vol.* 2. *p.* 131.)?

Mira & præſtitit in morbo complicato, qui aſcite initium capiens, dein continua febre & loquelæ diſpendio auctus fuit. In hoc, fruſtra tot aliis per longam moram tentatis, decoctum Senegæ & febrem ſufflaminavit & loquelam reſtituit. Hydrops vero alia deſideravit, a quo curatus dein alio morbo æger occubuit (Mackenzie *l. c. p.* 287. *ſq.*).

Conjectura jam in rheumatiſmo uſurpare ſuadet, ob affini-

nitatem ejus cum inflammatoriis morbis. Favent huic vero efficaciæ experimenta (*Commerc. Noric. a.* 1741. *p.* 362.). Paucis etiam anthelmintica notatur (*l. c.*).

Quomodo commorſis a ſerpentibus exhibeatur, jam indicavi. Tennentio crebri uſus fuit Tinctura vinoſa ex radicis Senegæ unciis quatuor, & vini Canarienſis libra una, per triduum digeſtis & colatis, cujus cochlearia tria pro doſi data (Linn. *Amoen. Vol.* 2. *p.* 132.). Præſtitit omnino, ne præter rem calorem excitaret, pulvis, qui ab eo ad grana 35, ab aliis (*Comm. Nor. cit.*) a gr. 20 ad 30 ingeſtus; & decoctum aqua factum. Saturatius fuit iſtud Tennentii (Linn. *l. c.*) ex radicis unciis tribus in aquæ libris duabus ad tertiæ partis conſumtionem coctis, cujus pariter tria cochlearia obtulit, tertia qualibet hora iteranda, donec ſymptomata remitterent, & quarta vel ſexta hora modo, ſi conticeſcere omnino inciperent. Quoniam vero cl. Bouvart (*l. c. p.* 53.) ex tam ſaturato decocto ſenſum ardoris in ſtomacho & inteſtinis aliaque incommoda perſenſit, unciam modo radicis cum dicta aquæ quantitate coxit, hujuſque decocti cochlearia tria quavis hora ſorbillanda injunxit. Acrimoniæ ſenſus in faucibus, vel ex dilutiori illo decocto perceptus, ſponte paullo poſt diſparuit. Tanto citius diſparet iſte moleſtus ſenſus, ſi hauſtus vini Maderaici (quando nihil vetat) ſuperbibitur (Lewis *M. m. p.* 465.).

PRÆPARATUM.

Decoctum Senekæ) *Ph. Ed. noviſſ. p.* 64. Ex radicis uncia una cum aquæ ſeſquilibra ad libræ dimidiæ jacturam decocta.

Pharm. POLYGALÆ VULGARIS *Herba*, *Radix*.

325. *POLYGALA VULGARIS*; floribus criſtatis racemoſis, caulibus herbaceis, ſimplicibus procumbentibus, foliis lineari-lanceolatis Linn. *Sp. pl. p.* 986. Polygala major C. B. Icon. *Flor. Dan. Tab.* 516. Pl. perennis, in pratis ſiccis.

Ad hanc revoco experimenta in Gallia in affectionibus pectoris inflammatoriis cum Polygala indigena facta, quamvis Hallerus (*Hiſt. ſt. helv. n.* 343. ad Pol. amaram L. referat. Cl. Du Hamel, qui primus ad ea acceſſit, ſtirpi a ſe adhibitæ ſaporem ſubacrem & vix amaricantem (d'une tres foible amertume) adſcribit, quum alteri mox indicatæ amarities inſignis inſideat; nec iſta alvum purgat (Du Hamel), ut hæc. Radicem vero una cum herba ægris binis, poſt venam aliquoties fruſtra ſectam & alia ſine ſucceſſu adminiſtrata, in ptiſana ex voto præcepit. Sed fateor dubium

xime effectum ſalutarem in hiſce binis mihi videri, quum radicem Graminis & Liquiritiæ & flores Tuſſilaginis ſimul intrarent ptiſanam præſcriptam. Nec de pluribus caſibus per partes nobis retulit. Comparatione dein facta intra Senegam & hanc Polygalam, iſtam efficacius longe ſputorum exſcreationem promovere quam hanc, non inficiatur (*Mem. de l' Acad. d. ſc. de Paris* 1739. *p.* 135. *ſqq.*). Largior abſque dubio hujus, ſi quid efficere debeat, requiritur doſis, quam præcedentis: nec exiguo granorum duodecim ponderi, ad quod illam reſtringit Geoffroy (*M. m. Traité Tom.* 2. *p.* 244.), ſubſcribere poſſum.

Infuſum herbæ loco Theæ Chinenſis, tam ob gratum ſaporem, quam ſalubritatem commendatur (*Lübeckſche Anzeigen* 1768. *St.* 4.).

Pharm. POLYGALÆ AMARÆ *Herba, Radix.*

326. *POLYGALA AMARA*; floribus ariſtatis racemoſis, caulibus erectiuſculis, foliis radicalibus obovatis majoribus Linn. *Sp. pl. p.* 987. Polygala foliolis circa radicem rotundioribus, flore cœruleo, ſapore admodum amaro. C. B. Jam ante eum a Thalio in *Sylva hercyn. p.* 88. notata. Polygala buxi minoris folio, flore cœruleo (Vaillant *Botan. Pariſ.* 161. *n.* 3. *Tab.* 32. *fig.* 2.). Amplior deſcriptio legitur in Collin. *Obſerv. T.* 2. *p.* 203. *ſq.* Planta perennis, in montoſis, e. c. vicino monte Pleſſenſi, creſcens.

Inſigni diuque linguæ adhærente amaritie Herbæ, empirice facile hæc ſpecies a vulgari diſtingui poteſt. Hinc & Amarella a C. Geſnero (*Epiſt. Lib.* 3. *p.* 121. *a*) dicta. Infuſum vinoſum ex manipulo herbæ per noctem vino maceratæ alvum purgat abſque periculo, ut iſte celebris Helvetus in ſe expertus eſt. Tinctura ex quatuor unciis herbæ & vini Canarienſis libra una amariſſima & coloris ſubfuſci (Iacqu. *Fl. Vind. p.* 262. *n.* 60.).

Radix) gracilis, fibroſo-ramoſa, lignoſa, extus flavo-cinerea, interne albida. Amaritiem in hanc cadere negat ill. Iacqu. (*l. c.*), alius (Collin. *Obſerv. circa morbos P.* 2. *p.* 203.) balſamicum ſaporem ex amariuſculo ſubdulcem adſcribit. Et hæc præciſe pars eſt, quæ Vindobonæ quosdam medicos occupatos tenuit in phthiſeos pulmonalis ulceroſæ curatione. Cortex radicis virtutis meritum nominatim tulit (Collin *l. c. p.* 198. Coſte & Willemet *Eſſais ſur quelques plantes indigenes p.* 75.). Auctor ſuaſorque experimentorum in noſocomiis Vindobonenſibus L. B. A Swieten fuit. Jam anno 1762. quatuor felicis eventus nobis ſiſtebantur hiſtoriæ (Candon *Diſſ. de Polygala in phthiſi, Viennæ*) de hominibus ex inflammatione pectoris vel hæmoptoe phthiſicis. Et decem

cem annos poſt caſus quindecim ſelecti ex multo pluribus (a cl. Collin in *Obſerv. l. c.*). Apud hoſce vel pariter dira inflammatio præceſſerat, vel malum lente prævia tuſſicula ortum. Quam altas illud in multis radices egiſſet, & copioſa puris per os rejectio cum tabe, & ſudores nocturni uberrimi febriſque præſentia declararunt. Eluctati tamen ſunt hi periculum Polygalæ præcipue beneficio. Subinde emollientia mucilaginoſa, inter quæ Radix Salep prærogativam habuit, & paregorica præmiſſa, vel ſub ipſa curatione interpolata. Succeſſu ſeſe exſerente, lotii profluvium augetur, cum ſudorum imminutione, quæ ipſa & tum ſæpe incidit, quando ſputorum excretio ſolito adhuc modo pergit. Ita cl. Collin, qui balſamicam, conſolidantem, roborantem, demulcentem vim radici aſſignat, & princeps facile tentatorum contra hunc morbum remediorum habet. Tentarunt quoque radicem ex voto in decem ægris cl. Coſte & Willemet (*l. c.*). Etſi in hiſce malum nondum ad extremum pervenerat; poſt prægreſſam tamen hæmoptyſin, dolores lateris vel dorſi, tuſſis, oppreſſio pectoris, ſputa mali moris, febris lente obrepens, macies &c. adfuerunt; in pertinaci & ſicca tuſſi valuit miſcela decocti cum lacte. Cl. Wilhelmi (*Diſſ. de phthiſi, Wirceb.* 1777. *p.* 29. *Caſ.* 2. & 3.) duo vel tria felicis curationis phthiſeos exempla dubito huc adducere, quum lac, Chinchina, Lichen Islandicus, alia, ſimul in uſum vocata fuerint. Æquitas tamen fateri nos jubet, multis phthiſicis non ſatisfeciſſe. Ipſe Collinus hoc ſignificat, cujus inertiæ cauſam cadaverum ſectio evicit, ut in quibus indurationes ſcirrhique pulmonum vel eorum conſumtio, item viſcerum abdominis variorum obſtructiones in conſpectum venere. Multis interim, niſi ſanationem, levamen tamen attulit.

Poſſet quiſpiam cognatione hujus ſtirpis cum Senega ductus hanc ejusdem in pleuritide de hydrope virtutis participem declarare. Sed in iſta auxit ſymptomata, in hoc nihil effecit (Collin), licet alii curationem prætendant. (*l. c. p.* 199.).

Exhibendi ægris Polygalam non unus modus eſt. Confert Polygala in pulvere mane & veſperi ad dimidiam drachmam, vel in electuario cum melle, omni quadrihorio ad drachmam unam ſenſim aſcendendo. Adjunctum fuit infuſum Herbæ) melle mitigatum (Candon *l. c. p.* 11.). Pleriſque vero ægris, de quibus conſtat, decoctum radicis ſuppeditatum eſt, ex ejusdem unciis tribus cum aquæ libris tribus ad conſumtionem dimidiæ partis decoctis & ſyrupi Hyſſopi & Diacodii ana uncia una edulcatis (Collin *l. c. p.* 208.). Conſumtæ ſic per diem radicis unciæ duæ, ſubinde minor quantitas (*l. c. p.* 198.). --- Cl. Sarconis præconia de Polygala

ſub

ſub Senega recenſui, etſi mallem, eum non idem commiſiſſe vitium, quod tot Practici, qui ob ambiguitatem vocum, quam neglecta Botanice parit, nec intelligi poſſunt, nec optimorum forſitan inventorum aliquod in alios commodum redundare patiuntur.

FUMARIA.

Linn. *Syſt. veg. p.* 529. *Gen. pl. p.* 362.

Pharm. FUMARIÆ *Herba*.

327. *FUMARIA OFFICINALIS*; pericarpiis monoſpermis racemoſis, caule diffuſo Linn. *Sp. pl. p.* 984. Fumaria officinarum & Dioſcoridis C. B. Καπνὸς Dioſc. Καπνιος Galer. Icon: Regnault *Botan.* la Fumeterre. Pl. annua, in agris hortiſque ſponte copioſiſſima.

Stirps inodora, ſed tota ſcatet ſucco ingrate amaro, ſalino. Hic ſi inſpiſſatur in extracti formam, effloreſcit ſal amarum & leviter pungens, nitrum referens (Boerh. *Hiſt. pl. p.* 389.). Idem ex inſuſo aquoſo eruitur & prunis inſperſum cum crepitu diſſilit, ſpiritu acido autem permiſtum leviſſimam ebullitionem excitat (Camerar. *Diſſ. de Fumaria*, *Tab.* 1718. *p.* 12.). Amaritie potius eſt extractum ſpirituoſum, quod parcius elicitur, nec ejuſmodi cryſtallos emittit.

Herba) obſtructiones & infarctus viſcerum egregie reſerat, Veterum æque ac Recentiorum conſenſu (Ætius *Tetr.* 1. *Serm.* 1. 30. Boerhaav. *Hiſt. pl. p.* 388. Hoffm. *Diſſ. de præſt. remed. domeſt.* §. 24.), hepatis nominatim (Galenus, *ſimpl. L.* 7.). Icteri cum vomitu ſucco curati hiſtoriam notare operæ pretium eſt (Riverii *Obſervat. Cent.* 3. *pag.* 230.).

Altera haud dubia illi competens efficacia eſt in vitiis variis cutaneis, quibus & corrigendo humores corruptos, tonum reddendo vaſis, quorum debilitati corruptela iſta ſæpe debetur, & evacuando per alvum & lotii vias mederi videtur. In ſcabie præſtans remedium herba eſt, ſero lactis infuſa vel cocta cum cereviſia, & amplo Sim. Paulli (*Quadrip. p.* 71.) præconio decoratum. Ab experientiſſimo practico Sveco (Cl. Strandberg, *om Fel vid chron. Sjukdomars botande p.* 17.) ſimile tulit in herpete. Sed & exanthema magis adhuc fœdum & curatu difficilius, lepra, ſolo Taraxaci & Fumariæ ſucco curatum perfecte eſt (Leidenfroſt *Diſſ. de ſuccis herbarum expreſſis*, *Duisb.* 1751. *p.* 27.). Ut ne dubium cieat miſcela, ſcias leproſam affectionem, ſubinde induratione glandularum ſtipatam, ſucco unice hujus herbæ

bis de die ad tria vel quatuor cochlearia capto, juncta alternis diebus alvi purgatione, diſparuiſſe (Thomſon's *med. Conſultations p.* 161.). --- Stomachica, antiſcorbutica, aliaque paſſim virtus memoratur: ſed ſufficit certiſſimas noſſe.

Maxime confert, uti ſucco ad uncias duas vel tres, vel ſolo vel cum ſero lactis remixto. Non caret tamen ſuo commodo, deficiente herba recente, infuſum vel decoctum uſurpare, quoniam nihil odoris ſtirps ſecum vehit.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Fumariæ) *Ph. W. p.* 6. Obſoleta, nec injuſte, ut arbitror, ſudores licet movere Simon Paulli (*loc. cit. p.* 39.) aliique indicent.

Conſerva) *l. c. p.* 93. Non rejicienda.

Eſſentia) *l. c. p.* 81. Non omnem vim plantæ continere, ex ſuperius in comparatione extractorum dictis elucet. Doſis guttarum quinquaginta ad octoginta aſſignatur.

Extractum) *l. c. p.* 88. Non opus eſt vino illud parare, ſufficit aqua. Commodum pilularum vel elixirii forma.

Syrupus) *l. c. p.* 211. Ex ſucco & ſaccharo.

Pharm. ARISTOLOCHIÆ FABACEÆ *Radix*.

328. *FUMARIA BULBOSA*; caule ſimplici, bracteis longitudine florum Linn. *Spec. pl. p.* 383. *α*, *cava*, Fumaria bulboſa, radice cava, major C. B. Icon; *Fl. Dan. Tab.* 605. Regn. *Botan.*, la Fumeterre bulbeuſe. Pl. perennis primo vere in nemoroſis & umbroſis florens.

Quodnam diſcrimen interſit inter varietatem bulbo cavo & illam bulbo ſolido, optime determinaverunt Linneus (*Flor. Svec. p.* 246.), Hallerus (*Hiſt. ſtirp. Helv. n.* 348. & 349.), qui poſterior in ſpecies diverſas divellit illas. Non dubito tamen, quin ſolida radix, quæ priori minor, ſubſtitui omnino poſſit cavæ.

Radix) vero, a pharmacopolis dilecta ſubgloboſa eſt, Caſtaneæ minoris magnitudinis, interne cavum relinquens quaſi exeſum, conſtans ex carne dilute flava, obducta epidermide fuſca. Neglecta hodie omnino, nec male, ſi ſuperfluis valedicendum. Sed non virtute omni caſſam eſſe, docet amarities cum acrimonia juncta, quibus momentis ad Ariſtolochias in officinis uſitatas propius, odoris licet expers, accedit. Hinc &, favente ſimul forma ſubinde in officinis radici Ariſtolochiæ rotundæ illam ſubſtituunt. Spiritu vini macerata extractum intenſe amarum ſimulque notabiliter acre erogat; aquoſum vero extractum, etſi pariter amarum, remiſſius acre eſt, & pondere quoque alteri cedens

dens (Cartheus *Mat. med. Tom.* 1. *pag.* 516.). Virium earundem participem eam auctores habuere, ac Ariſtolochias. Ad menſtrua nominatim ſuppreſſa reſeranda multi illam commendarunt, item ad lumbricos necandos. Plerique tamen ſubſiſtunt in ejusdem ad ulcera purganda & cariem oſſium arcendam præſtantia. Hiſce finibus pulvis inſperſus ſuffecit (Held *Eph. N. C. Cent.* 6. *Obſ.* 86. *p.* 365.). Sed itidem a chirurgis hodie deſpicitur.

IN-

DESIGNATIO SPECIERUM

IN SECUNDO VOLUMINE CONTENTARUM.

STIRPES.

	Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
	ORDO XV. ROTACEÆ.		
202.	Anagallis	*Anagallis arvenſis.* pag.	3
203.	Nummularia	*Lyſimachia Nummularia.*	7
204.	Gentiana rubra	*Gentiana lutea.*	8
205.	Centaurium minus	*Centaurium.*	12
206.	Primula veris; Paralyſis	*Primula veris.*	14
207.	Cyclamen	*Cyclamen.*	15
208.	Trifolium fibrinum	*Menyanthes trifoliata.*	17
	ORDO XVI. SEPIARIÆ.		
209.	Iaſminum	*Iaſminum.*	18
210.	Olivæ	*Olea europaea.*	19
	ORDO XVII. BICORNES.		
211.	Uva urſi	*Arbutus Uva urſi.*	30
212.	Vitis idæa	*Vaccinium Vitis idaea.*	38
213.	Oxycoccos	*Oxycoccos.*	39
214.	Myrtillus	*Myrtillus.*	39
215.	Roſmarinus ſylveſtris	*Ledum paluſtre.*	40
216.	Pyrola	*Pyrola rotundifolia.*	42
217.	Storax	*Styrax officinale.*	43
218.	Alkanna vera	*Lawſonia inermis.*	46
219.	Santalum album, citrinum	*Santalum album.*	47
220.	Tamariſcus	*Tamarix gallica.*	48
	ORDO XVIII. ASPERIFOLIÆ.		
221.	Conſolida major	*Symphytum.*	50
222.	Borago	*Borago officinali.*	51

No-

	Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
223.	Pulmonaria maculata	*Pulmonaria officinalis.*	52
224.	Lithoſpermum	*Lithoſpermum officinale.*	53
225.	Bugloſſum	*Anchuſa officinalis.*	53
226.	Alkanna	*tinctoria.*	54
227.	Cynogloſſa	*Cynogloſſum Officinale.*	55
228.	Sebeſten	*Cordia Myxa.*	56

ORDO XIX. VERTICILLATÆ.

229.	Marum verum	*Teucrium Marum.*	57
230.	Polium creticum	*creticum.*	60
231.	Polium montanum	*Polium montanum, capitatum.*	60
232.	Scordium	*Teucrium Scordium.*	61
233.	Chamædrys	*Chamædrys.*	63
234.	Chamæpitys	*Chamæpitys.*	64
235.	Conſolida media	*Ajuga pyramidalis.*	65
236.	Thymus	*Thymus vulgaris.*	66
237.	Serpyllum	*Serpyllum.*	67
238.	Meliſſa citrina	*Meliſſa officinalis.*	68
239.	Calamintha	*Meliſſa Calamintha.*	69
240.	Meliſſophyllum	*Melittis Meliſſophyllum.*	70
241.	Hyſſopus	*Hyſſopus officinalis.*	70
242.	Lavendula	*Lavendula Spica.*	71
243.	Stœchas	*Stoechas.*	73
244.	Dictamnus creticus	*Origanum Dictamnus.*	73
245.	Origanum creticum	*creticum.*	74
246.	vulgare	*vulgare.*	74
247.	Majorana	*Majorana.*	75
248.	Satureja	*Satureja hortenſis.*	77
249.	Mentha criſpa	*Mentha criſpa.*	77
250.	piperita	*Mentha piperita.*	79
251.	ſylveſtris	*ſylveſtris.*	80
252.	Pulegium	*Pulegium.*	81
253.	Baſilicum	*Ocimum Baſilicum.*	82
254.	Nepeta	*Nepeta Cataria.*	82
255.	Meliſſa Turcica	*Dracocephalum Moldavica.*	83
256.	Betonica	*Betonica officinalis.*	84
257.	Marrubium	*Marrubium vulgare.*	85
258.	Salvia	*Salvia officinalis.*	86
259.	Sclarea	*Sclarea.*	89
260.	Roſmarinus hortenſis	*Roſmarinus officinalis.*	90
261.	Hedera terreſtris	*Glecoma hederacea.*	92
262.	Lamium album	*Lamium album.*	94
263.	Cardiaca	*Leonurus Cardiaca.*	95
264.	Prunella	*Prunella vulgaris.*	95

Ne-

Nomen pharmaceuticum.	Nomen ſyſtematicum.	
265. Tertianaria	*Scutellaria galericulata.*	96

ORDO XX. PERSONATÆ.

266. Linaria	*Antirrhinum Linaria.*	96
267. Euphraſia	*Euphraſia nodoſa.*	99
268. Scrophularia	*Scrophularia nodoſa.*	99
269. aquatica	*aquatica.*	100
270. Anacardium orientale	*Avicennia tomentoſa.*	101
271. Agnus caſtus	*Vitex Agnus caſtus.*	103
272. Gratiola	*Gratiola officinalis.*	104
273. Branca urſina	*Acanthus mollis.*	107
274. Veronica	*Veronica officinalis.*	108
275. Beccabunga	*Beccabunga.*	110
276. Verbena	*Verbena officinalis.*	110

ORDO XXI. RHOEADES.

277. Rhoeas	*Papaver Rhoeas.*	112
278. Papaver Opium	*ſomniferum.*	113
279. Chelidonium majus	*Chelidonius majus.*	157

ORDO XXII. PUTAMINEÆ.

280. Capparis	*Capparis ſpinoſa.*	160

ORDO XXIII. SILIQUOSÆ.

281. Naſturtium aquaticum	*Siſymbrium Naſturtium.*	162
282. Sophia Chirurgorum	*Sophia.*	164
283. Eryſimum	*Eryſimum officinale.*	165
284. Alliaria	*Eryſimum Alliaria.*	166
285. Barbaræa	*Barbaræa.*	166
286. Cardamine	*Cardamine pratenſis.*	167
287. Raphanus	*Raphanus ſativus.*	168
288. Sinapi	*Sinapis nigra.*	169
289. Braſſica	*Braſſica oleracea.*	172
290. Rapa	*Rapa.*	175
291. Napus	*Napus.*	176
292. Eruca	*Eruca.*	176
293. Cheiri	*Cheirantus Cheiri.*	177
294. Cochlearia	*Cochlearia officinalis.*	178
295. Raphanus ruſticanus	*Armoracia.*	182
296. Naſturtium hortenſe	*Lepidium ſativum.*	184
297. Thlaſpi	*Thlaſpi avenſe.*	185
298. Burſa paſtoris	*Burſa paſtoris.*	185

Ne-

ORDO XXIV. PAPILIONACEÆ.

Nomen pharmaceuticum.	Nomen ſyſtematicum.	
299. Lupinus	*Lupinus albus.*	186
300. Siliqua hirſuta	*Dolichos pruriens.*	187
301. Geniſta	*Spartium ſcoparium.*	188
302. Rhodium Lignum	*Geniſta canarienſis.*	190
303. Ononis	*Ononis arvenſis.*	191
304. Faba	*Vicia Faba.*	192
305. Lentes	*Ervum Lens.*	193
306. Ervum	*Ervilia.*	194
307. Cicer	*Cicer arietinum.*	194
308. Glycyrrhiza	*Glycyrrhiza glabra.*	195
309.	*echinata.*	198
310. Tragacantha	*Aſtragalus Tragacantha.*	198
311. Galega	*Galega officinalis.*	200
312. Melilotus	*Trifolium Melilotus officinalis.*	201
313. Fœnugræcum	*Trigonella Fœnum græcum.*	202

ORDO XXV. LOMENTACEÆ.

314. Senna	*Caſſia Senna.*	203
315. Caſſia	*Fiſtula.*	207
316. Nephriticum Lignum. Benn Nuz	*Guilandina Moringa.*	209
317. Gummi arabicum. Succus Acaciæ veræ	*Mimoſa nilotica.*	211
318. Gummi Senegal	*Senegal.*	216
319. Terra Catechu	*Cate.*	217
320. Tamarindi	*Tamarindus indica.*	222
321. Campechenſe Lignum	*Hæmatoxylum campechianum.*	224
322. Gummi Anime	*Hymenæa Courbail.*	225
323. Siliqua dulcis	*Ceratonia Siliqua.*	226
324. Senega	*Polygala Senega.*	227
325. Polygala vulgaris	*vulgaris.*	231
326. amara	*amara.*	232
324. Fumaria	*Fumaria officinalis.*	327
328. Ariſtolochia fabacea	*bulboſa.*	235

FINIS VOLUMINIS SECUNDI.

= INV. 8278 =